

AZ OKTATÁSI JOGOK
BIZTOSÁNAK BESZÁMOLÓJA
2018. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

KIADJA

Oktatási Jogok Biztosának Hivatala

1055 Budapest
Szalay utca 10-14.
Telefon: (06-1) 795 4097
Fax: (06-1) 795 0274
e-mail: panasz@oktbiztos.hu
Internet: www.oktbiztos.hu

FELELŐS KIADÓ:
Dr. Aáry-Tamás Lajos

SZERKESZTETTE:
Dr. Aáry-Tamás Lajos
Dr. Szirmai Ágnes

„Ha a vadász fegyvert fog a nyúlra,
a nyúl pártján vagyok,
ha a nyúl a káposztába harap, a káposztáén.”

Benedek Elek

A borítón szereplő hivatali logó Simon András grafikusművész munkája.
Fotó: Miklóssy János

AZ OKTATÁSI JOGOK BIZTOSÁNAK BESZÁMOLÓJA 2018. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Az oktatási jogok biztosának kötelessége évente beszámolni tevékenységéről. Fontosnak tartom, hogy e beszámoló közzététele által a nyilvánosságot is tájékoztassam a hozzánk érkezett panaszokról, a vizsgálatokról, sikerekről és kudarckokról. Hivatalunk 1999. december 1-jén kezdte meg működését, tizenkilencedik beszámolónk a 2018. január 1-jétől 2018. december 31-éig terjedő időszakban végzett közös munkánkat mutatja be.

Budapest, 2019. március 15.

Dr. Aáry-Tamás Lajos

AZ OKTATÁS EGYES TERÜLETEI

KÖZNEVELÉS

SZEMÉLYI SZABADSÁGJOGOK ÉRVÉNYESÜLÉSE

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: köznevelési törvény) 46. § (2) bekezdése szerint a gyermek, a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani a fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vethető alá testi és lelki fenyegetésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak.

Az oktatási jogok biztosának következetesen képviselt álláspontja szerint a legsúlyosabb jogsértés, amely nevelési-oktatási intézményben előfordulhat, a tanulók testi fenyegetése, fizikai bántalmazása. Az emberi, állampolgári, gyermeki és tanulói jogokat a pedagógus nem vonhatja el, azok nem pedagógiai mérlegelés függvényei. Érvényesülésük nem függ attól sem, hogy a gyermek, illetve a tanuló teljesíti-e a kötelezéseit az iskolában, tehát a tanulókat megillető alapvető emberi jogok nem állíthatók összefüggésbe a köteleések teljesítésével.

Az Oktatási Jogok Biztosa Hivatalába érkezett panaszból, illetőleg a sajtóban megjelent híradásokból értesültünk egy általános iskolában történt gyermekbántalmazási, valamint ezzel összefüggést mutató egyéb ügyekről. Vizsgálatot indítottunk, és a fenntartó nyilatkozatát kértük.

A panaszt egy pedagógus küldte, azt jelezve hivatalunk számára, hogy az intézményében egy pedagógus kollégája testi fenyegetést alkalmaz a tanulókkal szemben. A panaszos végső elkeseredésében fordult hozzánk, mert már hosszú ideje sikertelenül próbálta elérni a jogsértő módszerek megszüntetését. Törekvésének az lett az eredménye, hogy az iskolában és a településen a közhangulat ellene fordult, mert sokan úgy vélték, azzal, hogy nyilvánosságra kerültek a pedagógus jogellenes módszerei, az iskola jó híre is csorbult. A rendelkezésre álló információk alátámasztották a panaszos jelzésének alaposságát. Ezek szerint az érintett pedagógus tanulókat érintő, folyamatosan tartó testi fenyegetése ügyében korábban bírósági eljárás zajlott, és elmarasztaló ítélet is született. A fenntartó tájékoztatott arról, hogy 2016-ban egy nevelőtestületi értekezlet nyomán a tankerület törvényességi ellenőrzést folytatott az iskolában, melynek eredményeként belső intézkedési terv keretében az érintett pedagógus munkájának fokozottabb ellenőrzését rendelte el. A tankerület 2017-ben rendőrségi megkeresésből értesült arról, hogy bántalmazás miatt rendőrségi eljárás indult az intézmény ellen, majd az intézményvezető a sajtóból értesült a bírósági eljárás megindulásáról az érintett pedagógussal szemben. Ezt követően a fenntartó kezdeményezte a közalkalmazotti jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetését, amit a munkavállaló elfogadott.

Az eset kapcsán az iskola igazgatója is ügyészségi megrovásban részesült, mert a vizsgálat során kiderült, hogy ő is alkalmazott korábban testi fenytést tanulóval szemben. Az ügyészségi vizsgálat eredményére támaszkodva a fenntartó úgy döntött az ügyben, hogy nem szükséges munkáltatói intézkedés alkalmazása az igazgatóval szemben, de felhívták a figyelmét arra, hogy tartózkodjon azon pedagógiai módszerek alkalmazásától, melyek felvetik a testi fenytés lehetőségét.

A panaszból az is kiderült, hogy azon pedagógusok, akik a gyermekek védelmében tanuskodtak, folyamatos támadásnak voltak kitéve a későbbiekben, számos intézkedéssel tették lehetetlenné az iskolában való munkájukat, sokan közülük el is hagyták az intézményt. A beadványt készítő pedagógus elmondása szerint már évekkor korábban jelezte az érintett tanár bántalmazó módszereit, ám a későbbiekben őt tekintették felelősnek az iskolában kialakult helyzetért. Panaszával a tankerületet is megkereste. A fenntartói válaszból az derült ki, hogy a lefolytatott vizsgálat nem igazolta a pedagógus állításait.

A vizsgálatunk ideje alatt a sajtóban megjelent hírből szereztünk tudomást arról, hogy az igazgató ismét bántalmazott egy diákot: helyettesítőként tartott órát a hatodik osztályban, s amikor az egyik gyerek nem fogadott szót, egy könyvvel fejbe vágta, majd a szekrénynek lökte. A sajtóhírekből tudomásunkra jutott az is, hogy az érintett intézményvezető jogviszonya megszűnt az iskolában. A fenntartó megerősítette, hogy az intézményvezető kérte közalkalmazotti jogviszonyának közös megegyezéssel történő megszüntetését. Mivel sajtóhírekből kiderült, hogy az ügyben rendőrségi feljelentés történt, a fenntartó nem tartott szükségesnek több intézkedést.

A fenntartó vizsgálata eredményeként született intézkedéseket elfogadtuk. A fenntartó által tett intézkedések összhangban állnak az oktatási jogok biztosaként képviselt megközelítéssel. (20/2018/OJBIT)

Több olyan beadvány érkezett hivatalunkhoz ebben az évben is, amiben arról számoltak be a szülők, hogy egyes pedagógusok testi fenytést alkalmaznak a tanulókkal szemben. A fenti álláspontunknak megfelelően a testi fenytés minden formája sérti az oktatási jogokat. Minden esetben tájékoztattuk a hozzánk fordulókat erről, valamint a jogorvoslati eljárás és ezt követően az oktatási jogok biztosa eljárásának lehetőségéről.

A hivatal feladatairól és működésének szabályairól szóló 40/1999. (X. 8.) OM rendelet szerint az oktatási jogok biztosa eljárásának lényege, hogy a panasz megalapozottsága esetén egyeztetést kezdeményez az érintettek között. Az eljárás feltétele azonban, hogy a panaszos – a bírósági eljárás kivételével – kimerítse a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket. A köznevelési törvény 37. § (2) bekezdése szerint ugyanis az óvoda, az iskola, a kollégium döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása (a továbbiakban együtt: döntés) ellen a tanuló, a szülő – a közléstől, ennek hiányában a tudomására jutásától számított tizenöt napon belül – a gyermek, tanuló érdekében eljárást indíthat, kivéve a magatartás, a szorgalom, valamint a tanulmányok értékelése és minősítése ellen. Eljárás indítható a magatartás, szorgalom és a tanulmányok minősítése ellen is, ha a minősítés nem az iskola által alkalmazott helyi tantervben meghatározottak alapján történt, a minősítéssel összefüggő eljárás jogszabályba vagy a tanulói jogviszonyra vonatkozó rendelkezésekbe ütközik. A fenntartó jár el, és hoz másodfokú döntést a jogszabálysértésre vagy az intézmény belső szabályzatának megsértésére hivatkozással benyújtott kérelem,

továbbá az óvodai felvétellel és az óvodából való kizárással, a tanulói jogviszony, valamint a kollégiumi tagsági viszony létesítésével, megszüntetésével, a tanulói fegyelmi ügyekkel kapcsolatban érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelem tekintetében.

Testvére nevében arról számolt be egy beadványozó, hogy öccsét az osztályfőnök nevelési céllal fején vágta, pedig tudta, hogy epilepsziás, és ezzel rohamot idézhet elő. (344/2018/OJBIT)

Egy általános iskolai tanuló szülője panaszolta, hogy az osztályfőnök testi fenytést alkalmazott: az iskola udvarán az osztály előtt szájon csapta gyermekét. (124/2018/OJBIT)

Egy szülő arról számolt be, hogy gyermekét tanárai folyamatosan provokálják. A szülő szerint az a cél, hogy a gyermeket fegyelmi eljárással eltávolítsák az iskolából, vagy rákényszerítsék, hogy kérvényezze a magántanulói státuszt. A legtöbb sérelem a testnevelőtanár részéről érte gyermekét, aki torkánál fogva nyomta a falhoz, és gyomron ütötte őt. Volt más eset is, mikor megütötte, megrángatta a fiát a pedagógus. (648/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 46. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a gyermek, a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vethető alá testi és lelki fenytésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak. Ugyanezen § (3) bekezdése szerint a gyermek, tanuló joga, hogy a nevelési és a nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, továbbá, hogy személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát a nevelési-oktatási intézmény tiszteletben tartsa, e jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását.

Egy szülő elmondása szerint gyermeke tanítási órák előtt összetűzésbe keveredett osztálytársával, melynek eredményeként osztálytársa ököllel többször megütötte őt. A beadványában leírta, hogy a gyermeke a konfliktust követően az osztályfőnöknél, az igazgatónál, majd a védőnőnél is járt az első tanóra alatt. A védőnőtől kapott utasítás szerint arcát jégakkal borogatta. A második tanóra, testnevelésre már nem engedte a védőnő, később a szülők is megérkeztek, és orvoshoz vitték őt.

A fenntartói jogorvoslat kimerítése után elküldött dokumentumokat megvizsgáltuk. A panaszos beadványához csatolta a balesetet követően készült jegyzőkönyvet, mely tartalmazta a verekedéssel kapcsolatos legfontosabb tényeket. Az esetet követően készült, beadványához csatolt ambuláns lap szerint a tanulóknak eszméletvesztése nem volt, a történetekre emlékezett, éber, tájékozott volt, sérülésnek látható jele duzzanaton kívül nem volt. Az ambuláns lap tanúsága szerint az orvosi utasítás jelzés, borogatás, fájdalomcsillapítás volt. Az intézményvezető levele szerint a bántalmazás ügyében keletkezett dokumentumokat megküldték az Oktatási Hivatal Köznevelési Információs Rendszerébe, az intézmény megtette az intézkedéseket a hasonló esetek elkerülése érdekében. A fenntartót tájékoztatták, a felelősségre vonás megtör-

tént. A szülő csatolta továbbá a fenntartói jogorvoslat eredményeként lefolytatott vizsgálatról készült válaszlevelet is, melyben a fenntartó közölte, hogy az iskola igazgatója a megtörtént eseményről és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről a fenntartót tájékoztatta. Az eset után az iskolavédőnő mint szakember ellátta a gyermeket. A bántalmazó tanulóval szemben igazgatói intést alkalmaztak fegyelmező intézkedésként, vele és a szüleivel beszélgetést folytattak.

Az esettel kapcsolatos vizsgálatunk során az alábbi jogszabályi rendelkezések voltak irányadóak. A köznevelési törvény 4. §-ának 33. pontja szerint tanuló- és gyermekbaleset: minden olyan baleset, amely a gyermeket, a tanulót az alatt az idő alatt vagy tevékenység során éri, amikor a nevelési-oktatási intézmény vagy a gyakorlati képzés folytatójának felügyelete alatt áll, ide értve az intézményen kívüli gyakorlati képzés során bekövetkezett balesetet is.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (továbbiakban: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet) 169. § (1)-(2) bekezdése szerint a nevelési-oktatási intézmény kivizsgálja és nyilvántartja a tanuló- és gyermekbaleseteket, teljesíti az előírt bejelentési kötelezettséget. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó tanuló- és gyermekbaleseteket haladéktalanul ki kell vizsgálni. Ennek során fel kell tárnai a kiváltó és a közreható személyi, tárgyi és szervezési okokat. Ezeket a baleseteket az oktatásért felelős miniszter által vezetett, a minisztérium üzemeltetésében lévő elektronikus jegyzőkönyvvezető rendszer segítségével kell nyilvántartani, vagy ha erre rendkívüli esemény miatt átmenetileg nincs lehetőség, jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvek egy-egy példányát – az elektronikus úton kitöltött jegyzőkönyvek kivételével – a kivizsgálás befejezésekor, de legkésőbb a tárgyhót követő hónap nyolcadik napjáig meg kell küldeni a fenntartónak. Az elektronikus úton kitöltött jegyzőkönyv kinyomtatott példányát, a papíralapú jegyzőkönyv egy példányát át kell adni a tanulónak, kiskorú gyermek, tanuló esetén a szülőnek. A jegyzőkönyv egy példányát a kiállító nevelési-oktatási intézményben meg kell őrizni.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § (1) bekezdésének q) pontja alapján a nevelési-oktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában (a továbbiakban: SZMSZ) kell meghatározni a nevelési-oktatási intézményben a tanulóval szembeni fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárást, valamint a tanulóval szemben lefolytatásra kerülő fegyelmi eljárás részletes szabályait. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdésének f) pontja alapján a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 53. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a nevelési-oktatási intézményben folytatott tanulói fegyelmi eljárás és a fegyelmi tárgyalás pedagógiai célokat szolgál. A köznevelési törvény 58. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy ha a tanuló a kötelességeit vétken és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmi eljárást egyeztető eljárás előzheti meg, amelynek célja a köteleességszegéshez elvezető események feldolgozása, értékelése, ennek alapján a köteleességszegéssel gyanúsított és a sérelmet elszenvedő közötti megállapodás létrehozása a sérelem orvoslása érdekében. Egyeztető eljárás lefolytatására akkor van lehetőség, ha azzal a sérelmet elszenvedő fél, kiskorú sérelmet elszenvedő fél esetén a szülő, valamint a köteleességszegéssel gyanúsított tanuló, kiskorú köteleességszegéssel gyanúsított tanuló esetén a szülő egyetért. A fegyelmi eljárás megindítását megelőzően a köteleességszegéssel gyanúsított tanuló, ha a köteleességszegéssel gyanúsított tanuló kiskorú, a szülője figyelmét írásban fel kell hívni az egyeztető eljárás igénybevételének lehetőségére. A tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő az értesítés kézhezvételétől számított öt tanítási napon belül írásban jelentheti be, ha kéri az egyeztető eljárás lefolytatását. Amennyiben az egyeztető eljárás lefolytatását nem kéri, továbbá, ha a bejelentés iskolába, kollégiumba történő megérkezésétől számított tizenöt napon belül az egyeztető eljárás nem vezetett eredményre, a fegyelmi eljárást le kell folytatni.

A fenti jogszabályi rendelkezések figyelembevételével megállapítottuk, hogy az intézmény teljesítette a jogszabályban előírt kötelezettségeit. A konfliktus következtében a bántalmazást elszenvedett gyermek ügyét balesetként kezelte, azt jegyzőkönyvezte, amit a fenntartó felé továbbított. A bántalmazást követően a tanuló önállóan ment el a tanáriba. Sem a panaszból, sem az egyéb dokumentumokból nem derült ki, hogy azt jelezte volna a tanárok, az igazgató vagy a védőnő felé, hogy olyan fájdalmai vannak, amelyek az önálló közlekedést számára megnehezítik, sem azt, hogy nem vették figyelembe a panaszait. Fájdalmai a későbbiekben erősödtek, de ekkor a szülő elmondása szerint már nem az intézmény felügyelete alatt állt. Az igazgató az egészségügyi ellátásban gyakorlott védőnőhöz irányította, aki felmérte a tanuló sérülését, és jeges borogatást javasolt. Ugyanezt a kezelést javasolta később a baleseti ambulancia orvosa is. A szülőt értesítették, a tanulónak nem engedték a testnevelés órai részvételt. A rendelkezésre álló adatokból nem állapítottuk meg az intézmény mulasztását a baleset kezelésével kapcsolatban.

A bántalmazó tanulóval kapcsolatos eljárással összefüggésben megállapítottuk, hogy az intézményvezető mindkét tanulót azonnal meghallgatta. Nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy az eset körülményei tekintetében ellentmondás alakult volna ki a tanuló között, így bizonyítási eljárásra nem volt szükség. A tanuló köteleességszegő magatartása esetén az intézményvezető jogköre annak eldöntése, hogy fegyelmező intézkedést szab ki, vagy fegyelmi eljárást indít a köteleességszegő tanulóval szemben. Az igazgató e jogkörében arról döntött, hogy nem indít fegyelmi eljárást, az általa elérni kívánt pedagógiai célokat fegyelmező intézkedéssel valósítja meg. Ezért nem ajánlották fel az egyeztető eljárást sem, hiszen az a jogszabály szerint a fegyelmi eljárást megelőző, annak elkerülését célzó intézkedés.

A rendelkezésre álló dokumentumok és a jogszabályok összevetése után megállapítottuk, hogy az intézményben a baleset dokumentálása, a gyermek ellátása tekintetében megtették a szükséges intézkedéseket. Továbbá megtörtént az eset kivizsgálása, a bántalmazó tanuló a legsúlyosabb fegyelmező intézkedésben részesült. Az intézményvezető megtette a szükséges intézkedéseket, és gondoskodott arról, hogy az érintett tanulók és a közösség is segítséget kapjon. Az ügyeletet megerősítették, a bántalmazó tanuló felajánlották az iskolapszichológus segítségét.

A fentiekre tekintettel az oktatási jogok sérelmét nem állapítottuk meg, az ügyet lezártuk. (672/2018/OJBIT)

A nevelési-oktatási intézményben előforduló gyermekek, tanulók közötti konfliktusok, bántalmazások esetén mindig felmerül az intézmény felügyeleti kötelezettségének kérdése. A köznevelési törvény 25. § (5) bekezdése szerint ugyanis a nevelési-oktatási intézménynek gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről. A törvény az értelmező rendelkezések között definiálja a felügyelet fogalmát. Eszerint a gyermek, tanuló felügyelete a nevelési-oktatási intézményben: a gyermek, tanuló testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, a nevelési-oktatási intézménybe történő belépéstől a nevelési-oktatási intézmény jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, a nevelési-oktatási intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.

A gyermekek, tanulók egészségét és biztonságát tehát minden veszélyeztető tényezővel szemben védelemben kell részesíteni. A pedagógus kiemelt kötelessége, hogy a gyermek

testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával. A felügyeletre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekből eredő kiemelt pedagógusi kötelesség, hogy megtegyenek mindent az olyan jellegű konfliktusok megakadályozása érdekében, amelyek a gyermekek, tanulótársak közötti bántalmazásokhoz vezetnek.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 131. § (3) bekezdése kimondja azt is, hogy abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoport nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethetnek. A konfliktusban érintett gyermekek, tanulók az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek.

Egy szülő hatodik osztályos gyermeke ügyében kereste meg hivatalunkat. Elmondása szerint már az előző tanévben gyermekét piszkálták osztálytársai, de ezen eseteket az osztályfőnök kezelni tudta. Ám hatodikban több osztálytársa ismét piszkálni kezdte a panaszos gyermeket. Mind verbálisan, mind fizikálisan bántalmazták őt: hátratörték az ujját, megrongálták az írószereit, vállon, hátán csapkodták. Ennek következtében magatartása, tanulmányi eredménye romlott, a történetek nagyon megviselték. Egy esetben az iskolában azzal fenyegetőzött, hogy kiugrik az ablakon, ám erről a szülőt nem tájékoztatták, jóval később szerzett tudomást az esetről. A szülő az iskolapszichológust is megkereste, aki beszélgetett az osztállyal a kialakult konfliktus megoldása érdekében. Később a panaszos gyermeket szakértői bizottsághoz akarták küldeni, amivel a szülő nem értett egyet, mert úgy vélte, az ő gyermeke az áldozat. Végül hozzájárult a vizsgálathoz, és ő maga is kérvényezte azt. Beadványával kapcsolatban tájékoztattuk, hogy a bántalmazó magatartás a köznevelési intézményekben leggyakrabban a tanulók közötti konfliktusok során alakul ki. A köznevelési törvény 46. § (1) bekezdése szerint a tanuló kötelessége, hogy óvja saját és társai testi épségét, tanulótársai emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa, tiszteletet tanúsítson irántuk, segítse rászoruló tanulótársait. E rendelkezések alapján a tanulók közötti bántalmazás a tanuló kötelességszegésének minősül, az intézmény feladata ilyen esetben a kötelességszegés kivizsgálása, a megfelelő fegyelmezési eszköz megállapítása. A fentiekre tekintettel javasoltuk a szülőnek, hogy forduljon az illetékes tankerületi központhoz jogorvoslati kérelmével. (266/2018/OJBIT)

Ilyen konfliktusok esetén azonban mindig kiemelten fontos a kirívó tanulói magatartás okainak – akár külső segítség bevonásával történő – feltárása és megfelelő kezelése is. Tehát az iskolának a bántalmazó, zaklató gyermekekkel kapcsolatban vannak kötelezettségei. Amennyiben felmerül, hogy valamely gyermek agresszív magatartásának hátterében sajátos nevelési igény áll, úgy az intézmény kötelessége, hogy előmozdítsa a gyermek szakértői bizottság általi vizsgálatát.

Tájékoztatót adtunk a fentiekéről annak a beadványozónak, akinek elmondása szerint gyermekét első osztályos kora óta piszkálja egy osztálytársa, amit a tanárok nem tudnak és nem is akarnak leállítani. Inkább őt küldik ki az óráról vagy az iskolából. (635/2018/OJBIT)

Egy szülő arról számolt be, hogy gyermekét, aki nyolcadik évfolyamra érkezett az osztályba, nem fogadták be osztálytársai. Folyamatosan csúfolják, piszkálják, zaklatják. Ruháját összevizezték, cipőjébe beleköptek, tízórait tönkretették. A szülők nem tudják, mit kell tennie az iskolának, és mit tehetnek ők gyermekük védelme érdekében. Tájékoztattuk a szülőket az iskolai bántalmazással kapcsolatos fenti álláspontunkról, valamint arról, hogy a házirendet megsértő tanulók kötelességszegését az iskola fegyelmező intézkedésekkel vagy fegyelmi eljárás során kiszabott fegyelmi büntetéssel szankcionálhatja, amennyiben ezt tartja szükségesnek. A bántalmazott gyerek szülője azonban nem kérheti az iskola eljárását, nem kezdeményezhet szakértői vizsgálatot vagy fegyelmi eljárást, csak saját gyermekével kapcsolatban van ilyen jogosultsága. Ugyanakkor gyermeke biztonságos nevelése érdekében elvárhatja, hogy az intézmény megtegye a szükséges intézkedéseket. (13/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 129. § (2)-(3) bekezdése szerint a nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

Az intézményvezető hatáskörébe tartozik, hogy amennyiben a nehezen fegyelmezhető gyermeknél magatartási nehézséget, a beilleszkedési képesség sérülését észleli, akkor felhívja a szülőt, hogy forduljon gyermekével a járási pedagógiai szakszolgálathoz.

A tanuló számára megfelelő intézmény kijelölése kizárólag a szakértői bizottság döntése lehet. Abban az esetben, ha a gyermek számára a kijelölt iskola a jelenlegi iskolája, úgy az intézménynek felügyeleti kötelezettsége körében kell biztosítani a többi gyermek biztonságos oktatását-nevelését.

Ha felmerül a gyanú, hogy a magatartási problémák mögött a tanulónál beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, illetőleg sajátos nevelési igény áll, úgy az intézmény feladata az, hogy a tanuló szakértői bizottság előtti vizsgálatát kezdeményezze. Erről – a jogorvoslati lehetőség mellett – minden hasonló esetben tájékoztattuk a hozzánk fordulókat.

A hivatalunkhoz benyújtott panasz szerint a szülő első osztályos gyermekét egy osztálytársa számos alkalommal bántalmazta, testi, lelki módon. (214/2018/OJBIT)

A panaszos első osztályos kislány védelmében kérte segítségünket, akit többször megütött egy osztálytársa. (626/2018/OJBIT)

Egy alsó tagozatos gyermek szülője fordult hozzánk. Panaszában előadta, hogy egy tanuló az osztály rendjét állandóan megzavarja, üvöltve fejezi ki nemtetszését, iskolatársait is bántalmazza. A szülők nem akarják elvinni gyermeküket az iskolából. A gyerekek sokszor fejfájással mennek haza, a tanítónőket is megviseli az állandó rendbontás a tanuló részéről. (355/2018/OJBIT)

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) 5. § n) pontja szerint a veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A Gyvt. 17. §-a a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatban arról rendelkezik, hogy az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el – a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében többek között a köznevelési intézmények, melyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatóknál.

Egy óvoda vezetője jelezte panaszában, hogy az óvodába járó ikerpár egyike súlyos viselkedésszavarral rendelkezik. A szülőkkel egyeztetve a szakszolgálathoz irányították a gyermeket, ahol pszichoterápiás kezelést javasoltak számára, de a szülők csak egy év elmúltával kezdték el gyermekük kezelését. Az elmúlt két évben küzdelem volt a kislánnyal a mindennapok túlélése, a körülötte kialakult rengeteg konfliktus miatt. Társai félnek tőle, az óvodapedagógusoknak is neki támad. Az óvoda valamennyi rendelkezésre álló eszközt alkalmazott már, de ezek nem vezettek eredményre. Az iskolaérettségi vizsgálat eredményeként még egy évig az óvodában kell maradnia a gyermeknek, és az óvodavezető meglátása szerint az óvoda esz-köztelen a gyermek nevelésével kapcsolatban. A beadványozót tájékoztattuk, hogy a fentieknek megfelelően az óvoda kezdeményezheti a szakértői bizottság felülvizsgálatát, amennyiben úgy látja, hogy a gyermek nem a számára megfelelő intézményben nyert elhelyezést. A szakértői vizsgálat során a szülő köteles együttműködni gyermeke érdekében, amennyiben ezt nem teszi, erre a járási hivatal által kötelezhető. A nem együttműködő szülő gyermekét veszélyeztető magatartása miatt az intézmény jelzéssel köteles élni a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó intézménnyel. (103/2018/OJBIT)

Egy szülői beadvány szerint elsős gyermekek osztályában néhány tanuló viselkedésével ellehetetleníti az oktatást. Már több tanító távozott az osztály éléről, mert a problémás tanulók neveléséhez nem kaptak segítséget, az intézményvezető elbátortallizálta a problémát. Mindennaposnak számított a másik gyerek földre tiprása, fejének ököllel ütögetése, bőrének csipkedése, testének kimaarása, személyes holmijának tönkretétele, lökdösés, csúfolás, fojtogatás. A tanórákon is folyamatos a pedagógus munkájának akadályozása, a tanulók a folyamatos fegyelmezés miatt lemaradtak a tananyagban is. A szülők a fenntartóhoz fordultak. Az illetékes tankerület tájékoztatta őket arról, hogy az iskola a fenntartó közreműködésével megtette a szükséges intézkedéseket. Az osztályban kialakult problémák miatt pedagógiai asszisztens

és pszichológus segíti az osztályt. A külső szakmai segítség igénybevételenek kezdeményezése megtörtént az érintett gyermekek, szülők vonatkozásában. Ugyanakkor a speciális igényű tanulók fejlesztése az intézmény feladata. A panaszost tájékoztattuk hivatalunk iskolai agresszióval kapcsolatos álláspontjáról. (676/2018/OJBIT)

Az erőszak olyan jelenség, amely túlmutat az iskolán, pusztán iskolai eszközökkel, a nevelési-oktatási intézmény keretei között nem lehet sikeresen küzdeni ellene. Az iskolai agresszió tipikus fajtája, amikor a tanulók egymással szemben tanúsítanak agresszív magatartást.

A köznevelési törvény már idézett rendelkezései a tanulók emberi méltóságának védelmével összefüggésben a pedagógusok és az intézmény oldalán számos kötelezettséget teremtnek. A köznevelési törvény 62. § (1) bekezdés g) pontja szerint a pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Meg kell találni továbbá azokat a partnereket, akik az iskolában jelentkező, de nem feltétlenül csak az iskolában keletkező konfliktusok feloldásában szerepet vállalhatnak. Az erőszakos cselekmények olyan társadalmi jelenségek, amelyeket az iskola egyedül nem képes hatékonyan kezelni, és sok esetben a konfliktus komolysága miatt a hatósági eszközök már nem elégségesek a helyzet hatékony megoldásához.

A fentiek alapján fontosnak érezzük, hogy az iskolai agresszióval kapcsolatos problémák megoldásába bevonják az oktatásügyi alternatív vitarendezésben, konfliktuskezelésben, közvetítésben és szakmai tanácsadásban jártas civil szervezeteket. Több esetben javasoltuk továbbá a hozzánk fordulóknak, hogy ismerjék meg a <http://iskon.opkm.hu/> honlapot, mely számos jó gyakorlatot tartalmaz, melyek segítségükre lehetnek a pedagógusoknak az iskolai agresszió kezelésében.

Ilyen irányú kezdeményezés a Fővárosi Önkormányzat által létrehozott Fővárosi Bűnmegelőzési Konceptió, amely az iskolai erőszak kapcsán a megelőzésre, valamint az érintett szervek együttműködésére helyezi a hangsúlyt. Ennek keretében hívták életre a Biztonságos Iskola Programot. Meggyőződésünk, hogy a helyi összefogás teremtheti meg annak az esélyét, hogy találjunk összetett, ugyanakkor jó megoldásokat a kérdéskör kezelésére. Be kell látni ugyanis, hogy együttműködés hiányában minden gyermekkel foglalkozó szakember magára marad, és nem tud időben intézkedni a helyzet békés feloldására. Az iskolai, tanulók közötti konfliktusok esetén mindig kiemelten fontos a kirívó tanuló magatartás okainak feltárása és megfelelő kezelése is, akár külső segítség bevonásával.

Hasonló tájékoztatást adtunk azoknak a szülőknek, akik azt jelezték, hogy gyermekeik osztályában egy-egy nehezen kezelhető gyermek nehezíti az oktatást, nevelést.

Egy gyermek viselkedésével gondok voltak az óvodában, a nevelőkhöz és a többiekhez való viszonyulása egyaránt problémás volt. A szülő panasa szerint emiatt elvitték a pedagógiai szakszolgálathoz, de semmi kirívót nem állapítottak meg. Viszont az óvodai nehézségek megmaradtak, a gyermekén gyakran találtak különböző sebhelyeket, melyek az óvónők szerint a többi gyermek védekezéséből adódtak, mivel a panaszos gyermeke folyamatosan konfliktusba került velük. (688/2018/OJBIT)

Egy szülői beadvány szerint a kitűnően tanuló, példás magaviseletű gyermeke nem tud nyugodtan tanulni az iskolában, mert az osztály egyik tanulója megfélemlíti, bántalmazza, zsarolja a többi tanulót, iskolai felszerelésükben kárt tesz. E bántalmazó magatartásban pszichés panaszok jelentkeztek a panaszos gyermekénél. Rendkívüli szülői értekezleten derült ki, hogy más szülők is hasonlókról számoltak be. Az iskola a pedagógiai asszisztens feladatává tette, hogy néhány órát a nehezen kezelhető gyermek mellett legyen, de ez sem hozott megoldást. A szülők a gyermek eltávolítását próbálták elérni. (94/2018/OJBIT)

A szülők bántalmazó magatartásuk kapcsán ritkán kerülnek hivatalunk látókörébe, hiszen az oktatási jogok biztosának nincs hatásköre vizsgálatot folytatni a szülőkkel szemben.

Egy óvodavezető elmondása szerint egy szülő gyermekei óvodai beiratkozásakor a síró gyermekét a többi kisgyermek jelenlétében megpofozta, megrugdosta. Ezt követően értesítették a rendőrséget, a gyermekjóléti szolgálatot, eljárás is indult a szülő ellen, aki szabadlábban védekezhetett. Az óvodavezető állásfoglalásunkat kérte, hogy az óvodába járó többi gyermek és az óvodapedagógusok érdekében eltanácsolhatja-e a gyermekeket az intézményből, illetve kitalhatja-e a bántalmazó szülőt az óvodából.

Tájékoztatjuk, hogy hivatalunknak nincs hatásköre szülőkkel szembeni eljárás lefolytatására. Ugyanakkor a szülő bántalmazó cselekedete kimerítheti a gyermekek veszélyeztetésének fogalmát. A Gyvt. 17. § (2) bekezdése a köznevelési intézmények számára is kötelező feladatként jelöli meg, hogy jelzéssel éljenek a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatot nyújtó szolgálatonál, valamint hatósági eljárást kezdeményezzenek a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. A köznevelési törvény 49. § (1)-(2) bekezdése kimondja, hogy az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. A felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt. Az óvodába felvett gyermekek jogviszonya kizárólag a jogszabályokban felsorolt módon szüntethető meg. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § (1) bekezdésének c) pontja szerint a nevelési-oktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában (SZMSZ) kell meghatározni a belépés és benntartózkodás rendjét azok részére, akik nem állnak jogviszonyban a nevelési-oktatási intézménnyel. Ezen szabályok megtartása a szülők számára is kötelező. (16/2018/OJBIT)

A tanulók emberi méltóságának megsértése nem kizárólag testi fenyítéssel, bántalmazással történhet. A panaszok szerint gyakoribb a verbális bántalmazás, a megalázás számtalan módja.

Az idei évben gyakran fordultak hozzánk szülők, és azt kifogásolták, hogy a pedagógusok viselkedésükkel, módszereikkel megalázzák, megszegyenítik gyermeküket. Nagyon sok panasz érkezett, amelyek tárgya pedagógusok méltóságsértő viselkedése volt egyes tanulókkal vagy tanulók csoportjaival, egész osztályokkal szemben.

Egy szülő panasolta, hogy negyedik osztályos gyermeke egy nap sáros, összerugdosott ruhában ment haza, mert tanórán, a tanár felügyelete mellett bántalmazták osztálytársai. A szülők panaszt tettek az igazgatónál, aminek következményeként a gyermek osztályfőnöke folyamatosan megalázta az érintett gyermeket, aki minden nap sírva ment haza, míg az intézményvezető végül úgy döntött, hogy másik osztályba helyezi a tanulót. A szülő a további lehetőségeiről, a jogorvoslati eljárásról érdeklődött. (237/2018/OJBIT)

A panaszos szerint az ének-zenét oktató pedagógus rettegesben tartja a tanulókat. Órákon csapkod, hisztérikusan viselkedik, a tankönyveket dobálja. Pökhendi, zsarnokoskodó magatartása, nyílt hazudozása a gyermekeket félelemmel tölti el. Különös megtorlásra számíthat az a tanuló, aki nem tud énekelni. (641/2018/OJBIT)

A panaszos gyermeke második osztályos. A szülő elmondása szerint órákon nehezére esik a folyamatos figyelés, sokszor elkalandozik. Tanítója fegyelmezési céllal ledobálta a földre a gyermek számkártyáit, amit a szülő megalázó intézkedésnek érzett. (549/2018/OJBIT)

A panaszos hetedik osztályos gyermekét folyamatos rettegesben tartja a kémiát oktató pedagógus. Gyűlölet, gúnyolódás, üvöltözés jellemzi a tanár viselkedését. A tanuló teljesítményét alulértékeli, hazugnak, neveletlennek nevezi, távollétében kigúnyolja őt. A gyermek bőrén ekcéma alakult ki, és egyéb egészségügyi tünetek is megjelentek. (276/2018/OJBIT)

A szülő elmondása szerint gyermeke iskolájában két pedagógus nem a megfelelő módon beszél a tanulókkal, kiabál velük, megalázza őket. (120/2018/OJBIT)

Egy beadványban a szülő leírta, hogy gimnazista gyermekét drámatanárra kiküldi tanóráról, anélkül, hogy erre a tanuló alapot adna. A folyosón megalázó módon beszél vele. (185/2018/OJBIT)

A szülői beadvány szerint úszásórán a tanár „levízilovazta” a tanulót. (57/2018/OJBIT)

Egy harmadik osztályos gyermek édesanyja a napközis tanárnő stílusát, pedagógiáját, nevelési módszereit kifogásolta panaszában. Elmondása szerint a tanár a gyermekét megalázta osztálytársai előtt, amivel lehetőséget teremtett arra, hogy őt a többiek kinevessék. A beszédét gúnyolta, „nyávogósnak” nevezte, utánozta. A gyerek fejét lenyomta a padra, tanórán készített rajzát összegyúrta, és a kukába dobta. (137/2018/OJBIT)

Egy szülő előadta, hogy gyermekét a tornaöltözőben tudtán kívül lefotózta egy osztálytársa, és a felvételt továbbküldte egy idősebb fiútanulónak. A szülő megkérdezte az érintett fiút, aki igazolta gyermeke állításait. Ennek ellenére az iskolában leányát vonták felelősségre, hogy miért engedte a felvételek készítését. Később az igazgatónő hazugnak is nevezte őt és a szülőt is az osztály előtt. A másik tanuló felelősségre vonása nem történt meg. A történet következtében a kislány nyugtatót szed. (24/2018/OJBIT)

Egy szülő elmondása szerint gyermekének büntetesképpen két egymást követő tanórát is végig kellett állnia, a dolgozatot is így írta. Egy másik pedagógus „hülyének” és „kis fogyatékosnak” nevezte a tanulót. (15/2018/OJBIT)

Egy panaszban egy második osztályos gyermek édesanyja kifogásolta, hogy gyermekét napi szinten megaláztatás éri az iskolában a pedagógusok által. Előfordult fizikai bántalmazás is, valamint a gyermekek verekedése is gyakori. (693/2018/OJBIT)

Egy gimnazista tanuló osztályfőnökének viselkedését sérelmezte egy szülő. Elmondása szerint a pedagógus pszichés bántalmazástól a verbális megalázó magatartásig, a háttányos megkülönböztetéstől az igazságtalan büntetésig sokféleképpen sérti a tanulók emberi méltóságát. Rettegnek tőle a tanulók és a pedagógusok is. (47/2018/OJBIT)

Egy szülő arról számolt be, hogy gyermeke tanára és az iskola igazgatója a 10-11 éves gyermekekkel kapcsolatban olyan kifejezéseket használnak, mellyel megalázzák őket. Ilyenek: „neveletlen kölyök”, „hazug gyerek”, „ne bójgél vagy menjél ki, mert kapsz egy egyest”. Megtiltják, hogy hozzászóljanak a többiek egy kiválasztott tanulóhoz, tanácsokat adnak, hogy ki érdemli meg, hogy barátkozzanak vele. (67/2018/OJBIT)

Egy szülői panasz szerint a harmadik osztályos, beilleszkedési és magatartási problémákkal küzdő gyermeke a tanévben került az osztályba, ám a tanítója nem segítette a beilleszkedését. Sokszor büntette, kizárta a csoportmunkából, nem engedte ki mosdóba, elvette az italát. Az osztály előtt megszégyenítette, amikor a többieket ellene hangolta, arra biztatta őket, hogy szóljanak a szüleiknek, akik majd összefognak a panaszos gyermeke ellen. Előfordult, hogy megrángatta, testi fenytéssel próbálta a szabályok követésére rávenni. (91/2018/OJBIT)

Egy pedagógus magatartását sérelmezte a szülő, aki rendszeresen mások előtt szidalmazza középiskolás gyermekét, megalázó hangnemben vagy üvöltve beszélt vele, és esetenként a szülővel is. Agresszív magatartásával megfélemlítette a tanulót és a szülőt is. (379/2018/OJBIT)

Egy panaszos azt kifogásolta beadványában, hogy kamasz gyermekét osztályfőnöke megalázta társai előtt. Arra utasította, hogy mossa le magát a festéket, holott a tanuló nem használ sminket, hajfestéket. (536/2018/OJBIT)

Egy szülő elmondása szerint tanulásmódszertan órán a gyermekeknek különböző szavakat kellett kitalálni, és azokkal mondatot alkotni. A panaszos 11 éves fia két szót mondott, egy autómárkát és egy általa nem látott sci-fi/thriller film címét, mire a tanár „gépfüggőnek” nevezte, és az óra végéig a sarokba állította. (32/2018/OJBIT)

Egy édesanya azt kifogásolta, hogy egy buszos osztálykirándulás alkalmával a lánytanulók számára nem biztosították a megfelelő feltételeket a női szükségletek higiénikus elintézésére. Amikor jelezték problémáikat a pedagógusoknak, és végre megálltak, a pedagógusok a nem érintett tanulókkal kibeszélték őket. (362/2018/OJBIT)

Ezekben az esetekben mindig jeleztük a panaszosoknak, hogy a leírtak alapján fennáll az emberi méltóság megsértésének gyanúja, mely alapján vizsgálatot tudunk indítani. Javasoltuk számukra, hogy forduljanak panaszukkal a fenntartóhoz, mert az oktatási jogok biztosa eljárásának feltétele a jogorvoslati út kimerítése. A fenntartói jogorvoslatot

követően – amennyiben nem oldódik meg a sérelmezett helyzet – az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala ki tudja vizsgálni panaszukat. (65/2018/OJBIT)

Volt olyan eset is, amikor hatáskörünket megállapítva a szülői panaszok nyomán vizsgálatot indítottunk, és ajánlást fogalmaztunk meg a tanulók emberi méltóságát sértő pedagógus miatt.

A hivatalunkba érkezett szülői beadvány szerint egy mozgássérült gyermekeket oktató intézményben a természetismeret oktató pedagógus harmadik éve tanítja az osztályt, és hosszú ideje megkeseríti a gyermekek és a családok életét. Nevelési módszerei, magatartása súlyosan sérti a tanulók emberi méltóságát, megalázza, félelemben tartja őket. A panasz kiegészítéseként a szülők arról tájékoztatták hivatalunkat, hogy a pedagógus, miután tudomást szerzett arról, hogy panasszal éltek ellene, a gyermekeket folyamatosan, minden tanórán és órán kívül is zaklatta, megbélyegezte. A tanárnővel kapcsolatos sérelmekről a fenntartót is tájékoztatták.

A panasz súlyosságára tekintettel az intézményben helyszíni vizsgálat során győződünk meg a beadványban foglaltak valóságáról. Az érintett osztályban természetismeret-óra keretében, az érintett pedagógus és az intézmény képviselőinek kizárásával meghallgattuk a tanulókat. A beszélgetés során szóba kerültek a panaszban foglalt esetek is, és számos más, oktatási jogokat sértő történetet is elmeséltek a tanulók.

Elmondták egy hiányzó osztálytársuk történetét, aki gyakran nem teljesítette azt a kötelezettségét, hogy a házi feladatot elektronikus úton elküldje a tanárnőnek. Egy ilyen alkalommal a pedagógus azt mondta neki: „meg foglak szopatni”. Nem vette észre, hogy közben az asszisztens belépett az osztályba. Azóta az érintett tanuló nem mert természetismeret-órára menni.

Mikor a tanárnő megtudta, hogy panaszt fogalmaztak meg ellene a szülők, azt mondta a tanulóknak, hogy felhasználták őket. Amikor személyesen megkérdeztük a gyermekektől, hogy ők is így érzik-e, nemleges választ adtak. Elmondták, hogy ha a tanárnő mond valamit, gyakran hozzáteszi, „lehet írogatni a papírokat”.

Sérelmezték azt is, hogy becsengetés előtt két perccel ott kell lenni a teremben, mert a természetismeret-óra nem az osztályteremben van. A tanulók kerekesszékekkel, lifttel közlekednek, ha nem értek fel becsengetésre, mert nem jött a lift, igazolatlan órával fenyegette őket.

Egyik hiányzó osztálytársukról mesélték, hogy egyszer, mikor dolgozatot írtak, ennek a tanulóknak a dolgozata eltűnt. Ezért szóban kellett felelnie, pedig az érintett tanuló nagyon félt a pedagógustól, mert sokat piszkálta. Sírt, mikor kiderült, hogy szóban kell felelnie. Az érintett tanuló a többiek szerint sokat tanul, és nagyon akarja, hogy jobb legyen, de nem nagyon sikerül neki. A pedagógus azt mondta neki, hogy írjon magának kérdéseket, és azokra válaszoljon, és segítséget is kérhet. Amikor viszont az asszisztens segítségét kérte a gyermek, mégis leszidta őt. Ekkor a kislány ki akart szaladni, de jó erősen megfogta. Az asszisztens szólt a tanárnőre, hogy „miért kellett megríkatni” a tanulót. Ez a tanuló folyamatosan menekül a tanárnő elől. Egy másik tanuló elmesélte, hogy volt olyan, hogy a természetismeret-órán a mosdóban várt, hogy ne kelljen bemennie az órára. Ott várta, hogy megjöjjön érte a mentő, ami hazaszállítja. Egy tanuló elmesélte, hogy előfordult, hogy úgy izgult óra előtt, hogy hányt. Egy alkalommal az édesapja egy órával hamarabb jött érte, és így nem kellett természetismeret-órára mennie. Ezért hálát adott az Istennek.

Megdöbbenett a tanulókat, hogy az izomsorvadásos osztálytársukat, aki már nem fog sokáig élni, sokszor „szívátja” a tanárnő. Nem értik, hogy „miért kell őt piszkálni? Azért mert kicsit másabb, mint a többiek?”

Elmondásuk szerint senki nem mer megszólalni órán. Igaz, hogy meg vannak félemlítve. Egy alkalommal úgy köszönt a tanárnő valakinek: Jó napot kívánok, én vagyok az, akitől félnek.

A panasz megtételét követő eljárással kapcsolatban azt vizsgáltuk, hogy érte-e hátrány a gyermekeket azért, mert szüleik panasszal éltek. Arról kérdeztük a tanulókat, hogy mondták-e a tanárnő olyat, hogy bajuk lehet azért, mert panaszkodnak rá.

Az egyik hiányzó tanulót sokszor bántotta a pedagógus. Elmondták ezt az osztályfőnöknek, sírtak is. Mikor ezt megtudta a bepanaszolt tanárnő, azt mondta, hogy ha még egyszer panaszkodnak, szaktanári figyelmeztetést kapnak. Elmondásuk szerint retteghetnek, hogy amit elmondanak, ne jusson más fülébe. Volt olyan is, hogy azt mondta a pedagógus: „lehet beköpní, de engem úgysem fognak kirúgni”. Egy tanulótól pedig megkérdezte: „Na, hogy áll a kirúgásom?”

Elmesélték a gyermekek, hogy az egyik tanulóhoz mindig fenyegetően közel hajol, és neki célozgat. A többiekhez is hozzáhajol gyakran, csak egy tanulóhoz nem, mert ő a kedvence.

Egy tanuló elmesélte, hogy a pedagógus beszállt a liftbe mellé. Később egy titkárnő is beszállt melléjük. Ekkor azt mondta a tanárnő a titkárnőnek: „Vigyázzatok, mert ő a kirúgató!” A történet elmesélése nagyon felzaklatta a tanulót, sokszor elismételte, hogy „leégett rólam a bőr”, „égett az arcom”.

A gyerekek attól féltek, hogy még jobban fogja őket piszkálni órán a pedagógus. A tanulók a meghallgatás végén is láthatóan rettegtek attól, hogy mi lesz a következő órán, mi fog velük történni az oktatási jogok biztosa helyszíni vizsgálatának következményeként.

A meghallgatás során a tanulók által elmondottak igazolták a panaszban leírtak valódiságát. A Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) Szabadság és Felelőség fejezetének II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A XVI. cikk szerint minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Az Alaptörvény XX. cikke pedig arról rendelkezik, hogy mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

A köznevelési törvény 46. § (2)-(3) bekezdése kimondja, hogy a gyermek, a tanuló személyiséget, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani, és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vethető alá testi és lelki fenyegetésnek, kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak. A gyermeknek, a tanulóknak joga, hogy a nevelési és a nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák.

A hivatal feladatairól és működésének szabályairól szóló 40/1999. (X. 8.) OM rendelet 5. §-ának (7) bekezdése szerint az oktatási jogok biztosához benyújtott kérelme miatt senkit sem érhet hátrány. A kérelmezőt a közérdekű bejelentővel azonos védelem illeti meg. A panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: 2013. évi CLXV. törvény) 11. §-a kimondja, hogy minden, a közérdekű bejelentő számára hátrányos intézkedés, amelyre a közérdekű bejelentés miatt kerül sor – a 3. § (4) bekezdésében foglalt intézkedések kivételével – jogellenesnek minősül akkor is, ha egyébként jogszerű lenne.

Megállapítottuk, hogy az érintett pedagógus magatartása, a tanulókkal való bánásmódja súlyosan sérti a tanulók oktatási jogait, különös tekintettel emberi méltóságukat. Az általa használt kifejezések, nevelési eszközök továbbá alkalmasak arra, hogy félelmet keltsenek a gyermekekben, és veszélyeztessék egészséges lelki fejlődésüket. A panasz megtételét követő fenyegető magatartása a fent hivatkozott 2013. évi CLXV. törvény rendelkezéseibe ütközik. A hivatal által indított eljárásban helyszíni vizsgálat során hallgattuk meg a tanulókat. A tanulók előadása nyomán megbizonyosodtunk arról, hogy az érintett pedagógus módszerei, eljárása sérti a tanulók oktatási jogait. Ezért ajánlással fordultunk az intézmény fenntartójának képviselője felé: haladéktalanul tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a bepanaszolt pedagógus magatartása, módszerei a továbbiakban ne sérthessék a tanulók jogait.

A fenntartó válaszában arról tájékoztatta hivatalunkat, hogy a pedagógus közalkalmazotti jogviszonyát rendkívüli felmentéssel megszüntette. A fenntartói intézkedésre tekintettel az ügyet lezártuk. (61/2018/OJBIT)

Az emberi méltóság megsértésének egyik esete, amikor az egyenlő bánásmód sérelmét kifogásolják a hozzánk fordulók.

A panaszos nyolcadik osztályos lányának biológia órán történt megkülönböztetését sérelmezte. Elmondása szerint a biológiát oktató pedagógus leányát egyedülként feleltette szóban a férfi nemi szerv tananyag részéből. A másik tanulóval, aki szintén szóban adott számot tudásáról, előre egyeztetett a számonkérésről. Ezt követően a fiú tanulóknak a tanár úr azt mondta, hogy azért kell felelniük a női nemi szervről, mert a panaszos leánya erre nem volt hajlandó. Azt is sérelmezte a szülő, hogy a tanulóknak a nemi betegségekből kell szorgalmi feladatot készíteni. Javaslatunkra a beadványozó megkereste a fenntartót panaszával. A fenntartó képviselője vizsgálóbizottságot állított fel a panasz nyomán, mely véleményt kért a biológia szaktanároktól az adott témakör tanításával kapcsolatban. Írásbeli tájékoztatást kért az intézményvezetőtől, majd személyesen is meghallgatta őt. Vizsgálatának eredményeképp megállapította, hogy az említett órán más tanulók is feleltek az adott témakörből, így a panaszos gyermekével kapcsolatban nem állapítható meg hátrányos megkülönböztetés. Emellett a fenntartó javasolta az intézményvezetőnek, hogy az adott témakörben a számonkérés lehetőleg írásban történjen, továbbá hogy a szorgalmi feladatok témáit, előkészítését és értékelését körültekintően valósítsák meg a pedagógusok. Arra is kérte az intézményt, hogy fontolja meg a témakör csoportbontásban (fiúk, lányok) való feldolgozását. Tekintettel arra, hogy a fenntartó a panaszt saját hatáskörben megvizsgálta, és a szükséges intézkedéseket megtette, az ügyet lezártuk. (274/2018/OJBIT)

Sajtóhírekből értesültünk arról, hogy egy általános iskola igazgatójával kapcsolatban felmerült a tanulók fizikai bántalmazásának gyanúja. A sajtóhírek szerint az illetékes rendőr-főkapitányság nyomozást indított közfeladatot ellátó személy elleni erőszak gyanúja miatt, illetve ezzel egyidejűleg egy másik nyomozást is elrendeltek, mert felmerült más bűncselekmény, kiskorú veszélyeztetésének a gyanúja is. A hír szerint az igazgató megpofozta többször is a gyereket, aki ellökte magától a férfit, majd elfutott. A lap név nélkül megszólaló tanárokról és szülőkre hivatkozva azt is írta, hogy nem ez volt az első eset, amikor „az igazgató roma gyermeket bántalmazhatott”.

Az ügyben hivatalból vizsgálatot indítottunk, és a fenntartóhoz fordultunk nyilatkozatért. Az illetékes tankerület igazgatója válaszában tájékoztatta hivatalunkat a történetekről. Elmondása szerint őt az érintett intézményvezető informálta arról, hogy aznap egy tanuló – az igazgatói irodában a szünetben tanúsított magatartása következményeként történt felelőségre vonást követően – az intézményvezetőre támadt, őt kétszer megütötte. Az intézmény vezetője rendőrségi intézkedést kért, valamint a tanuló ellen rendőrségi feljelentést tett. Az intézményvezető jelzésén túl a fenntartóhoz nem érkezett megkeresés. Az eset következtében a közösségi médiában és a sajtóban is megjelent, hogy az intézményben több bántalmazás is történt, a roma tanulók hátrányos megkülönböztetése is felmerült, ám a tankerület felé sem szülőktől, sem mástól nem érkezett panasz. Ezután a fenntartóhoz megérkezett az intézmény pedagógusainak névtelen levele, amelyben törvénytelen ségét, iskolai bántalmazást, megfélemlítést, diktatórikus irányítást jeleztek. Ezek vizsgálatát megkezdte a tankerület. Az intézményvezetővel kapcsolatban azonban az őt támogató pedagógusok, szülők oldaláról is érkeztek megkeresések, melyek szerint az igazgatóval kapcsolatos bejelentések rágalmozások.

A fenntartó nyilatkozata szerint az intézményvezetőt többször meghallgatta, aki a vádak határozottan tagadta. Elmondta, hogy a tanulóval megtörtént összetűzéskor a mentőket is értesítette, a kiérkező mentősök mindkettőjüket megvizsgálták. A tanulón külsérelmi nyomot nem találtak, ő maga azonban megsérült, erről látéletet vettek. A fenntartó meghallgatta továbbá a közalkalmazotti tanács tagjait, az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjét, valamint az érintett szülőket. Az érintett gyermek édesanyja a fia által közölt körülményeket adta elő, miszerint nem a gyermek ütötte meg a pedagógust, hanem az intézményvezető a gyermeket. A helyzet megvitatására az intézményi tanács is összeült, melynek a fenntartó is tagja. A fenntartó a helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnökével is egyeztetett, aki nem tudott további bizonyítékokkal szolgálni a hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban. Az intézményvezető szülői értekezletet is összehívott, fogadóórát is tartott az intézményben, de a bántalmazásokról, diszkriminációról szóló állításokat senki nem erősítette meg. Ezt követően a tankerületi központ ellenőrzési tervének megfelelően folytatták le a teljes körű fenntartói törvényességi ellenőrzést, melynek alkalmával sor került az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény intézményi alkalmazásának vizsgálatára is. Sem közvetlen, sem közvetett hátrányos megkülönböztetésre utaló rendelkezést, tevékenységet, gyakorlatot nem tárt fel a fenntartó.

A nyilatkozatban foglaltak alapján megállapítottuk, hogy az intézmény fenntartója saját hatáskörben megtette a szükséges intézkedéseket, alapos és széleskörű vizsgálatot folytatott. A fenntartóhoz eljutott információk alapján a jogsértés nem volt megállapítható. A fenntartó nyilatkozata tartalmazta azt is, hogy akár a hatósági vizsgálat eredményeképp, akár más módon bizonyossá válik a cselekmények elkövetése, haladéktalanul kezdeményezni fogja az intézményvezető megbízásának visszavonását a kinevezési jogkör gyakorlójánál. A fenntartói vizsgálat megállapításait, annak eredményét elfogadtuk, az ügyet lezártuk. A tanév végén jutott tudomásunkra, hogy az intézményvezető és a tankerület közötti közös megegyezéssel megszűnt az intézményvezető közalkalmazotti jogviszonya az intézményben. (302/2018/OJBIT)

Alapvető jogaink közé tartozik a véleménynyilvánítás szabadsága. Az Alaptörvény Szabadság és felelősség című fejezetének IX. cikke kimondja, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Kiemelt fontosságú e jog szabályozása a köznevelési intézményekben, ahol az oktatási szereplők között gyakran alá-fölérendeltségi kapcsolat van.

Egy tizenkilenc éves kollégiumi tanuló beadványában arról kérte a hivatalunk álláspontját, hogy érheti-e őt hátrány, ha a kollégiumi ellátás színvonalával kapcsolatos bíráló kijelentéseket tesz anélkül, hogy konkrét személyt megnevezne. Tájékoztatottuk, hogy a köznevelési törvény 46. § (6) bekezdés g) pontja a tanuló kiemelt jogaként rögzíti, hogy az emberi méltóság tiszteletben tartásával szabadon véleményt nyilvánítson minden kérdéstről, az őt nevelő és oktató pedagógus munkájáról, az iskola, kollégium működéséről, továbbá tájékoztatást kapjon személyét és tanulmányait érintő kérdésekről, valamint e körben javaslatot tegyen, továbbá kérdést intézzen az iskola, a kollégium vezetőihez, pedagógusaihoz, az iskolaszékhez, a kollégiumi székhez, a diákönkormányzathoz, és arra legkésőbb a megkereséstől számított tizenöt napon belül – az iskolaszéktől, kollégiumi széktől a tizenötödik napot követő első ülésen – érdemi választ kapjon. (99/2018/OJBIT)

A hivatalunkhoz érkező panaszok tükrében kijelenthetjük, hogy napjainkban a személyi szabadságjogok között kiemelkedő szerepet tölt be a személyes adatok védelméhez fűződő jog.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) rendelkezései meghatározzák a személyes adatok védelmének alapfogalmait. E törvény 3. § 2. pontja alapján személyes adat az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

Az Infotv. 3. § 10. pontja alapján adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérynymat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése. Adatkezelő e § 9. pontja szerint az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely önállóan vagy másokkal együtt az adatok kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az általa megbízott adatfeldolgozóval végrehajtatja.

Egy intézményvezető kérte állásfoglalásunkat, mert az iskola végzőseinek szalagavatójáról készült fotókat az intézmény honlapjára és facebook oldalára is kitették úgy, hogy nem kérték a tanulók és a képeken szereplő pedagógusok hozzájárulását. Az egyik pedagógus ezt kifogásolta, és kérte a képek nyilvános megjelenítésének megszüntetését. A törvényi definíció szerint a fényképek – amennyiben azon a személyek felismerhetők, azonosíthatók – személyes adatot tartalmaznak. Tekintettel arra, hogy a fényképek személyes adatot tartalmaznak, nyilvánosságra hozataluk, az iskolai honlapon való megjelenítésük adatkezelésnek minősül. Az Infotv. 5. § (1) bekezdésében foglaltak szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli. Mivel jelen esetben nincs szó törvényi felhatalmazásról, ez azt jelenti tehát, hogy minden érintett hozzájárulását be kellene szerezni a fényképek honlapon való közzétételéhez. Cselekvőképtelen kiskorú (14 év alatti) érintettek esetén a törvényes képviselő hozzájárulása, korlátozottan cselekvőképes kiskorú (14-18 év) érintettek esetén az érintett és a törvényes képviselő hozzájárulása lenne szükséges. A hozzájárulás lehet általános, egy rendezvényre (pl.: farsang, osztálykirándulás) vonatkozó. Azonban itt is figyelembe kell venni, hogy a hozzájárulás visszavonásig érvényes, vagyis ha valaki – akinek fényképe az általános hozzájárulás következtében felkerült a honlapra – egy adott kép esetében a hozzájárulást visszavonja, a képet kérésére azonnal törölni kell. Az adatvédelmi törvényen kívül a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:48. §-a tartalmaz ezzel kapcsolatos rendelkezést, amely szerint képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges. (212/2018/OJBIT)

Az Infotv. 52. § (1) bekezdése alapján a személyes adatok kezelésével, illetve közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogok gyakorlásával kapcsolatban bekövetkezett jogsérelem vagy annak közvetlen veszélye esetén a Nemzeti Adatvédelmi és

Információs szabadság Hatóságnál is lehetősége van vizsgálatot kezdeményezni, valamint a kérdéskör megítéléséhez állásfoglalást kérni.

Egy általános iskola volt tanulója jelezte beadványában, hogy az intézményben az iskola közösségi terei és minden tanterme fel van szerelve kamerákkal, a tanítási órák is rögzítésre kerülnek. A házirendben ez nem szerepel, a tanulókat nem tájékoztatták az adatkezelés szabályairól. Tájékoztattuk a panaszost a fenntartói jogorvoslat lehetőségéről, továbbá arról, hogy panaszával megkeresheti a Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóságot is. (232/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 42. § (1) bekezdésében megfogalmazott titoktartási kötelezettség kiemelt fontosságú a kiskorú gyermekekkel foglalkozó köznevelési intézmények adatkezelésével kapcsolatban. Eszerint a pedagógust, a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottat, továbbá azt, aki közreműködik a gyermek, tanuló felügyeletének az ellátásában, hivatásánál fogva harmadik személyekkel szemben titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel, a tanulóval és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a gyermekkel, tanulóval, szülővel való kapcsolattartás során szerzett tudomást. E kötelezettség a foglalkoztatási jogviszony megszűnése után is határidő nélkül fennmarad. A titoktartási kötelezettség nem terjed ki a nevelőtestület tagjainak egymás közötti, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival történő, a tanuló fejlődésével összefüggő megbeszélésre.

Beadványában egy szülő arról számolt be, hogy első osztályos gyermekének van egy lelki eredetű, szomatikus tünetekkel járó problémája, amiről ő maga tájékoztatta az egyik tanítóját. A pedagógus az interneten a szülő társakkal vitatta meg a gyermek betegségét, illetve rendkívüli szülői értekezleten beszéltek erről a gyermek szüleinek kizárásával.

Tájékoztattuk a szülőt a pedagógusok titoktartási kötelezettségéről, valamint arról, hogy a köznevelési intézmény által a gyermekek, tanulók vonatkozásában kötelezően nyilvántartott adatok körét a köznevelési törvény 41. § (4) bekezdése tartalmazza. Ezek között (egyebek mellett) szerepelnek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulóra vonatkozó adatok. Kiemelt figyelmet igénylő gyermeknek, tanulóknak minősül a sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségére tekintettel különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló. Azt, hogy a gyermek, tanuló nyilvántartott adatai közül melyek, milyen célból és mely személyek, intézmények részére továbbíthatóak, elsődlegesen a köznevelési törvény 41. § (7)-(8) bekezdései, valamint 42. §-a határozza meg.

Tájékoztattuk továbbá a panaszost arról, hogy a Ptk. 2:14. §-ának értelmében a tizennegyedik életévét be nem töltött, cselekvőképtelen kiskorú jognyilatkozata semmis; nevében a törvényes képviselője – ez általában a szülő – jár el, így az adatkezeléshez történő hozzájárulása tekintetében életkorát figyelembe kell venni. A beadványozót tájékoztattuk arról, hogy lehetősége van jogorvoslati kérelemmel fordulni a fenntartóhoz. (717/2018/OJBIT)

Az információs önrendelkezési jog egyik legfontosabb garanciája az érintettek tájékoztatáshoz való joga. Eszerint az érintettet kérésére tájékoztatni kell a kezelt adatairól és az

adatkezelés legfontosabb körülményeiről. Az Infotv. 14. § a) pontja alapján az érintett kérelmezheti az adatkezelőnél tájékoztatását személyes adatai kezeléséről. A törvény 15. § (1) bekezdése szerint pedig az érintett kérelmére az adatkezelő tájékoztatást ad az érintett általa kezelt, illetve az általa megbízott adatfeldolgozó által feldolgozott adatairól, azok forrásáról, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatfeldolgozó nevééről, címéről és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá – az érintett személyes adatainak továbbítása esetén – az adattovábbítás jogalapjáról és címzettjéről. A 15. § (5) bekezdése alapján a tájékoztatás ingyenes, ha a tájékoztatást kérő a folyó évben azonos adatkörre vonatkozóan tájékoztatási kérelmet az adatkezelőhöz még nem nyújtott be. Egyéb esetekben költségtérítés állapítható meg. A költségtérítés mértékét a felek között létrejött szerződés is rögzítheti. A már megfizetett költségtérítést vissza kell téríteni, ha az adatokat jogellenesen kezelték, vagy a tájékoztatás kérése helyesbítéshez vezetett.

Az érintettek tájékoztatáshoz való joga azonban nem korlátlan. Az Infotv. 16. §-a alapján az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak a 9. § (1) bekezdésében, valamint a 19. §-ban meghatározott esetekben tagadhatja meg. A tájékoztatás megtagadása esetén az adatkezelő írásban közli az érintettel, hogy a felvilágosítás megtagadására e törvény mely rendelkezése alapján került sor. A felvilágosítás megtagadása esetén az adatkezelő tájékoztatja az érintettet a bírósági jogorvoslat, továbbá a Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) fordulás lehetőségéről. Az elutasított kérelmekről az adatkezelő a Hatóságot évente a tárgyévet követő év január 31-éig értesíti. Az Infotv. 19. §-a értelmében az érintettnek a 14-18. §-ban meghatározott jogait törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, így a honvédelem, a nemzetbiztonság, a bűncselekmények megelőzése vagy üldözése, a büntetés-végrehajtás biztonsága érdekében, továbbá állami vagy önkormányzati gazdasági vagy pénzügyi érdekből, az Európai Unió jelentős gazdasági vagy pénzügyi érdekből, valamint a foglalkozások gyakorlásával összefüggő fegyelmi és etikai vétségek, a munkajogi és munkavédelmi kötelezettségszegések megelőzése és feltárása céljából – beleértve minden esetben az ellenőrzést és a felügyeletet is –, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében.

Az Infotv. 15. § (4) bekezdése a tájékoztatás megadásának módját határozza meg: az adatkezelő köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 25 napon belül, közérthető formában, az érintett erre irányuló kérelmére írásban megadni a tájékoztatást. A tájékoztatáshoz való jog gyakorlásának tipikus módja a törvény alapján az, hogy az érintett levélben kéri az adatkezelőtől a tájékoztatás megadását, aki arra levélben válaszol.

Egy szülő arról kérte állásfoglalásunkat, hogy jogosult-e az általános iskola iskolapszichológus-hoz küldeni ötödik osztályos gyermekét a szülő tájékoztatása/beleegyezése nélkül. Továbbá arról is tájékoztatást kért, hogy megismerheti-e az iskolapszichológus vizsgálatának eredményét. A köznevelési törvény 72. § (4) bekezdése alapján a szülő kötelessége, hogy biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozá-

sokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha ennek a szülő nem tesz eleget, a köznevelési feladatokat ellátó hatóság kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására. A fentiek alapján a tanuló számára a nevelőtestület javasolhatja az iskolapszichológusi vizsgálaton való részvételt, ezt a szülőnek kell biztosítani. A szülői tájékoztatás, engedély tehát szükséges a vizsgálatához, ám a szülő e kötelezettségét nem mulaszthatja el következmények nélkül. A gyermekével kapcsolatos vizsgálat megállapításai gyermeke személyes adatait érintik, ezekről a törvényes képviselő az idézett szabályok szerint tájékoztatást kérhet. A köznevelés szférájában a tájékoztatás a betekintés engedésével is megadható, ilyenkor ugyanis az érintettnek lehetősége van magát az adatkezelést, illetve annak egy részét, a kezelt adatok körét közvetlenül megismerni. Az érintett kifejezett kérésére azonban ilyenkor sem maradhat el az írásbeliség, vagyis az érintettet, ha kéri, olyan helyzetbe kell hozni, hogy írásos dokumentum álljon rendelkezésére az általa feltett kérdésekre a törvény alapján kötelezően megadott válaszokkal együtt. Ha tehát az érintett a kezelt adatok körére kíváncsi, akkor az adatkezelő eleget tesz a tájékoztatási kötelezettségének azzal, ha betekintést enged az iratokba. De ha az érintett kéri, másolatot kell arról adnia. Mivel a törvény alapján a tájékoztatást írásban kell megadni, az adatkezelő nem zárkozhat el az írásbeliségtől sem. (164/2018/OJBIT)

AZ OKTATÁSSAL KÖZVETLENÜL ÖSSZEFÜGGŐ JOGOK ÉRVÉNYESÜLÉSE

Tanszabadságból eredő jogok

A művelődéshez való jogot Alaptörvényünk Szabadság és felelősség című fejezetének XI. cikke minden magyar állampolgár alapjogaként rögzíti. A művelődéshez való jog önmagán túlmutató jelentőségét adja, hogy az más alapvető emberi jogok érvényesülésének feltétele és eszköze is egyben. Magyarország az állampolgárok művelődéshez való jogát a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

A köznevelési rendszer intézményei közül a gyermekek elsőként az óvodával kerülnek kapcsolatba. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjában foglaltak szerint az óvodai nevelés feladata, hogy valamennyi gyermek számára egyenlő eséllyel biztosítsa a színvonalas nevelést, és segítsen megteremteni a kisiskolás korba való átlépés pszichikus feltételeit.

A köznevelési törvény 8. §-a szerint az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. A szülő kérelmére ugyanakkor a jegyző – egyházi és magán-fenntartású intézmények esetében a fenntartó – indokolt esetben, az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével és a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva öt éves korig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól.

Egy vidéken élő család legkisebb gyermeke harmadik életévét töltötte be. Mivel a család otthona egy nehezen megközelíthető tanyán helyezkedett el, a kisgyermek naponta történő óvodába szállítása komoly terhet rótt a szülőkre. Az édesanya azt kívánta elérni, hogy gyermekének csak bizonyos napokon kelljen óvodába mennie. Az óvoda vezetője azonban választás elé állította a családot: vagy minden nap beviszik gyermeküket az intézménybe, vagy a jegyzőhöz fordulnak, és felmentést kérnek az óvodai nevelésben való részvétel alól.

A szülőnek adott tájékoztatásunk szerint az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző – az egyházi és magán-fenntartású intézmények esetében a fenntartó – a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti felmentést adhat a kötelező óvodai

nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

A beadványában leírtakkal összefüggésben felhívtuk a szülő figyelmét, hogy az óvodai jogviszony esetében a jogszabály nem tartalmaz az iskolai magántanulósághoz hasonló jogintézményt, csak az ötödik életév betöltéséig igénybe vehető felmentés lehetőségét. Ennek hiányában a gyermek óvodai mulasztására a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. §-ának rendelkezései alkalmazandók. Eszerint, ha a gyermek az óvodai foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolni kell. Egyes esetekben a mulasztást a jogszabály erejénél fogva igazoltnak kell tekinteni, egyebekben, amennyiben a távolmaradást nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

Az óvoda vezetője a végrehajtási rendeletben meghatározott számú, igazolatlanul mulasztott nevelési nap elérésekor jelzéssel él az illetékes hatóságok (a gyermekvédelmi szolgálat, a gyámhatóság, valamint a szabálysértési hatóság) irányába. (320/2018/OJBIT, 495/2018/OJBIT, 317/2018/OJBIT)

Egy hozzánk forduló édesanya elmondása szerint 6 éves gyermeke a törvény adta lehetőségekkel élve még nem kezdte meg iskolai tanulmányait, az általa látogatott magánóvoda azonban a beadványa megírásakor megszűnés alatt állt. A szülő kérdése arra irányult, hogy új intézmény keresése helyett gyermeke töltheti-e otthon a tankötelezettségét megelőző utolsó évet, egyfajta „óvodai magántanuló” státuszban.

A szülőt tájékoztattuk a fentebb ismertetett jogszabályi rendelkezésekről, melyek értelmében a gyermeket az ötödik életévének betöltéséig lehet felmenteni az óvodai nevelésben való részvétel alól, ezt követően erre nincs lehetőség. (242/2018/OJBIT)

Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a körzetében lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. A köznevelési törvény 49. §-ának értelmében az óvodai jogviszony felvétel, vagy átvétel útján jöhet létre, melyet a szülő – a fentebb ismertetett korlátok között – bármikor kezdeményezhet. Annak érdekében, hogy az óvodai nevelés minden gyermek számára biztosított legyen, a köznevelési törvény 49. § (3) bekezdése előírja, hogy az óvoda kötelezett az életvitelszerűen körzetében lakó gyermek felvételére, átvételére. A felvételtől, átvételtől egyebekben az óvoda vezetője dönt. Ha a jelentkezők száma meghaladja a felvehető gyermekek számát, az óvodavezető, amennyiben az óvoda fenntartója több óvodát tart fenn, az óvoda fenntartója bizottságot szervez, amely javaslatot tesz a felvételre.

Egy beadványozó gyermekei óvodai elhelyezésével kapcsolatban kért segítséget. A panaszában foglaltak szerint gyermekei korábban magánóvodába jártak, ennek terheit azonban a jövőben nem tudná vállalni. A szülő felkereste a lakóhely szerinti körzeti óvodát, itt azonban helyhiányra hivatkozva megtagadták a gyermekek fogadását.

A szülőt tájékoztattuk a következőkről. A köznevelési törvény 72. § (2) bekezdése alapján a szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot.

A köznevelési törvény 49. § (1)-(2) bekezdése pedig kimondja, hogy az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek – e törvényben foglalt kivétellel –

harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos. A gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik vagy ahol szülője dolgozik. A felvételtől, átvételtől az óvoda vezetője dönt. Egyetlen esetben korlátozza a köznevelési törvény az óvodavezetők döntési jogát, a körzeti intézmény esetében.

A köznevelési törvény 49. § (3) bekezdése alapján ugyanis az óvoda köteles felvenni, átvenni azt a gyermeket, aki életvitelszerűen az óvoda körzetében lakik (a továbbiakban: kötelező felvételt biztosító óvoda). A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 20. § (9) bekezdése szerint életvitelszerű ott lakásnak minősül, ha a gyermek a kötelező felvételt biztosító óvoda körzetében található ingatlant otthonául használja, és az ilyen ingatlan a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásában a gyermek lakóhelyeként vagy tartózkodási helyeként az óvodai beiratkozás első határnapját megelőző három hónapnál régebb óta szerepel.

Ha ez nem teljesül, vagy ha bármely körülmény alapján arra lehet következtetni, hogy a gyermek a nyilvántartásban szereplő lakhelyén vagy tartózkodási helyén nem életvitelszerűen lakik, úgy az óvodavezető, illetve az óvodavezető vagy a fenntartó által szervezett bizottság jogosult felszólítani az óvodába jelentkező gyermek szülőjét, hogy az életvitelszerű körzetben lakás tényét akként igazolja, hogy a felszólítás kézhez vételétől számított 15 napon belül bemutatja a területileg illetékes védőnőtől származó, a védőnői ellátás igénybevételét igazoló nyilatkozatot.

Ha az óvodavezető, illetve az általa vagy a fenntartó által szervezett bizottság felszólítása ellenére a szülő a védőnői nyilatkozatot nem mutatja be, úgy az óvodavezető, illetve az általa vagy a fenntartó által szervezett bizottság jogosult az életvitelszerűen körzetben lakást családlátogatás kezdeményezésével ellenőrizni. Ha az óvodavezető, az általa, illetve a fenntartó által szervezett bizottság által javasolt legalább három időpont közül a gyermek szülője vagy törvényes képviselője egy alkalommal sem teszi lehetővé a családlátogatást, úgy vélelmezni kell, hogy a gyermek nem életvitelszerűen lakik a kötelező felvételt biztosító óvoda körzetében, és ennek alapján az óvodai felvétel megtagadható.

A köznevelési törvény alapján tehát a gyermeket elsősorban abba az óvodába kell felvenni, átvenni, amelynek körzetében lakik vagy ahol szülője dolgozik, de kizárólag a kötelező felvételt biztosító óvoda köteles őt felvenni. A fentiekben túl tájékoztattuk a szülőt hivatalunk eljárásáról, és a jogorvoslati lehetőségekről. (332/2018/OJBIT)

Az óvodai nevelést követően a hatéves kor betöltésével kezdetét veszi a tankötelezettség. A köznevelési törvény 45. § (1)-(2) bekezdése alapján Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, de legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében ezt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.

Az általános iskolába történő jelentkezés előtt az életkori feltétel mellett tehát annak megítélése szükséges, hogy a gyermek elérte-e az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 21. § (1) bekezdése szerint a tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A tankötelezettség kezdetéről az óvoda vezetője vagy szakértői bizottság dönt.

Egy hozzánk forduló szülő elmondása szerint ikergyermekei már betöltötték hatodik életévüket, visszahúzódó viselkedésükből kifolyólag azonban még mindig az óvoda középső csoportját járták, második alkalommal. A szülő felháborítónak találta, hogy az intézmény annak ellenére kötelezte gyermekeit az iskolaérettségi vizsgálaton való részvételre, hogy nem nagycsoportba jártak, valamint azt is sérelmezte, hogy a sikertelen vizsgát követően az óvodavezető a pedagógiai szakszolgálatnál a gyermekek komplex kivizsgálását kezdeményezte.

Válaszunkban tájékoztattuk a szülőt a köznevelési törvény 46. § (3) bekezdés g) pontjában foglaltakról, ami alapján a gyermeknek, a tanulónak joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.

A köznevelési törvény 4. §-ában meghatározottak szerint kiemelt figyelmet igénylő az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd. Amennyiben egy gyermeknél felmerül (akár az iskolaérettségi vizsgálat során), hogy sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, úgy a vele foglalkozó szakembereknek a szükséges fejlesztések megvalósulása érdekében az a feladatuk, hogy a gyermek pedagógiai szakszolgálatnál történő vizsgálatát elősegítsék.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet) 7. § (2) bekezdésének értelmében, amennyiben a szakértői bizottság vizsgálata alapján a gyermeknél, a tanulónál sem a beilleszkedési, sem a tanulási, sem a magatartási nehézség, sem a sajátos nevelési igény nem állapítható meg, de eredményes óvodai neveléséhez, iskolai neveléséhez, oktatásához iskolapszichológiai, óvodapszichológiai vagy logopédiai ellátásba vétele indokolt, a szakértői bizottság a megfelelő ellátásba vételét kezdeményezi.

Felhívtuk a szülő figyelmét, hogy e helyzetben a szülő együttműködési kötelezettsége kiemelt fontosságú, ám a járási hivatal útján annak hiányában is érvényt lehet szerezni a szakértői véleménynek a gyermek megfelelő ellátáshoz való jogának érvényesítése érdekében. (570/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 72. § (2) bekezdése a szülők jogaként rögzíti, hogy gyermekük számára adottságainak, képességeinek és érdeklődésének megfelelően saját vallási, világnézeti meggyőződésükre, nemzetiségi hovatartozásukra tekintettel, szabadon válasszanak óvodát, iskolát, kollégiumot. A szülő ezt a jogát a cselekvőképes gyermek tizennegyedik életévének betöltésétől vele közösen gyakorolhatja. Korlátozottan érvényesülhet azonban a szülő intézményválasztási szabadsága, ha a gyermek szakértői bizottság előtti vizsgálata során sajátos nevelési igénye nyer megállapítást.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (1) bekezdésének h) pontja szerint a szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira. A szakértői véleménynek tartalmaznia kell a gyermek, tanuló sajátos nevelési igényének megfelelő általános iskolára, középfokú iskolára, fejlesztő nevelés-oktatást végző iskolára, csoportra, osztályra, tagozatra (a továbbiakban együtt: kijelölt iskola) vonatkozó

javaslatot és a kijelölt nevelési-oktatási intézmény megjelölését. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslat kötelező érvényű.

A szülők hetedik életévét betöltött, de még óvodába járó gyermekük felvételét kérték egy általuk választott, nem lakókerületük szerinti általános iskolába. Az intézmény felhívásának megfelelően a gyermek beíratása megtörtént, tekintettel azonban folyamatban lévő szakértői kivizsgálására, az iskola a felvételt végül mégis megtagadta. A szülők az elutasító döntésről írásos dokumentációt kifejezett kérésük ellenére sem kaptak.

Levelünkben felhívtuk a szülők figyelmét az intézményvezetők felvétellel kapcsolatos döntési szabadságára, valamint a szakértői vélemény jelentőségére, annak kötelező erejére, továbbá tájékoztattuk őket a jogorvoslat lehetőségéről. (395/2018/OJBIT)

Egy hozzánk forduló szülő két általános iskolába is kérte tanköteles korú gyermeke felvételét. Az első intézmény vezetője a jelentkezést helyhiányra hivatkozva elutasította. A második, mely egyben a gyermek lakóhelye szerinti kötelező felvételt biztosító iskola is volt, először a felvett tanulók között sorolta fel a panaszos gyermekét, pár nappal később azonban törölték őt a sikeres jelentkezők listájáról. A szülők számára a felvételtől vagy annak elutasításáról semmilyen határozatot nem küldött az intézmény. A szülő később arról tájékoztatta hivatunkat, hogy gyermeke szakértői bizottság általi kivizsgálása folyamatban volt, melynek befejezéséig egy általános iskola sem fogadta a tanulót. A szülőt tájékoztattuk a jogszabályokról és a jogorvoslati lehetőségeiről. (352/2018/OJBIT)

A tanuló – beleértve a magántanulót is – az iskolával tanulói jogviszonyban áll, mely jelentkezést követően, felvétel, vagy átvétel útján keletkezhet. A felvételtől és az átvételtől az iskola igazgatója jogosult dönteni. Ez alól egyedül a körzeti iskola képez kivételt, a köznevelési törvény 50. § (6) bekezdésének értelmében ugyanis az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, aki életvitelszerűen annak körzetében lakik. Az iskolák felvételi körzetének meghatározása és közzététele a köznevelési feladatokat ellátó hatóság (a megyeszékhely szerinti járási hivatal) feladata.

A köznevelési törvény 51. § (1)-(2) bekezdéseiben foglalt rendelkezések szerint, ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben kell részesíteni a hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A további felvételi kérelmekről az intézmény pedagógiai programjában foglaltak szerint kell dönteni. A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon – legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt – nyilvánosságra kell hozni.

A fenti rendelkezéseket megerősítik a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. § (5)-(6) bekezdései, valamint kiegészítik azzal, hogy a hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen vagy kerületben van, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található. A hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek

elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található. Ha az általános iskola – a megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt. A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirendben kell meghatározni. A hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Egy hivatalunkhoz érkezett beadványban az általános iskola első évfolyamára történő felvétellel kapcsolatos értelmezési kérdés merült fel. A szülő egy általa választott – nem a lakóhely szerinti kötelező felvételt biztosító – általános iskolába adta be gyermeke jelentkezését. Felvételi kérelméhez csatolta a gyermek édesapjának súlyos fogyatékoságát igazoló dokumentumot. Kérelmében a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. §-ának (7) bekezdésére hivatkozott, mely a különleges helyzettel kapcsolatos rendelkezést tartalmaz. Eszerint különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló

- a) szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- b) testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- c) munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- d) az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

E szakasz (6) bekezdése ugyanis lehetőséget biztosít arra, hogy a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

A szülő a felvételi kérelmének elutasításával szemben jogorvoslással élt az illetékes tankerületi központnál. A fenntartó az intézmény döntését helyben hagyta, és arra hivatkozással, hogy az érintett iskola a körzetben lakóhellyel rendelkező gyermekek, valamint a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. § (7) bekezdés b) pontja alapján különleges helyzetű gyermekek (testvére az adott intézmény tanulója) kérelmének elfogadása után nem rendelkezik további férőhellyel.

A panaszos azonban hivatalunkhoz benyújtott beadványában arra hivatkozott, hogy az iskolába történő jelentkezésekor a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. § (7) bekezdés a) pontja alapján különleges helyzetű gyermeke (szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő) – tekintettel arra, hogy a jogszabályi felsorolásban előbb szerepel – előnyt élvez azon gyermekekkel szemben, akiknek testvére már az intézményben tanul.

Tekintettel arra, hogy az ügy jogszabály-értelmezési kérdést is felvetett, az Emberi Erőforrások Minisztériumának illetékes főosztályához fordultunk, és állásfoglalást kértünk azt illetően, hogy a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. §-ának (7) bekezdésében szereplő, a jelentkezők különleges helyzetét bemutató indokok sorrendiséget jelentenek-e, mely a felvétel során követendő, vagy figyelembevételükről az intézményvezető mérlegelési jogkörében szabadon dönthet.

Hivatalunk elfogadta az illetékes szakterület válaszát, ez alapján a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 24. § (7) bekezdésében felsorolt, a jogszabály által különleges helyzetnek minősülő körülmények vagylagosak. Meglátásunk szerint ebből következően az adott tanuló esetében elegendő egy felsorolt körülménynek fennállnia, ugyanakkor a miniszteri rendelet nem írja elő, hogy a megadott esetek köre fontossági sorrend is lenne, és e szerint kellene

alkalmazni a felsoroltakat. Ebből következően a szabályozásban elfoglalt sorrendnek nincs kötelező jellege az alkalmazás szempontjából.

Mindezek alapján megállapítottuk, hogy az érintett gyermek felvételi kérelmének elutasítása során nem sértette meg a gyermek oktatási jogait az intézményvezető akkor, mikor azon gyermekeket részesítette előnyben a felvétel során, akiknek testvére már az intézmény tanulója volt. (333/2018/OJBIT)

A körzetes iskolákra vonatkozó törvényi megkötésen túl az intézményvezetőnek tekintettel kell lennie az iskola pedagógiai programjában foglaltakra, mely a köznevelési törvény szabta keretek között meghatározza a felvétel és az átvétel helyi szabályait.

Több olyan panasz is érkezett hivatalunkhoz, melyekben a szülők a fentiekől eltérő intézményi eljárást sérelmeztek. (319/2018/OJBIT, 273/2018/OJBIT)

Ahogy az a köznevelési törvény már ismertetett, 50. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésből kitűnik, a tanulói jogviszony átvétel útján is létrejöhet. Az átvétel kezdeményezése minden tanuló törvény adta joga, a kérelem elbírálása azonban ilyenkor is a megkeresett intézmény igazgatójának döntési körébe tartozik. Az iskola igazgatóját a kötelező felvételt biztosító intézményekre vonatkozó szabályok az átvételi kérelmek esetében is kötik, így az általános iskola az életvitelszerűen körzetében lakó tanuló átvételi kérelmét nem tagadhatja meg. A tanuló átvételére – kivéve, ha az az általános iskolai tanuló esetében iskolatípus változtatásával is jár – a tanítási év során bármikor lehetőség van. (730/2018/OJBIT, 511/2018/OJBIT, 582/2018/OJBIT)

A panaszos gyermeke a lakóhelye szerinti kötelező felvételt biztosító iskolában kezdte meg tanulmányait. Osztályfőnökének fegyelmezési és tanítási módszerei megviselték a tanulót, így szülei az iskolaváltás mellett döntöttek. Bár a tanuló felvételt nyert egy másik intézménybe, új osztályközösségébe nem tudott beilleszkedni. Ezt követően a szülők kezdeményezték a visszavételét korábbi, körzetes iskolájába. Kérésüket az intézményvezető helyhiányra hivatkozva megtagadta, amely döntéssel szemben a szülők jogorvoslatért fordultak az iskolát fenntartó illetékes tankerületi központhoz.

A fenntartó a szülők fellebbezésének helyt adott, az intézményvezetőt kötelezte a tanuló visszavételére. Mivel azonban a szülők tudomására jutott, hogy gyermekük korábbi osztályfőnöke felső tagozaton is tanítaná őt, a visszavétel lehetőségével nem éltek. Gyermekekük végül egy harmadik intézményben kezdte meg az ötödik osztályt.

Ezt követően a szülők ismét felkeresték a tankerületet, és az érintett osztályfőnök tanítói tevékenységének felülvizsgálatát kérték. A szülők második bejelentése alapján folytatott vizsgálat során a fenntartó megállapította, hogy bár az iskola vezetősége közvetlenül nem tapasztalta a panaszban leírt viselkedésformákat, a beadvány alapján több intézkedést is foganatosított a pedagógussal szemben. Az intézményvezető figyelmeztette a pedagógust, hogy tartózkodjon a kollektív büntetés alkalmazásától; hogy közlései egyértelműek legyenek; a tanulókkal kapcsolatos problémákat ne az osztályközösség előtt vitassa meg; indokolt esetben engedje ki a gyermekeket a mosdóba, és biztosítson lehetőséget a rossz jegyek javítására.

Mindezeket követően a szülő hivatalunkhoz fordult, és ismét kezdeményezte az intézmény, valamint az érintett pedagógus eljárásának vizsgálatát. Hivatalunk a fenntartói határozatok áttanulmányozását követően a bennük foglaltakat elfogadta. Tekintettel arra, hogy a fenn-

tartó a kérdés rendezése érdekében a szükséges intézkedéseket megtette, valamint arra, hogy a tanuló jogviszonya az intézménnyel saját döntése alapján megszűnt, hivatalunk az ügyben nem indított vizsgálatot. (105/2018/OJBIT)

Egy elkeseredett édesanya levele alapján gyermekei nem tudtak iskolába menni a család több hete lezajlott költözése óta. Mivel a főbírlo nem járult hozzá ahhoz, hogy a család a bérlemlényt ideiglenes tartózkodási címként bejelentse, a szülők a körzeti intézmény felé sem tudták alátámasztani a gyermekek felvételi jogosultságát.

Beadványa kapcsán a szülőt a következőkről tájékoztattuk. A köznevelési törvény 50. § (6) bekezdése szerint az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, aki életvitelszerűen az általános iskola körzetében lakik. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 22. § (6) bekezdése pedig kimondja, hogy az Nkt. 50. § (6) bekezdése alkalmazásában életvitelszerű ott lakásnak minősül, ha a tanulónak a kötelező felvételt biztosító iskola körzetében van a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye.

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 26. § (1) bekezdése a Magyarország területén élő, e törvény hatálya alá tartozó polgár [4. § (1) bekezdés] köteles beköltözés vagy kiköltözés után három munkanapon belül lakóhelyének, illetve tartózkodási helyének címét nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni.

Felhívtuk a szülő figyelmét, hogy amennyiben meglátása szerint jogsértően járt el az intézmény, úgy lehetősége van annak fenntartójához fordulni jogorvoslatért. (583/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (3) bekezdése alapján az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének részletszabályait – a szakképzést folytató intézményt leszámítva – az iskola pedagógiai programja határozza meg. A pedagógiai program az átvett tanuló számára szükség esetén különbozeti vizsgát, egyéni segítségnyújtást, türelmi idő biztosítását vagy évfolyamisméltést írhat elő.

Középfokú iskolák esetében az általános iskoláktól némiképp eltérő rendelkezések vonatkoznak a felvétel és az átvétel szabályaira. Fontos különbség, hogy középfokú iskoláknál kötelező felvételt biztosító intézményekről nem beszélhetünk, így ezen a szinten tanulói intézményváltásra kizárólag a megcélzott iskola igazgatójának kedvező döntésével nyílik mód. A középfokú iskoláknál jelenik meg először a felvételi vizsga alkalmazásának lehetősége is. A köznevelési törvény 50. § (2) bekezdése kimondja, hogy a középfokú iskola és a kollégium – jogszabályban meghatározott keretek között – maga állapíthatja meg a tanulói jogviszony, kollégiumi tagsági viszony létesítésének tanulmányi feltételeit (a továbbiakban: felvételi követelmények). A középfokú iskola és a kollégium a felvételi követelményeket a tanév rendjéről szóló rendelet által meghatározott időben, a felvételi tájékoztatóban köteles nyilvánosságra hozni. A tanulók felvételéről – a figyelembe véve az intézmény belső szabályzataiban foglaltakat – ebben az esetben is az iskola igazgatója dönt. (361/2018/OJBIT)

Egy általános iskola hetedik osztályos tanulójának szülei a felvételi időpontját követően döntöttek úgy, hogy gyermekük számára előnyösebb volna, ha tanulmányait hatosztályos gimnáziumban folytatná. A kiválasztott intézmény igazgatója örömmel fogadta volna a gyerme-

ket, nem látott azonban jogszabályi lehetőséget arra, hogy a normál felvételi eljáráson kívül, saját hatáskörében általános iskolából gimnáziumba vegye át a tanulót.

Tájékoztattuk a szülőt a köznevelési törvény, valamint a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet vonatkozó szabályairól, melyek alapján a tanuló joga, hogy kérje az átvételt másik nevelési-oktatási intézménybe. E jogot a tanuló a választott intézmény pedagógiai programjának szabályai szerint gyakorolja, az átvételről pedig az intézmény vezetője hozza meg a döntést. (702/2018/OJBIT, 489/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 27. § (2) bekezdése szerint, ha a középfokú iskola felvételt hirdet, a felvételi kérelmekről az általános iskolai tanulmányi eredmények, vagy gimnázium, szakgimnázium esetén a tanulmányi eredmények és a központilag kiadott egységes feladatlapokkal megszervezett írásbeli vizsga eredménye, vagy gimnázium, szakgimnázium esetén a tanulmányi eredmények, a központi írásbeli vizsga és a szóbeli vizsga eredményei alapján dönthet.

Egy hazánkban élő, magyar-holland házaspár gyermekük középiskolai felvételi vizsgájával, valamint a vegyes nemzetiségű szülők gyermekeinek általános helyzetével, az esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatosan kérte hivatalunk segítségét.

A szülők levelükben leírták, hogy mindhárom gyermekük kétnyelvű nevelésben részesült, melynek során egyszerre sajátították el a magyar és a holland nyelv írásbeli és szóbeli használatát. Egyik idősebb leányuk korábban már felvételt nyert egy jó hírű hatévfolyamos gimnáziumba, és szerették volna, ha legkisebb gyermekük szintén itt folytatja tanulmányait. Bár a család komoly energiákat fektetett a felkészülésbe, a gyermek magyar nyelvből nem ért el olyan eredményt, ami a jelentős túljelentkezés mellett elegendő lett volna a felvételéhez.

A szülők a felvételt követően méltányossági kérelmet terjesztettek az intézmény vezetője elé, és kérték, hogy döntése során vegye figyelembe azt, hogy az édesapa a magyart nem anyanyelvi szinten beszéli, valamint a gyermek kétnyelvűségéből fakadó hátrányos helyzetét. Erre az intézményvezető első alkalommal nem reagált, majd később, egy személyes elbeszélgetést és a kérelem másodszori benyújtását követően arról tájékoztatta a szülőket, hogy visszalépés esetén a tanulók felvétele a várolistáról pontszám alapján történik, pontszám alapján történik. A szülők panaszában foglaltak szerint kérelmükre konkrétabb tájékoztatást, határozatot nem kaptak.

A hatévfolyamos és a nyolcévfolyamos írásbeli felvételi vizsgák kapcsán korábban hivatalunk már folytatott vizsgálatot. Ennek során tájékoztatást kértünk az Oktatási Hivaltól, melynek közoktatási elnökhelyettese tájékoztatta hivatalunkat a felvételi vizsga megszervezésével kapcsolatos szempontokról. A rendelkezésünkre álló információk alapján a következő álláspontot alakítottuk ki. A hat- vagy nyolcévfolyamos gimnáziumokba felvételiző legtehetségesebb tanulóktól elvárható, hogy a kompetenciaalapú oktatás eredményeként már minden lehetséges esetben, bármilyen tantárgy vonatkozásában képesek legyenek alkalmazni a megszerzett tudást. A feladatsorok összeállítói szélesebb szakmai összefüggéseket is figyelembe vettek munkájuk során. A tanítási gyakorlatban a szövegek értelmezése/értése más tantárgyak tanulása során is nehézséget okoz a tanulók többségének, egyrészt a feladatutasítások, másrészt a szöveges feladatok megoldása területén. Gyakran vetődik fel a kérdés – különösen hibás megoldás esetén – hogy a szöveget vagy a szövegben rejlő összefüggést/összefüggéseket nem érti a diák. Több feladatban nem is lehet szétválasztani az anyanyelvi vagy pl. a matematikai kompetenciákat. A feladatkészítő bizottságoknak a középiskolák igényeit és a felvételi vizsgajellegének követelményeit is figyelembe kell venniük a feladatlapok elkészítésekor. Lehetőleg olyan feladatsorokat kell összeállítaniuk, amelyek megfelelő differenciálást/szórás-

biztosítanak a felvételizők között, és ezzel a diákok közötti rangsor felállítását segítik/segítik (minden teljesítmény-tartományban). A hat- vagy nyolcévfolyamos gimnáziumokba többségében nagyon jó képességű gyerekek jelentkeznek (a korosztályuk 4-5 %-a), ezért néhány részfeladat olyan nehézségű, amely lehetőséget biztosít a legjobbak közötti 1-2 pontos differenciálásra is. A központi, egységes írásbeliken mindenkinek ugyanazokat a feladatokat kell megoldania, így – bár természetesen kinek-kinek egy adott feladat más nehézségűnek számíthat – összességében, ebből a szempontból azonos feltételekkel „versenyeznek”, egyenlő eséllyel mérettetnek meg ezen a felvételi vizsgán.

Ezen állásfoglalás alapján megállapítottuk, hogy a hat- vagy nyolcévfolyamos írásbeli felvételi vizsgák a felvételi eljárásban atipikusnak számítanak a négyévfolyamos képzésre jelentkezők felvételi vizsgájához képest. A szülők állítása szerint a gyermek felvételi eredménye azért nem bizonyult elégségesnek a felvételhez, mert a családban az idegen anyanyelvű, a magyar nyelvet nem tökéletesen beszélő szülő miatt anyanyelvi fejlődésük törest szenvedett. Hivatalunk álláspontja szerint a gyermek hátrányos helyzetének vizsgálatára akkor lenne alap, ha a sajátos helyzete a tipikusnak nevezhető négyévfolyamos felvételi modellben okozna számára hátrányt. Mindezekre tekintettel hivatalunk az ügyet lezárta. (714/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 17. § (1) bekezdése a kollégiumok feladatává teszi, hogy biztosítsák az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételeket, ha az a lakóhelyüktől távol tanulók számára a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítéséhez, nemzetiségi nyelven vagy gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanuláshoz, vagy az a tanuló testi-lelki egészségét veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni körülmények miatt szükséges. Csakúgy, mint a középfokú iskola, a kollégium is tanulmányi feltételekhez kötheti a jogviszony létesítését.

Egy beadvány alapján az érintett tanuló a kilencedik évfolyam teljesítése alatt kollégiumi jogviszonnyal rendelkezett, a következő évben az intézmény helyhiányra hivatkozva elutasította jelentkezését. A szakértői bizottság a tanuló sajátos nevelési igényét állapította meg, mely az átlagosnál magasabb intelligenciaszinttel, de a szociális interakciók minőségbeli hiányosságaival jár. A panaszos levelében leírtak szerint gyermeke jelentkezését nagy valószínűséggel sajátos nevelési igényéből kifolyólag utasították el, ám mivel a kollégium pedagógiai programja alapján az intézmény tevékenységébe tartozott a speciális célcsoportba tartozó tanulók fejlesztése, esélyegyenlőségük biztosítása is, erre nem hivatkozhattak.

A tizenhat év alatti, tanköteles korú gyermek állandó lakóhelye az általa látogatott iskolától tömegközlekedéssel közel három órányira helyezkedett el, így a kollégiumi tagsági viszony megszűnése a szülő panaszára szerint a gyermek szabad iskolaválasztáshoz való jogát is veszélyeztette.

A beadványozót folyamatos kapcsolattartás során tájékoztattuk a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről, az igénybe vehető jogorvoslatról. A szülő panaszával a kollégiumot üzemeltető szakképzési centrum főigazgatójához fordult, aki jogorvoslati kérelmének helyt adott, a tanuló jelentkezését elutasító határozatot megváltoztatta. A gyermek így felvételt nyert a kollégiumba. Tekintettel a jogsértés orvoslására, hivatalunk az ügyet lezárta. (484/2018/OJBIT)

A gyermekek nevelési-oktatási intézménybe való felvételét követően megtörténik az óvodai csoportba vagy iskolai osztályba sorolásuk. Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett – az egyenlő

bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 28. §-ában meghatározott feltételekkel összhangban – az óvodavezető dönt.

A tanulók osztályba vagy csoportba való beosztása – a szakmai munkaközösség, annak hiányában a nevelőtestület véleményének kikéréseivel – a köznevelési törvény 51. § (4) bekezdésének megfelelően az igazgató feladata. Az intézmény működésével, a felvétel és átvétel szabályaival kapcsolatosan ugyanakkor a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § és 7. §-ai szerint annak szervezeti és működési szabályzata, továbbá pedagógiai programja kötelező rendelkezéseket határozhat meg. Mindez vonatkozik arra az esetre is, ha az intézménnyel már jogviszonyban álló tanuló kérvényezi az áthelyezését másik osztályba. (309/2018/OJBIT, 288/2018/OJBIT)

A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény (továbbiakban: tankönyvtörvény) értelmében, a művelődéshez való jog Alaptörvényben meghatározott érvényesülése érdekében a köznevelésben alkalmazott tantervekhez kapcsolódó pedagógiai céloknak és feladatoknak a magas színvonalú, valamennyi tanuló számára biztosított tankönyvek útján, az állami felelősségvállalás alapján kell megvalósulniuk.

Egy édesapa levele szerint augusztus hónap végén tájékoztatták az iskolát arról, hogy a gyermeke a következő tanévet másik intézményben kezdi meg. Az iskola azonban – a megelőző tanévre kötött szerződés alapján – megrendelte a tanuló következő évi tankönyvcsomagját is, majd felszólította a szülőket, hogy a könyvek ellenértékét fizessék meg a könyvtárellátó irányába.

Az iskolai tankönyvrendeléssel kapcsolatos szabályokról a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvántartás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet 29. §-a rendelkezik. Eszerint az iskolai tankönyvrendelést az iskola a fenntartója egyetértésének beszerzését követően közvetlenül a könyvtárellátó által működtetett elektronikus információs rendszer alkalmazásával a könyvtárellátónak küldi meg azzal, hogy a tanévenkénti:

- a) tankönyvrendelés határideje április utolsó munkanapja,
- b) tankönyvrendelés módosításának és a normatív kedvezményben részesülők feltüntetésének határideje június 30.,
- c) pótrendelés határideje szeptember 15. [az a)-c) pontban foglaltak együtt a továbbiakban: tankönyvrendelés].

Az (1) bekezdés a) pontja szerinti tankönyvrendelést a tankönyvrendelés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján kell megtenni, legalább a kiválasztott tankönyvek címének, darabszámának, a kísérleti tankönyv megnevezésének, az érintett tanulóknak – ha ismertek – és a tanulókat esetlegesen megillető támogatásoknak – amennyiben ismertek – a feltüntetésével. Az iskolának a megrendelés során azokat a tanulókat is fel kell tüntetnie, akik számára nem rendel tankönyvet, az okok megjelölésével.

A módosítás az iskola által rendelt tankönyvek számát tekintve tankönyvenként legfeljebb 15%-ban térhet el az eredeti rendeléstől. Módosításra és pótrendelésre akkor kerülhet sor, ha a módosítás oka az osztálylétszám változása, illetve az, hogy az adott tanévi tankönyvjegyzék az (1) bekezdés a) pontjában foglalt határidőt követően újabb tankönyvvel, pedagógus-kézikönyvvel egészült ki, és az iskola a fenntartója engedélyével ezek közül választott.

A fenti rendelkezéseknek megfelelően a tanulók számára a következő tanévben használt tankönyveket a megadott határidőknek megfelelően kell megrendelni, ám később lehetséges a megrendelés módosítása is. (19/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 46. § (5) bekezdésében foglaltak alapján az elsőtől a nyolcadik évfolyamig, továbbá a nemzetiségi nevelés-oktatásban és a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban az állam biztosítja, hogy a tanuló számára a tankönyvek térítésmentesen álljanak rendelkezésre. (537/2018/OJBIT)

Az általános iskolában történő tankönyvosztás jogszerűségével kapcsolatosan kérte segítségünket egy község polgármestere. Az általa leírtak szerint az iskolai alapítvány az ingyenes tankönyvek kiosztását gyermekeként 1.500 forint, „támogatás” jogcímen beszedett ellenérték megfizetéséhez kötötte. A beadvány alapján a korábbi években is fejenként 1.000 forintot kellett fizetnie a szülőknek tankönyvosztáskor úgy, hogy több esetben az erről szóló elismervényt sem írták alá velük.

A panasz alapján hivatalunk vizsgálatot indított, melynek keretében az iskolát fenntartó tankerületi központ képviselőjéhez fordultunk további tájékozódás céljából. A tankerületi igazgató megkeresésünk nyomán vizsgálatot folytatott le az érintett iskolában jelzett gyakorlattal kapcsolatban, melynek keretében meghallgatta az ügyben az intézmény vezetőjét, aki egyben a szóban forgó alapítvány kuratóriumának elnöke is volt. Az intézményvezető elmondta, hogy éveken keresztül megszokták a szülők, hogy adományként minimum 1.500 forintot fizetnek be az alapítványnak, de azok a tanulók is megkapták a tankönyvet, akik nem így jártak el. A korábbi évek gyakorlata volt az, hogy felszólították a szülőket a befizetésre, de az ő vezetése alatt ilyen felszólítás nem történt.

Az intézményvezető nyilatkozata és a bemutatott dokumentumok alapján a tankerületi igazgató megállapította, hogy a kérdéses időszakra vonatkozóan 3 db számlatömböt nyitottak meg, melyek 1.500, 3.000, és 1.700 forintos befizetéseket tartalmaznak a befizető aláírása nélkül. Az igazgató állítása szerint a befizetés nem volt kötelező, a korábbi évek gyakorlatát követték. Az intézmény vezetője azért tartotta fontosnak, hogy minél többen támogassák kis összeggel az alapítványt, mert tájékoztatása szerint abból az intézmény minden tanulója részesül valamilyen formában. A fenntartó vizsgálata során az álláspontját az intézményvezető nyilatkozata, valamint az általa becsatolt - alkalmazottak, szülők - nyilatkozata alapján alakította ki. Megállapítása szerint az intézmény vezetője, ha nem is kötelezte a szülőket a befizetésre, a korábbi gyakorlatot követve járt el.

A tankerületi igazgató arra utasította az intézményvezetőt, hogy a jogszabályok előírásai szerint folytassák a szakmai munkát az intézményben, a szülők felé közölgék az elvárásokat és a kötelezettségeket, továbbá a dokumentációt a valóságnak megfelelően készítsék el.

A rendelkezésünkre álló dokumentumokat megvizsgáltuk, és az alábbi álláspontot alakítottuk ki. A köznevelési törvény 46. §-ának (5) bekezdése alapján az elsőtől a nyolcadik évfolyamig, továbbá a nemzetiségi nevelés-oktatásban és a gyógypedagógiai nevelés-oktatásban az állam biztosítja, hogy a tanuló számára a tankönyvek térítésmentesen álljanak rendelkezésre. E rendelkezés szerint tehát a tankönyvek ellenértékéért a köznevelési intézmény nem jogosult fizetési kötelezettséget előírni.

A köznevelési törvény 2. §-a kifejezi, hogy az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, illetve a szakképzésről szóló törvényben meghatározott feltételek szerinti második szakképesítés megszerzését biztosító első szakmai vizsga befejezéséig a magyar állam közszolgálati feladata. Az állami, települési önkormányzati fenntartású

intézményekben, továbbá az állami feladatellátásban részt vevő más fenntartású intézményben az óvodai nevelés, az óvodai nevelést és az iskolai nevelés-oktatást kiegészítő pedagógiai szakszolgálatok igénybevétele, valamint a kollégiumi ellátás az ingyenes oktatásban részt vevő, e törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő gyermekek, tanulók számára térítésmentes.

E jogszabályi rendelkezések figyelembevételével az iskola tevékenységét szolgáló alapítvány támogatása csak a szülők önkéntes döntése alapján jogszerű. A fentiek alapján megállapítottuk, hogy az oktatási jogok sérelme megvalósulhatott az intézményben, különösen akkor, ha a szülők felé nem volt egyértelműen megfogalmazott az alapítvány számára történő befizetés önkéntes jellege.

A tankerületi igazgató nyilatkozata alapján megállapítottuk, hogy a jogsértő gyakorlat megszüntetése érdekében az intézmény fenntartója saját hatáskörben intézkedett, így az ügyben további kezdeményezést nem foglaltunk meg. (521/2018/OJBIT)

A tankönyvtörvény 4. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a felmenő rendszerben bevezetésre kerülő ingyenes iskolai tankönyvellátással nem érintett iskolai évfolyamokon, továbbá a négy vagy öt évfolyammal működő gimnáziumokban, szakközépiskolákban, valamint a szakközépiskolákban az iskolai tankönyvrendelésnek biztosítania kell, hogy - az iskolától történő tankönyvkölcsönzés, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevétele, használt tankönyvek biztosítása, illetve tankönyvek megvásárlásához nyújtott pénzbeli támogatás útján - a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő minden olyan tanuló részére, aki

- a) tartósan beteg,
- b) a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,
- c) három vagy több kiskorú, illetve eltartott gyermeket nevelő családban él,
- d) nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult,
- e) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
- f) a gyermekvédelmi gondoskodás keretében nevelésbe vett vagy utógondozói ellátásban részesül

a tankönyvek ingyenesen álljanak rendelkezésre (a továbbiakban: normatív kedvezmény).

Ugyanezen paragrafus (4)-(5) bekezdései szerint a tankönyvtámogatás összegét - a költségvetésről szóló törvényben meghatározottak szerint - az iskola fenntartója útján kell eljuttatni az iskolához. A tankönyvtámogatás felhasználható a tanulói tankönyvvásárlás költségeinek átvállalására és csökkentésére, továbbá az iskolai tankönyvrendelés teljesítésére.

Abban az esetben, ha a normatív tankönyvtámogatás kedvezményében a tanuló iskolától történő tankönyvkölcsönzés, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevétele, használt tankönyvek biztosítása útján részesült, fennáll a tankönyvek visszaszolgáltatásának kötelezettsége. A tartós tankönyv tehát nem azonos az ingyenes tankönyvekkel.

A fenti elhatárolás merült fel abban az esetben, ahol a panaszosok szerint az iskola a tankönyveket visszatartotta. A beadványozó úgy vélte, hogy az ingyenes tankönyv alanyi jogon jár minden tanulóknak. Elfogadhatatlannak találta ezért, hogy az intézményvezető nyilatkozata alapján a gyerekek számára nem biztosítják a térítésmentes tankönyveket, mert a tanulók megrongálják azokat. A panaszos az igazgató azon tájékoztatását is vitatta, miszerint a tankönyvek nem a tanulók tulajdonát képezik, így azokat tanév végén vissza kell szolgáltatniuk az intézménynek.

A beadványozó figyelmét a fentebb leírtakon túl felhívtuk a következőkre. A tankönyvtörvény 1. § (6) bekezdés i) pontja alapján tartós tankönyv az a tankönyv, könyvhöz kapcsolódó kiadvány, amely nem tartalmaz a tankönyvbe történő bejegyzést igénylő feladatokat, és alkalmas arra, hogy a tanulók legalább négy tanéven keresztül használják. Ezek a tankönyvek tehát nem lehetnek munkatankönyvek, nem igényelnek bejegyzést, így lehetőség van a visszaadásukra.

A tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet 32. § (5) bekezdése szerint az iskola igazgatója gondoskodik arról, hogy a 46. § (5) bekezdése alapján az állam által térítésmentesen biztosított tankönyveket – a munkafüzetek kivételével –, továbbá a pedagógus-kézikönyveket az iskola könyvtári állomány-nyilvántartásába vegyék, az iskolai könyvtári állományban elkülönítetten kezeljék, továbbá az iskolával jogviszonyban álló tanuló, illetve a pedagógus részére a tanév feladataihoz az iskola házirendjében meghatározottak szerint bocsássák rendelkezésre. Az iskolai házirend által megállapított tankönyvellátási szabályok nem vonatkoznak a munkafüzetekre. Az állam által térítésmentesen biztosított tankönyveket a pedagógus, a tanuló köteles az utolsó tanítási napon visszaszolgáltatni az intézmény könyvtárának.

A fenti jogszabályi rendelkezés értelmében a felmenő rendszerben bevezetett, minden tanuló számára térítésmentesen biztosított tankönyveket tehát a tanulók az utolsó tanítási napon kötelesek visszaszolgáltatni. Ez a kötelezettség ugyanakkor nem áll fenn a tankönyvtörvény 4. § (2) bekezdése szerinti, a jogosultak körének normatív tankönyvtámogatás keretében biztosított tankönyvek esetében.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdés c) és i) pontjainak értelmében a nem alanyi jogon járó tankönyvtámogatás elvét, az elosztás rendjét, valamint a tankönyvellátás iskolán belüli szabályait az intézmény házirendjében szükséges meghatározni, ennek rendelkezései azonban nem lehetnek ellentétesek a jogszabályokkal. Tájékoztattuk a beadványozót, hogy amennyiben az ismertetett rendelkezések alapján indokoltnak látja, jogorvoslati kérelmével megkeresheti az érintett intézmény fenntartóját. (505/2018/OJBIT)

Egy másik intézményben ugyan biztosították, hogy a tartós tankönyvek tanítási időben rendelkezésre álljanak, nem engedték azonban, hogy a tanulók a könyveket hazavigyék, jelenősen megnehezítve ezzel a felkészülésüket.

Az ügyben kifejtett álláspontunk szerint a tanulók felkészüléséhez szükséges a tankönyv. A tankönyvek használata akkor is megilleti a tanulókat, ha azok tartós tankönyvként a könyvtár tulajdonába kerülnek. (235/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 45. § (5) bekezdése szerint a tankötelezettség kétféle módon teljesíthető: iskolába járással, vagy ha az a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából nem hátrányos, a szülő kérelmére magántanulóként. A köznevelési törvény 45. § (6) bekezdése a kérelem kapcsán kimondja, hogy az iskola igazgatója a gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleményének kikérése után dönt

arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének magántanulóként tehet eleget. Gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén az iskola igazgatójának a döntéséhez be kell szereznie a gyermekvédelmi gyám véleményét. (427/2018/OJBIT)

Egy tizenegy osztályos gimnáziumi tanuló arról érdeklődött, hogy szükséges-e valamilyen különleges körülmény a magántanulói státusz kérelmezéséhez. Intézményvezetőjétől ugyanis azt a tájékoztatást kapta, hogy amennyiben kérelmét nem tudja kellő indokolással alátámasztani, elutasításra számíthat.

A tanulót tájékoztattuk a magántanulói státusz megállapításának jogszabályi feltételeiről. (36/2018/OJBIT)

Hivatalunkat azzal a kérdéssel keresték fel, hogy a magántanulói státusz megállapítása esetén a tanuló áthelyezhető-e nyelvi tagozatról a gimnázium másik, általános tantervű osztályába. A beadványozót tájékoztattuk a magántanulói jogviszony létrejöttének esetköreiről. Kiemeltük, hogy amennyiben a szülő kérelmezi a magántanulói jogviszonyt, az igazgató ennek engedélyezéséről vagy a kérelem elutasításáról dönthet, amely döntése nem érinti a tanulói jogviszony tartalmának egyéb vonatkozásait. (631/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 75. §-a kiegészíti a törvényi rendelkezéseket. E szakasz szerint, ha a tanuló – a szülő kérelme alapján – a tankötelezettségének magántanulóként kíván eleget tenni, az erre irányuló kérelem benyújtásától számított öt napon belül az iskola igazgatója megkeresi a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot. A gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat az igazgató megkeresésétől számított tizenöt napon belül köteles megküldeni a véleményét.

Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségének a szülő kérelme alapján magántanulóként tesz eleget, felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel. A magántanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni. Az iskola igazgatója köteles tájékoztatni a tanulót és a szülőt a magántanuló kötelességeiről és jogairól. A magántanuló az igazgató előzetes engedélyével vehet részt a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon.

Több esetben az a kérdés állt a hozzánk forduló megkeresésének középpontjában, hogy a gyermekjóléti szolgálat véleményének kikérésétől eltekinthet-e az igazgató, illetve a már közölt vélemény mennyiben köti a magántanulói státuszról való döntés során.

Egy tizedik osztályos gimnáziumi tanuló romló tanulmányi eredményeit látva maga jelezte szülei felé, hogy meglátása szerint magántanulóként eredményesebben tudná elsajátítani a tananyagot. A szülők végül a magántanulói státusz engedélyezését kérték az intézményvezetőtől. Az igazgató megkérte a gyermekjóléti szolgálat véleményét, itt azonban nem támogatták a szülők kérelmét. Az illetékes gyámhatóság a felhozott indokok alapján nem látott garanciát arra, hogy a gyermek magántanulóként – mely az egész családra több terhet és felelősséget ró – jobb teljesítményt érne el, mint az iskolarendszer keretein belül. Erre hivatkozva az intézményvezető a szülők kérelmét megtagadta.

A szülők a gyámhivatal véleményét megalapozatlan feltételezésnek találták, meglátásuk szerint az gyermekük és saját Alaptörvényben rögzített szabadságjogaikat is korlátozta. A panaszosok intézmény fenntartójánál is kezdeményezték a határozat felülvizsgálatát, a fenntartó képviselője azonban az elsőfokú döntést jogszerűnek és megalapozottnak ítélve helybenhagyta.

Tekintve, hogy hivatalunk jogértelmezési kérdésekben nem bír hatáskörrel, a beadványban megfogalmazottakat illetően a köznevelésért felelős helyettes államtitkárhoz fordultunk nyilatkozatért. A helyettes államtitkár álláspontját abban kértük ki, hogy a jogszabályban előírt előzetes vélemények tartalma kötelezi-e az intézményvezetőt a döntés meghozatalakor, vagy dönthet az előzetes véleményektől eltérően; illetve milyen eljárást kell követnie az intézményvezetőnek, ha a megkérdézett intézmények más tartalommal közlik véleményüket.

A nyilatkozat szerint a hatályos köznevelési előírások alapján a magántanulói jogviszonyt kérelmezni kell, a kérelmet kiskorú tanuló esetén a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló nyújthatja be az iskola igazgatójához. Az iskola igazgatója jogosult dönteni arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének magántanulóként tehet eleget. Az igazgatónak mérlegelés nélkül, minden esetben meg kell keresnie a gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot, és csak ezek véleményének kikérése után, azok ismeretében hozhat döntést a szülői kérelemről. A jogszabályban előírt vélemények beszerzése kötelező, azok elmaradása jogsértő döntést eredményez, a vélemények tartalma azonban nem köti a döntéshozót: az igazgatónak minden körülményt mérlegelve, önállóan kell meghoznia a döntését. Az előzetesen kötelezően bekérendő gyermekvédelmi, gyámhatósági vélemények az igazgatói döntést segítik, azokat a szülő nem vitathatja. A szülő az iskola döntése ellen élhet jogorvoslati kérelemmel.

A helyettes államtitkár válaszát hivatalunk is elfogadta, a szülőket az abban foglaltaknak megfelelően tájékoztattuk. (98/2018/OJBIT, 241/2018/OJBIT, 524/2018/OJBIT)

A magántanulói státusz másik esete, amikor annak megállapítására nem a szülő kérelmére, hanem a szakértői véleményben foglaltak alapján kerül sor. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 75. § (3) bekezdésének értelmében ugyanis a sajátos nevelési igényű tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadási feladatot, szakértői bizottsági feladatot ellátó intézmény szakértői véleménye alapján tanulmányait magántanulóként is folytathatja. Ilyen esetben a tanuló iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. Az iskolában nem foglalkoztatott szakemberek biztosításáról a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló esetén a szakvéleményt kiállító a nevelési tanácsadást ellátó intézménynek, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat keretében kell gondoskodni.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 75. § (4) bekezdése azt is kimondja, hogy az iskola köteles gondoskodni a tanuló felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatának megállapításáról akkor is, ha szakorvosi vélemény alapján otthoni ellátás keretében részesül tartós gyógykezelésben, és emiatt magántanulóként folytatja tanulmányait. (574/2018/OJBIT)

A hozzánk forduló szülők beadványukban arról tájékoztatták hivatalunkat, hogy saját elhatározásukból negyedik osztályos gyermekük magántanulói státuszba helyezését kérték. Az

intézményvezető a kérdésben kikérte az illetékes gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleményét, ahonnan azt a visszajelzést kapta, hogy a magántanulóság csak szakvéleménnyel rendelkező és tartósan beteg gyermekek számára javasolt. Az intézményvezető ennek megfelelően elutasította a szülők kérelmét.

A szülőket tájékoztattuk a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről. Válaszlevelünkben ismertettük a magántanulói jogviszony létrejöttének módjaira – a szülői kérelemre engedélyezett és a szakértői vélemény által javasolt – vonatkozó eltérő szabályokat. Kiemeltük, hogy egészségügyi problémákból kifolyólag tartós betegsége okán fennálló otthoni gyógykezelés miatt lehet valaki magántanuló. Egyéb esetekben, ha a sajátos nevelési igény nem áll fenn, úgy a szülői kérés nyomán, igazgatói engedéllyel válhat egy tanuló magántanulóvá. (223/2018/OJBIT)

Nehezen kezelhető gyermekek esetében nem példa nélküli, hogy az intézmények nyomásgyakorlással igyekeznek elérni, hogy a szülők szándékuk ellenére kérelmezzék magántanulói jogviszony megállapítását.

Egy hivatalunkat felkereső édesanya beadványa szerint gyermekénél magatartási gondok jelentkeztek, ezért az iskola a magántanulói státusz kezdeményezésére bízta őt. A szülő engedett az intézményi ráhatásnak, ezt követően napokon belül megszületett a magántanulói jogviszonyról szóló határozat. Az igazgató a tanuló tanórákon való részvételét nem engedélyezte, a tanuló csak a délutáni hittan, zongora és tornaórákat látogathatta, szülői felügyelettel.

A szülő az iskola felvetésére pszichiáterhez is elvitte gyermekét. A szakember a tanuló szociális fejlődése érdekében javasolta mielőbbi iskolai reintegrációját, így az édesanya a magántanulói jogviszony megszüntetését kérte az intézményvezetőtől, eredménytelenül.

A szülőket tájékoztattuk a magántanulói jogviszonyra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről, valamint a jogorvoslati útról. Válaszunkban kiemeltük, hogy az oktatási jogszabályok a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló kapcsán több kérdésben, így például az iskolaérettség, tankötelezettség, magántanulóság, iskola megválasztása kérdésével kapcsolatban is eltérő rendelkezéseket állapítanak meg. A szülő döntési joga számos kérdésben korlátozott, mivel ezen tanulók nevelése-oktatása, fejlesztése kizárólag a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága által kiállított szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően történhet.

A szakértői bizottságok a vonatkozó eljárási szabályok betartásával jogi hatással és kötelező erővel bíró szakértői véleményt bocsáthatnak ki. Ha a tanuló nem szülői kérésre, hanem szakértői vélemény alapján válik magántanulóvá, úgy az intézmény vezetőjének semmiféle mérlegelési lehetősége nincs, feladata a magántanulói jogviszony adminisztrálása, valamint a tanuló felkészítésének megszervezése. Amennyiben azonban a szakértői vélemény szerint a tanuló tankötelezettségét kizárólag iskolába járással teljesítheti, úgy ez szintén kötelezi mind az intézményvezetőt, mind a szülőket.

A szülő válaszlevelében arról tájékoztatta hivatalunkat, hogy gyermeke szakértői véleménynyel nem rendelkezett, a jövőben azonban kezdeményezni fogja a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának vizsgálatát. (293/2018/OJBIT)

A családsegítő szolgálat munkatársa egy olyan gyermek ügyében kérte segítségünket, akinek magántanulóvá nyilvánítását többször is az intézmény ráhatására kezdeményezte a szülő. A család nyilatkozata szerint sem a gyermek napközbeni felügyeletét, sem a vizsgákra való felkészülését nem tudják biztosítani. Az intézmény azonban a tanuló összeférhetlenségére, rossz magaviseletére hivatkozva mindenképp el kívánta érni, hogy kiemeljék a közösségből. Vála-

szunkban tájékoztattuk a hozzánk forduló a magántanulóság létrejöttének jogszerű eseteiről, valamint hivatalunk eltanácsolással kapcsolatban kialakított álláspontjáról. (624/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (2) bekezdése alapján osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól. Ennek megfelelően a magántanulói jogviszonyban állók teljesítménye osztályozóvizsga keretében értékelhető. (53/2018/OJBIT)

Egy tanulmányi kötelezettségét magántanulóként teljesítő, végzős gimnazista igazgatói engedéllyel részt vett a fakultációs tanórákon. A szülő kérdése az volt, hogy amennyiben adott tárgyból kell mennyiségű érdemjegyet szerzett gyermeke, félévi és tanév végi osztályzata megállapítható-e ezek alapján, vagy ilyen esetben is kötelező részt vennie az osztályozóvizsgákon.

A szülőt tájékoztattuk, hogy a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (1)-(3) bekezdése alapján a tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól. Egy osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

A magántanulót az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni. Mivel osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól, a magántanulói jogviszony esetén az osztályozóvizsga kötelező. (560/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 55. § (2) bekezdése szerint a magántanulót – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni. Több megkeresésben azonban csak egyes tantárgyak vagy tanórák vonatkozásában szerették volna elérni a hozzánk fordulókat, hogy gyermekeiket a részvétel, illetve az értékelés alól mentesítse az intézmény.

A köznevelési törvény 55. § (1) bekezdése szerint az igazgató a gyakorlati képzés kivételével a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi. (162/2018/OJBIT)

Egy beadványozó a mindennapos testnevelés órák kiváltására vonatkozó speciális szabályokról kért tájékoztatást, mely kérdéskörrel a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdése rendelkezik. Eszerint az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azokban az osztályokban, amelyekben közismereti oktatás is folyik, azokon a tanítási napokon, amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést legalább napi egy testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra

- a) a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott oktatás-szervezési formákkal, műveltségterületi oktatással,
- b) iskolai sportkörben való sportolással,
- c) versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel,
- d) egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján – amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik – a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással váltható ki.

Kérdésre tájékoztattuk, hogy a vonatkozó jogszabályhely nem tartalmaz eltérő rendelkezéseket attól függően, hogy az érintett tanuló az iskola mely évfolyamára jár. A törvényi feltételek teljesülése esetén a tanulót kérelmére legfeljebb heti két testnevelésóra alól mentesíteni kell. A tanuló egyesületi, iskolai sportkörüli sporttevékenységével kiváltható testnevelés órák maximális számát kötelező erővel határozza meg a köznevelési törvény 27. §-a.

Tájékoztattuk továbbá a szülőt, hogy a köznevelési törvény 55. § (1) bekezdése szerint az iskola igazgatója a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetén a szülő kérelmére – mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottságai vagy sajátos helyzete indokoltá teszi. (542/2018/OJBIT)

Egy sporttagozatos gimnázium tizenegyedik osztályos tanulójának édesanyja levelében leírta, hogy a tanuló sportkarrierjének előmozdítása céljából, az intézményvezető-helyettes javaslatára egyéni tanrend engedélyezését kérték az intézményvezetőtől. Bár kezdetben az iskola vezetősége és a szaktanárok is támogatták az elgondolást, az igazgató végül elutasította a kérelmet.

A jogszabályi lehetőségek ismertetésén túl tájékoztattuk a szülőt, hogy a köznevelési törvény előírásai az egyéni tanrend alkalmazását nem teszik lehetővé. A magántanulót a tanórák látogatása alól fel kell menteni, és osztályozó vizsgát kell tennie, mely alapján a pedagógusok a teljesítményét értékelik. A könnyebb felkészülés jegyében bejárhat a tanórákra, ha az igazgató ezt engedélyezi. A munkájának érdemjegyekkel történő értékelése segítheti a tanulót a saját felkészülésének ellenőrzésében, ám a félévi, tanév végi osztályzatát nem érdemjegyei, hanem osztályozóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján állapítják meg. Azon tanórákat, amelyeken nem tudott részt venni, nem kell igazolnia, hiányzásainak nincs jelentősége, hiszen a magántanuló a tanórák alól fel van mentve. (194/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 91. § (1) bekezdése lehetőséget teremt arra, hogy a magyar állampolgárok tankötelezettségüknek külföldi nevelés-oktatási intézményben tegyenek eleget, valamint arra, hogy engedély nélkül folytassanak tanulmányokat külföldön. A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait magántanulóként Magyarországon folytatja.

A 2018-as év folyamán számos kérdést eredményezett annak a jogviszonynak a jellege, melyet egy Magyarországon nyilvántartásba vett, ám a beadványok benyújtásának idejében működési engedéllyel nem rendelkező külföldi oktatási intézménnyel létesítettek az érintett tanulók.

A hivatalunkhoz érkező beadványok hasonló esetek képét vázolták. Ezek szerint a szülők beíratják gyermeküket a szóban forgó, külföldi akkreditációval rendelkező intézménybe, majd hivatkozva a köznevelési törvény 91. § (1) bekezdésére, a gyermekek korábbi iskolái felé jelezték a tanulói jogviszony szünetelését (egy esetben pedig a megszűnését). A gyermekek eredeti iskolája az új intézmény befogadó nyilatkozata ellenére nyilvántartást vezetett a tanulók hiányzásairól, és a törvényileg meghatározott számú mulasztás elérésekor megtette az előírt jelzéseket a megfelelő gyermekvédelmi fórumok irányába. Egyes panaszok kitértek arra is, hogy a befogadó nyilatkozatot kibocsátó, külföldi oktatási intézmény tényleges oktatási tevékenységet nem folytatott, és a tanulók teljesítményéről – bár nyomon követte azt – bizonyítványt sem állított ki a tanév végén.

A kérdéssel kapcsolatosan kikértük az Emberi Erőforrások Minisztériuma illetékes főosztályának álláspontját is. A kapott tájékoztatásra, valamint a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel az alábbiakról informáltuk a hozzánk fordulókat.

A tanulóknak a köznevelési törvény szabályai szerint lehetősége van arra, hogy tényleges külföldi tartózkodásuk alatt, külföldi nevelési-oktatási intézményben folytassanak tanulmányokat, valamint arra is, hogy Magyarországon működő külföldi intézményben létesítsenek jogviszonyt.

Ezen jogviszony mind a hazánkban magyar jogi szabályozás szerint működő külföldi nevelési-oktatási intézménnyel, mind pedig a Magyarországon működő, de külföldi jogszabályok hatálya alá tartozó intézménnyel létrejöhet. Utóbbi esetben a tanuló Magyarországon tartózkodik, ám tanulmányait nem a magyar tanügyi szabályozás alá eső, és magyarországi tantervek szerint oktató, hanem valamely külföldi jog hatálya alatt álló, ugyanakkor fizikailag Magyarországon található – működő – intézményben folytatja.

A köznevelési törvény ugyanakkor kikötéssel él a magántanulói jogviszony vonatkozásában. A 91. §-ban foglaltak szerint Magyarországon élő magyar állampolgár, amennyiben magántanulónak kívánja teljesíteni tankötelezettségét, ezt csak Magyarországon működő nevelési-oktatási intézményben teheti meg. Lehetséges tehát, hogy a tanuló egy külföldi iskola magántanulója legyen, miközben Magyarországon él, de csak abban az esetben, ha a külföldi iskola Magyarország területén működési engedély birtokában üzemelő, nyilvántartásba vett intézmény.

A köznevelési törvény 90. § (1) bekezdésének értelmében Magyarország területén külföldi nevelési-oktatási intézmény akkor működhet, akkor adhat ki külföldi bizonyítványt, ha abban az államban, ahonnan származik, az intézményt nevelési-oktatási intézménnyek, az általa kiadott bizonyítványt pedig az ilyen nevelési-oktatási intézménnyek megfelelő bizonyítványnak jogszerűen elismerik, és az elismerést hitelt érdemlően bizonyították, feltéve, hogy az intézmény működése nem ellentétes az Alaptörvényben foglaltakkal. E rendelkezéseket a nemzetközi iskolák tekintetében is alkalmazni kell, azzal az eltéréssel, hogy az elismerést az intézményt akkreditáló nemzetközi szervezetnek kell kiadnia. A külföldi nevelési-oktatási intézményt az oktatásért felelős miniszter – az intézmény fenntartójának kérelme alapján – nyilvántartásba veszi és engedélyezi a működését.

Felhívtuk a hozzánk fordulókat figyelmét, hogy az érintett iskola – a köznevelési szakterülettől kapott információk szerint – Magyarországon nyilvántartásba vett, működési engedéllyel azonban nem rendelkező szervezet. Az „iskola” magántanulói oktatási programként hirdeti magát, és csupán a nevében viseli az iskola megjelölést. A kérdéses szerveződésnek iskola-épülete, tantestülete nincs, tényleges iskolai oktatást nem folytat, tevékenysége a szülők és a tanulók öntevékenységen alapul, az otthoni oktatás támogatója.

Mindez ugyan nem zárja ki a magyar tanulók részvételét a szervezet oktatási programjában, a vele fennálló jogviszonyuk azonban tanulói jogviszonynak nem tekinthető, így mellette legalább magántanulói státusszal rendelkezniük kell egy magyarországi iskolában. A

tanulóknak ezen magyarországi iskola által szervezett osztályozóvizsgákon szükséges számot adniuk tudásukról, és a tanulmányi előmenetelükről szóló bizonyítványokat is ez utóbbi iskola bocsátja ki.

A köznevelési törvény 91. § (2)-(3) bekezdései szerint szünetel a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya a külföldi tanulmányok ideje alatt, kivéve, ha tanulmányait magántanulónak Magyarországon folytatja. A tanköteles tanuló tanulmányainak külföldön történő folytatását – a tanköteles gyermek nyilvántartása céljából – be kell jelenteni a lakóhely, ennek hiányában tartózkodási hely szerint illetékes köznevelési feladatokat ellátó hatóságnak (járási hivatalnak), vagy, ha a tanuló már hazai iskolába beiratkozott, az iskola igazgatójának.

A fenti rendelkezések szerint vagy úgy teljesítheti valaki tankötelezettségét külföldi nevelési-oktatási intézményben, hogy a magyarországi iskolájában szünetel a jogviszonya, vagy úgy, hogy a magyarországi iskolájában magántanulói jogviszonyban van. Mindkét esetben azonban egy külföldön található és működő iskoláról beszélünk, úgy, hogy a tanuló fizikailag is külföldön tartózkodik. (Nem szünetel tehát a tanulói jogviszony abban az esetben, ha a tanuló egy külföldi iskola magántanulója, miközben egyebekben Magyarországon tartózkodik.)

A tankötelezettség teljesítése a gyermek mindenekfelett álló érdeke, a tankötelezettség távollátásban, virtuális iskolában nem teljesíthető. Az érintett tanulók tanulói jogviszonya kizárólag abban az esetben szünetelhet, ha lakóhelyük külföldön található. A gyermekek magántanulónak válhatnak, és otthon tanulhatnak, ha a szülők kérelmére tankötelezettség magántanulónak való teljesítését szabályszerű eljárásban engedélyezték. (84/2018/OJBIT, 291/2018/OJBIT, 480/2018/OJBIT, 640/2018/OJBIT, 759/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 92. § (9)-(10) bekezdése alapján a külföldön megkezdett és befejezetlen tanulmányok a magyar köznevelés iskolarendszerében folytathatók. A tanulmányok beszámításáról, továbbá a tanuló felvételéről az iskola igazgatója dönt. Ha a beszámítás kérdésében az iskola igazgatója nem tud dönteni, beszerzi az oktatásért felelős miniszter, szakképzés esetén a szakképesítésért felelős miniszter véleményét.

A külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény (a továbbiakban: elismerési törvény) 4. §-a szerint a külföldön folytatott résztanulmányok beszámítása azon oktatási intézmény hatáskörébe tartozik, amelyben a kérelmező tanulmányait folytatni szándékozik. E törvény 62. §-a arról rendelkezik, hogy a külföldön folytatott, nem befejezett alap-, közép- vagy felsőfokú iskolai (rész-) tanulmányok beszámítása a külföldi oktatási intézmény jogállásának, a tanulmányi idő és a tanulmányi követelmények figyelembevételével, valamint a hazai és a külföldi tanulmányi kötelezettségek összehasonlítása alapján történik. Az oktatási intézmény akkor számíthat be külföldön folytatott résztanulmányokat, ha a kérelmező külföldön elismert intézményben folytatta tanulmányait. A választott oktatási intézmény a résztanulmányok beszámításának feltételül különböző vizsgák teljesítését szabhatja meg.

Egy általános iskola intézményvezető-helyettese az intézménybe jelentkező egyik tanuló ügyében kérte hivatalunk segítségét. A tanuló családja külföldről költözött Magyarországra, a család új lakóhelye az intézmény körzetébe esett. A helyzet különlegességét adta, hogy bár a tanuló korábban, kárpátaljai magyar iskolájában már sikerrel abszolválta a nyolcadik osztályt, a szülők a középfokú tanulmányainak megkönnyítése érdekében szerették volna, ha újra járja azt.

Mivel a beadványban leírtakból nem volt egyértelműen megállapítható, hogy az érintett tanuló rendelkezett-e magyar állampolgársággal, a beadványozót az alábbiak szerint tájékoztattuk. A köznevelési törvény 91. §-a szerint magyar állampolgár engedély nélkül folytathat tanulmányokat külföldön és tankötelezettségét külföldi nevelési-oktatási intézményben is teljesítheti. A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait magántanulóként Magyarországon folytatja.

A köznevelési törvény 92. § (1) bekezdése értelmében a nem magyar állampolgár kiskorú akkor válik óvodai ellátásra jogosulttá, továbbá akkor tanköteles Magyarországon, ha

a) menekült, oltalmazott, menedékes, valamint a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 25/B. § (1) bekezdés b) pontja alapján befogadott jogállású,

b) a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogát Magyarországon gyakorolja,

c) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozik és bevándorolt vagy letelepedett jogállású, vagy Magyarország területén való tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkezik.

Ugyanezen paragrafus (2) bekezdése szerint a feltételek meglétét a tanuló nevelési-oktatási intézménybe történő felvételénél igazolni kell. A 92. § (3) bekezdésének megfelelően a Magyarországon tartózkodó nem magyar állampolgár, ha megfelel az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek, az óvodai nevelést, a kollégiumi ellátást, a pedagógiai szakszolgáltatásokat, továbbá – ha a magyar jog szerinti tanköteles kort eléri – az iskolai nevelést-oktatást a tankötelezettség fennállása, továbbá a tizenhétéves életéve betöltése előtt megkezdett tanulmányok befejezéséig a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel veheti igénybe.

A menekült, oltalmazott, menedékes, valamint befogadott jogállású személyek az elismerés iránti kérelem benyújtásától kezdődően gyakorolhatják a (3) bekezdésben meghatározott jogokat. A szabad mozgás és tartózkodás jogát Magyarországon gyakorló személyek, valamint a bevándorolt, letelepedett és Magyarország területén való tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek a (3) bekezdésben meghatározott jogokat abban az esetben gyakorolhatják, ha három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító engedéllyel rendelkeznek.

A köznevelési törvény 92. § (9)-(10) bekezdései alapján a külföldön megkezdett és befejezetlen tanulmányok a magyar köznevelés iskolarendszerében folytathatók. A tanulmányok beszámításáról, továbbá a tanuló felvételéről az iskola igazgatója dönt. Amennyiben a beszámítás kérdésében az iskola igazgatója nem tud dönteni, beszerzi az oktatásért felelős miniszter, szakképzés esetén a szakképesítésért felelős miniszter véleményét.

Az elismerési törvény 4. §-a szerint a külföldön folytatott résztanulmányok beszámítása azon oktatási intézmény hatáskörébe tartozik, amelyben a kérelmező tanulmányait folytatni szándékozik. E törvény 62. §-a arról rendelkezik, hogy a külföldön folytatott, nem befejezett alap-, közép- vagy felsőfokú iskolai (rész-) tanulmányok beszámítása a külföldi oktatási intézmény jogállásának, a tanulmányi idő és a tanulmányi követelmények figyelembevételével, valamint a hazai és a külföldi tanulmányi kötelezettségek összehasonlítása alapján történik. Az oktatási intézmény akkor számíthat be külföldön folytatott résztanulmányokat, ha a kérelmező külföldön elismert intézményben folytatta tanulmányait. A választott oktatási intézmény a résztanulmányok beszámításának feltételül különbözeti vizsgák teljesítését szabhatja meg.

A fentiek alapján tehát elsődlegesen az intézményvezető feladata eldönteni, hogy a külföldön végzett tanulmányokat hogyan tudja beszámítani a tanulmányok magyarországi folytatása esetén.

A köznevelési törvény 57. § (1) bekezdése szerint a tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha – az e bekezdésben foglalt kivétellel – az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A fenti jogszabályhely szerint az iskola igazgatója szülői kérésre – legfeljebb egy alkalommal – kizárólag az iskola első évfolyamának megismétlését engedélyezheti.

A köznevelési törvény 46. § (6) bekezdés n) pontja ugyanakkor a tanuló jogaként rögzíti, hogy kérje másik nevelési-oktatási intézménybe való átvételét. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (3) bekezdése alapján az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályait – a szakképzést folytató intézmények kivételével – az iskola pedagógiai programja határozza meg. A pedagógiai program szükség esetén különbözeti vizsga letételét, egyéni segítségnyújtást, türelmi idő biztosítását vagy évfolyamismétlést is előírhat, illetve lehetővé tehet az átvenni kívánt tanuló számára.

Kiemeltük ugyanakkor, hogy a fentebb ismertetett rendelkezések a külföldön megkezdett, be nem fejezett résztanulmányok magyarországi beszámítását, folytatását érintik. Abban az esetben, ha a tanuló külföldön befejezte általános iskolai tanulmányait (elvégezte a nyolcadik évfolyamot), a középiskolai felvétellel kapcsolatosan a kiválasztott magyarországi iskola igazgatójához kell kérvényt benyújtania. A külföldön szerzett általános iskolai végzettséget a középiskola igazgatója elfogadhatja.

Az elismerési törvény 12. §-a értelmében általános iskolai bizonyítványként az olyan külföldi bizonyítvány ismerhető el, amely közoktatási intézményben legalább nyolc évfolyam elvégzését tanúsítja, és amelynek alapján, figyelembe véve a külföldi oktatási intézmény jogállását, a bizonyítvány jogi hatályát és a tanulmányi követelményeket, megállapítható, hogy a hazai általános iskolai végzettségi szinttel azonos végzettségi szintet tanúsít.

A 12. § (2) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy továbbtanulási célú elismerés esetén általános iskolai bizonyítványként olyan külföldi bizonyítvány is elismerhető legyen, amely ugyan nem egyértelműen tanúsítja a hazai általános iskolai végzettségi szinttel azonos végzettségi szintet, azonban valószínűsíti, hogy a kérelmező felkészült a további tanulmányok folytatására. (478/2018/OJBIT)

Egy hivatalunkhoz forduló tanuló magyarországi két tanítási nyelvű gimnáziumban a nulladik előkészítő, és a kilencedik évfolyamot végezte el, majd annak befejeztével családjával együtt külföldre költözött. Egy év elteltével valószínűvé vált, hogy a család visszatér hazánkba, ezért a tanuló tanulmányainak folytatása, a külföldön teljesített évfolyam beszámíthatósága felől érdeklődött.

A tanulót tájékoztattuk a fentebb ismertetett szabályokról, és javasoltuk, hogy kérdéseivel keresse fel az általa korábban látogatott magyarországi gimnázium igazgatóját. (240/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 60. § (1)-(3) bekezdéseiben foglaltak szerint a tanuló attól az évtől kezdődően, amelyben nyolc évfolyamos általános iskola esetén tizenhetedik, középfokú iskola esetén huszonötödik életévét betölti, kizárólag felnőttoktatásban kezdhet új tanévet. A felnőttoktatás célja, hogy a tanuló munkahelyi, családi vagy más irányú elfoglaltságához, a meglévő ismereteihez és életkorához igazodó iskolai oktatási formát biztosítson.

Hivatalunk segítségét kérte az a beadványozó, aki tizenhat évesen, már nem tankötelesként megszüntette magyarországi tanulmányi jogviszonyát, és külföldre költözött, ott folytatva tanulmányait. Évek elteltével a már nagykorúvá vált beadványozó visszaköltözött Magyarországra. Szeretett volna nappali rendszerű képzésben felkészülni az érettségire, szülővárosában azonban több intézménytől is azt a tájékoztatást kapta, hogy erre nincs lehetősége, esti képzést folytató iskolát kell keresnie.

A beadványozó a kapott információk alapján attól tartott, hogy a felnőttoktatást folytató iskolák nem biztosítják azt a szintű tudást, ami megalapozhatná a további felsőfokú tanulmányokat.

Tájékoztatottuk a hozzánk forduló, hogy amennyiben a tanulói jogviszonyt megszüntette, úgy bármely középiskolába benyújthatja jelentkezését, a felvételtől az intézményvezető dönt. Felvétele esetén a külföldi tanulmányai beszámíthatóak. A nappali rendszerű iskolai oktatásban történő tanulásnak a köznevelési törvény által szabályozott életkori korlát lehet az akadálya. A köznevelési törvény 60. § (1) bekezdése szerint ugyanis a tanuló attól az évtől kezdődően, amelyben középfokú iskola esetén huszonötödik életévét betölti, kizárólag felnőttoktatásban kezdhet új tanévet.

Felhívtuk a beadványozó figyelmét, hogy amennyiben életkora alapján még mód van a nappali rendszerű iskolai oktatásban történő részvételre, úgy az intézményvezetők döntésétől függ a felvétele és a korábbi tanulmányok beszámítása.

Ez esetben javasoltuk, hogy a lehetséges intézmények kiválasztása érdekében forduljon segítségért az illetékes tankerületi központhoz. (468/2018/OJBIT)

Egy hozzánk forduló annak lehetőségéről kért tájékoztatást, hogy levele szerint élettársa szeretné befejezni korábban félbehagyott középfokú tanulmányait, és érettségit tenni.

Válaszunkban tájékoztatottuk a beadványozót arról, hogy a köznevelési törvény értelmében élettársa, amennyiben már betöltötte huszonötödik életévét, kizárólag felnőttoktatás keretein belül folytathatja tanulmányait.

A köznevelési törvény 60. § (5) bekezdése alapján a felnőttoktatás megszervezhető az célra létesített általános iskolában, gimnáziumban, szakgimnáziumban, szakközépiskolában, szakiskolában, alapfokú művészeti iskolában, valamint a nappali rendszerű iskolai oktatás céljára létesített iskolának a felnőttoktatási osztályában. A felnőttoktatásban az oktatás megszervezhető a nappali oktatás munkarendje, továbbá esti, levelező vagy más sajátos munkarend szerint. Gimnáziumban a nappali oktatás munkarendje szerint azok részére szervezhető meg az oktatás, akik nem kizárólag felnőttoktatásban vehetnek részt. Szakképző iskolában a nappali oktatás munkarendje szerinti felnőttoktatás azok számára szervezhető meg, akik még nem rendelkeznek szakképesítéssel.

A köznevelési törvény felnőttoktatással kapcsolatos rendelkezéseit a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 143. §-a egészíti ki. Eszerint a felnőttoktatást folytató nevelési-oktatási intézmény a képzés indítását legalább harminc nappal megelőzően a képzés indításának tényét a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza. A felnőttoktatást folytató nevelési-oktatási intézmény vezetője a jelentkezőt kérelmére felveszi az intézménybe, azonban az intézmény a felvételt a pedagógiai programjában meghatározott felvételi követelményekhez kötheti.

A felnőttoktatást folytató nevelési-oktatási intézménybe történő beiratkozáshoz be kell mutatni a jelentkező nevére kiállított személyi azonosítót és a lakcímet igazoló hatósági igazolványt, valamint a jelentkező által elvégzett iskolai évfolyamokról kiállított bizonyítványt. (668/2018/OJBIT, 143/2018/OJBIT)

Tanév rendje

A köznevelési intézmények működésének kereteit jogszabályi előírások határozzák meg, de a tanítási év konkrét feladatainak végrehajtását helyben kell megszervezni. A tanév rendjének kialakítása során a köznevelési intézményeknek figyelemmel kell lenniük a köznevelési törvényben, annak végrehajtási rendeletében, valamint az oktatási miniszter által évente kiadott, a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben foglaltakra, ugyanakkor tekintettel kell lenni a helyi sajátosságokra is.

A tanév szervezeti kereteit, a tanév kezdő és befejező napját, valamint a tanítási szünetek időszakát a tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet szabályozza, az abban foglaltak minden iskolára nézve kötelezőek.

Ebben az évben számos jelzés érkezett hivatalunkhoz, amiben a szülők a munkanap-át-helyezéssel kapcsolatban kértek tájékoztatást. Tájékoztatottuk a szülőket, miszerint a tanév rendjéről szóló rendelet rögzíti, hogy az egyéb jogszabály által országosan, egységesen elrendelt munkanap-át-helyezést a nevelési-oktatási intézményekben is alkalmazni kell.

A szülő az oktatási intézmények általános gyakorlatával kapcsolatban jelezte panaszát, miszerint a különféle ünnepnapok miatti munkanap-át-helyezést a kiskorú gyermekekre is alkalmazzzák az iskolák.

Tájékoztatottuk a hivatalhoz forduló, hogy a szombati tanítási napok alkalmazására a 2018/2019. tanév rendjéről szóló 13/2018. (VI. 14.) EMMI rendelet alapján kerül sor. E rendelet 6. §-ának (7) bekezdése szerint a jogszabály által országosan, egységesen elrendelt munkanap-át-helyezést - a köznevelési törvény 30. § (1) bekezdése értelmében - a nevelési-oktatási intézményekben is alkalmazni kell. A köznevelési törvény 30. § (1) bekezdése pedig kimondja, hogy az iskolában a tanítási év ötnapos tanítási hetekből áll. A szombat és a vasárnap tanítás nélküli pihenőnap. Tanítás nélküli pihenőnap jár a tanulónak a munkaszüneti napokon is. A tanítási időbeosztás a munkaszüneti napok miatti munkaidő-beosztásnak megfelelően változik, a tanítási év utolsó napját követően pedig legalább hatvan - szaképző iskolában legalább harminc - összefüggő nappal álló nyári szünetet kell biztosítani. (634/2018/OJBIT, 673/2018/OJBIT)

A hivatalunkhoz forduló szülők azt szerették volna megtudni, hogy miért kell a gyermekeknek december 1-jén és 15-én iskolába menni, ezek a kötelezően ledolgozandó napok jogosak-e az iskola részéről. A szombati munkanapokkal a december 24-ét és 31-ét kell ledolgozni, miközben ezek a napok már a téli szünethez tartoznak, ami december 22-től január 3-ig tart.

Tájékoztatottuk a hozzánk fordulókat, hogy a kérdéskörben egyeztetünk a minisztérium illetékes szakterületével, az így kialakított állásfoglalásunk a következő. A tanítási szünet napjait érintő munkanap-át-helyezéssel kapcsolatosan a köznevelési törvény 30. § (1) bekezdése irányadó, amelynek értelmében az iskolában a tanítási időbeosztás a munkaszüneti napok miatti munkaidő-beosztásnak megfelelően változik. A 2018/2019. tanév rendjéről szóló 13/2018. (VI. 14.) EMMI rendelet 6. § (7) bekezdése ezzel összhangban úgy rendelkezik, hogy a jogszabály által országosan, egységesen elrendelt munkanap-át-helyezést az iskolákban is alkalmazni kell.

A szabályozás indoka, hogy az iskolai nevelésnek-oktatásnak a jogszabályban előírt általános munkarendhez kell igazodnia, és a jogszabály által munkanappá nyilvánított napokon munkát végző szülők gyermekének megfelelő foglalkoztatást, felügyeletet kell biztosítania. Fentiekből adódóan az iskolában a 2018. évi munkaszüneti napok körüli munkarendről szóló 9/2017. (V. 19.) NGM rendelet által hivatalos munkanappá nyilvánított szombati munkanap főszabályként tanítási napnak tekintendő. A tanévben a tanítási napok száma e szombati munkanapokra figyelemmel lett meghatározva. Mindezek alapján a hivatkozott 9/2017. (V. 19.) NGM rendelet által hivatalos munkanappá nyilvánított szombatok – köztük 2018. december 1. és 15. – az iskolában hivatalos tanítási napok. Ezen nem változtat, hogy a ledolgozott napok esetleg tanítási szünetre esnek, miután sem az NGM rendelet, sem a köznevelési jogszabályok nem adnak lehetőséget az általánostól való eltérésre a tanítási szünetre tekintettel, ezért a dolgozó szülők általános munkarendjéhez igazodóan – főszabályként – tanítási napnak tekintendők.

Fontos kiemelni, hogy a hivatkozott foglalkoztatási és köznevelési jogszabályok csak az általános jogi keretet határozzák meg, a szombati tanítási nap konkrét megszervezése, az általános szabálytól való eltérésről szóló döntés az iskola igazgatójának hatáskörébe tartozik. Szintén az intézmény kötelezettsége, hogy – a fenntartói egyetértés esetén – az ilyen irányú igazgatói döntésről a szülőket megfelelő részletességgel, módon és időben tájékoztassa.

A hatályos köznevelési jogszabályok a szombati tanítási nap megszervezésére több lehetőséget kínálnak.

- A tanulók szempontjából az érintett intézményvezető mérlegelésének a kérdése az, hogy a szombati munkanapot – az általános szabályok szerint – tanítási napként szervezi-e meg.
- A jogszabályok alapján lehetőség van arra is, hogy erre a napra tanítási szünetet adjon az intézményvezető. Ebben az esetben a tanév rendjéről szóló rendelet az irányadó, amely alapján az iskola a jogszabályban meghatározott őszi, téli, tavaszi szünetek mellett – a tanítási év kezdő és befejező napjának változatlanul hagyásával – más időpontban is adhat a tanulóknak szünetet, valamint a szünetek kezdő és befejező napját módosíthatja, ha – a köznevelési törvény megtartásával – a heti pihenőnapon tartott tanítási nappal a szükséges feltételeket megteremti ehhez. A törvény – a fenntartó egyetértésével – lehetővé teszi az igazgató által elrendelt rendkívüli szünet miatt kiesett tananyag szombati, valamint délutáni oktatásszervezés keretében történő pótlását. Amennyiben az iskolában a szombati napot tanítási szünetként tervezik meg, ezen a napon az érintett iskolának – szükség esetén – gondoskodnia kell a tanulók felügyeletéről, amelyet több iskolával közösen is megszervezhet.
- A köznevelési jogszabályok arra is biztosítanak lehetőséget, hogy helyi döntés alapján, a munkatervben foglaltak alapján a jogszabály szerint hivatalos szombati munkanap tanítás nélküli munkanap legyen az iskolában az erre rendelkezésre álló munkanapok terhére. (720/2018/OJBIT, 721/2018/OJBIT, 607/2018/OJBIT, 654/2018/OJBIT, 660/2018/OJBIT, 674/2018/OJBIT)

Beadványában egy fejlesztőpedagógus a szombati munkanapok vonatkozásában fogalmazta meg kifogásait, mivel megítélése szerint az sem a tanulónak, sem a pedagógusnak, sem pedig a szülőnek nem jó megoldás.

Tájékoztattuk a hozzánk forduló pedagógust a kérdéskörben kialakított, már ismertetett állásfoglalásunkról, valamint arról, hogy amennyiben e jogi keretek megváltoztatása a cél, úgy az oktatáspolitikai döntést igényel, felvetéseit jelezheti az országgyűlési képviselője felé. (723/2018/OJBIT)

A munkanap-áthelyezés kérdéskörhöz kapcsolódóan egy szülő annak jogszerűségéről kért tájékoztatást, hogy a szombati munkanapok révén a tanulók a jogszabályban rögzített 181 nap helyett 187 napot mennek iskolába.

A kérdéskörben a minisztérium köznevelési szakterületével is egyeztetve a következőkről tájékoztattuk a hozzánk fordulót.

A 2018/2019. tanév rendjéről szóló 13/2018. (VI. 14.) EMMI rendelet 5. §-a szerint a tanítási évben – a tanítási napokon felül – a nevelőtestület a tanév helyi rendjében meghatározott pedagógiai célra az általános iskolában és az alapfokú művészeti iskolában hat, a nappali oktatás munkarendje szerint működő gimnáziumban, szakközépiskolában és szakiskolában hét, a szakgimnáziumban nyolc munkanapot tanítás nélküli munkanapként használhat fel, amelyből egy tanítás nélküli munkanap programjáról – a nevelőtestület véleményének kikérésével – az iskolai diákönkormányzat jogosult dönteni, egy tanítás nélküli munkanap kizárólag pályaaorientációs célra használható fel.

E rendelkezés alapján a szülő által is idézett 181 tanítási napon felül további hat tanítás nélküli munkanap is részét képezi a tanévnek. Arról, hogy a munkanap-áthelyezés folytán szombati napra eső munkanapokon szervezi-e meg az iskola a tanítás nélküli munkanap programját vagy máskor, az intézmény maga dönt.

A hat tanítás nélküli munkanapot a tanítási évben belül, de a 181 tanítási napon felül – azaz 181 tanítási nap + 6 tanítás nélküli munkanap – kell megtervezni és kiadni. (713/2018/OJBIT)

A tanév rendjének hatálya nem terjed ki az óvoda intézményére. Az óvodai nevelési év idejét a köznevelési törvény szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tartó időszaként határozza meg. Ezen belül a helyi nevelési év rendjét helyi szinten, az óvodai munkatervben kell szabályozni, melynek összeállítása a fenntartó, az óvodaszék, az óvodai szülői szervezet, valamint az intézményi tanács véleményének kikérésével történik. Az óvoda konkrét nyitva tartásával kapcsolatban a köznevelési törvény rögzíti, hogy a települési önkormányzat közzéteszi az óvoda felvételi körzetét, valamint az óvoda nyitva tartásának rendjét.

Egy hozzánk forduló szülő arról érdeklődött, hogy az áthelyezett szombati munkanapok hogyan érintik az óvodai működést, ezeken a napokon az óvodák kötelezően nyitva kell hogy tartsanak, vagy ez szabadon választható.

Beadvánnyal kapcsolatban a következő tájékoztatást adtuk. Az óvodai nevelési év idejét a köznevelési törvény 4. § 19. pontja határozza meg, amely szerint az a szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tartó időszakot öleli fel. Ezen belül a helyi nevelési év rendjét a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 3. §-a szerint lehet helyi szinten szabályozni, miszerint az óvodai, az iskolai és a kollégiumi munkaterv határozza meg az óvodai nevelési év, valamint az iskolai, kollégiumi tanév helyi rendjét. Ennek elkészítéséhez az intézményvezető kikéri a fenntartó, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, az óvodai, iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség, az intézményi tanács, a tanulókat érintő programokat illetően az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat, továbbá, ha a gyakorlati képzés nem az iskolában folyik, a gyakorlati képzés folytatójának véleményét is. Az óvodai nevelési év helyi rendjében, valamint az iskolai, kollégiumi tanév helyi rendjében kell meghatározni az óvodai nevelés nélküli munkanapok, az iskolai tanítás nélküli munkanapok időpontját, felhasználását. Az óvodai nevelés nélküli munkanapok, a kollégiumi foglalkozás nélküli munkanapok száma egy nevelési évben vagy egy tanítási évben az öt napot nem haladhatja meg. Az óvodai nevelés nélküli munkanapon, az iskolai tanítás nélküli munkanapon és a kollégiumi foglalko-

zás nélküli munkanapon – a szülő igénye esetén – az óvoda, az iskola és a kollégium ellátja a gyermek vagy kiskorú tanuló felügyeletét. Az óvoda nyári zárva tartásáról legkésőbb február tizenötödikéig, a nevelés nélküli munkanapokról legalább hét nappal a zárva tartást megelőzően a szülőket tájékoztatni kell. (595/2018/OJBIT)

A tanulók tanulmányi kötelezettségeinek korlátai megjelennek a jogszabályokban, többek között például a tanítási idő kezdete és vége, a tanuló számára kötelező óraszámok vagy a szünetek időtartama vonatkozásában. Mindezek a rendelkezések azonban csak a kereteket határozzák meg, amelyeken belül az intézmény oktatási szereplői maguk állapíthatják meg a mindennapokban követendő részletes szabályokat.

Évek óta hatályos a foglalkozások megszervezésével, az iskolában bent töltött idővel kapcsolatos rendelkezés, ennek ellenére még mindig sok kérdés érkezik ennek gyakorlati megvalósításával kapcsolatban.

Ezen szabályozás szerint ugyanis az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban úgy kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről.

Egy háromgyermekes szülő fordult hozzánk tájékoztatást kérve arról, hogy a napközis foglalkozásról elhozhatja-e gyermekét szülői kikerővel egy másik intézményben tartott zeneiskolai foglalkozásra hivatkozással. A szülői levél alapján az iskola igazgatója ugyanis elutasította ezirányú kérelmét, figyelemmel az iskola házirendjére, ami alapján a napköziben a tanulási védett idő 14.00-tól 15.00-ig tart. Ez alapján pedig nem engedélyezte számukra, hogy 14.45-kor a szülő elvigye gyermekét, hanem javasolta számára, hogy a zeneiskolával egyeztessen másik időpontot.

A kérdéskörrel kapcsolatban a következőkről tájékoztattuk a szülőt. A köznevelési törvény 27. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak. Az általános iskola a köznevelési törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet, ebben az esetben a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg. A szülők gyermekük beiratkozásakor nyilatkoznak arról, hogy igénybe kívánják-e venni az egész napos iskolai oktatási formát.

A köznevelési törvény 55. § (1) bekezdésében megfogalmazottak szerint az igazgató az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól a szülő kérelmére felmenti a tanulót, ha másik köznevelési intézménnyel is tanulói jogviszonyban vagy vendégtanulói jogviszonyban áll, az ott szervezett tanórai és egyéb foglalkozásokon történő részvétel érdekében, egyéb esetekben – kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik – felmentheti.

Az intézmény vezetőjének tehát döntési jogosultsága van azt illetően, hogy a szülő kérelmének megfelelően mentesíti-e a tanulót a 16 óra előtt megszervezett egyéb iskolai foglalkozások alól. Abban az esetben azonban, ha a szülő kérelmének indoka, hogy a gyermek egy vele jogviszonyban álló másik nevelési-oktatási intézmény tanórai vagy egyéb foglalkozásán jelen lehessen, a felmentést meg kell adni.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben a fentiek alapján úgy véli, hogy gyermekével szemben jogsértően járt el az intézmény, lehetősége van jogorvoslattal élni, a döntéssel szemben jogorvoslati kérelmével megkeresheti az iskola fenntartóját. (546/2018/OJBIT)

Ezen szabályok alkalmazásához kapcsolódik a köznevelési törvény 55. § (1) bekezdésének a foglalkozások alóli felmentéssel összefüggő rendelkezése, miszerint az iskolában – kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik – az igazgató a tanulót a szülő kérelmére felmentheti – az általános iskolában tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól.

Az általános iskola köznevelési törvény rendelkezéseinek megfelelően ugyanakkor egész napos iskolaként is működhet. A törvény értelmező rendelkezése szerint az egész napos iskola olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg, működését, feltételrendszerét az oktatásért felelős miniszter jogszabályban határozza meg.

A szülő egy vidéki általános iskola egész napos munkarendjével kapcsolatban fordult hivatalunkhoz tájékoztatást kérve egy gyermekbarátibb órarend kialakításáról. A szülői levél alapján az iskolában, ahol a tanulók többsége bejáró, úgy állították össze az órarendet, hogy a hét két napján az ötödik lyukas óra után van a kötelező ebédszünet, majd ezt követően folytatódik a tanítás az órarend szerinti tanórákkal. A szülő megítélése szerint ezek a kinyújtott délutáni tanórák elveszik a tanulóktól az időt, lehetőséget a másnapi felkészüléstől, szakkörön való részvételtől, iskolán kívüli tevékenységtől.

A következőkről tájékoztattuk a beadványozót. A köznevelési törvény 27. § (2) bekezdése szerint általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Az általános iskola e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 19. §-a következőképp határozza meg az egész napos iskola jellemzőit. Egész napos iskolai nevelés-oktatást akkor szervezhet az általános iskola, ha szükség esetén másik osztály indításával, ha pedig ez nem oldható meg, az érintett tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő egyetértésével a tanuló másik iskolába történő átvételével gondoskodnak annak a tanulónak az ellátásáról, aki – kiskorú tanuló esetén akinek a szülei – nem kívánja ezt az ellátást igénybe venni. Egész napos iskolai nevelés és oktatás esetében a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve kell megszervezni. Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében kell biztosítani a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez; a tananyag megértéséhez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek; a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását. Az egész napos iskola működésének szabályait az intézmény pedagógiai programjában kell rögzíteni.

A fenntartónak az egész napos iskolai nevelés és oktatás megszervezése esetén is biztosítania kell az ingyenes tankönyvellátást és étkezést mindazon tanulók számára, akik a külön jogszabályban foglalt feltételeknek megfelelnek. A fenntartónak az intézményvezető közre-

működésével meg kell teremtenie továbbá a feltételeket a tankönyvek, füzetek és más tanulói felszerelések biztonságos iskolai tárolásához.

Felhívtuk a szülő figyelmét arra, hogy az órarend és a működés ezen fenti szabályok, valamint a belső szabályzók figyelembevételével tervezhető és valósítható meg. (727/2018/OJBIT)

Értékelés, minősítés

A nevelési-oktatási folyamat fontos eleme a tanulók teljesítményének értékelése, minősítése, az általános iskolai évektől egészen a felsőfokú képzések lezárultáig.

A köznevelési törvény a nevelés-oktatás vezérelveként rögzíti, hogy az intézmények pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek, a tanuló elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése, és a gyermek, tanuló fejlődését biztosító sokoldalú, követelményekhez igazodó értékelés kell, hogy jellemezze.

A köznevelési törvény 62. § (1) bekezdés j) pontja a pedagógus elhanyagolhatatlan kötelezettségévé teszi a gyermekek, tanulók nevelésén, oktatásán, a kerettantervben előírt törzsanyag átadásán túl az ismeretek elsajátításának ellenőrzését. Ezen ellenőrzés keretében a tanár feladata, hogy a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját.

A tanulók teljesítményének, előrehaladásának értékelése a tanév folyamán rendszeresen adott érdemjegyek útján történik. Félévkor és a tanítási év végén a tanulók munkáját érdemjegyeik alapján meghatározott osztályzattal kell minősíteni. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri.

Annak érdekében, hogy a tanulók munkájának értékelése számukra és szüleik számára is megfelelő visszajelzésül szolgálhasson, a köznevelési törvény az intézmények általános tájékoztatási kötelezettségén túl kifejezetten megköveteli, hogy az érdemjegyekről a tanuló, és a kiskorú tanuló szülője rendszeresen értesítést kapjon. Az iskola az osztályzatról a tanulót, valamint a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján tájékoztatja, azzal, hogy értesítő az intézmény pedagógiai programja alapján ennél gyakrabban is készülhet.

Egy panaszos a gyermekét tanító pedagógus értékelési és tanítási módszereit, valamint a kommunikáció hiányát kifogásolva kereste fel hivatalunkat. A beadványozó szerint a korábban egyetemistákat oktató matematikatanár értékelési módszere és követelményrendszere nem megfelelő az általános iskolás korosztály számára. A szülő sérelmezte, hogy a pedagógus

egy érdemjegyet négyszeres szorzóval vett számításba, a házi feladatokban elkövetett hibák vagy hiányosságok esetén elégtelent adott, sokszor az óra utolsó tizenöt percében írott dolgozatot. A panaszos szerint a dolgozatok javítása, pontozása sem volt következetes, mindemellett a pedagógus – az e-napló hosszú ideig tartó hozzáférhetetlensége és a papíros dokumentáció híján – a szülőket az érdemjegyekről sem tájékoztatta megfelelően.

A szülő különösen sérelmezte, hogy bár gyermeke számára az érintett matematikatanár lehetőséget ígért a javításra, erre végül nem került sor, és a gyermeket hármassal osztályzattal zárta le. A szülő a javítási lehetőséget illetően számos alkalommal kereste a pedagógust, de visszajelzést nem kapott.

A panaszos mindezt méltánytalannak érezve az intézmény vezetőjéhez fordult, és kérte, hogy gyermekének a tanév végén biztosítsanak javítási lehetőséget, vagy a nevelőtestület módosítsa az osztályzatot. Az intézményvezető közbenjárásával egy írásbeli teszt formájában javítási lehetőséget ígértek augusztusra a gyermeknek, de a szülő ezt követő megkeresései végül válasz nélkül maradtak.

A beadványozót tájékoztattuk hivatalunk eljárási szabályairól, valamint az értékeléssel kapcsolatban kialakított állásfoglalásunkról. Levelünkben kiemeltük a köznevelési törvény 72. §-ában foglalt rendelkezéseket, melyek szerint a szülőnek joga különösen, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon. Ez a szülői jog az intézmény, illetve a pedagógus oldalán tájékoztatási kötelezettséget keletkeztet.

Felhívtuk ugyanakkor a szülő figyelmét arra, hogy az oktatási jogszabályok alapján a pedagógusnak nem kötelezettsége pótlási, javítási lehetőséget biztosítani a kedvezőtlen vagy hiányzó érdemjegyek esetén, így amennyiben az intézmény belső szabályzói sem tartalmaznak ezi irányú rendelkezést, a kérdésben a pedagógus értékelési autonómiája érvényesül.

A panaszos által leírtak alapján nem volt megállapítható, hogy az intézmény milyen jellegű javítási lehetőséget kívánt biztosítani a gyermek számára. Tekintettel arra, hogy a 2017/2018-as tanév szorgalmi időszaka 2018. június 15. napjával véget ért, a tanuló matematika tantárgyból – a szülő által közölt információk szerint hármassal év végi osztályzattal – le lett zárva. A felajánlott vizsga sem a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (2) bekezdése szerinti osztályozóvizsgának, sem a (6)-(7) bekezdések szerinti pótló-, illetve javítóvizsgának, sem pedig a 73. § szerinti független vizsgabizottság előtti vizsgának nem volt megfeleltethető. Javasoltuk ugyanakkor a szülőnek, hogy amennyiben indokoltnak látja, jogorvoslati kérelmével forduljon az intézmény fenntartójához, majd, ha ez nem vezetett eredményre, ismételten felkeresheti hivatalunkat. (463/2018/OJBIT)

Egy hivatalunkhoz forduló tizenegyedik osztályos tanuló is a javítási lehetőségekkel kapcsolatban kért tájékoztatást. Levelében kifejtette, hogy matematika tantárgyból jelenleg 3-as és 4-es között ingadozik az átlaga, azonban tart attól, hogy a legutóbbi dolgozata ezt lefelé fogja billenteni. Mivel a tanév végi osztályzatok a továbbtanulás szempontjából is jelentőséggel bírnak, a tanuló lehetőséget kért tanárától a javításra, aki viszont megtagadta ezt. A tanuló aziránt érdeklődött, hogy jogszerűnek tekinthető-e a pedagógus eljárása. (396/2018/OJBIT)

Az értékelés részletszabályait illetően, így például a dolgozatíratással, a százalékszámítással, a kerekítéssel és az érdemjegyek súlyozásával kapcsolatosan számos megkeresés érkezett hivatalunkba.

Kérdésként merült fel, hogy az oktatási jogszabályok tartalmazznak-e olyan rendelkezést, mely meghatározza a témazáró dolgozatok megírására kötelezően biztosítandó időkeretet. (35/2018/OJBIT)

Egy szülő azzal a kérdéssel fordult hivatalunkhoz, hogy a pedagógus előzetes bejelentés nélkül is írathat-e dolgozatot az első osztályos tanulókkal. A szülőt tájékoztattuk az értékeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezésekről, és javasoltuk számára, hogy tanulmányozza az iskola belső szabályzataiban foglaltakat, különös tekintettel annak pedagógiai programjára. (348/2018/OJBIT)

Több beadványozó a pedagógusok dolgozatjavítás során alkalmazott pontszámítási módszereiről kért tájékoztatást. Aziránt érdeklődtek, hogy vonatkozik-e jogszabályi rendelkezés, vagy egyéb központi szabályozás a százalékban elért teljesítmény alapján adható érdemjegyekre. Válaszunkban kifejtettük, hogy az iskolák pedagógiai programjában rendelkezni kell az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, számonkérések rendjéről, ezen rendelkezések az intézmény valamennyi pedagógusára nézve kötelező erővel bírnak. A beadványozóknak így elsősorban az intézmény belső szabályzatainak tanulmányozását javasoltuk, valamint tájékoztattuk őket jogorvoslati lehetőségeikről. (374/2018/OJBIT, 430/2018/OJBIT)

Egy érettségi előtt álló diák édesanyja gyermeke környezetvédelem-tanárának eljárásával kapcsolatban fordult hivatalunkhoz. A szülő levele szerint gyermeke jó tanuló, azonban az érettségéhez közeledve egyes tantárgyakat előtérbe helyezett, és kevesebb energiát fordított azokra, melyeket a továbbtanulása szempontjából nem ítélt olyan lényegesnek.

Ilyen volt például a környezetvédelem, melyből gyermeke egészen a tanév végéig erős kettesre állt. Három héttel az érettségi előtt azonban elégtelen dolgozatot írt, a pedagógus pedig jelezte, hogy amennyiben nem javít, elégtelen év végi osztályzatra számíthat. Mindezt a szülő aggályosnak és demoralizálónak ítélte. Kérdése az volt, hogy kettes átlag esetén valóban megbuktathatja-e gyermekét a pedagógus.

A panaszost tájékoztattuk hivatalunk értékeléssel kapcsolatos álláspontjáról, és a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről, kiemelve a pedagógusok értékelési autonómiájának kereteit. (278/2018/OJBIT)

Szintén a kerekítés matematikai szabályaitól eltérően számított tanév végi osztályzattal kapcsolatban keresett meg minket az az édesanya, aki sérelmesnek találta, hogy gyermekét 4,69-es átlaggal zárták le 4-esre angol nyelvből. Bár az érintett tanuló a nyelvet iskolai kereteken kívül is rendszeresen használta, a pedagógus tájékoztatása szerint tudása a jeles szintet nem üttötte meg. A pedagógus kiemelte továbbá, hogy szaktanárként az intézmény belső szabályzatai alapján 4,25-ös és 4,75-ös átlag között saját belátása szerint határozhatja meg az osztályzatot.

A szülőt tájékoztattuk hivatalunk értékeléssel kapcsolatosan kialakított állásfoglalásáról, kiemelve a pedagógusok értékelési autonómiáját. Felhívtuk ugyanakkor a szülő figyelmét arra, hogy a nevelőtestület az osztályzat megváltoztatását kérheti az érdekelt pedagógustól, ha az általa adott év végi jegy jelentősen gyengébb a tanuló érdemjegyeinek átlagánál. A szülő figyelmébe ajánlottuk továbbá a független vizsgabizottság általi értékelés lehetőségét. (392/2018/OJBIT)

Fontos kiemelni, hogy bár az oktatási jogszabályok megfogalmazznak egyes alapelveket, a pedagógusok értékelési módszereit illető részletrendelkezéseket nem tartalmazznak. Ebből

következően a tanulók munkájának értékelésekor, minősítésekor a pedagógust széleskörű szabadság illeti meg, melynek keretében kialakíthat egyedi módszereket, alkalmazhat sajátos értékelési, számonkérési technikákat. A pedagógus a félévi, év végi osztályzat meghatározásánál az érdemjegyeket akár eltérő súllyal is figyelembe veheti. (116/2018/OJBIT)

Azonban a pedagógus értékelési autonómiájának korlátját jelentik a jogszabályok, valamint az iskola belső szabályzatai. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (1) bekezdés aa) pontjának megfelelően az intézmény pedagógiai programja, azon belül is a nevelési program határozza meg az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, értékeit, céljait, feladatait, eszközeit és eljárásait. Ugyanezen bekezdés bi) pontja szerint a tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módjáról, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáiról, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elveiről szintén az iskola pedagógiai programjában foglalt helyi tanterv rendelkezik. A pedagógiai program a tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elveket is meghatározza.

Egy középiskolás tanuló édesanyja gyermeke angoltanárnőjének tanítási és értékelési módszereit sérelmezve fordult hivatalunkhoz. A panaszos szülő leírása szerint a tanulók órákon fénymásolatokból dolgoztak, melyekből megesezt, hogy nem jutott mindenkinek. A házi feladatokat szintén ezeken a fénymásolatokon kapták, azokat lefotózva továbbították egymásnak. A pedagógus, bár megfelelő munkaanyagot nem biztosított, a hiányos vagy hibásan elkészített házi feladatokat elégtelen érdemjeggyel értékelte.

Az édesanya azt is nehezményezte, hogy a gyermekekkel harminc percben megíratott ismétlődő dolgozat érdemjegyét a pedagógus témazáróként rögzítve, többszörös szorzóval vette számításba. A panaszos kiemelte továbbá, hogy a tanár rendszeresen késik, új tananyagot emiatt nem ad le, csak a házi feladatokat értékeli. A helyzet megbeszélése, orvoslása céljából több szülő is igyekezett felvenni a kapcsolatot az iskola igazgatójával, azonban eredménytelenül.

A szülőt a következőkről tájékoztattuk. A köznevelési törvény 62. § (1) bekezdésének j) pontja szerint a pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját. A tanulók munkájának értékelésekor, minősítésekor a pedagógust széleskörű szabadság illeti meg, ennek során kialakíthat egyedi módszereket, alkalmazhat sajátos értékelési, számonkérési technikákat, a félévi, év végi osztályzat meghatározásánál az érdemjegyeket akár eltérő súllyal is figyelembe veheti. A pedagógus értékelési autonómiájának korlátját jelentik a jogszabályok, valamint az iskola pedagógiai programja.

A fentieknek megfelelően javasoltuk a szülő számára, hogy tanulmányozza az intézmény pedagógiai programjában az értékelések módjával, valamint a tanulók számára feladható házi feladatokkal kapcsolatban található rendelkezéseket. A szülőt tájékoztattuk továbbá, hogy a pedagógus szakmai munkája tekintetében az intézmény vezetője, illetőleg a fenntartó jogosult ellenőrzést indítani. A köznevelési törvény 69. § (3) bekezdése alapján a köznevelési intézmény vezetője a pedagógiai munkáért való felelőssége körében szakmai ellenőrzést indíthat az intézményben végzett nevelő és oktató munka, egyes alkalmazott munkája színvonalának külső szakértővel történő értékelése céljából. A köznevelési törvény 83. § (2) bekezdés e)

pontja szerint a fenntartó szintén ellenőrzési jogot gyakorol a köznevelési intézmény szakmai munkájának eredményességét illetően. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 156. § (7) bekezdésének rendelkezése szerint a köznevelési intézmény pedagógiai-szakmai ellenőrzésében – a nemzetiségi feladatot ellátó köznevelési intézmény kivételével – köznevelési szakértő vehet részt. Szakképző iskolában folytatott pedagógiai-szakmai ellenőrzést szakmai szakértő bevonásával kell végezni, kivéve az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzést.

Javasoltuk a panaszosnak, hogy amennyiben szükségesnek látja, jogorvoslati kérelmével keresse fel az intézmény fenntartóját, mivel hivatalunknak csak a fenntartó eljárását követően van hatásköre vizsgálni az általa jelzetteket. Mindezeket túl tájékoztattuk a szülőt a törvényességi ellenőrzés lehetőségéről. A köznevelési törvény 34. § (2) bekezdése, valamint a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 160. §-ának értelmében a magánfenntartású nevelési-oktatási intézmény fenntartói tevékenységének törvényességi ellenőrzését a megyeszékhely szerint illetékes járási hivatal végzi. A járási hivatal a törvényességi ellenőrzés során kiemelten vizsgálja többek között azt, hogy összhangban áll-e az alapító okirat, a működés megkezdéséhez szükséges engedély és a pedagógiai program, a nevelési-oktatási intézmény törvényes és szakszerű működése érdekében milyen intézkedéseket tettek, valamint vizsgálta-e a fenntartó a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a szakmai munka eredményességét. (604/2018/OJBIT)

Az órai munka, és a házi feladatok pótlása okozott nehézséget annak a gimnazista tanulóknak is, akivel betegségét követő első iskolai napján íratott dolgozatot informatikatanára. A beadványban leírtak szerint informatikából sem tankönyv, sem füzet nem állt a tanulók rendelkezésére, és online felület sem volt biztosított az órai anyag eléréséhez. A pedagógus mindezek és a szülő kérése ellenére a tanuló számára nem nyújtott segítséget a tananyag pótlásához, és a dolgozat későbbi megírását sem engedélyezte.

Válaszlevelünkben kifejtettük, hogy a beadványozó által vázolt helyzet kifogásolható, hiszen a hiányzásokat követően mindig gondot okozhat a tanulóknak a lemaradás pótlása. Álláspontunk szerint a minden tanuló számára hozzáférhető tananyag hiánya folytán kialakult helyzet jogsértő. Hiszen amikor minden, a tananyaggal kapcsolatos információ egyedül az órán való jelenléttel szerezhető meg, egyértelműen nehezebb felkészülniük azoknak a diákoknak, akik az órától bármely oknál fogva hiányoztak, mint azoknak, akik jelen voltak. Tehát ahhoz, hogy a jogszerű hiányzás ne vezessen hátrányos helyzetbe, és ne idézze elő egyben a hátrányos megkülönböztetés veszélyét, illetve, hogy a számonkérés során azonos mércék szerint lehessen elbírálni a tanulókat, az iskolának gondoskodnia kell az azonos esélyek biztosításáról. A minden tanuló számára hozzáférhető tananyag ezért nélkülözhetetlen eszköze az iskolai nevelés-oktatásnak, ennek hiányában jogsérelmet valósíthat meg az intézmény, amellyel szemben az érintett jogorvoslattal élhet. (171/2018/OJBIT)

A pedagógus oktatási és értékelési módszereit sérelmezte az a szülő, akinek panasza szerint a tanár órán egyáltalán nem adta le az anyagot, a tanulókat kizárólag házi feladatokon keresztül oktatta, és ezek alapján is értékelte, sok nehézséget okozva a gyermekeknek és szüleinek egyaránt.

A szülőnek adott válaszunkban kihangsúlyoztuk, hogy a pedagógus a köznevelési törvény 62. § (1) bekezdés j) pontjának értelmében a tanulók munkájának értékelése során a kerettantervben, valamint a pedagógiai programban meghatározottak szerint köteles eljárni, így ezek tanulmányozását javasoltuk. A panaszost tájékoztattuk továbbá, hogy a pedagógus szakmai munkája tekintetében a jogszabályban rögzítettek szerint az intézmény vezetője, illetőleg a fenntartó jogosult ellenőrzést indítani. (209/2018/OJBIT)

Egy egészségügyi szakgimnáziumba járó tanuló édesanyja számos kritikával élt a gyermekét tanító pedagógusok eljárását illetően. Panasza szerint a tanárok a „fúnyíróelvet” követve több tanulót még a tanév lezárulta előtt bukásra ítélték, és a tanulók érdemjegyeit ehhez az elhatározásukhoz igazították.

A szülő sérelmezte, hogy gyermekének több 50% fölötti dolgozatát elégtelenre értékelték, egy feleletére kapott elégséges érdemjegyet pedig még csak nem is rögzítettek a naplóban, mondván, hogy annak az év végi osztályzat szempontjából nincs jelentősége. A szülő levele szerint gyermeke egy négyes dolgozatát szintén utólagosan minősítették elégtelennek. Bár a tanuló a gyakorlati órákon remekül szerepelt, a pedagógusok eljárásának hatására iskola- és szakmaváltás mellett határozott.

Válaszlevelünkben tájékoztattuk a szülőt az értékeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezésekről, hivatalunk álláspontjáról, a független vizsgabizottság előtti vizsga és a jogorvoslat lehetőségéről. (139/2018/OJBIT)

Egy édesanya általános iskolás gyermekének természetismeret tantárgyból kapott érdemjegyeivel kapcsolatosan kérte hivatalunk segítségét. A panaszos beadványában kifejtette, hogy a pedagógus követelményeit a szülők túl szigorúnak találják. Sérelmezte továbbá, hogy gyermeke dolgozatának javítását egy tanulótársával végeztette a pedagógus.

A szülő aggályait jelezte az intézményvezető felé is, aminek hatására a pedagógus a dolgozata osztályon belüli felolvasásával, kikarikázásával szégyenítette meg a tanulót. A panaszost tájékoztattuk hivatalunk értékeléssel kapcsolatos állásfoglalásáról, valamint felhívtuk a figyelmét a független vizsgabizottság általi értékelés lehetőségére. Javasoltuk, hogy amennyiben indokoltnak látja, jogorvoslati kérelmével keresse fel az intézmény fenntartóját. (167/2018/OJBIT)

Az iskola pedagógiai programjában foglaltak az intézményben tanulókra és a pedagógusokra nézve is kötelező erővel bírnak. Abban az esetben azonban, ha az intézmény belső szabályzatai nem rendelkeznek valamely részletkérdésre vonatkozólag, a jogszabály keretein belül a pedagógusok döntési szabadságának alapelve érvényesül.

Egy szülő azzal a kérdéssel fordult hivatalunkhoz, hogy jogosan adott-e elégtelen érdemjegyet allergiában és asztmában szenvedő gyermekének a testneveléstanára. A panaszos elmondása szerint a tanulóknak az őszi hidegben kellett volna időre lefutniuk a tanár által kitűzött távot. Az osztályból legalább tíz diáklány volt, aki nem tudta teljesíteni ezt a követelményt, de közülük csak az ő gyermeke és két tanulótársa kapott elégtelent.

A panaszost tájékoztattuk a jogorvoslati lehetőségekről, valamint hivatalunk értékeléssel kapcsolatos állásfoglalásáról, kiemelve a pedagógusokat megillető értékelési autonómia jelentőségét. Ismertettük továbbá a könnyített testneveléssel és a testnevelés órák alóli mentesítéssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket. (572/2018/OJBIT)

Egy tanuló kisdolgozatának értékelésével kapcsolatban kérte hivatalunk állásfoglalását. Az általa leírtak szerint a padban egymás mellett ülőknek, A és B csoportra osztva, eltérő kérdésekre kellett választ adniuk. Egy feladatnál azonban ő és padtársa félreértették, hogy melyik kérdés melyik oszlophoz tartozik, így felcserélve válaszolták meg azokat. A pedagógus szándékosságát feltételezett, ezért a kisdolgozatra járó érdemjegyeket mindkét diák esetében megbontotta. A beadványozónak eredeti ötös érdemjegye helyett egy kettes és egy hármas, padtársának kettes érdemjegy helyett elégtelen került a naplóba.

A beadványozónak adott tájékoztatásunkban ismertettük az értékeléssel kapcsolatos jogszabályi előírásokat, valamint a fenntartói jogorvoslat lehetőségét. (265/2018/OJBIT)

Egy hozzánk forduló szülő levele szerint gyermeke történelemtanára az osztály rossz magaviseletét látva úgy határozott, hogy beszedi a munkafüzeteket, és értékeli azok tartalmát. Ennek eredményeként a panaszos gyermeke egyetlen óra alatt tíz elégtelen érdemjegyet kapott.

A szülőt tájékoztattuk az értékeléssel kapcsolatos jogszabályi rendelkezésekről, a jogorvoslati lehetőségekről. Javasoltuk, hogy tanulmányozza a pedagógiai programban foglaltakat. (316/2018/OJBIT)

Egyrészt a kérdéskör szakmai jellegéből, másrészt a pedagógusi értékelési autonómiából adódik, hogy a jogszabály az iskolai értékelésekkel, minősítésekkel összefüggésben csak szűk körben biztosít lehetőséget a jogorvoslatra. A köznevelési törvény 37. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a magatartás, szorgalom és a tanulmányok minősítése ellen kizárólag abban az esetben indítható eljárás, ha a minősítés nem az iskola által alkalmazott helyi tantervben meghatározottak alapján történt, vagy a minősítéssel összefüggő eljárás jogszabályba vagy a tanulói jogviszonyra vonatkozó rendelkezésekbe ütközik.

A jogszabályi korlátok közül kiemelendő a köznevelési törvény 54. § (1) bekezdésében foglalt azon rendelkezés, miszerint az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

Egy panaszos a gyermekét több tantárgyból is tanító pedagógus magatartásértékelési módszere miatt fordult hozzánk. A szülő beadványában leírtak alapján a tanár magatartáskártya-rendszert vezetett be az osztályban. Eszerint a hét elején minden gyermek öt darab kártyát kapott, melyek közül fegyelmezetlenség esetén elvett egyet-egyét a pedagógus. Az üzenőfüzetbe minden héten a péntek délutánig megmaradt kártyák számának megfelelő magatartásjegy került.

Bár a fenti rendszert a második félévre eltörölte a pedagógus, a tanulók magatartása a későbbiekben tantárgyi jegyeikben mutatkozott meg, órai munkára adott jegyként vagy egyéb formában. Ezt a panaszos különösen méltánytalannak találta, mivel az érintett tanár öt különböző tantárgyból is oktatta a gyermekeket.

A szülőt tájékoztattuk az értékelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről. Levelünkben kiemeltük a köznevelési törvény 54. § (1) bekezdésében foglaltakat, miszerint az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz. A pedagógiai módszereken felül a tanulók fegyelmezetlen magatartását jogszerűen az intézmény házirendjében meghatározott fegyelmező intézkedésekkel lehet szankcionálni. (381/2018/OJBIT, 111/2018/OJBIT, 64/2018/OJBIT)

Egy szülő tizedik osztályba járó gyermeke magyar nyelv és irodalomtanárával évek óta fennálló, a tanuló érdemjegyeit folyamatosan befolyásoló konfliktusa miatt kérte hivatalunk segítségét.

A szülő beadványában leírtak szerint három évvel korábban, hogy sportoló gyermeke terhein könnyítsen, ő maga készített el egy a gyermeknek feladott irodalom esszét. Erre a pedagógus a tanuló kikérdezése során rövid úton fényt derített, és az esszét elégtelenre értékelt. A szülő utólag beismerte, hogy hibásan cselekedett, és a pedagógustól több alkalommal is elnézést kért, valamint ígéretet tett, hogy az eset nem ismétlődik meg a jövőben.

A szülő levele alapján gyermeke az évek alatt több energiát fordított az iskolai felkészülésre, a jegyei a legtöbb tantárgyból látványos javulásnak indultak. Kivételt képezett ez alól a magyar nyelv és irodalom. Az említett esetet követően a tanuló viszonya feszült maradt a pedagógussal. Bár a szülő nyilatkozata szerint gyermeke önállóan készítette el beadandó dolgozatait, ha valamelyik munka jól sikerült, a pedagógus csalással vádolta meg őt. A helyzet odáig súlyosbodott, hogy a pedagógus a tanuló beadandó dolgozatára adott és a naplóba rögzített kettő darab ötös érdemjegyet utólagosan elégtelenre módosította.

A szülő elmondása szerint ezt követő kérdéseire a pedagógus nem válaszolt, hanem egyszerűen megszakította a telefonhívást, és az e-naplóbeli üzenetére sem jelzett vissza.

Válaszunkban tájékoztattuk a panaszoszt az értékelésre, az emberi méltóság védelmére, a szülők tájékoztatási jogára vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről, valamint hivatalunk eljárásáról, annak feltételeiről. A szülő javaslatunk alapján panaszával az érintett intézmény fenntartójához fordult, ügyében az illetékes tankerületi központ vizsgálatot indított. (31/2018/OJBIT)

Hasonló ügyben fordult hivatalunkhoz az édesanya, akinek panasza szerint gyermekének pedagógusa több ízben is magatartásra vagy egyéb okra hivatkozva rontotta le kislánya tantárgyi jegyeit.

A szülő levele alapján egyházi iskolába járó gyermek magatartása mindig példás volt. A nehézségek akkor kezdődtek, amikor a pedagógusok az osztályba járó elevebb gyermekek fegyelmezését úgy igyekeztek megkönnyíteni, hogy őket a csendesebb, szófogadóbb tanulókkal ültették egy padba. Ilyen ültetési rend mellett került sor annak a magyar témazáró dolgozatnak a megírására, mely alatt az érintett gyermek padtársa meg-megszólalva magára vont a felügyelő pedagógus figyelmét. Bár a panaszos leírása szerint gyermeke erre egyetlen szóval reagált, az órát nem zavarta, büntetesképp végül mindketten a ténylegesen elértnél egy jeggyel rosszabbat kaptak dolgozatukra. A szülők az eljárást nehezítve felkeresték a gyermek pedagógusát és osztályfőnökét, megbeszélésük azonban eredménytelen maradt. Ezt követően füzetének késői leadása miatt magyar fogalmazására, beszélgetés miatt pedig testnevelés órai munkájára kapott az eredetileg megállapítottnál rosszabb érdemjegyet a tanuló.

A szülő jelezte továbbá, hogy bár az érintett osztályba kiemelkedően jó képességű gyermekek járnak, a rengeteg házi feladat és dolgozatírás folyamatos stresszt és egyre növekvő terhet ró rájuk, valamint családjaikra.

Tájékoztattuk a panaszoszt hivatalunk értékeléssel kapcsolatos állásfoglalásáról, és felhívtuk a figyelmét, hogy amennyiben az intézmény pedagógiai programja a tanév során a számonkérések, valamint az egyes tantárgyakból adható érdemjegyek maximális számát nem korlátozza, a pedagógusok ezt saját belátásuk szerint határozhatják meg. A kérdést illetően a köznevelési törvény 54. § (1) bekezdése csak annyiban rendelkezik, hogy a félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni, ebből következően a tanulónak az adott félévben legalább kettő érdemjeggyel kell rendelkeznie.

Kiemeltük, hogy a köznevelési törvény 54. § (1) bekezdése szerint az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz. (138/2018/OJBIT, 393/2018/OJBIT)

Az értékeléssel kapcsolatban garanciális jelentőséggel bírnak azok a jogosultságok, melyekkel a nevelőtestületet ruházzák fel a köznevelési törvény 54. § (5)-(6) bekezdései. Ezek szerint az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, az osztályfőnök, gyakorlati képzés szervezője által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben,

ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja.

Egy hivatalunkhoz forduló édesanya arról kérte tájékoztatásunkat, hogy az osztályfőnök véleménye milyen mértékben befolyásolhatja a tanulók félév, illetve év végén kapott tantárgyi osztályzatait.

A szülő beadványában leírta hivatalunknak, hogy gyermeke a 2017/2018-as tanév folyamán kezdte meg tanulmányait egy nyolcévfolyamos gimnáziumban. A tanuló az iskolába kitűnő bizonyítvánnyal nyert felvételt, az angol nyelv sem okozott gondot neki. Az új intézményben azonban helyesítési hibák miatt ebből a tantárgyból szerzett néhány gyengébb jegyet. Bár a tanuló átlaga nem érte el az ötöst, angoltanára biztosította őt arról, hogy félévkor megadja neki a jeles osztályzatot.

A tanuló félévi értesítőjében végül mégis négyesre értékelték a teljesítményét angol nyelvből. A szülő érdeklődésére a pedagógus arról tájékoztatta őt, hogy gyermeke az osztályfőnök javaslatára kapta az ígértnél gyengébb, bár átlagának megfelelő osztályzatot.

Válaszlevelünkben ismertettük a szülővel a tanulók teljesítményének értékelésére vonatkozó jogszabályi előírásokat. Felhívtuk a panaszos figyelmét a nevelőtestület fentiekben ismertetett jogkörére. Mivel az év végi osztályzat kiszámítására további szabályokat az iskola pedagógiai programja határozhat meg, javasoltuk a szülőnek, hogy tanulmányozza azt, valamint tájékoztattuk a jogorvoslati lehetőségekről. (127/2018/OJBIT)

Egy édesanya második évfolyamot végzett gyermekét kívánta magániskolából állami fenntartású intézménybe iratni. Aggódott azonban, hogy a gyermek felhalmozott tantárgyi lemaradásai miatt a harmadik osztály esetleg túl nagy nehézséget okoz számára. A szülő kérdése volt, hogy gyermeke saját döntésük alapján az új intézményben megismételheti-e a második évfolyamot.

A szülőt az alábbiakról tájékoztattuk. A köznevelési törvény 57. § (1) bekezdése szerint a tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha – az e bekezdésben foglalt kivétellel – az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Az egyéni előrehaladású nevelésben és oktatásban részt vevő tanuló esetében az előírt tanulmányi követelményeket az e törvény felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletben meghatározott évfolyam végéig kell teljesíteni. Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben csak a megismételt évfolyamról kap bizonyítványt a tanuló. Középfokú iskolai tanulmányok folytatása esetén a sikeresen teljesített kilencedik évfolyam megismétlését az iskola igazgatója a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal akkor engedélyezheti, ha arra a gimnáziumi nevelés-oktatásba vagy az iskolai rendszerű szakképzésbe történő bekapcsolódás vagy másik szakképesítés megszerzésére irányuló tanulmányok folytatása vagy másik tanulmányi terület választása miatt van szükség.

A köznevelési törvény 46. § (6) bekezdésének n) pontja arról rendelkezik, hogy a tanuló joga, hogy kérje az átvételét másik nevelési-oktatási intézménybe. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (3) bekezdése alapján az iskola pedagógiai programja – a szakképzést folytató intézmények kivételével – meghatározza az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályait, szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel.

A köznevelési törvény 54. § (4) bekezdése alapján, ha az iskola nem alkalmazza az (1)-(2) bekezdésben meghatározottakat, de arra iskolaváltás vagy továbbtanulás miatt szükség van, vagy a szülő vagy a tanuló kérésére köteles a félévi és az év végi minősített osztályzattal is elvégezni. Az iskola által alkalmazott jelölés, értékelés érdemjegyre, osztályzatra való átváltásának szabályait a helyi tantervben kell meghatározni.

A köznevelési törvény 51. § (4) bekezdése pedig kimondja, hogy az iskolába felvett tanuló osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, annak hiányában a nevelőtestület véleményének kikérésével – az igazgató dönt. (485/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (1) bekezdése szerint a tanuló osztályzatai évközi teljesítményén és érdemjegyein kívül az osztályozóvizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján is megállapíthatóak.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (2) bekezdése alapján osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól; ha engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget; ha egy tanévben 250 tanítási óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet; valamint, ha a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Az osztályozóvizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit, a tanulmányok alatti vizsgák tervezett idejét, az osztályozóvizsgára jelentkezés módját és határidejét az intézmény házirendje, míg a tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga lebonyolításának, valamint az értékelés szabályait az intézmény pedagógiai programja határozza meg. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 65. §-ában foglaltak szerint a szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető. Amennyiben a tanulmányok alatti vizsgát a tanulóval jogviszonyban álló intézményben szervezik, annak lebonyolítására az iskola igazgatója háromtagú bizottságot jelöl ki. Ha ezt a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége lehetővé teszi, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. (264/2018/OJBIT, 568/2018/OJBIT, 326/2018/OJBIT, 229/2018/OJBIT)

Kérdésként merült fel, hogy tehet-e a tanuló általa nem tanult, de az intézményben egyébként oktatott idegen nyelvből osztályozóvizsgát annak érdekében, hogy abból később érettségizhessen.

Tájékoztattuk a szülőt a vonatkozó jogszabályi előírások alapján, hogy amennyiben az iskolában folyik az adott idegen nyelv oktatása, és az intézményvezető ezt lehetővé teszi, az érintett tanuló számára a már teljesített tanévek anyagából megszervezhető az osztályozó vizsga. A jogszabály továbbá arra is lehetőséget biztosít, hogy a tanuló a még előtte álló tanévek anyagából az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget a tanulmányi követelményeknek. (77/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 46. § (6) bekezdés m) pontjában rögzített tanulói joga, hogy kérelmük alapján független vizsgabizottság előtt adhassanak számot tudásukról. Erre mód van mind a félévi, mind az év végi osztályzat megállapítása céljából, valamint osztályozóvizsga és javítóvizsga esetében is.

A független vizsgabizottság előtti vizsgával kapcsolatos részletszabályok a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 73. §-ában találhatóak. Eszerint a vizsga megszervezése a megyei székhely szerinti járási hivatal által történik. A tanuló – kiskorú tanuló esetén szülője – a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a mulasztások miatt osztályozóvizsgára bocsátott tanuló az engedély megadását követő öt napon belül, javítóvizsga esetén pedig a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a megyeszékhely szerinti járási hivatalnak. A független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes megyeszékhely szerinti járási hivatal bízza meg, azzal, hogy a bizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

Egy beadványozó a független vizsgabizottság előtti vizsga lehetőségével, a vizsgabizottság összetételével kapcsolatban kérte hivatalunk tájékoztatását. Válaszunkban ismertettük a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, kiemelve, hogy a megyeszékhely szerinti járási hivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll. (522/2018/OJBIT)

Abban az esetben, ha a vizsgázó a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné, az igazgató által meghatározott vizsganapon pótló vizsgát tehet. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Javítóvizsgát akkor tehet a vizsgázó, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, vagy az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik. A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI 73. § (3) bekezdésében foglaltak szerint a tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője – a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a megyeszékhely szerinti járási hivatalnak.

Egy édesanya tanulmányait magántanulóként folytató gimnazista gyermeke javítóvizsgájának lebonyolítása során tapasztalt visszasságok és az így kapott osztályzat kivizsgálását kérve

fordult hivatalunkhoz. A panaszos sérelmezte, hogy a német nyelvi javítóvizsga során a tétel-húzást követően nem biztosítottak gyermeke számára felkészülési időt. Az édesanya leírása alapján, amikor gyermeke belekezdett feleletébe, a vizsgáztató pedagógus félbeszakította őt, és új tételt húzatott vele, mondván, hogy a javítóvizsgán nem felelhet ugyanabból a témából, amit korábban az osztályozóvizsgáján is kihúzott. A panaszos a tanuló írásbeli vizsgájának értékelését is vitatta, és kiemelte, hogy gyermeke orvosilag igazoltan szorongásos zavarral küzd, de erre a pedagógusok semmilyen formában nem voltak tekintettel. A tanulót a sikertelen javítóvizsgát követően évismétlésre kötelezték.

Az értékelésre vonatkozó általános rendelkezéseken túl felhívtuk a szülő figyelmét az osztályozóvizsgák és javítóvizsgák lebonyolításával kapcsolatos jogszabályhelyekre, és hivatalunk eljárás szabályainak megfelelően javasoltuk, hogy jogorvoslati kérelmével keresse fel a sérelmezett döntést hozó iskola fenntartóját. (516/2018/OJBIT, 475/2018/OJBIT, 514/2018/OJBIT, 77/2018/OJBIT)

Mulasztás

A köznevelési törvény szerint Magyarországon minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. Ezzel összefüggésben a tanuló kötelessége, hogy rendszeres munkával és fegyelmezett magatartással, képességeinek megfelelően eleget tegyen tanulmányi kötelezettségének. Mindennek elsődleges feltétele, hogy a tanuló részt vegyen a tanórákon és egyéb foglalkozásokon. E kötelezettség elmulasztása különféle következményeket, esetlegesen szankciókat von maga után, melyek nem tanköteles tanuló esetében végső soron akár a tanulói jogviszony megszűnéséhez is vezethetnek. (546/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. §-a kimondja, hogy amennyiben a gyermek az óvodai foglalkozásról, a tanuló a tanítási óráról, egyéb foglalkozásról, valamint a kollégiumi foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell.

A rendelet ugyanakkor meghatározza azokat az óvodai, illetve tanulói jogviszonyra vonatkozó eseteket, melyekben a mulasztást a jogszabály erejénél fogva igazoltnak kell tekinteni. Ilyen, ha a gyermek, a tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelmére – a házi rendben meghatározottak szerint engedélyt kapott a távolmaradásra; ha a gyermek, a tanuló beteg volt, és azt a házi rendben meghatározottak szerint igazolja; ha a gyermek, a tanuló hatósági intézkedés vagy egyéb alapos indok miatt nem tudott kötelezettségének eleget tenni; továbbá ha a gyermek ideiglenes óvodai elhelyezésének, a tanuló ideiglenes vendég tanulói jogviszonyának időtartamát az ugyanezen rendeletben meghatározottak szerinti igazolással igazolja. Jogszabály erejénél fogva igazoltnak kell tekinteni a mulasztást továbbá, ha az általános iskola 7–8. évfolyamos, valamint a középfokú iskola 10–12. évfolyamos tanulója – tanítási évenként legfeljebb két alkalommal – pályaválasztási célú

rendezvényen vesz részt vagy pályaválasztási céllal marad távol, feltéve, ha a részvételt a szervező intézmény által kiállított igazolással igazolja. Egyéb esetekben, amennyiben a gyermek, tanuló távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

A gyermek, tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat – az egyéb jogszabályban meghatározottakon túlmenően – a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni. Az intézmények házirendjükben megfogalmazhatnak konkrét eljárási szabályokat a mulasztások igazolására vonatkozólag. Ezek betartása kiemelten fontos, ellenkező esetben az intézmények jogosan tagadhatják meg az igazolások befogadását, igazolatlanok tekintve az adott hiányzást. E körben az intézmény házirendje rendelkezhet például a szülő által igazolható napokról is.

Egy szülő hetedik osztályba járó gyermeke ügyében kérte hivatalunk segítségét az osztályfőnöknek, valamint az igazgatónak a tanuló igazolatlan mulasztásaival kapcsolatos eljárása miatt. A szülői panasz alapján az iskola évente két nap szülői igazolást fogad el, amit ő engedélyezett a gyermeke számára a tanév végére tekintettel, azonban az iskola ezt nem fogadta el, igazolatlan mulasztásnak minősítették.

A következőkről tájékoztattuk a hozzánk fordulót. A köznevelési törvény 46. § (1) bekezdése a tanulók elsődleges kötelezettségei között rögzíti a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon és szakmai gyakorlatokon való részvételt.

Ha a tanuló a tanítási óráról és egyéb foglalkozásról, valamint a kollégiumi foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell. A jogszabályban rögzített egyes esetekben a mulasztást a jogszabály erejénél fogva igazoltnak kell tekinteni.

Egyéb esetekben, amennyiben a távolmaradást nem igazolják, a mulasztás igazolatlan. Az egyéb jogszabályban meghatározottakon túlmenően a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a gyermek, tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat. E rendelkezés alapján az intézmény a házirendben meghatározhat konkrét eljárási szabályokat a mulasztások igazolására vonatkozóan.

A fentiekben túl tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben úgy véli, hogy gyermekével szemben jogsérvően járt el az intézmény, úgy lehetősége van jogorvoslatért folyamodni az iskola fenntartójához. (418/2018/OJBIT)

Az édesanya arról érdeklődött, hogy valóban az iskola dönthet-e arról saját hatáskörben, hogy hány napot igazolhat a szülő. Amennyiben igen, ez esetben milyen lehetőség van ezen napok számát megnövelni, háromról legalább ötre emelni.

A hiányzásokkal kapcsolatos kérdésre tájékoztattuk a szülőt a kapcsolódó jogszabályi rendelkezésekről, kiemelve a jogszabály erejénél fogva igazolt mulasztások esetköreit. Egyéb esetekben, amennyiben a távolmaradást nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdése alapján az egyéb jogszabályban meghatározottakon túlmenően a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a gyermek, tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat. E rendelkezés alapján az intézmény a házirendben meghatározhat konkrét eljárási szabályokat a mulasztások igazolására vonatkozóan, így a szülők által igazolható napok számára is.

A köznevelési törvény 72. § (5) bekezdésének d) pontja szerint a szülő joga különösen, hogy írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított ti-

zenőt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon.

A fentiek alapján a mulasztások igazolására vonatkozó javaslatával megkeresheti az intézmény vezetőjét. (71/2018/OJBIT)

A mulasztás leggyakoribb oka a betegség, az ez esetben követendő eljárás alapszabályait a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet szabályozza. Eszerint a beteg gyermek, tanuló az orvos által meghatározott időszakban nem látogathatja a nevelési-oktatási intézményt. Amennyiben a pedagógus megítélése szerint beteg a tanuló, gondoskodnia kell a többi gyermektől, tanulóktól való elkülönítéséről, valamint kiskorú gyermek betegsége esetén kötelessége a szülőket a lehető legrövidebb időn belül értesíteni. A gyermek az intézményt az orvos által meghatározott időszakban nem látogathatja, a foglalkozásokon csak azt követően vehet részt, hogy erről orvosi igazolást tud mutatni. Az igazolásnak tartalmaznia kell a betegség miatti távollét pontos időtartamát is. Ha a kollégiumban lakó tanuló hazautaztatása nem oldható meg, az egészséges tanulóktól el kell különíteni. (132/2018/OJBIT)

A gimnazista tanulónak asztmája miatt az iskolai pártas levegőben nehézlégzése lett, de az osztályfőnök nem engedte kinyitni az ablakot, hanem inkább hazaküldte a tanulót, mondván, hogy nem vállalja a felelősséget. A szülői beadvány szerint ilyen esetekben sürgősen orvoshoz rohanni, mert a friss levegő segít, ezért a tanulónak ez az 1-2 óra nem lett az orvos által igazolva. A szülő arról kért tájékoztatást, hogy helyesen járt-e el a pedagógus, illetve ilyenkor kinek kell igazolnia a hiányzást.

Tájékoztattuk a hozzánk fordulót, hogy a kérdéskör megítélése a következő szabályok figyelembevételével történhet. A köznevelési törvény 46. §-a szerint a tanulók joga és kötelessége, hogy a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon és szakmai gyakorlatokon részt vegyenek.

A köznevelési törvény 4. § 10. pontjának megfelelően a nevelési-oktatási intézmény felügyeleti kötelezettségének körében a gyermek, tanuló testi épségének megővására és erkölcsi védelméről a pedagógusok gondoskodni kötelesek mindaddig, míg a tanuló jogszerűen az intézmény területén tartózkodik, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, a nevelési-oktatási intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. §-a rögzíti a fent ismertetettek szerint a betegség miatti mulasztás esetén követendő szabályokat.

Ha a tanuló a tanítási óráról és egyéb foglalkozásról, valamint a kollégiumi foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell. Egyes esetekben a mulasztást a jogszabály erejénél fogva igazoltnak kell tekinteni, ezek körét a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (2) bekezdése szabályozza a korábban már ismertetettek szerint. Egyéb esetekben, amennyiben a távolmaradást nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

A nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a gyermek, tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben a fentiek alapján úgy véli, hogy gyermekével szemben jogsérvően járt el az intézmény, úgy lehetősége van jogorvoslattal élni az iskola fenntartójánál. (705/2018/OJBIT)

A mulasztás speciális esete a késés, amikor a tanuló ugyan nem mulasztja el a tanórai foglalkozás egészét, de nem érkezik meg annak kezdetére. A késést az intézmény házirendjében foglalt szabályok szerint igazolni kell. A késések idejét össze kell adni. Amennyiben ez az idő eléri a tanórai foglalkozás időtartamát, a késés egy igazolt vagy igazolatlan órának minősül. Fontos azonban kiemelni, hogy az elkéső tanuló a tanóráról, foglalkozásról nem zárható ki.

A szülő panasszal élt hivatalunknál, mivel megítélése szerint az iskola jogtalanul járt el gyermekével szemben a mulasztások adminisztrálása során. A szülő tájékoztatása szerint iskolájukban gyakran alkalmazzák szankcióként, hogy a tanulót beírják hiányzóknak, holott az iskolában és az órán tartózkodik. Mivel gyermeke bejáró, ezért előfordult többször, hogy közlekedésből adódóan elkésés, amit szintén egész óraként regisztráltak, ebből adódott össze a tanuló kilenc igazolatlan órája. A szülő sérelmezte továbbá, hogy ezzel összefüggésben az iskolától csak a kilenc igazolatlan óra után kapott értesítést.

A következőkről tájékoztattuk a hozzánk forduló szülőt. A köznevelési törvény 46. § (1) bekezdése a tanulók elsődleges kötelezettségei között rögzíti a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon és szakmai gyakorlatokon való részvételt.

Abban az esetben, ha a tanuló a tanítási óráról és egyéb foglalkozásról, valamint a kollégiumi foglalkozásról távol marad, mulasztását igazolnia kell. A rendeletben meghatározott esetekben a mulasztást a jogszabály erejénél fogva igazoltnak kell tekinteni. Egyéb esetekben, amennyiben a távolmaradást nem igazolják, a mulasztás igazolatlan.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (10) bekezdésének értelmében, ha a tanuló a tanórai foglalkozás kezdetére nem érkezik meg, a késést igazolnia kell a házirendben foglalt szabályok szerint. A késések idejét össze kell adni. Amennyiben ez az idő eléri a tanórai foglalkozás időtartamát, a késés egy igazolt vagy igazolatlan órának minősül. Az elkéső tanuló nem zárható ki a tanóráról, foglalkozásról.

Az egyéb jogszabályban meghatározottakon túlmenően a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a gyermek, tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat. E rendelkezés alapján az intézmény a házirendben meghatározhat konkrét eljárási szabályokat a mulasztások igazolására vonatkozóan. Szintén az iskola házirendje határozza meg a tanuló kötelességszegő magatartása esetén alkalmazható fegyelmező intézkedéseket, melyek azonban nem lehetnek ellentétesek a jogszabályi előírásokkal.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (3) bekezdésének értelmében az iskola köteles a szülőt és a tanuló kollégiumi elhelyezése esetén – amennyiben a kollégium nem az iskolával közös igazgatású intézmény – a kollégiumot is értesíteni a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételen igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.

A fenti értesítésnek formáját illetően a jogszabály nem tartalmaz kötelező rendelkezéseket, így ezzel kapcsolatosan a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (1) bekezdés ah) pontjának megfelelően az iskola pedagógiai programjában foglaltak az irányadóak.

A fentiekben túl tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben úgy véli, hogy gyermekével szemben jogsérvtől járt el az intézmény, úgy jogorvoslattal élhet az iskola fenntartójánál. (608/2018/OJBIT)

A szülő a gyermek által látogatott egyházi fenntartású iskola házirendjének késéseket szankcionáló rendelkezéseivel kapcsolatban kérte hivatalunk iránymutatását. A házirend rendelkezése szerint háromnegyed nyolcig kell az iskolába beérni, onnan számít késésnek a távolmaradás, három késés után pedig igazolatlant írnak be a tanulónak.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy intézményi belső szabályzatot kizárólag vizsgálat keretében minősítünk, ennek feltétele, hogy az érintett a jogorvoslati lehetőség kimerítését követően kérje eljárásunkat. A jogorvoslat kimerítésének módján túl általánosságban tájékoztattuk a hozzánk forduló a késésekre vonatkozó hatályos jogszabályi rendelkezésekről. E rendelkezések szerint kizárólag a tanuló tanóráról való késése adminisztrálható olyanként, melyeknek összege mulasztott (igazolt vagy igazolatlan) tanórát eredményezhet. Egyéb esetekben a házirend megsértése miatt szankcionálható a tanuló fegyelmező intézkedésekkel.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdés a) pontja úgy rendelkezik, hogy a gyermek, tanuló távolmaradásának, mulasztásának, késésének igazolására vonatkozó előírásokat – az egyéb jogszabályban meghatározottakon túlmenően – a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni. E rendelkezés alapján az intézmény a házirendben meghatározhat konkrét eljárási szabályokat a mulasztások igazolására vonatkozóan. (170/2018/OJBIT)

Az igazolatlan mulasztásoknak súlyos jogkövetkezményei lehetnek mind az óvodai jogviszony, mind a tanulói jogviszony esetében. (337/2018/OJBIT)

A korábban már hivatkozottak szerint, ha gyermek, a tanuló távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan. Az iskola köteles a szülőt és a tanuló kollégiumi elhelyezése esetén – amennyiben a kollégium nem az iskolával közös igazgatású intézmény – a kollégiumot is értesíteni a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételen igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.

Óvodai jogviszony esetében, ha a gyermek az Nkt. 8. § (2) bekezdése alapján már óvoda-kötelesként vesz részt óvodai nevelésben, és egy nevelési évben igazolatlanul öt nevelési napnál többet mulaszt, továbbá tanulói jogviszony esetében, ha a tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a tíz tanítási órát vagy egyéb foglalkozást, az óvoda vezetője, az iskola igazgatója – a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban – értesíti óvodás gyermek esetén a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot, tanuló esetén a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot, a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot, tanköteles tanuló esetén – gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével – a gyermekjóléti szolgálatot.

Az értesítést követően a gyermekjóléti szolgálat az óvoda, az iskola és – szükség esetén – a kollégium bevonásával haladéktalanul intézkedési tervet készít, amelyben a mulasztás okának feltárására figyelemmel meghatározza a gyermeket, a tanulót veszélyeztető és az igazolatlan hiányzást kiváltó helyzet megszüntetésével, a gyermek óvodába járásával, a tanulói tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos, továbbá a gyermek, a tanuló érdekeit szolgáló feladatokat.

Amennyiben az óvodaköteles gyermek igazolatlan mulasztása egy nevelési évben eléri a tizenegy nevelési napot, az óvoda vezetője a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot. Ha igazolatlan mulasztások száma egy nevelési évben eléri a húsz nevelési napot, az óvoda vezetője haladéktalanul értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

Tanköteles tanuló esetén, amennyiben a tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot – a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével –, valamint ismételten tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola igazgatója haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.

A szabálysértési eljárás tekintetében a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) rendelkezései az irányadóak, ennek 247. § c) pontja szerint a szabálysértési tényállás megvalósulásához szükséges mulasztás mértéke óvodaköteles gyermek esetén tizenegy nap, tanköteles tanuló esetén harminc tanítási óra és egyéb foglalkozás.

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 15. §-a kimondja, hogy ha az óvodai nevelésben való részvételre kötelezett, a tanköteles, vagy a tankötelezettsége megszűnését követően nevelési-oktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermek (személy) – a jogszabályban rögzített kivétellel – az óvodai nevelésben való részvételi kötelezettségét megszegi vagy a kötelező tanórai foglalkozások tekintetében igazolatlanul mulaszt, a nevelési-oktatási intézmény vezetőjének jelzése alapján a gyámhatóság a jogkövetkezményekre való eredménytelen figyelmeztetést követően az adott nevelési évben igazolatlanul mulasztott huszadik óvodai nevelési nap, vagy az adott tanítási évben igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkozás után – a jelzés beérkezésétől számított nyolc napon belül – kezdeményezi a családtámogatási ügyben eljáró hatóságnál az ellátás (családi pótlék folyósításának) szüneteltetését.

Sajátos helyzetet eredményezhet, ha a tanítási év folyamán a tanuló hiányzásai, az igazolt és igazolatlan mulasztásainak együttes száma a 250 tanítási órát, vagy egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és ebből kifolyólag teljesítménye a tanítási év folyamán érdemjeggyel nem volt értékelhető. Ebben az esetben a tanuló év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi számára, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

A hozzánk forduló szülő arról érdeklődött, hogy milyen következményei vannak, ha gyermeke betegség miatt a 250 órát túllépi hiányzásban, ez esetben automatikus-e az évismétlés vagy az osztályozó vizsgára kötelezés.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51. § (7)–(8) szakasza szerint, ha a tanulónak – az ideiglenes vendégtanulói jogviszony időtartamának kivételével – egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja

- a) az alapfokú nevelés-oktatás szakaszában, valamint a középfokú nevelés-oktatás szakaszában a kétszázötven tanítási órát,
- b) az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,
- e) alapfokú művészeti iskolában a tanítási órák egyharmadát,
- f) egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát,

és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen. A nevelőtestület a fentiek alapján az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a jogszabályban meghatározott értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.

A fenti eljárásrend szerint, amennyiben egy tanuló eléri a mulasztások meghatározott mértékét, először a pedagógus dönt arról, megszerzett érdemjegyei alapján tudja-e minősíteni a munkáját. Amely tantárgykból érdemjegyei alapján értékelhető a tanuló, értékeli a pedagógus. E döntését a pedagógus a pedagógiai program értékelésre vonatkozó rendelkezéseinek figyelembevételével hozza meg, nem pusztán az érdemjegyek számát nézve. Azon tantárgyak esetében, melyekből a minősítés az érdemjegyek alapján nem lehetséges, sor kerül a nevelőtestület döntésére. A nevelőtestület azonban csak az igazolatlan mulasztások meghatározott számának elérése esetén tagadhatja meg az osztályozóvizsga engedélyezését. Ebben a helyzetben (a megfelelő értesítések megtörténte esetén) a tanuló köteles lesz megismételni a tanévet. Minden egyéb esetben teljesítményét osztályozóvizsga során értékeli. Ha a tanuló teljesítményét érdemjegyei alapján értékeli, és a pedagógus így állapít meg elégtelen év végi osztályzatot, a tanuló az adott tantárgyból javítóvizsgát tehet. (182/2018/OJBIT, 272/2018/OJBIT, 307/2018/OJBIT)

Az érettségi előtt álló tanuló arról kért információt, hogy ha a betegség miatti igazolt hiányzásai száma meghaladja a 250 órát, de minden tantárgyból megvan az összes érdemjegy, ebben az esetben kötelezheti-e az iskola osztályozó vizsga letételére az érettségi vizsga előtt. A tanulót tájékoztattuk a kérdéskörrel kapcsolatban kialakított fenti állásfoglalásunkról. (253/2018/OJBIT)

Fenntartói irányítás

A köznevelési alapfeladatok ellátásáról – az óvodai neveléstől, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelésétől és a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésétől eltekintve – az állam gondoskodik. Az állam köznevelési feladatait intézmények alapítása és fenntartása, továbbá az egyházi vagy magán köznevelési intézmények fenntartóival kötött köznevelési szerződések útján látja el.

A köznevelési intézmények működését érintő alapvető intézkedések a fenntartó hatáskörében vannak, melyeket a köznevelési törvény 83-85. §-a tartalmazza. A köznevelési törvény 83. § (2) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a fenntartó az e törvényben foglalt keretek között – a tankerületi központ, valamint az állami felsőoktatási intézmény által fenntartott köznevelési intézmény kivételével – dönt a köznevelési intézmény létesítéséről, nevének megállapításáról, gazdálkodási jogköréről, átszervezéséről, megszüntetéséről, alapfeladatának módosításáról, fenntartói jogának átadásáról. A tankerületi központ által fenntartott intézmények esetén e jogosultságok gyakorlása megoszlik az oktatásért felelős miniszter, a Klebelsberg Központ (oktatási központ) és a tankerületi központ között. Azon döntések esetében, melyeket a miniszter vagy az oktatási központ hoz meg, a javaslatételi jogot a tankerületi központ gyakorolja. Így a döntések előkészítése azon a szinten történik meg, amely legközelebb áll a köznevelési intézményekhez.

A köznevelési intézmény alapfeladatának módosításáról a Klebelsberg Központ útján a tankerületi központ tesz javaslatot, a döntés pedig az oktatásért felelős miniszter hatáskörében van.

Beadványában egy szülő azt sérelmezte, hogy az iskola oly módon kezdeményezte a szakmai alapidokumentum módosítását, hogy az intézmény a jövőben a sajátos nevelési igényű tanulók közül csak az érzékszervi fogyatékossgal élő tanulók oktatását lássa el. A szülő aggódott az iskolába járó sajátos nevelési igényű, ám nem érzékszervi fogyatékossgal élő gyermeke további tanulása miatt. A fenntartó a szülő jogorvoslati kérelmére azt a választ adta, hogy a gyermek és a hozzá hasonló helyzetben lévő tanulók továbbra is folytathatják tanulmányait az intézményben, az átszervezést „kimenő” rendszerben fogják megvalósítani. Az intézmény szakmai alapidokumentuma az alapfeladatok között a sajátos nevelési igényű tanulók (érezékszervi fogyatékos, értelmi fogyatékos, beszéd-fogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők) integrált nevelése-oktatása feladatot tartalmazta.

A fenntartó képviselője vizsgálatunk során a következőkről tájékoztatta hivatalunkat. A 2018. évi átszervezés során sor került az intézmény szakmai alapidokumentumának módosítására, a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása feladat esetében az ellátott SNI típusok közül az értelmi fogyatékos, beszéd-fogyatékos, autizmus spektrumzavarral és az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók ellátása kikerült belőle, az érezékszervi fogyatékos tanulók ellátása maradt benne. A módosított szakmai alapidokumentum 2018. szeptember 1-jétől hatályos. A szakmai alapidokumentum módosítását az indokolta, hogy az intézményben magasak az osztálylétszámok, és sok a beilleszkedési, magatartási és tanulá-

si zavarral küzdő tanuló, ezért nehezen tudják megoldani a pedagógusok a sajátos nevelési igényű tanulók integrált oktatását.

A szakmai alapidokumentum módosítását egyeztetés előzte meg a Klebelsberg Központtal, amelynek során a tankerület tájékoztatást kapott a feladatsőkkenés gyakorlati megvalósításáról. Eszerint a 2018-2019-es tanévben már nem vesz fel az iskola értelmi fogyatékos, beszéd-fogyatékos, autizmus spektrum zavarral és egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulókat. Azok az érintett diákok, akik jelenleg az intézményben tanulnak, általános iskolai és gimnáziumi tanulmányaikat itt fejezik be, hiszen az ő felvételük idején még tartalmazta a szakmai alapidokumentum a megszüntetett feladatokat. Azon tanulók számára, akikről a jövőben állapítják meg, hogy a fenti körbe tartoznak, vannak fogadó intézmények a közelben. A környező iskolák el tudják látni ezeket a feladatokat, mert az adott településen minden intézményben folyik integrált nevelés-oktatás, és néhány kivétellel minden típusú sajátos nevelési igényre biztosítanak ellátást.

A tankerületi igazgató válaszát, valamint a rendelkezésre álló dokumentumokat tanulmányoztuk, és megállapítottuk, hogy az intézményben tanuló gyermekek oktatási jogai nem sérülnek az átszervezés következtében, a rendelkezésre álló feltételrendszer birtokában az intézmény továbbra is ellátja oktatásukat. A fentiekre tekintettel az ügyet kezdeményezés megfogalmazása nélkül lezártuk. (365/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 25. § (5) bekezdésének értelmében a nevelési-oktatási intézmény köteles gondoskodni a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről. Ezzel párhuzamosan a köznevelési törvény 46. § (3) bekezdés b) pontja a gyermek, tanuló elsődleges jogai között rögzíti, hogy a nevelési és a nevelési-oktatási intézményben biztonságban és egészséges környezetben neveljék és oktassák, óvodai életrendjét, iskolai tanulmányi rendjét pihe-nőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki. Ennek biztosítéka, hogy a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeit, valamint felszerelését illetően a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. számú melléklete jegyzék formájában rendelkezik.

A köznevelési törvény 4. § 9. pontja szerint a köznevelési intézmény működéséhez szükséges feltételekről annak fenntartója gondoskodik. A fenntartó a köznevelési törvény 22. § (2) bekezdése alapján a köznevelési intézmény feladatainak ellátásához szükséges eszközöket, felszereléseket az intézmény rendelkezésére bocsátja. A köznevelési törvény 79. § (2) bekezdése szerint a köznevelési feladatokat ellátó hatóság – a megyeszékhely szerint illetékes járási hivatal – hatósági ellenőrzés keretében vizsgálja a köznevelési intézmény jogszabályi feltételeknek megfelelő működését.

Esetenként azt tapasztaltuk, hogy az intézmény működését biztosító hatáskörök megítélése nem mindig egyértelmű a szülők számára. Az alább bemutatott ügyben olyan vélt sérelem miatt tettek panaszt a szülők a fenntartónál, amely nem tartozott annak jogosítványai közé, ugyanakkor a jogszabály érvényesülését biztosító feltételek megteremtése mégis a fenntartó feladata.

Hivatalunkhoz érkezett egy panasz szülőktől, akiknek gyermekei egy készségfejlesztő iskola tanulói. A szülők sérelmezték, hogy a 16. életévüket betöltött tanulókat az intézmény nem tudja a továbbiakban ellátni, mert elérték a tankötelezettség végét jelentő életkort. Az intézményvezető tájékoztatása szerint az iskola férőhelyhiánnyal küzd, ám lenne lehetőség a megnövekvő igényeknek megfelelő bővítésre, de a tankerület nem támogatja ezt. A szülők panaszukkal számos fórumot megkerestek, köztük az illetékes tankerületi központot is. Elmondásuk szerint azt a választ kapták a fenntartótól, hogy a nem tanköteles korú tanulók ellátása nem állami feladat.

A köznevelési törvény 45. § (3) bekezdése szerint a tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

Az ügyben vizsgálatot indítottunk, mely során a fenntartó képviselője a következőkről tájékoztatott. A köznevelési törvény 15. § (4) bekezdése kimondja, hogy a fejlesztő nevelés-oktatásban a tanuló annak a tanítási évnél az utolsó napjáig köteles részt venni, amelyben betölti a tizenhatodik életévét és annak a tanítási évnél az utolsó napjáig vehet részt, amelyben betölti a huszonharmadik életévét. A fenntartó nyilatkozata szerint a tankerületi központnak nincs döntési jogosultsága azzal kapcsolatban, hogy a tankötelezettséget meghosszabbítsa, ugyanis a fejlesztő nevelés-oktatásban való részvételi jogosultságot (és ezzel együtt a fenntartó feladatellátási kötelezettségét) az érintett gyermekek életkora (azaz a huszonharmadik életév betöltése), mint objektív körülmény határozza meg. Az intézmény jelenleg is ellátja a már nem tanköteles, de huszonharmadik életévüket még be nem töltött tanulókat. A fenntartó az idézett jogszabály szerinti feladatellátási kötelezettségének, ahogy a jelen tanévben, úgy a jövőben is eleget fog tenni, és a személyi, tárgyi feltételeket biztosítani fogja.

Tekintettel arra, hogy a fenntartó a jogszerű helyzet fenntartásáról tájékoztatta hivatalunkat, az ügyet lezártuk. (25/2018/OJBIT)

Az oktatási szereplők jogainak garanciái

A tájékoztatáshoz való jog a legfontosabb garanciája annak, hogy az oktatás szereplőinek egyéb jogai is érvényesülni tudjanak. Ezen jogot mind a szülők, mind a tanulók, továbbá a felsőoktatás esetében a hallgatók jogainak felsorolásánál, általános jelleggel rögzítik a vonatkozó jogszabályok.

A köznevelési törvény 46. § (6) bekezdésének e) és g) pontja kimondja, hogy a tanuló joga különösen, hogy hozzájusson a jogai gyakorlásához szükséges információkhoz, tájékoztassák a jogai gyakorlásához szükséges eljárásokról, valamint tájékoztatást kapjon személyét és tanulmányait érintő kérdésekről. A köznevelési törvény 72. § (5) bekezdésének b) pontja pedig a szülő jogaként fogalmazza meg, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást kapjon.

Gyakran jelenik meg a hivatalunkhoz fordulóknak panaszai az, hogy a szülők nem tudják megtekinteni gyermekeik dolgozatát. (171/2018/OJBIT)

Egy beadványozó azt a gyakori jelenséget kifogásolta, hogy a tanulók nem kapják vissza a kijavított dolgozataikat, így nem tudják annak javítását ellenőrizni, és nem ismerhetik meg a hibáikat sem. (93/2018/OJBIT)

Egy szülő sérelmezte, hogy az iskola nem adja ki a gyermeke dolgozatait, azt csak az intézményben, meghatározott időszakban lehet megtekinteni. (589/2018/OJBIT)

A dolgozatok megtekintésével kapcsolatban a következő állásfoglalást alakítottuk ki. A köznevelési intézmény működésére, belső és külső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket a köznevelési törvény 25. §-a alapján az iskola szervezeti és működési szabályzata (SZMSZ) tartalmazza. Tehát az intézményi szabályzatban kell rendelkezni arról is, hogy a szülők milyen módon tekinthetik meg a dolgozatokat. Az intézmény SZMSZ-ében foglalt szabályozás megalkotása során az Infotv. rendelkezéseire is figyelemmel kell lenni. Az információs önrendelkezési jog egyik legfontosabb garanciája ugyanis az érintettek tájékoztatáshoz való joga. Eszerint az érintettet kérésére tájékoztatni kell a kezelt adatairól és az adatkezelés legfontosabb körülményeiről. A személyes adat korábban ismertett törvényi definíciója szerint személyes adatnak kell tekinteni mindazt, amit a tanuló a dolgozaton közöl, a tudását tükröző, a feltett kérdésekre adott válaszait is. Az tehát, hogy egy megadott kérdésre a tanuló milyen választ adott, az ő személyes adata, amelyre nézve az adatvédelmi szabályok megfelelően irányadóak. A dolgozatokban szereplő személyes adatok kezelője a köznevelési intézmény, így az adatkezelőre nézve kötelező törvényi rendelkezéseket be kell tartania. Az Infotv. 14. § a) pontja alapján az érintett kérelmezheti az adatkezelőnél tájékoztatását személyes adatai kezeléséről. A törvény 15. § (1) bekezdése szerint pedig az érintett kérelmére az adatkezelő tájékoztatást ad az érintett általa kezelt, illetve az általa megbízott adatfeldolgozó által feldolgozott adatairól, azok forrásáról, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatfeldolgozó nevééről, címéről és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá – az érintett személyes adatainak továbbítása esetén – az adattovábbítás jogalapjáról és címzettjéről. A 15. § (5) bekezdése alapján a tájékoztatás ingyenes, ha a tájékoztatást kérő a folyó évben azonos adatkörre vonatkozóan tájékoztatási kérelmet az adatkezelőhöz még nem nyújtott be. Egyéb esetekben költségtérítés állapítható meg. A költségtérítés mértékét a felek között létrejött szerződés is rögzítheti. A már megfizetett költségtérítést vissza kell téríteni, ha az adatokat jogellenesen kezelték, vagy a tájékoztatás kérése helyesbítéshez vezetett.

Az érintettek tájékoztatáshoz való joga azonban nem korlátlan. Az Infotv. 16. §-a alapján az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak a 9. § (1) bekezdésében, valamint a 19. §-ban meghatározott esetekben tagadhatja meg. A tájékoztatás megtagadása esetén az adatkezelő írásban közli az érintettel, hogy a felvilágosítás megtagadására e törvény mely rendelkezése alapján került sor. A felvilágosítás megtagadása esetén az adatkezelő tájékoztatja az

érintett a bírósági jogorvoslat, továbbá a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz fordulás lehetőségéről. Jelenleg nincs olyan hatályos törvényi rendelkezés, amely a tanulók tájékoztatáshoz való jogát a fentiek szerint korlátozná, ennek megfelelően tehát a tájékoztatást minden esetben meg kell adni.

Az Infotv. 15. § (4) bekezdése a tájékoztatás megadásának módját határozza meg: az adatkezelő köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 30 napon belül, közérthető formában, az érintett erre irányuló kérelmére írásban megadni a tájékoztatást. A tájékoztatáshoz való jog gyakorlásának tipikus módja a törvény alapján az, hogy az érintett levélben kéri az adatkezelőtől a tájékoztatás megadását, aki arra levélben válaszol. A köznevelés szférájában természetesen ez nem feltétlenül így valósul meg. A tájékoztatás a betekintés engedésével is megadható (így történik a dolgozatokban szereplő adatok kezeléséről való tájékoztatás megadása), ilyenkor ugyanis az érintettnek lehetősége van magát az adatkezelést, illetve annak egy részét, a kezelt adatok körét közvetlenül megismerni. Az érintett kifejezett kérésére azonban ilyenkor sem maradhat el az írásbeliség, vagyis az érintettet, ha kéri, olyan helyzetbe kell hozni, hogy írásos dokumentum álljon rendelkezésére az általa feltett kérdésekre a törvény alapján kötelezően megadott válaszokkal együtt. Ha tehát az érintett a kezelt adatok körére kíváncsi, akkor az adatkezelő eleget tesz a tájékoztatási kötelezettségének azzal, ha betekintést enged az iratokba (a jelen esetben a dolgozatokba). De ha az érintett kéri, másolatot kell arról adnia. Mivel a törvény alapján a tájékoztatást írásban kell megadni, az adatkezelő nem zárkozhat el az írásbeliségtől sem. Figyelemmel arra, hogy az íráskép is az érintett személyes adata, és az is, hogy a válaszait milyen sorrendben, a lap tetejére, aljára vagy a túloldalára írta-e – az eredményszámításban mutatkozó számszaki kérdésekben felmerülő viták ugyanis gyakran ezzel kapcsolatosak – a tájékoztatás céljának leginkább a kezelt adatokról készített fénymásolat felel meg.

A tanulók a személyes adataik védelméhez fűződő jogukból eredő tájékoztatáshoz való jogukat nem feltétlenül önmagáért, hanem a dolgozat értékelésével szembeni esetleges kifogásaik előadása, vagy akár a hibákból való okulás eszközeként gyakorolják. Annak érdekében, hogy a tanuló hiányosságait korrigálhassa, a megtekintés nem jelentheti a dolgozatok megismerését és tanulmányozását csupán az iskola helyiségében egy meghatározott időkeretben. A megtekintésnek szükségszerűen magában kell foglalnia a dolgozat birtoklását, vagyis arról a szülő kérésére és költségén másolatot kell rendelkezésére bocsátani. Valamely kifogás előterjesztésének is elengedhetetlen feltétele, hogy a tanuló ismerje a dolgozatot és az értékelést, amellyel kapcsolatban a kérelmet elő kívánja terjeszteni. A pedagógusok oktatói autonómiája nem zárja ki azt, hogy más személy – a szülő vagy az érintett hozzájárulásával akár egy magántanár – a dolgozatot (vagy annak másolatát) megtekintse, egy esetleges kifogás megírásában a tanulónak segítséget nyújtson. Ehhez is szükséges a dolgozat és az értékelés egy másolati példányának birtoklása. Azonban ilyen

cél nélkül is – a fent hivatkozott információs önrendelkezési jog mint alkotmányos alapjog alapján – az érintettet megilleti az a jog, hogy személyes adatairól tájékoztatást kapjon.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 1. melléklete szerint a tanulók dolgozatainak, témazáróinak, vizsgadolgozatainak őrzési ideje 1 év.

A köznevelési törvény általános érvénnyel határozza meg a szülői jogokat és kötelezettségeket. E körben a szülő kiemelt jogaként szerepel, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon. Ez a szülői jog az intézmény, illetve a pedagógus oldalán tájékoztatási kötelezettségként jelenik meg.

Egy beadványban arról kérte tájékoztatásunkat egy szülő, hogy a tanév vége előtt mennyivel kell jeleznie a pedagógusnak, hogy a tanuló bukásra áll. A köznevelési törvény 54. § (1) bekezdése kimondja, hogy a pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni.

A fenti rendelkezést egészíti ki a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (1) bekezdése, mely szerint a tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei, vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

A vonatkozó jogszabályok ugyanakkor nem csupán a szülő jogaként, hanem kötelezettségként is nevesítik, hogy tájékozódjon gyermeke tanulmányait, iskolai előmenetelét illetően. A köznevelési törvény 72. § (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglaltak szerint a szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel. Szintén a szülő kötelessége, hogy figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését.

A szülő tájékoztatásának egyik legfontosabb területe tehát a gyermeke tanulmányairól, annak értékeléséről történő informálás. Ennek a tájékoztatásnak elsődleges terepe a tájékoztató (ellenőrző), valamint a napló, illetőleg a tanítási év végén a bizonyítvány. E dokumentumok pontos vezetése döntő fontosságú a szülői tájékoztatás szempontjából, de míg a tájékoztató (ellenőrző) vezetésével kapcsolatban nem rendelkezik a jogszabály, addig a napló vezetését a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 101. § (1) bekezdése a pedagógus feladatává teszi.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 94. §-a az iskola által használt nyomtatványok közé sorolja az értesítőt (ellenőrző). A rendelet 100. §-a szerint az értesítő (ellenőrző) a tanuló magatartásáról, szorgalmáról, évközi és félév végi tanulmányi eredményéről szóló tájékoztatásra, a hiányzások igazolására, valamint az iskola és a szülő kölcsönös tájékoztatására szolgál. A tanuló félévi osztályzatairól az iskola az iskolai elektronikus napló alkalmazása esetén is köteles az értesítő (ellenőrző) útján, az osztályfőnök aláírásával és az iskola körbelyegzőjének lenyomatával ellátott írásbeli tájékoztatást adni.

Az ellenőrzőn keresztül történő tájékoztatás a fentiek szerint a félévi osztályzatok esetén kötelező, egyéb esetben az elektronikus napló a tájékoztatás eszköze ott, ahol ezt bevezették.

A tájékoztatás, kapcsolattartás rendjét, formáit részletesen az iskola belső szabályzata határozza meg. A tanulmányokkal kapcsolatos tájékoztatás megvalósulhat részben személyesen, részben pedig az érdemjegyeknek a naplóba történő rendszeres rögzítésével. További tájékoztatási kötelezettséget a tanulói teljesítménnyel kapcsolatban nem tartalmaznak a jogszabályok, így nem köteles az intézmény értesíteni a szülőt, ha felmerül a félévi, év végi elégtelen osztályzat lehetősége.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (1) bekezdésének ae) alpontja szerint ugyanakkor az iskola pedagógiai programja meghatározza az iskola nevelési programját, ennek keretén belül a pedagógusok helyi intézményi feladatait. További tájékoztatási kötelezettség bevezetéséről itt rendelkezhet az intézmény. Az intézmény szervezeti és működési szabályzata, pedagógiai programja, valamint házirendje nyilvánosan elérhető, azokat az iskola honlapján, annak hiányában a helyben szokásos módon kötelező közzétenni. (383/2018/OJBIT)

A nevelési-oktatási intézményt érintő olyan kérdéseket, melyekről az oktatási jogszabályok kötelező erővel nem rendelkeznek, az adott intézmény döntési autonómiájának keretében megalkotott belső szabályzók útján rendezheti. Az intézményi dokumentumok ismerete az oktatási szereplők joggyakorlása szempontjából meghatározó jelentőségű. Tekintettel arra, hogy a köznevelési jogszabályok számos területen határozzák meg az intézmények belső normaalkotását, így e szabályzatok ismerete nélkül a tanulók, illetve szüleik nincsenek birtokában a köznevelésben gyakorolt jogosítványaiknak.

A nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (2) bekezdés c) pontja szerint a tanórai és egyéb foglalkozások, a kollégiumi foglalkozások rendjét.

Egy beadványozó arról kérdezte hivatalunkat, hogy a szakmai munka ellenőrzése céljából történő tanóra-látogatást köteles-e előre bejelenteni az iskola vezetője. A vonatkozó oktatási jogszabályok nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely rögzítené az általános iskolai óralátogatások szabályait. A köznevelési törvény 69. § (1) bekezdés c) pontja szerint a köznevelési intézmény vezetője jogosult dönteni az intézmény működésével kapcsolatos minden olyan ügyben, amelyet jogszabály, kollektív szerződés vagy közalkalmazotti szabályzat nem utal más hatáskörébe. Tájékoztattuk továbbá a beadványozót, hogy a fenti paragrafus (2) bekezdés a) pontja, valamint (3) bekezdése értelmében a nevelési-oktatási intézmény vezetője felel az intézményben folyó pedagógiai munkáért, amely felelőssége körében szakmai ellenőrzést indíthat az intézményben végzett nevelő és oktató munka, egyes alkalmazott munkája színvonalának külső szakértővel történő értékelése céljából. (575/2018/OJBIT)

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján a nevelési-oktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni a működés rendjét, ezen belül a gyermekeknek, a tanulóknak, az alkalmazottaknak és a vezetőknek a nevelési-oktatási intézményben való benntartózkodásának rendjét. E szabályozási körben az SZMSZ-ben kell meghatározni a belépés és benntartózkodás rendjét azok részére, akik nem állnak jogviszonyban a nevelési-oktatási intézménnyel. (360/2018/OJBIT, 579/2018/OJBIT)

Egy szülő sérelmezte, hogy nagyobbik gyermeke osztályában első évfolyamon többször tartottak bemutató órát, ezzel szemben a kisebbik gyermeke – aki jelenleg első évfolyamos – osztályában ilyen nem volt. Az intézményben folyó oktató-nevelő munka megismerése fontos a szülők számára. Ennek terepe lehet az, ha a pedagógus bemutató órát, nyílt órát szervez, amit a szülők meglátogathatnak. A vonatkozó oktatási jogszabályok azonban nem tartalmaznak olyan rendelkezést, amely rögzítené az általános iskolában tartható bemutatóórák szabályait. A fentiekre tekintettel javasoltuk a beadványozónak, hogy kérdésével összefüggésben vizsgálja meg az iskola SZMSZ-ében, valamint házirendjében foglaltakat. (398/2018/OJBIT)

Egy pedagógus arról érdeklődött, hogy jogszerű-e a házirend azon rendelkezése, hogy a tanulók nem hagyhatják el az intézményt engedély nélkül. Azt is felvetette, hogy visszatarthatja-e a portás az iskolából távozó diákokat. A köznevelési törvény 4. §-ának 10. pontja szerint a gyermek, tanuló felügyelete a nevelési-oktatási intézményben: a gyermek, tanuló testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, a nevelési-oktatási intézménybe történő belépéstől a nevelési-oktatási intézmény jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, a nevelési-oktatási intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt. E rendelkezések alapján az intézményi szabályzatokban kell meghatározni, hogy a tanulók mikor hagyhatják el az intézményt (függetlenül attól, hogy kis- vagy nagykorúak). Amennyiben az intézményükben a tanulók órákői szünetben nem hagyhatják el az iskolát, úgy e szabályt kötelesek betartani, annak megszegése esetén magatartásuk szankcionálható. (110/2018/OJBIT)

Egy 19 éves tanuló kérte állásfoglalásunkat arról, hogy kimehetnek-e dohányozni a tanórák közötti szünetben az érettségi utáni felnőttképzésben tanulók az intézmény közelében lévő dohányzás céljára kijelölt helyre. A nagykorú tanulók nevelési-oktatási intézményből dohányzás miatt történő kijárása kapcsán tájékoztattuk, hogy az intézmény szervezeti és működési szabályzatában tud utánanézni annak, hogy a tanulók, függetlenül attól, hogy kis- vagy nagykorúak, elhagyhatják-e tanítási időben az intézményt. Az intézményi szabályzatok ugyanis álláspontunk szerint minden tanulóra vonatkoznak, életkoruktól függetlenül. Amennyiben az említett intézményben a tanulók órákői szünetben csak külön engedéllyel hagyhatják el az iskolát, úgy az engedélyezésre jogosult dönt arról, milyen esetekben engedélyezi az eltávozt. Álláspontunk szerint az intézményi szabályok kialakítása a köznevelési intézmény céljának megfelelően történt mind a pedagógusok, mind a tanulók vonatkozásában. A tanulói jogszonnal rendelkezők adott esetben nem felnőttként, hanem tanulóként vannak jelen az oktatási intézményben, a tanulókra pedig azonos szabályok vonatkoznak. E szabályok megsértése esetén pedig a házirendben előírtak szerint fegyelmező intézkedések alkalmazhatók. (99/2018/OJBIT)

Egy szülő arról számolt be panaszában, hogy kitűnő tanuló gyermeke betegeskedése miatt magántanulóként végezte tanulmányait. Az osztályozó vizsgán két tantárgyból elégtelen lett a teljesítménye, amit a szülő nem tart megalapozottnak. Elmondása szerint kiderültek „furcsa körülmények” is a vizsgákkal kapcsolatban, ezért a javítóvizsgán szeretne a szülő is részt venni. Ennek lehetőségéről kérte állásfoglalásunkat.

Kérdésével kapcsolatban tájékoztattuk, hogy az intézmény SZMSZ-ében tud tájékozódni a lehetőségeiről. Továbbá a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 66. § (3) bekezdése alapján a tanulmányok alatti vizsgák vizsgabizottságának munkáját és magát a vizsgát az iskola igazgatója készíti elő. Az igazgató felel a vizsga jogszerű előkészítéséért és zavartalan lebonyolítása feltételeinek megteremtéséért. Az igazgató e feladata ellátása során dönt minden olyan,

a vizsga előkészítésével és lebonyolításával összefüggő ügyben, amelyet a helyben meghatározott szabályok nem utalnak más jogkörébe, és ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását.

Tájékoztattuk továbbá, hogy a tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője – a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a megyeszékhely szerinti járási hivatalnak. (423/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 25. § (4) bekezdése szerint a köznevelési intézmény SZMSZ-ét, a nevelési-oktatási intézmény házirendjét nevelési-oktatási intézményben a nevelőtestület, más köznevelési intézményben a szakalkalmazotti értekezlet az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, továbbá az iskolai vagy a kollégiumi diákönkormányzat véleményének kikérésével fogadja el. Az SZMSZ és a házirend azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. E rendelkezések szerint történik az intézményi dokumentumok módosítása is, melyre a szülő is tehet javaslatot. A köznevelési törvény 72. § (5) bekezdés d) pontja kimondja, hogy a szülő joga különösen, hogy írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon. (548/2018/OJBIT)

A nevelési-oktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni az ünnepélyek, megemlékezések rendjét, a hagyományok ápolásával kapcsolatos feladatokat is.

Egy szülő elmondása szerint az óvoda udvara felújítás alatt áll, ezért az intézményvezető döntése alapján az óvodai ballagást az óvoda előtti parkolóban tartják. Több szülő ezt kifogásolta, ám véleményüket az óvodavezető nem vette figyelembe. Tájékoztattuk, hogy a ballagás, illetve egyéb óvodai rendezvény lebonyolításával kapcsolatban jogszabály nem tartalmaz konkrét rendelkezéseket, ezen alkalmak ugyanis az intézményi hagyomány körébe tartoznak. Ezért javasoltuk, hogy az érintett óvodában érvényes szabályoknak az intézmény SZMSZ-ében nézzen utána. Amennyiben az SZMSZ nem rendelkezik a rendkívüli helyzetre vonatkozóan, úgy jogorvoslatra nincs lehetősége. A köznevelési törvény alapján azonban érdeksérelem esetén is lehetősége van kérelmet benyújtani. A 38. § (2) bekezdése szerint az érdeksérelemre hivatkozással benyújtott kérelmet – a fenntartó hatáskörébe tartozó kérelmek kivételével – az iskolaszék, ennek hiányában, a szülői közösség és nevelőtestület tagjaiból álló, legalább három tagú bizottság vizsgálja meg. (359/2018/OJBIT)

Egy beadványozó arról érdeklődött, hogy megteheti-e egy tanuló szülője, hogy az intézményben magatartása miatt fegyelmezni próbál egy másik gyermeket úgy, hogy annak nincsenek ott a szülei. Tájékoztattuk, hogy a köznevelési törvény 4. §-a alapján a köznevelési intézmény köteles felügyeletet ellátni. A gyermek, tanuló felügyelete a nevelési-oktatási intézményben: a gyermek, tanuló testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás, a nevelési-oktatási intézménybe történő belépéstől a nevelési-oktatási intézmény jogszerű elhagyásáig terjedő időben, továbbá a pedagógiai program részeként kötelező, a nevelési-oktatási intézményen kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt.

Az iskolában tartózkodó, az iskolával jogviszonyban nem álló személyek kötelesek megtartani az iskola rendjét, de az ott tartózkodó gyermekek vonatkozásában nem rendelkeznek semmilyen hatáskörrel. Amennyiben az iskolával jogviszonyban nem álló személyek magatartásukkal sértik valamely tanuló jogait, úgy viselkedésük miatt a sértett tanuló vagy szülője nem a köznevelési jogszabályok, hanem más jogágak alapján indíthat eljárást, a cselekedet súlyától függően akár rendőrségi feljelentést tehet. (123/2018/OJBIT)

A tanulók közösségi joggyakorlásának érvényesülését biztosítják a diákönkormányzatok működésére vonatkozó szabályok. Ebben az évben több panasz érkezett hivatalunkhoz, melyek ezt a területet érintik.

A köznevelési törvény 25. § (2) bekezdése szerint az iskola és a kollégium házirendje állapítja meg az e törvényben, továbbá a jogszabályokban meghatározott tanulói jogok gyakorlásának és – a tanulmányi kötelezettségek teljesítésén kívül – a kötelezettségek végrehajtásának módját, továbbá az iskola, kollégium által elvárt viselkedés szabályait. Az intézményi dokumentumok megalkotásánál, módosításánál szerepet kap a diákönkormányzat is.

Egy gimnázium házirendje kapcsán kérte állásfoglalásunkat egy beadványozó. Az intézmény a mobiltelefonok használatának korlátozása miatt módosítani akarta a házirendet. A köznevelési törvény 25. § (3) bekezdése értelmében a házirend előírhatja az iskolába a gyermekek, tanulók által bevitt dolgok megőrzésben, öltözőben való elhelyezését vagy a bevitel bejelentését. A házirend a tanulói jogviszonyból származó kötelezettségek teljesítéséhez, jogok gyakorlásához nem szükséges dolgok bevitelét megtilthatja, korlátozhatja vagy feltételhez kötheti. Ha az előírt szabályokat megszegik, a bekövetkezett kárért a nevelési-oktatási intézmény nem felel. A beadványozó arról érdeklődött, hogy megteheti-e a módosítást az intézmény tanév közben a diákönkormányzat jóváhagyása nélkül. Tájékoztattuk a beadványozót, hogy míg a köznevelési törvény 26. § (5) bekezdése szerint az iskola pedagógiai programját vagy annak módosítását csak a jóváhagyását követő tanévtől felmenő rendszerben lehet bevezetni, az oktatási jogszabályok a házirend elfogadása, módosítása kapcsán nem tartalmaznak hasonló kitétel, így erre az intézménynek a tanév folyamán bármikor lehetősége van. A köznevelési törvény 25. § (4) bekezdése ugyanakkor kimondja, hogy a köznevelési intézmény SZMSZ-ét, a nevelési-oktatási intézmény házirendjét nevelési-oktatási intézményben a nevelőtestület, más köznevelési intézményben a szakalkalmazotti értekezlet az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, továbbá az iskolai vagy a kollégiumi diákönkormányzat véleményének kikérésével fogadja el. Az SZMSZ és a házirend azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. Az SZMSZ és a házirend nyilvános. A köznevelési törvény 48. § (4) bekezdése szintén rögzíti, hogy a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt, a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt, az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor, valamint a házirend elfogadását megelőzően.

A diákönkormányzatok jogosultságaival kapcsolatosan további részletszabályokat állapít meg a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 120. §-a. Ezen szakasz (4) bekezdésének megfelelően a diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 120. § (5) bekezdése felsorolja azokat a – köznevelési törvény 48. § (4) bekezdésében meghatározottakon túli – kérdésköröket, melyeket érintően meg kell hallgatni az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat véleményét. Ezek: a tanulók közösséget érintő kérdések, a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámoló elkészítése, elfogadása, a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetése, megszervezése, az iskolai sportkör működési rendjének megállapítása, az egyéb foglalkozás formáinak meghatározása, a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakítása, és az intézményi SZMSZ-ben meghatározott további ügyek.

A köznevelési törvény 39. § (2) bekezdése értelmében az iskolaszék és a diákönkormányzat, szülői szervezet a jogainak megsértése esetén tizenöt napon belül a fenntartóhoz jogszabálysértésre hivatkozással fellebbezést nyújthat be. A fenntartó döntése a közigazgatási ügyben eljáró bíróság előtt megtámadható. A keresetlevelet a bíróságnál kell benyújtani. (248/2018/OJBIT)

A köznevelési jogszabályok fontos szerepet szánnak a diákönkormányzatnak az oktatás világában, ezért számos jogosultsággal ruházzák fel. Hatékony működésük biztosítéka, hogy munkájukat egy pedagógus is segíti.

Egy beadványozó azt a kérdést vetette fel, hogy a diákönkormányzatot segítő pedagógust ki választja meg, ki nevezi ki. (545/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 48. § (3) bekezdése értelmében a tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőre diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg öt éves időtartamra.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 120. § (2) bekezdésének megfelelően a diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt egyebek mellett saját működéséről, és hatáskörei gyakorlásáról. Ugyanezen paragrafus (3) bekezdése szerint a diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SZMSZ jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SZMSZ-ével, házirendjével.

A patronáló tanár személyét illető javaslatétel menetével, módjával kapcsolatosan tehát a diákönkormányzat SZMSZ-e tartalmazhat rendelkezéseket, megbízása pedig az iskola igazgatójának jogkörébe tartozik. (646/2018/OJBIT)

A tanulók számára életútjuk további alakulása szempontjából fontos, hogy személyes dokumentumaik számukra elérhetőek legyenek, hiszen ezekkel igazolják a köznevelés rendszerében teljesített tanulmányaikat. A köznevelési törvény 57. § (4) bekezdésének megfelelően a tanuló az egyes évfolyamok, továbbá az érettségi vizsga, a szakmai vizsga, a művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga tanulmányi követelményeinek teljesítéséről bizonyítványt kap. A bizonyítvány, valamint a kiállításának alapjául szolgáló iratok

közokiratnak minősülnek. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 78. §-a kimondja, hogy a tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

A tanuló által elvégzett évfolyamokat tanúsító év végi bizonyítványt a törzslap alapján kell kiállítani. A végrehajtási rendeletben foglaltak szerint a törzslapok, póttörzslapok, beírási naplók nem selejtezhettek.

Egy beadványozó érettségi megszerzése céljából iratkozott be egy felnőttoktatást végző intézménybe, amely az érettségi vizsga megszervezése előtt megszűnt. A tanulók dokumentumait egy meghatározott időpontban adták át számukra, ám ekkor a beadványozó nem tudott megjelenni. Azóta próbálta megszerezni bizonyítványát, az iratait az időközben másik fenntartóhoz került intézményből, sikertelenül. Javasoltuk a beadványozónak, hogy bizonyítványa kiadása iránti írásbeli jogorvoslati kérelmével keresse fel az intézmény fenntartóját. (565/2018/OJBIT)

Az elveszett vagy megsemmisült bizonyítványról – kérelemre – a törzslap alapján bizonyítványmásodlat állítható ki. A bizonyítványmásodlatért a külön jogszabályban meghatározottak szerint illetéket kell fizetni. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 114. § (1)-(2) bekezdései szerint a köznevelés rendszerében kiállított bizonyítványmásodlat az eredeti okirat pótlására szolgáló, a törzslap tartalmával megegyező, a kiállításának időpontjában hitelesített irat, melynek szöveghűen tartalmaznia kell az eredeti bizonyítványon található minden adatot és bejegyzést. A másodlat kiadását az eredeti bizonyítványt kiállító iskola vagy jogutódja, az iskola jogutód nélküli megszűnése esetén az végzi, akinél a megszűnt iskola iratait elhelyezték (kiállító szerv).

A nevelési-oktatási intézménybe érkezett vagy az intézményen belül keletkezett iratok kezelésének rendjét az iratkezelési szabályzatban, ha az intézmény ennek készítésére nem kötelezett, adatkezelési szabályzatban kell meghatározni. Az oktatási-nevelési intézménynek tekintettel kell azonban lennie a végrehajtási rendeletben foglaltakra, valamint a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény, és a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet előírásaira.

Ezen utóbbi Korm. rendelet 15/A. § (6) bekezdése alapján, amennyiben a megszűnt szervezeti egység feladatkörét nem veszi át más szervezeti egység, iratanyagát a központi irattárban kell elhelyezni. (541/2018/OJBIT, 580/2018/OJBIT, 247/2018/OJBIT, 530/2018/OJBIT, 370/2018/OJBIT, 171//2018/OJBIT, 454/2018/OJBIT, 81/2018/OJBIT)

Egy szülő beadványában arról tájékoztatott bennünket, hogy gyermeke egy alapítványi középiskolában folytatott tanulmányokat, azonban az iskola működését az illetékes kormányhivatal felfüggesztette. Ezt követően nem kapták kézhez gyermeke bizonyítványát, így ő nem tudja máshol folytatni tanulmányait. A becsatolt dokumentumok szerint a panaszos a járási hivaltól tájékoztatást kapott arról, hogy a megszűnt intézménnyel jogviszonyban álló tanulók mely kijelölt köznevelési intézményekben folytathatják tanulmányaikat. Az Emberi

Erőforrások Minisztériumának illetékes főosztálya tájékoztatta a panaszost az elveszett vagy megsemmisült bizonyítvány pótlására vonatkozó szabályozásról, továbbá a köznevelési törvény 21. § (5) bekezdés e) pontjában foglaltakról, amely a megszünt intézmény iratainak őrzési helyéről rendelkezik. Eszerint a nyilvántartás tartalmazza a megszünésről szóló alapítói, fenntartói határozatot, a megszüntető okiratot, a megszünés idejét és módját, valamint a megszünt intézmény iratainak őrzési helyét. Mindezekre figyelemmel a járási hivatal által küldött tájékoztatás szerint kijelölt köznevelési intézményeket tudja felkeresni, amelyek kijelölésükre tekintettel nem utasíthatják el a tanulói jogviszony létesítését. Tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben a köznevelési intézményeknél elutasítják gyermeke felvételi kérelmét, ismételtelen keresse fel az illetékes Kormányhivatalt. (215/2018/OJBIT)

Egy panaszos lánya elveszett bizonyítványa miatt kérte segítségünket, mert annak hiányában nem tudja folytatni az évekkel ezelőtt félbeszakadt tanulmányait. Tájékoztattuk, hogy a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 96. § (6) bekezdése szerint az elveszett vagy megsemmisült bizonyítványról – kérelemre – a törzslap alapján bizonyítványmásolat állítható ki. A bizonyítványmásolatért a külön jogszabályban meghatározottak szerint illetéket kell leróni. Ennek mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény mellékletének VIII. pontja alapján 2000 forint. A panaszos gyermeke tehát a fenti illeték megfizetése mellett az eredeti általános iskolai bizonyítványát kiállító iskolában kérelmezheti a bizonyítványmásolat kiállítását. (517/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény tanulói jogokat biztosító rendelkezései között szerepelnek a maximális osztálylétszámra vonatkozó rendelkezések. Az óvodai csoportok, iskolai osztályok, kollégiumi csoportok minimális, maximális és átlagléttségét a köznevelési törvény 4. számú melléklete határozza meg.

Egy szülő azt sérelmezte, hogy egy hatévfolyamos gimnáziumban gyermeke osztályában, ahova most nyert felvételt, 40 fős lesz az osztálylétszám. Tájékoztattuk, hogy a köznevelési törvény 4. számú melléklete értelmében a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumban a maximális osztálylétszám 34 fő. A köznevelési törvény 25. § (7) bekezdése alapján ugyanakkor az óvodai csoportra, iskolai osztályra, kollégiumi csoportra megállapított maximális létszám a nevelési év, illetve a tanítási év indításánál a fenntartó engedélyével legfeljebb húsz százalékkal átléphető, továbbá függetlenül az indított osztályok, csoportok számától, akkor is, ha a nevelési év, tanítási év során az új gyermek, tanuló átvétele, felvétele miatt indokolt. (443/2018/OJBIT)

A köznevelési intézményekben a csoportok, osztályok létszáma mellett fontos kérdés az, hogy mely csoportba kerülnek a tanulók. Ez a kérdés megjelenhet az óvodai csoportba, iskolai osztályba történő besorolásnál, de jelentkezhet egy osztályon belüli csoportbontásnál is. A köznevelési törvény 4. § 23. pontja szerint az óvodai csoport, iskolai osztály, kollégiumi csoport: az a legalább egy nevelési évre, tanévre alkotott oktatásszervezési egység, amely meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul az óvodába, iskolába, kollégiumba felvételt nyert, azonos feladatellátási helyre járó gyermekekből, tanulókból. A köznevelési törvény 51. § (4) bekezdése alapján az iskolába felvett tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, annak hiányában a nevelőtestület véleményének kikérésével – az igazgató dönt.

Egy szülő azért fordult hozzánk panaszával, mert az intézményvezető nem engedélyezte gyermeke számára, hogy az angol két tanítási nyelvű osztályból a normál tantervű osztályba átkerüljön. Tájékoztattuk, hogy a döntés e kérdésben az intézményvezető hatáskörébe tartozik. A nyelvi emelt szintű csoport szervezésének szabályairól, esetlegesen annak elhagyásáról az iskola pedagógiai programja tartalmazhat szabályokat, javasoltuk, hogy tanulmányozza ezen intézményi dokumentumot. (189/2018/OJBIT)

Egy gimnáziumi beiratkozáskor két tanuló – köztük a panaszos gyermeke – kérelmezte, hogy más nyelvi osztályba kerüljenek be, mint ahová felvételt nyertek, azaz helyet cseréljenek az osztályokban. Az intézményvezető ezt engedélyezte, ám a másik szülő végül visszalépett, és a panaszos gyermeke nem tudott bekerülni a kívánt nyelvi osztályba. Tekintettel arra, hogy az idézett szabály szerint a tanulók osztályba vagy csoportba való beosztásáról – a szakmai munkaközösség, annak hiányában a nevelőtestület véleményének kikérésével – az igazgató dönt, a szülők kérelme, nyilatkozata az intézményvezető számára jelzés csupán, a döntést ő hozza meg. (508/2018/OJBIT)

Egy panaszos gyermeke vegyes életkori csoportba járt az óvodában. Az óvoda új vezetője fel akarta bontani a csoportokat, és az óvónőket is le akarta cserélni. Mindezt a szülők ellenétek és hivatalunknál sérelmezték. Beadványával kapcsolatban tájékoztattuk a panaszost a fenti szabályról. (351/2018/OJBIT)

A tanulói terhelés szempontjából garanciális jelentőségűek a jogszabályok maximális napi óraszámra vonatkozó rendelkezései.

Egy szülői beadvány szerint a panaszos gyermeke egy nemzetiségi gimnázium tizenegyedik évfolyamos tanulója. Az iskolában a tanulók számára kötelező egy kísérlettel vizsga teljesítése. A tanórákat követően került sor a vizsgakövetelmények számonkérésére, így előfordult, hogy 18 óráig az intézményben volt a gyermeke. A szülő úgy érzi, sérült a tanulók pihenéséhez való joga és a tananyag normális feltételekkel és tanítási időben történő számonkéréséhez való joga. A panaszost tájékoztattuk a jogszabályok tanítási idő szervezésére vonatkozó rendelkezéseiről. (305/2018/OJBIT)

A tanítási napok megszervezésének egyes szabályai garantálják, hogy a tanulók munkarendje biztosítsa számukra a megfelelő pihenőidőt, illetve az egészséges életmódhoz szükséges feltételeket.

A tanítási órák és az egyéb foglalkozások között a tanulók részére szünetet kell tartani. A tanítási órák, foglalkozások közötti szünetek, valamint a főétkezésre biztosított hosszabb szünet időtartamát, a csengetési rendet az iskola házirendje állapítja meg. Az intézmény házirendjében foglaltak nem lehetnek ellentétesek a jogszabályi rendelkezésekkel.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 16. § (2)-(3) bekezdései kimondják, hogy elméleti oktatás keretében a tanítási óra ideje negyvenöt perc. Az iskola ennél rövidebb vagy hosszabb tanítási órát is szervezhet a megkötéssel, hogy a tanítási óra ideje harmincöt percnél nem lehet rövidebb és százharmincöt percnél nem lehet hosszabb, és az

egy tanítási napon a tanulók kötelező tanórai foglalkozásainak felső határára vonatkozó rendelkezések szerint tartható kötelező tanórai foglalkozások számításánál a tanítási órákat negyvenöt perces órákra átszámítva kell figyelembe venni.

Az első tanítási órát reggel nyolc óra előtt – az iskolaszék, ennek hiányában az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat véleményének kikérésével – legfeljebb negyvenöt perccel korábban meg lehet kezdeni. (685/2018/OJBIT, 587/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 46. §-a a tanuló kötelelességeként rögzíti, hogy tanulmányi kötelezettségének – rendszeres munkával, és fegyelmezett magatartással, képességeinek megfelelően – eleget tegyen, megtartsa az iskolai tanórai és egyéb foglalkozások, a kollégiumi foglalkozások, az iskola és a kollégium helyiségei és az iskolához, kollégiumhoz tartozó területek használati rendjét, a gyakorlati képzés rendjét, az iskola, a kollégium szabályzatainak előírásait, valamint, hogy az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai, tanulóitársai emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa, tiszteletet tanúsítson irántuk, segítse rászoruló tanulóitársait, és megtartsa az iskolai, kollégiumi SZMSZ-ben, továbbá a házirendben foglaltakat. Az iskolai házirend szabályai a köznevelési törvény felhatalmazása alapján kötelező erejűek, azok megszegése hátrányos következményeket von maga után.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdése f) pontjának megfelelően a fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit bővebben a nevelési-oktatási intézmény házirendjében szükséges szabályozni, az ebben foglaltak azonban nem lehetnek ellentétesek a jogszabályi rendelkezésekkel. A tanulók kötelelességszegő magatartásának szankcionálására tehát az intézmény házirendjében meghatározott fegyelmező intézkedések állnak rendelkezésre. Súlyosabb esetekben a fegyelmi eljárás indítására van lehetőség. Olyan fegyelmező eszköz, mely nem szerepel a házirendben, nem alkalmazható szankcióként.

Egy szülő beadványa szerint gyermeke osztályfőnöki figyelmeztetést kapott, mert egy közösségi oldalon, iskolaidőn kívül folytatott zárt beszélgetés keretében trágár szavakat használt. E beszélgetés egy részének szövege egy másik gyermek édesanyja által vált ismertté az iskolában. Tájékoztattuk, hogy fegyelmező intézkedést az intézmény csak az oktatási jogviszonnyal összefüggésben lévő kötelelességszegés miatt alkalmazhat. (26/2018/OJBIT)

Egy általános iskolás gyermek édesanyja fordult hivatalunkhoz. Elmondása szerint fia és barátai egy zárt viber-csoportban szexuális jellegű társalgást folytattak, ennek keretében viccesnek gondolt, szexuális tartalmú animációkat osztottak meg egymás között. A képek egy szülőn keresztül jutottak el az iskolához, és az eset következményeként a panaszos gyermeke osztályfőnöki intőt kapott. Tájékoztattuk a beadványozót, hogy fegyelmező intézkedést az intézmény csak a tanulói jogviszonnyal összefüggésben elkövetett kötelelességszegés miatt alkalmazhat. Ugyanakkor arra is felhívtuk a figyelmét, hogy a köznevelési törvény az egyházi köznevelési intézmény és a magán köznevelési intézmény működését illetően több

tekintetben is az általánostól eltérő rendelkezéseket fogalmaz meg. Ezen sajátos szabályok között szerepel a köznevelési törvény 32. § (1) bekezdés f) pontja is, miszerint az egyházi jogi személy vagy vallási tevékenységet végző szervezet fenntartásában álló nevelési-oktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában, valamint házirendjében előírhat a vallási közösség tanításával összefüggő viselkedési és megjelenési szabályokat, kötelelességeket, jogokat, illetve hitéleti tevékenységet. (597/2018/OJBIT)

E beadványokkal összefüggésben arról is tájékoztattuk a szülőket, hogy hivatalunk gyakorlatában, a hozzánk érkező panaszok, kérdések alapján látható, hogy a virtuális tér és az iskola tere „összecsiszik”, és még tanítás után, a délutáni, esti órákban sem választható el egymástól. A közösségi oldalakon tett bejegyzések ugyanis nyilvánosak, és ezáltal ezek a bejegyzések alkalmasak lehetnek arra, hogy becsületsértők, rágalmozók, megütközést keltők legyenek. A zárt csoportban tett bejegyzések azonban a magánlevelezéssel esnek egy tekintet alá, az esetleges nyilvánosságra kerülésük kapcsán létrejött konfliktus nem oktatási jogi kérdés.

Egy általános iskolás gyermek szülője jelezte hivatalunk felé, hogy gyermeke osztályában az egyik, sokszor problémát okozó tanuló közösségi portálon közzétett bejegyzésben fenyegette meg tanárait és osztálytársait, mert aznap az iskolában elvették tőle a telefonját. Mivel a bejegyzést nem iskolaidőben írta a gyermek, az iskola nem szankcionálta a cselekedetet, ám a szülő attól tart, hogy az érintett tanuló az iskolában fogja beváltani az ígéretét. Felmerült benne, hogy szükséges lehet rendőrségi feljelentést tenni. Beadványával kapcsolatban tájékoztattuk, hogy a tanuló kötelelességszegése a nevelési-oktatási intézményben, továbbá az intézmény által szervezett, de az iskolán kívül tartott foglalkozások, programok ideje alatt elkövetett cselekmények tekintetében szankcionálható. Ennek megfelelően fegyelmező intézkedés, fegyelmi eljárás nem alkalmazható a beadványában írtakkal kapcsolatban.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy érdemes megkeresni olyan szervezeteket, akik jártasak lehetnek az ismertetett helyzetek kezelésében, illetve megismerni jó gyakorlatokat, melyekről az <http://iskon.opkm.hu/> oldalon tájékozódhat. Itt található meg az Országos Gyermekmentő Szolgálat Safer Internet Programját is, mely segítségükre lehet. Adatvédelemmel összefüggő kérdésekkel kapcsolatban a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz fordulhat. Megkeresheti az adott intézményhez tartozó iskolarendőrt is, és tanácsot kérhet az ismertetekkel kapcsolatban.

Tájékoztattuk továbbá, hogy bűncselekmény esetén bárki tehet feljelentést, ugyanakkor a magyar büntetőjogi rendszerben nincsen általános feljelentési kötelezettség. A hatályos magyar büntetőjogban csak néhány olyan bűncselekmény van (pl. állam elleni bűncselekmény, terrorcselekmény), melyek esetében a feljelentésének elmulasztása önmagában bűncselekményt valósít meg. A fentiekből következően az intézményen belüli kötelelességszegő, esetlegesen bűncselekményt megvalósító cselekmények esetén a pedagógusok, az iskolavezetés megítélése, lelkiismerete jelenti a határt. Minden esetben a körülmények mérlegelése alapján nekik kell eldönteni, hogy mely esetekben látják szükségesnek, hogy rendőrségi feljelentést tegyenek. Az eset összes körülményének mérlegelésével tudnak döntést hozni abban a kérdésben, hogy szükséges-e rendőrségi eljárást indítani az érintett tanulóval szemben. (174/2018/OJBIT, 315/2018/OJBIT)

A diákok tanórán tanúsított fegyelmezetlen magatartásának megítélése összetett kérdés, hiszen a tanuló ezzel nem csupán saját kötelességeit nem teljesíti, hanem zavarja a tanóra megfelelő lebonyolítását, gátolja társai tanuláshoz való jogának érvényesülését, valamint a pedagógus munkájának elvégzését. Éppen ezért indokolt, hogy a kötelességszegő magatartás ne maradjon következmények nélkül, de jogszerűtlen intézkedés szankcióként nem alkalmazható.

A pedagógiai módszereken felül a tanulók fegyelmezetlen magatartását jogszerűen az intézmény házirendjében meghatározott fegyelmező intézkedések alkalmazásával lehet szankcionálni.

A hivatalunkhoz érkező panaszok szerint gyakori fegyelmezési eszköz a rendbontó tanuló tanóráról történő kiküldése. A kiküldésre álláspontunk szerint csak akkor kerülhet sor, ha az mások jogainak vagy a tanuló egyéb jogainak védelme érdekében szükséges, ennek megítélése azonban mindig és mindenképpen egyedi mérlegelést igényel. A kiküldés időtartama nem tarthat automatikusan az óra végéig, hanem csak a szükséges ideig. Tekintettel a köznevelési törvény 25. § (5) bekezdésében rögzített kötelezettségre, miszerint a nevelési-oktatási intézménynek gondoskodnia kell a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről, az intézménynek a kiküldött tanuló felügyeletét is biztosítania kell.

Egy szülő állásfoglalásunkat kérte gyermeke pedagógusának eljárásával kapcsolatban. Elmondása szerint a tanuló órán eldobott egy papírkártyát, mire a pedagógus kiküldte a tanteremből. A következő óra előtt pedig kijelentette, hogy vagy a tanuló hagyja el ismét a termet, vagy ő, mert többet nem hajlandó tanítani az érintett gyermeket. Végül felszólította a tanulót, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

A kiküldéssel összefüggő fenti állásfoglalásunk mellett tájékoztattuk a beadványozót, hogy a tanuló eltiltása a tanév adott iskolában történő folytatásától a köznevelési törvény 58. § (4) bekezdés e) pontja szerint a tanuló vétkes és súlyos kötelességszegése esetén fegyelmi büntetésként alkalmazható, kiszabására azonban kizárólag fegyelmi eljárás keretében, fegyelmi határozat útján van lehetőség. Tanköteles korú tanulók kötelezettségszegése eltiltás fegyelmi büntetéssel nem szankcionálható. A köznevelési törvény 62. § (1) bekezdésének j) pontja szerint a pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 64. § (1) bekezdésének értelmében a tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozóvizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell. Ugyanezen paragrafus (2) bekezdése szerint osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvételétől; ha engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget; ha egy tanévben 250 tanítási óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet; valamint, ha

a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát. A fenti rendelkezés az osztályozóvizsgára bocsátás lehetséges törvényi indokait tételesen sorolja fel. A fentiekről, valamint a jogorvoslat lehetőségekről tájékoztattunk a szülőt. (421/2018/OJBIT)

Jogszerűtlen az a fegyelmező intézkedés is, ha a tanulót magatartási problémáira tekintettel tanulmányi kiránduláson történő részvételről zárja ki az iskola.

Egy szülő kérte segítségünket, mert gyermekét rossz magaviselete miatt rendszeresen azzal büntette az iskola, hogy nem vitték el a tanulmányi kirándulásokra. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdés f) pontjának megfelelően a fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit a nevelési-oktatási intézmény házirendjében szükséges szabályozni. A köznevelési törvény 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján a tanuló elsődleges kötelessége, hogy a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon és szakmai gyakorlatokon részt vegyen. A köznevelési törvény 4. § 32. pontja szerint tanítási napnak minősül az egyes osztályokban a tanítási órák, továbbá az iskola pedagógiai programjában rögzített, a tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozás, így különösen a tanulmányi kirándulás, környezeti nevelési program, a kulturális, sportrendezvény megtartására fordított nap, ha a foglalkozási órák száma eléri a hármat. A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 33. § (1) bekezdés bk) alpontja az ingyenes szolgáltatások körébe eső szolgáltatások között rendelkezik a kirándulásról, amely a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó, a minden tanuló számára előírt tananyag megismerését, feldolgozását, a mindennapi testedzést szolgáló, intézményen kívüli kulturális, művészeti, sport- vagy más foglalkozás, kirándulás, erdei iskola.

A fentieknek megfelelően, amennyiben egy kirándulást a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó, a minden tanuló számára előírt tananyag megismerését, feldolgozását szolgáló tevékenységként és tanítási napként szervezik meg, úgy az a tanulók számára kötelező, arról magatartási problémákra hivatkozva nem tiltható ki a tanuló. (562/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 58. § (3) bekezdésének értelmében a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegő tanuló ellen fegyelmi eljárás indítható, a tanuló az eljárás keretében meghozott írásbeli határozat alapján fegyelmi büntetésben részesíthető. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 53. § (2) bekezdése ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy a fegyelmi eljárást egyeztető eljárás (a továbbiakban: egyeztető eljárás) előzheti meg. Az egyeztető eljárás célja a kötelességszegéshez elvezető események feldolgozása, értékelése, ennek alapján a kötelességszegéssel gyanúsított és a sérelmet elszenvedő közötti megállapodás létrehozása a sérelem orvoslása érdekében.

Egyeztető eljárás lefolytatására a sérelmet elszenvedő fél és a kötelezettségszegéssel gyanúsított tanuló (kiskorú tanulók esetén szüleik) egyetértésével van lehetőség. Az egyeztető eljárás lehetőségére írásban kell felhívni az érintettek figyelmét. Amennyiben az értesítés kézhezvételétől számított 5 napon belül az egyeztető eljárás lefolytatását írásban nem kérik, vagy ha az egyeztető eljárás a bejelentés iskolába, kollégiumba történő megérkezésétől számított 15 napon belül nem vezetett eredményre, a fegyelmi eljárást le kell folytatni.

Ha a kötelességszegéssel gyanúsított tanuló és a sérelmet elszenvedő fél az egyeztető eljárásban írásban megállapodott a sérelem orvoslásáról, bármelyik fél kezdeményezésére az írásbeli megállapodás mellékelésével a fegyelmi eljárást a sérelem orvoslásához szükséges időre, de legfeljebb három hónapra fel kell függeszteni. Ha a felfüggesztés ideje alatt a sérelmet elszenvedő fél, kiskorú sérelmet elszenvedő fél esetén a szülő nem kérte a fegyelmi eljárás folytatását, a fegyelmi eljárást meg kell szüntetni.

Az egyeztető eljárás lefolytatásáért a fegyelmi jogkör gyakorlója felel, a technikai feltételek biztosítása (így különösen megfelelő terem rendelkezésre bocsátása, egyeztető felkérése, értesítő levél kiküldése) a nevelési-oktatási intézmény feladata. Az egyeztető eljárást olyan nagykorú személy vezetheti, akit a sérelmet elszenvedő fél és a kötelességszegő tanuló egyaránt elfogad.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § (1) bekezdés q) pontjának értelmében a nevelési-oktatási intézményben a tanulóval szemben lefolytatásra kerülő fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárás, valamint a tanulóval szemben lefolytatásra kerülő fegyelmi eljárás részletes szabályait az intézmény szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni.

Egy pedagógus kérte hivatalunk állásfoglalását egy tanulóval kapcsolatos ügyben. Elmondása szerint a tanuló fegyelmi ügyével kapcsolatban egyeztető eljárást tartottak, amin sértett félként az intézményvezető és egy pedagógus, illetve a tanuló vett részt. Az egyeztető eljárást pedig az iskola igazgatóhelyettese folytatta le, aki a fegyelmi ügyben maga is érintett volt. Erről a tanulót nem tájékoztatták. A pedagógus úgy érzi, ezzel sérültek a tanuló jogai. A fentieknek megfelelően javasoltuk, hogy tanulmányozzák az intézmény szervezeti és működési szabályzatában foglaltakat. Amennyiben az egyeztetési eljárás lefolytatása során a jogszabályi rendelkezésektől, illetve a szervezeti és működési szabályzatban leírtaktól eltérően járt el az intézmény, az érintett nagykorú tanulónak lehetősége van jogorvoslatért folyamodni. (169/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 58. § (3) bekezdésének értelmében, ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. Ugyanezen paragrafus (13) bekezdése alapján végrehajtani csak végleges fegyelmi határozatot lehet. Ha a végrehajtás elmaradása a többi tanuló jogait súlyosan sértene vagy más elháríthatatlan kárral, veszéllyel járna, az elsőfokú határozat azonnal végrehajtható. A köznevelési törvény 38. § (5) bekezdése szerint a nevelési-oktatási intézmény döntése végleges, ha a közléstől, ennek hiányában a tanuló, szülő tudomására jutástól számított tizenöt napon belül nem nyújtottak be eljárást megindító kérelmet, vagy az eljárást megindító kérelem benyújtásáról lemondtak. A közlésre az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

A fegyelmi büntetés hatályáról a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 55. § (4) bekezdése rendelkezik. Eszerint a tanuló – a megrovás és a szigorú megrovás kivételével – a fegyelmi

határozatban foglaltak szerint a fegyelmi büntetés hatálya alatt áll. A fegyelmi büntetés hatálya nem lehet hosszabb a meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése vagy megvonása fegyelmi büntetés esetén hat hónapnál, áthelyezés másik osztályba, tanulócsoporthoz vagy iskolába, eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától és kizárás az iskolából fegyelmi büntetések esetén pedig tizenkét hónapnál.

A fegyelmi büntetés hatálya ugyanakkor a fegyelmi határozatot hozó intézménnyel fennálló tanulói jogviszony tartamát értelemszerűen nem haladhatja meg. A köznevelési törvény 53. § (2) bekezdés a) pontja alapján, ha a tanulót másik iskola átvette, az előző intézménnyel fennálló tanulói jogviszonya megszűnik az átvétel napjával.

Egy szülő arról számolt be beadványában, hogy gyermekével szemben fegyelmi eljárást folytattak le. A fegyelmi határozat kézhezvétele után a jogorvoslati határidő lejárt a tanuló másik intézménybe kívánt átiratkozni. Tájékoztattuk a fegyelmi határozatra vonatkozó fenti szabályokról, továbbá hogy a köznevelési törvény 41. § (4) bekezdés eb) és ed) alpontjai szerint a köznevelési intézmény a tanuló magatartásának, szorgalmának és tudásának értékelésével és minősítésével kapcsolatos adatokat, a vizsgaadatokat, valamint a tanulói fegyelmi és kártérítési ügyekkel kapcsolatos adatokat nyilvántartja. Ugyanezen paragrafus (8) bekezdés c) pontja alapján az oktatási-nevelési intézmény a gyermek, tanuló magatartása, szorgalma és tudása értékelésével kapcsolatos adatait iskolaváltás esetén az új iskolának továbbíthatja.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 95. § (1) bekezdése alapján az iskolába felvett tanulók iskolai nyilvántartására beírási naplót kell vezetni. A (4) bekezdés értelmében a tanuló akkor lehet a beírási naplóból töröltni, ha tanulói jogviszonya megszűnt. A törlést a megfelelő záradék bejegyzésével kell végrehajtani.

Az iskola által alkalmazható záradékok felsorolását a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza, melyben mind a tanulói jogviszony átvétel útján való megszűnésének, mind pedig a tanuló irányában alkalmazott fegyelmező intézkedések, fegyelmi büntetések rögzítését szolgáló záradékok megtalálhatóak. (424/2018/OJBIT)

Fegyelmi eljárással kapcsolatos jogorvoslati tájékoztatást adtunk több ügyben is. (90/2018/OJBIT, 239/2018/OJBIT, 173/2018/OJBIT, 231/2018/OJBIT, 249/2018/OJBIT, 66/2018/OJBIT)

Álláspontunk szerint jogsértően jár el az iskola abban az esetben, ha a tanulót magatartási vagy egyéb problémái miatt az intézményből eltanácsolja, azaz a szülőt a tanulói jogviszony megszüntetésére kényszeríti, illetőleg magántanulói jogviszonyba kényszeríti a tanulót. A tanulói jogviszony megszüntetésének, megszüntetésének lehetőségeit a köznevelési törvény 53. §-a garanciális jelleggel szabályozza. A jogszabály taxatív tartalmazza ennek eseteit, amely azt jelenti, hogy csak a jogszabályban meghatározott esetben és módon szűnhet, illetve szüntethető meg a jogviszony. A tanulói jogviszony megszüntetésének, megszüntetésének ezen taxatív esetei között nem szerepel, hogy az iskola eltanácsolás keretében javasolja a tanulónak a jogviszony megszüntetését. A törvényi felsorolás kimerítő jellegű, tehát az itt nem szereplő esetek mind jogszerűtlennek minősülnek, így az eltanácsolás is. Az ilyen jellegű igazgatói döntések háttérben gyakran az áll, hogy az iskola

nem tartja elegendőnek a rendelkezésére álló pedagógiai eszközöket egy-egy nehezen kezelhető, problémás magatartású tanulóval szemben. Az eltanácsolás, bár semmiféle jogi kötőerővel nem bír, mégis komoly hatást tud gyakorolni a szülőre. A szülő és az iskola képviselőjében eljáró igazgató helyzete ugyanis rendkívül eltérő. A szülő ilyenkor nincs alkupozícióban, hiszen nem kíván gyermekének rosszat, nem akarja, hogy egy esetleges ellenséges környezetben legyen kénytelen tanulni. Az iskola részéről érkező hasonló felszólítás nyomán látszólag a szabad iskolaválasztás jogával él, amikor elviszi gyermekét más intézménybe, valójában azonban nyomásnak enged, mert úgy érzi, nincs más lehetősége. Álláspontunk szerint az eltanácsolás kényszerrel párosuló megoldásának nem szabad előfordulnia a köznevelési intézményekben. Ezzel a megoldási móddal az iskola ugyanis jogilag szabályozott eljárásokon kívüli útra tereli az ügyet, amelynek pedig jogilag szigorúan kötött rendben kellene zajlania. (573/2018/OJBIT, 256/2018/OJBIT)

Egy szülő azt sérelmezte panaszában, hogy gyermekét tanulmányi eredménye miatt az intézmény vezetője eltanácsolta az iskolából. Elmondása szerint a szülőt egyik nap behívták az iskolába, és közölték vele, hogy gyermekét el kell vinnie, mert több tárgyból bukásra áll. Új intézmény keresésére egy hét haladékot kapott. A szülőt tájékoztattuk a fenti álláspontunkról. (41/2018/OJBIT)

Nagyon sok olyan beadványt kaptunk ebben az évben, ahol a különélő szülők szülői felügyelet gyakorlásával összefüggő jogai sérültek a panaszosok szerint. Ezek az ügyek az esetek többségében nem képezik vizsgálatunk tárgyát, mert nem valamely köznevelési intézmény mulasztása áll a középpontban, hanem a szülői felügyeleti jogok nem megfelelő gyakorlása. Ezen ügyek növekvő száma már a korábbi években is érzékelhető volt, ezért hivatalunk több szempontból körüljárta a köznevelési intézményeket is érintő kérdéseket, bekérte más hivatalok nyilatkozatát is, és kialakította a jogi állásfoglalását. Álláspontunkról minden esetben tájékoztattuk a hozzánk fordulókat.

Jelenleg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 4. könyvének XII. címe rendelkezik a szülői felügyelettel összefüggő kérdésekről.

A szülői felügyelet magában foglalja a gyermek gondozását, lakóhelyének és tartózkodási helyének meghatározását, ezen belül a törvény külön szól a gyermek nevelésének és életpályájának megválasztásáról. Ezzel összefüggésben kimondja, hogy a szülők jogosultak a gyermek nevelésének módját megválasztani. A gyermek képességei figyelembevételével a szülők és a gyermek közösen döntenek el, hogy a gyermek milyen életpályára készüljön. Az életpálya kijelölésével és ezzel összefüggésben a gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban a szülő és a gyermek között felmerülő vitában a gyámhatóság dönt.

A szülői felügyeleti jogot gyakorló szülő tehát jogosult minden információra, amely a gyermek életpályájának megválasztásával kapcsolatos döntés meghozatalához fontos

lehet. A szülők a törvény szerint a szülői felügyeletet közösen gyakorolják akkor is, ha már nem élnek együtt. Ez alól a rendelkezés alól kivételt jelent, ha megállapodásukban vagy a bíróság rendelkezése következtében a szülői felügyeletet megosztják, vagy csak egyikük gyakorolja.

A törvény szerint a szülői felügyeletet gyakorló szülőnek és a gyermekétől különélő szülőnek a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében – egymás családi életét, nyugalmát tiszteletben tartva – együtt kell működniük. A gyermekkel együttélő szülő vonatkozásában a Ptk. tájékoztatási kötelezettséget is előír. A 4:174. § szerint a szülői felügyeletet gyakorló szülőnek a gyermek fejlődéséről, egészségi állapotáról, tanulmányairól a különélő szülőt megfelelő időközönként tájékoztatnia kell, és a különélő szülő érdeklődése esetén a gyermekkel kapcsolatos felvilágosítást meg kell adnia.

Abban az esetben, ha a szülői felügyelet jogát az egyik szülő gyakorolja, a különélő szülő joga a szülői felügyelet egyes kérdéseiben megmarad. A Ptk. 4:168. §-a ugyanis kimondja, hogy ha a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására az egyik szülőt jogosítja fel, a gyermekétől különélő szülő a szülői felügyeleti jogokat a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések kivételével nem gyakorolhatja. Majd a 4:175. § kifejezetten rendelkezik azokról a lényeges kérdésekről, amelyekben közösen gyakorolják a szülők jogait. Eszerint: A különélő szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen gyakorolják jogait akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja. A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása. Ha a különélő szülők egyes, az előzőekben meghatározott, közösen gyakorolt felügyeleti jogosítványok tekintetében nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt.

A lényeges kérdésekben való közös joggyakorlás alól kivételt jelent, ha a különélő szülő szülői felügyeleti jogát a bíróság korlátozta, vagy megvonta. A 4:168. § ugyanis kimondja, hogy ha a gyermek érdekei megkívánják, a gyermek sorsát érintő valamely lényeges kérdésben való döntés jogát a bíróság korlátozhatja vagy megvonhatja. Ez esetben a különélő szülő a szülői felügyeleti jog ezen részét nem gyakorolhatja.

A tájékoztatáshoz való jog vonatkozásában a következő álláspontot alakítottuk ki. A köznevelési törvény 72. §-a általános érvennyel határozza meg a szülői jogokat és kötelezettségeket. E körben a kiemelt szülői jogok között szerepel, hogy a szülőnek joga, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon. Ez a szülői jog az intézmény, illetve a pedagógus oldalán tájékoztatási kötelezettséget keletkeztet.

Ugyanakkor a köznevelési törvény 72. § (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglaltak szerint a szülő kötelessége, hogy gondoskodik gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérelje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését.

Az Igazságügyi Minisztérium az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépése után megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel dolgozta ki állásfoglalását, melynek jogi érvelését hivatalunk is elfogadja, és irányadónak ismeri el. Ezen állásfoglalás lényege, hogy a köznevelési intézmények a tájékoztatási jog címzettjének a polgári jog szerinti szülői felügyeletet gyakorló szülőt kötelesek elismerni, a rendszeres, részletes és érdemi tájékoztatást a gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről e szülő számára kötelesek megadni.

Annak érdekében, hogy a különélő szülő is döntést tudjon hozni a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben, szüksége van a gyermekével kapcsolatos információkra. Éppen ezért különélő szülők esetében a Ptk. fent idézett 4:174. §-a a gyermekkel együttélő szülő számára kötelezettségként írja elő, hogy a gyermek tanulmányaival kapcsolatos tájékoztatást megadja a különélő szülő számára.

Ugyanakkor a szülői felügyeleti jog gyakorlása, valamint a szülők egymással szemben fennálló kötelezettségei nem az oktatási jog területére tartozó kérdések, azok rendezésére a gyámhatóság, illetve a bíróság jogosult. (190/2018/OJBIT, 149/2018/OJBIT, 33/2018/OJBIT)

Beadványában egy szülő aziránt érdeklődött, hogy milyen tájékoztatási kötelezettségei állnak fenn a nevelési-oktatási intézménynek a gyermekétől különélő szülő irányába. Kérdése volt továbbá, hogy a különélő szülőt mennyiben illeti meg a nevelési-oktatási intézmény rendezvényein való részvétel, illetve az intézmény területén való tartózkodás joga. Tájékoztattuk a különélő szülők jogaival kapcsolatban kialakított állásfoglalásunkról. Az óvoda által szervezett rendezvények látogathatósága kapcsán pedig tájékoztattuk, hogy a köznevelési törvény 25. § (1) bekezdésének értelmében a köznevelési intézmény működésére, belső és külső kapcsolataira vonatkozó rendelkezéseket a szervezeti és működési szabályzat határozza meg. Ennek megfelelően a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 4. § (1) bekezdésének c) pontja szerint a nevelési-oktatási intézmény SZMSZ-ében kell meghatározni a belépés és benttartózkodás rendjét azok részére, akik nem állnak jogviszonyban a nevelési-oktatási intézménnyel. A köznevelési törvény 69. § (1) bekezdés c) pontja szerint a köznevelési intézmény vezetője jogosult dönteni az intézmény működésével kapcsolatos minden olyan ügyben, amelyet jogszabály, kollektív szerződés vagy közalkalmazotti szabályzat nem utal más hatáskörébe. (527/2018/OJBIT)

Egy kizárólagos felügyeleti joggal rendelkező szülő jelezte hivatalunk felé, hogy óvodás gyermeke intézményi előmeneteléről a különélő szülőt – elsősorban írásban – rendszeresen tájé-

koztatja, minden felmerülő óvodai ügyről, óvodán kívüli különóráról informálja. Ennek ellenére a különélő szülő megkereste az óvodát, hogy számára az intézmény külön fogadóórát biztosítson, minden óvodai eseményről őt külön tájékoztassa, szülői értekezletekre meghívót kapjon, valamint vegyék fel a szülők levelező listájára. (29/2018/OJBIT)

Egy szülő sérelmesnek találta, hogy az iskola nem enged betekintést a gyermekével kapcsolatos hivatalos levelezésbe. A szülőt kizárólagos felügyeleti jog illeti meg, a másik szülővel sosem alkottak egy családot. A gyermek iskolába kerülésekor azonban a különélő szülő lejárato levelet írt az iskolának, aminek tartalmát a felügyeleti jogot gyakorló szülő meg kívánta ismerni. E kérését azonban az intézmény megtagadta, ezért állásfoglalásunkat kérte. Tájékoztattuk a különélő szülők esetén a tájékoztatási joggal összefüggő állásfoglalásunkról, valamint arról, hogy a különélő szülő leveleinek megismerésével kapcsolatban felkeresheti kérdéseivel a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot. (419/2018/OJBIT)

Egy különélő szülő fordult hozzánk, mert az iskola megtagadta az elektronikus naplóhoz való hozzáférés lehetőségét. Elmondása szerint a szülői jogai nem esnek korlátozás alá. (564/2019/OJBIT)

Az intézményvezető kérte tájékoztatásunkat egy tanulójuk ügyében. A gyermeket a bíróság az anyánál helyezte el, ő kapott az e-naplóhoz hozzáférési jogot. Az apa részére a belépéshez szükséges adatokat az iskola nem adta meg. Ezt az apa sérelmezte, és kérte, hogy az iskola az ő számára is tegye lehetővé a belépést. (745/2018/OJBIT)

Egy intézményvezető egy tanulójuk miatt fordult hivatalunkhoz. A gyermek szülei elváltak, a bírói döntés következtében mindkét szülő rendelkezik szülői felügyeleti joggal, de az apa nem gyakorolhatja gondozási és nevelési jogát. Az intézményvezető azzal kapcsolatban kérte állásfoglalásunkat, hogy a különélő szülő irányába hogyan teljesítsék tájékoztatási kötelezettségüket. (192/2018/OJBIT)

Egy édesapa, arról számolt be beadványában, hogy válófélben vannak a feleségével. A szülői felügyelet közös maradt, de a gyermeket az apánál helyezték el, az anya részére kéthetente állapította meg a bíróság a láthatás jogát. Ennek ellenére az anya naponta bemegy az óvodába, így bővítve a láthatási jog terjedelmét. (763/2018/OJBIT)

Egy gyermekétől különélő szülő kérte segítségünket egy intézmény eljárásával kapcsolatban. Sérelmezte, hogy az iskola nem akadályozta meg, hogy egyedül az apa írassa be a gyermeket az intézménybe, továbbá azt, hogy az iskola különbséget tesz a joggyakorlás tekintetében a gyermekkel együtt élő és a különélő szülő között. (664/2018/OJBIT)

Hivatalunkba nagy számban érkeznek olyan ügyek, ahol a különélő szülők nem tudnak megegyezni gyermekük iskolai felvételét illetően. Amennyiben a köznevelési intézmények sem tudnak dönteni, hogy jogosultak-e felvenni ilyen esetben az iskolába jelentkező gyermeket, úgy előfordulhat, hogy a gyermek nem tudja teljesíteni a tankötelezettségét. Annak érdekében, hogy a tankötelezettség teljesítése ne kerüljön veszélybe, kialakítottuk állásfoglalásunkat e témában. Tekintettel arra, hogy a különélő szülők között az oktatás kapcsán felmerült vitás kérdések eldöntésében fontos szerepe van a gyámhatóságoknak, állásfoglalásunk elkészítéséhez az Emberi Erőforrások Minisztériuma illetékes főosztályának nyilatkozatát is kikértük, annak felhasználásával alakítottuk ki hivatalunk álláspontját.

Egy szülő gyermekei iskolai átvétele ügyében fordult hivatalunkhoz. Bírósági döntés következtében a gyermekek édesanyjuk gondozásából az édesapa felügyelete alá kerültek. Ez azt is jelentette, hogy budapesti lakóhelyükről vidékre költöztek, így intézményt is kellett választani a gyerekeknek, mert a távolság miatt megoldhatatlan volt korábbi tanulói jogviszonyuk fenntartása. Az édesanya azonban nem járult hozzá a gyermekek vidéki iskolába történő átíratásához, a gyámhivatal pedig – ahova az apa fordult – döntését felfüggesztette a bírósági döntés véglegessé válásáig azzal, hogy a gyermekek tankötelezettségüknek a budapesti intézményben kötelesek eleget tenni. Így a gyermekek nem tudtak átiratkozni a vidéki intézménybe, és ezért a gyermekek átadása sem történhetett meg az apa részére, holott a bíróság erről korábban előzetesen végrehajtandó formában döntött. (535/2018/OJBIT)

A korábban ismertetett szabályok szerint gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben a szülők közösen gyakorolják jogaikat akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta vagy megvonta. Abban az esetben, ha valamely lényeges kérdésben nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyér.) 20. §-a rendelkezése szerint, ha a szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való vitájuk miatt terjesztenek elő kérelmet a gyámhivatalnál, a gyámhivatal megvizsgálja, hogy a bíróság korlátozta vagy megvonta-e a szülő szülői felügyeleti jogát a vita tárgyát képező kérdésben. A gyámhivatal a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekkel összefüggő eljárása során a felek együttműködésének előmozdítására és a gyermek érdekének érvényesítésére törekszik. A gyámhivatal a kérelem előterjesztését követően személyesen meghallgatja a Gyvt. 128. §-ában meghatározott személyeket és a vita eldöntése céljából felajánlja a 30/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, vagy a gyermek érdekében – a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása céljából – elrendeli a 30/A. § (2) bekezdés b) pontja szerinti közvetítői eljárás igénybevételét. A közvetítői eljárás kérelemre vagy hivatalból történő igénybevétele esetén a 30/A-30/D. §-t kell alkalmazni.

A Gyér. 26. §-a – az életpálya kijelölésével és ezzel összefüggésben a gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban felmerült vitában – úgy rendelkezik, hogy a szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők, valamint a szülő és a gyermek között az életpálya kijelölésével és ezzel összefüggésben a gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban felmerült vitában a gyámhivatal a szülő vagy a gyermek kérelmére dönt. A korlátozottan cselekvőképes gyermek a kérelmét önállóan is előterjesztheti. Ha a nevelési-oktatási intézmény jelzi a gyámhivatalnak a gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban felmerült vitát, a gyámhivatal tájékoztatja a jogosultakat a kérelem benyújtásának lehetőségéről. A gyámhivatalnak az eljárás során elsősorban a szülők és a gyermek közötti megegyezésre kell törekednie. Az eljárás során a gyámhivatal vizsgálja és mérlegeli a gyermek képességeit, eddigi tanulmányait és eredményeit, valamint

egészségi állapotát. A vizsgálat során ki kell kérni a nevelési tanácsadó vagy a gyermek nevelési-oktatási intézményének véleményét, továbbá – szükség esetén – a gyermek- és ifjúságpszichiátriai gondozó vagy a gyermek egészségi állapotának megítélésére jogosult egészségügyi szolgáltató szakvéleményét.

A gyámhatósági eljárás ügyintézési határideje 60 nap. Az elsőfokú döntéssel szemben fellebbezésnek van helye, a másodfokú döntés a közléssel válik véglegessé, mely döntéssel szemben közigazgatási per indítható. Amennyiben az illetékességgel rendelkező gyámhatóság az ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget eljárási köteletségének, a felügyeleti szerv felé lehet fordulni. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 15. § (2) bekezdése értelmében, ha a hatóság – a jogszerű hallgatás esetét kivéve – eljárási köteletségének az ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget, a jogszabályban meghatározott felügyeleti szerve (a továbbiakban: felügyeleti szerv) az eljárás lefolytatására utasítja. Ha nincs felügyeleti szerv, vagy az nem intézkedik, az eljárás lefolytatására a közigazgatási perben eljáró bíróság (a továbbiakban: közigazgatási bíróság) kötelezi a hatóságot.

Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő április 1-je és április 30-a között – a járási hivatal által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban – köteles beírni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára. Amennyiben a választott iskola igazgatója a gyermek felvételét elutasító döntést hoz, a szülő a gyermekét a döntés véglegessé válását követő öt napon belül köteles beírni a kötelező felvételt biztosító iskola első évfolyamára.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 22. § (4) bekezdése nem írja elő az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozás feltételül a közös szülői nyilatkozatot. E (4) bekezdés szerint az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

Tekintettel arra, hogy az általános iskolai beiratkozásnál nem írja elő jogszabályi rendelkezés mindkét szülő aláírását, úgy a köznevelési intézménynek ezt nem kell figyelembe vennie a felvétel során. A köznevelési törvény 50. § (6) bekezdése értelmében az általános iskola köteles felvenni, átvenni azt a tanköteles tanulót, aki életvitelszerűen az általános iskola körzetében lakik (a továbbiakban: kötelező felvételt biztosító iskola). A kötelező felvételt biztosító iskola sem a szülők együttes aláírásának hiányára, sem más okra hivatkozással nem utasíthatja el annak a tanulónak a jelentkezését, aki életvitelszerűen az általános iskola körzetében lakik.

Amennyiben a köznevelési intézmény tudomására jut, hogy a szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők, valamint a szülő és a gyermek között az életpálya kijelölésével és ezzel

összefüggésben a gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban vita áll fenn, úgy a Gy. 26. § (2) bekezdése értelmében a nevelési-oktatási intézmény jelezheti a gyámhivatalnak a gyermek taníttatásával, iskolájának megválasztásával kapcsolatban felmerült vitát, és ez esetben a gyámhivatal tájékoztatja a jogosultakat a kérelem benyújtásának lehetőségéről. Amennyiben az iskola nem tesz ilyen jelzést, úgy az a szülő, aki a beíratást ellenzi, kérheti a gyámhivatal eljárását.

A köznevelési törvény 45. § (1) bekezdése alapján Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. E törvény 72. § (1) bekezdés b) pontja szerint pedig a szülő kötelessége, hogy biztosítsa gyermeke tankötelezettségének teljesítését.

A tankötelezettség teljesítése tehát nem függhet a szülők gyermekük iskoláztatása körében felmerült vitájától, ilyen konfliktus esetén a gyermek felvételére a jogszabályok szerint kerülhet sor, a vitában pedig a későbbiekben a gyámhatóság dönthet. (756/2018/OJBIT)

Egy nagyszülő kérte állásfoglalásunkat arról, hogy neki van-e joga unokája iskolájától tájékoztatást kérni a gyermek fejlődésével kapcsolatban.

A Ptk. 4:146., 4:154., és 4:161. §-a szerint a kiskorú gyermek szülői felügyelet vagy gyámság alatt áll. A gyermek gondozása, nevelése során egyes jogok és kötelezettségek gyakorlásában – a felügyeletet gyakorló szülő hozzájárulásával – részt vehet az a személy, akinek saját vagy a szülővel közös háztartásában a gyermek huzamos időn át nevelkedik. A szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermeküket személyi és vagyoni ügyeiben képviseljék.

A köznevelési törvény nem tartalmazza annak meghatározását, hogy kit ért szülő alatt, így a köznevelési törvény rendelkezéseinek értelmezésekor a Ptk. szabályaira kell visszahivatkoznunk. A fentebb idézett szabályok alapján a kiskorú törvényes képviselőjére a szülői felügyelet fennállása esetén a szülők jogosultak, egyes jogok és kötelezettségek gyakorlásában – a felügyeletet gyakorló szülő hozzájárulásával – részt vehet az a személy, akinek saját vagy a szülővel közös háztartásában a gyermek huzamos időn át nevelkedik. Egyedi esetekben a szülő meghatalmazást is adhat más személynek a gyermek iskolai ügyeinek intézése során.

A rendelkezésünkre bocsátott anyagokból kiderült, hogy a gyermek szülői felügyelet alatt áll, és a szülők nem járultak hozzá ahhoz, hogy a panaszos nagyszülőként a szülői jogosítványok gyakorlásában részt vegyen. Meghatalmazást sem csatolt a beadványhoz az iskola előtti eljárásban, így a gyermekkel kapcsolatban az iskola a szülőkkel köteles kapcsolatban tartani. (695/2018/OJBIT)

A Gyvt. tartalmaz több szabályt, melyek a köznevelési intézményekben résztvevő gyermekek, tanulók jogainak garanciáját jelentik. Ilyenek a közétkeztetéssel összefüggő rendelkezések. A Gyvt. 21/A. § (1)-(2) bekezdése szerint, ha a szülő, törvényes képviselő eltérően nem rendelkezik, az intézményi gyermekétkeztetés keretében a nem bentlakásos intézményben a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, valamint az iskolai tanítási napokon az óvodában és a nem bentlakásos nevelési-oktatási intézményben a déli meleg főétkeztést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kisétkeztést

kell biztosítani. Intézményi gyermekétkeztetésben részesülhet az iskolában az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető.

Egy szülő arról érdeklődött, hogy kérheti-e a szülő, hogy gyermeke a napi háromszori étkezés helyett csak egyet vegyen igénybe. Gyermeke iskolaotthonos tanuló, akinek háromszori étkezést biztosít az iskola, de mivel a tanuló válogatós, a szülő reggelit és uzsonnát is ad a gyermekének, így csak az ebédet szeretné az iskolában elfogyasztani. Tájékoztattuk a szülőt a fenti szabályokról. (625/2018/OJBIT)

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gytr.) 13. §-a a gyermekétkeztetés lemondásával kapcsolatban kimondja, hogy ha az intézményi és szünidei gyermekétkeztetést betegség vagy más ok miatt a gyermek nem veszi igénybe, a kötelezett az intézmény vezetőjénél, a szünidei gyermekétkeztetést biztosítónál bejelenti a távolmaradást és annak várható időtartamát, valamint a távolmaradásra okot adó körülmény megszűnését és azt, hogy a gyermek mikor veszi igénybe újból a gyermekétkeztetést. Ha az intézmény házirendje vagy az étkeztetésre vonatkozó szabályzata kedvezőbben nem rendelkezik, a kötelezett a bejelentést követő naptól a távolmaradás idejére mentesül az intézményi gyermekétkeztetésért fizetendő térítési díj fizetésének kötelezettsége alól. Az intézményi gyermekétkeztetés személyi térítési díjának előre történő megfizetése esetén, ha az adott hónapra fizetendő térítési díj összege kevesebb, mint a már befizetett összeg, úgy a többletet a következő fizetés alkalmával be kell számítani, vagy vissza kell fizetni. Ha a fizetendő személyi térítési díj összege növekszik, a befizetett és a ténylegesen fizetendő összeg különbözetét visszamenőleg kell megfizetni.

Egy óvodás gyermek szülője számolt be az óvodában létező gyakorlatról az étkezések igénybevitelével, lemondásával kapcsolatban. Elmondása szerint betegség vagy hiányzás esetén az étkezés lemondható, ám ismét csak akkor kaphat a gyermek ebédet, ha újbóli megjelenését megelőző nap reggelén a szülő bejelenti, hogy a gyermek megy az intézménybe. Így, ha a szülő nem tudja időben jelezni az étkezés iránti igényét, még egy napot otthon kell maradni gyermekével. Tájékoztattuk a szülőt a jogi rendelkezésekről, és arról, hogy a fentiek alapján az étkezéssel, lemondással kapcsolatos szabályokat a jogszabályi rendelkezések figyelembevételével az intézmény jogosult megállapítani. (203/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény 46. § (4) bekezdése kimondja, hogy a gyermek, tanuló joga, hogy a nevelési-oktatási intézményben, családjának anyagi helyzetétől függően, külön jogszabályban meghatározott esetekben kérelmére térítésmentes vagy kedvezményes étkezésben, tanszerellátásban részesüljön, továbbá, hogy részben vagy egészben mentesüljön az e törvényben meghatározott, a gyermekeket, tanulókat terhelő költségek megfizetése alól, vagy engedélyt kapjon a fizetési kötelezettség teljesítésének halasztására vagy a részletekben való fizetésre.

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdése alapján az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, valamint az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

Egy szülő kérte hivatalunk segítségét, mert az étkezési támogatást megvonta tőle a kollégium. Elmondása szerint nagycsaládos szülőként 50 %-os étkezési támogatásban részesült családjuk, továbbá az Arany János Tehetséggondozó Program (AJTP) program keretében is 50 %-os étkezési támogatást kapott. Ám a kollégium pedagógusai az utcán dohányozni látták a gyermekét, ezért megvonták az AJTP étkezési támogatását. Tájékoztatott a beadványozót, hogy a tanulói jogok érvényesülése nem függhet a köteleességek teljesítésétől. A tanulók köteleességszegő magatartásának szankcionálására az intézmény házirendjében meghatározott fegyelmező intézkedések állnak rendelkezésre. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 5. § (1) bekezdésének f) pontja szerint a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit. Az iskolai házirend szabályai a köznevelési törvény felhatalmazása alapján kötelező erejűek, azok megszegése hátrányos következményekkel jár mindazokra nézve, akikre a házirend vonatkozik. Súlyosabb esetekben a fegyelmi eljárás indítására van lehetőség. Olyan fegyelmező eszköz, mely nem szerepel a házirendben, illetőleg olyan fegyelmi büntetés, melyet a jogszabály nem tartalmaz, nem alkalmazható szankcióként. (202/2018/OJBIT)

A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanulók jogainak érvényesülése

A köznevelési törvény szerint a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló fogalmán belül különleges bánásmódot igénylőnek minősül mind a sajátos nevelési igényű, mind a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók jogaival összefüggésben ebben az évben is sok beadvány érkezett hivatalunkhoz. Kiemelten fontosnak tartjuk a fokozott odafigyelést mindazok részéről, akik a köznevelésben ezekkel a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos feladatot látják el. A megkeresések tapasztalatai alapján az látszik ugyanis, hogy az érintett gyermekek, tanulók és szüleik könnyen kerülnek kiszolgáltatott helyzetbe, amelyben nem tudnak megfelelően élni az őket megillető jogokkal. Ennek hátterében sok esetben az információk, a jogi tájékozottság hiánya áll. Az ebben a kérdéskörben

hozzánk fordulóik számára mindig részletes, a jogokra és kötelezettségekre, valamint a lehetőségekre is kiterjedő tájékoztatást nyújtunk.

A különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló kategóriáján belül a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló fogalmi elhatárolását a köznevelési törvény értelmező rendelkezései rögzítik.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A szülő nyolc éves gyermeke ügyében fordult hivatalunkhoz. Levele szerint a tanuló magatartási problémákkal küzd, ADHD-s, erről orvosi papírral rendelkezik, azonban szakértői papírja nincs, mert a szakszolgálat nem vette észre a nehézségeit. A szülő panasa szerint az iskola nincs figyelemmel a gyermek állapotára, megítélése szerint sorozatos jogsértő tevékenységet folytat a gyermekkel szemben.

Tájékoztatott a szülőt arról, hogy a köznevelés rendszerében a különleges bánásmódra való jogosultság az igényjogosultság megállapításával keletkezik. A köznevelési törvény 46. § (3) bekezdés g) pontja alapján a gyermeknek, a tanulónak joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért. A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani, kizárólag ez kötelezi az iskolát arra, hogy e különleges bánásmódot biztosítsa a gyermeknek. Felhívtuk a szülő figyelmét, hogy ezért mindenképpen fontos, hogy ismételten kérje gyermeke szakértői bizottság általi vizsgálatát. A szakértői bizottság ugyanis a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

Ezen előírások biztosítják azt, hogy az érintett gyermeknek a különleges bánásmódhoz való törvényben garantált joga érvényesülni tudjon. Amíg azonban a tanuló az orvosi papír mellett nem rendelkezik szakértői véleménnyel, úgy a köznevelési intézményeken nem kérhető számon a különleges bánásmód biztosítása. Más intézmény, szakrendelés, szakember segítheti ugyan a szülőt gyermeke nevelésében, ám a köznevelési intézmény számára kizárólag a szakértői bizottság által megfogalmazottak jelentenek kötelezettséget. (49/2018/OJBIT, 446/2018/OJBIT)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság (feladatköri elhatárolás alapján a járási szakértői bizottság) szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Egy szülő tanköteles gyermeke kapcsán fordult hivatalunkhoz. Iskolakezdő gyermekét magatartásproblémáira hivatkozva az egyházi fenntartású intézmény igazgatója az év végével el akarta küldeni az iskolából, ön- és közveszélyesnek minősítve a gyermeket. A szülő úgy érzi, hogy mindvégig együttműködő volt az iskolával, a jelentkező gondokkal kapcsolatban folyamatosan kommunikált a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal, segítségüket kérte a nehézségek megoldásában. A szülő felkereste az illetékes szakértői bizottságot is, egy évig el látásban volt a tanuló, tovább azonban nem tudtak foglalkozni vele. A szülő pedagógiai jellemzést kért az iskolától, hogy tovább tudjon lépni a gyermek vizsgálata kapcsán az illetékes gyermek- és ifjúsági pszichiátrián. A szülő szerette volna, hogy ebben az iskolában maradjon a gyermek, mivel a másik szóba jöhető intézménybe nem tudják megoldani a bejárást.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy a tanuló helyzetével kapcsolatban tisztázandó kérdés, hogy a különleges bánásmódra való jogosultsága fennáll-e, amennyiben igen, milyen diagnózis alapján.

A különleges bánásmódot igénylő tanuló iskolai nevelésével és oktatásával kapcsolatos feladatokról, a szükséges fejlesztésekről a szakértői vizsgálat nyomán kiállított szakértői véleményben kell rendelkezni. A köznevelés rendszerében ezen pedagógiai szakszolgálat által – az irányadó szabályok betartásával – kiállított szakértői vélemény jogi hatással és kötelező erővel bír, mind a gyermek, tanuló, mind pedig a nevelést, oktatást megvalósító intézmény (a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esetében: kijelölt intézmény) tekintetében. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanuló konkrét ellátásokra való jogosultsága a szakértői vélemény kibocsátásával keletkezik, vagyis szakértői vélemény nélkül a tanuló nem tarthat igényt a különleges szolgáltatásokra. Másrészt a tanuló számára a szakértői véleményben előírt fejlesztést a tanuló köteles igénybe venni, számára az ugyanúgy kötelező foglalkozássá válik, mint bármely más tanóra. A nevelést-oktatást végző intézménynek pedig az előírt fejlesztést biztosítani kell a tanuló részére.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást tehát a szakértői bizottság szakértői véleményben foglaltak szerint kell biztosítani az érintett tanuló számára.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben nem készült szakértői vélemény a gyermekkel kapcsolatban, úgy a legfontosabb, hogy a gyermek állapotát kivizsgálják. Ennek érdekében az iskola is megkeresheti az illetékes szakértői bizottságot, és kérheti a gyermek vizsgálatát, felülvizsgálatát. Amennyiben azonban az iskola eljárását kifogásolja, úgy lehetséges van jogorvoslással élni annak fenntartójánál. (321/2018/OJBIT)

A köznevelés kiemelt feladata többek között a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

Hivatalunkba érkezett egy panasz, mely egy egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény működését érintette. A beadványozók elmondása szerint az érintett egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény (a továbbiakban:

EGYMI) meghirdette a virágkötő képzést, melyre a panaszosok szerettek volna jelentkezni. A képzés összhangban lenne a már megszerzett szakmájukkal, és véleményük szerint nagyban segítené munkaerő-piaci érvényesülésüket. Az intézmény 2018/2019-es évre vonatkozó felvételi tájékoztatójában a képzést meghirdették, az intézmény honlapján a panasz benyújtásának idejében is megtekinthető volt. Hasonlóképpen megtalálható volt a „003” kódjelű képzés az Oktatási Hivatal honlapján a KIFIR (középfokú intézmények felvételi információs rendszere) tanulmányi terület, felvételi tájékoztató és írásbeli vizsgahelyszín keresőjében. Az intézményben nyílt napot is szerveztek, ahol bemutatták a képzést az érdeklődőknek.

Amikor azonban a tanulók jelentkezni szerettek volna a képzésre, az intézmény vezetése arról tájékoztatta őket, hogy a képzés nem indul. Írásbeli megkeresésükre az intézményvezető tájékoztatta a tanulókat, hogy „az EGYMI-ben a tervek között a 2018/2019 szeptemberében induló tanévben a Virágkötő rész-szakképesítés indítása nem szerepel.” A panaszosok elmondása szerint az intézményben már folyik virágkötő képzés öt fős tanulói létszámmal. Az intézmény honlapjára továbbá kikerült az ideiglenes felvételi lista, ahol megjelenik a virágkötő szak. A beadvány szerint a lista azokat a tanulókat tartalmazza, akik egy előkészítő év után a 2019/2020. tanévben fognak virágkötő képzésben részt venni. Így a képzés a felvételi tájékoztatóban meghirdetettekkel ellentétben kizárólag a 2018/2019. tanévben nem indul, melyre a panaszosok jelentkezésüket be szerették volna nyújtani. Elmondásuk szerint eleve azért választották a kertész szakmát, mert számítottak a szakmacsoportból a virágkötő szak elvégzésére is.

A panasz nyomán vizsgálatot indítottunk, és nyilatkozatot kértünk a fenntartó illetékes tankerülettől. Megkeresésünkre a fenntartó tankerületi központ az érintett intézmény vezetőjétől tájékoztatást kért a képzés elindítására, a jelentkezők felmérésére vonatkozóan. A megkeresésre az intézményvezető részletes tájékoztatást adott. Eszerint az intézményben a 2005/2006. tanév óta folyik tanulásban akadályozott tanulók számára szakmai oktatás. A szakmai képzések száma és típusa ezen idő alatt folyamatosan változott. Az intézmény törekszik arra, hogy a tanulólétszám, a munkaerő-piaci igények, valamint a végzett tanulók munkában történő elhelyezkedéséről szerzett információk alapján úgy alakítsa szakmakínálatát, hogy azzal az értelmileg sérült tanulók elhelyezkedési esélyeit növelje.

Az intézmény alapidokumentumában több rész-szakképesítés szerepel, mint amennyi az évente beiskolázott tanulók számára szükséges. Ezek közül azok a képzések indulnak el, amelyekre a legtöbb jelentkező érkezik, illetve amelyek a fent leírt tanulói érdekeket szolgáló céloknak leginkább megfelelnek. A gyógypedagógiai iskola szakképesítésének rendszere úgy épül fel, hogy az előkészítő évfolyamot követi két évfolyamos szakiskolai képzés.

A szakiskolába történő jelentkezés az általános iskola nyolcadik osztályában az Oktatási Hivatal által irányított középfokú eljárás keretében történik.

A 2018/2019-es tanévben induló szakmai évfolyamok meghirdetése tehát a 2017/2018-as tanévre történő felvételi eljárásban történt. Öt rész-szakképesítést hirdettek meg (0001: Sütőipari és gyorsékségi munkás, 0002: Parkgondozó, 0003: Családellátó, 0004 Virágkötő, 0005: Szobafestő). Az eljárásban jelentkezett diákok a 2017/2018-as tanévben 9. előkészítő osztályba jártak. A virágkötő képzésre 1 fő tanuló jelentkezett, ő később szobafestőre módosította a jelentkezését.

Az előkészítő évfolyamon szakmai képzés még nem folyik. Az intézmény lehetőséget biztosít a tanulók számára az eredeti elképzelések módosítására, a nyolcadik osztályban választott szak megváltoztatására.

A jogszabály adta lehetőséggel élve az intézmény biztosítja az első rész-szakképesítés befejezése után a második rész-szakképesítés megszerzését.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az intézmény vezetősége december hónapban felmérte a 9. előkészítő évfolyamos tanulók körében az előzetesen választott szakképesítés

változtatására irányuló szándékot. Valamint a végzős szakiskolás tanulók körében is megtörtént a második szakképesítésre való jelentkezés felmérése. Az intézményvezető tájékoztatása szerint a virágkötő részszakképesítést két fő másodszakra jelentkező tanuló választotta. Az előkészítő évfolyamról senki nem jelezte szándékát a képzésben való részvételre.

A jelentkezések összesítését követően az intézményvezető tájékoztatta a munkaközösség-vezetőket és osztályfőnököket az indítandó szakokról. Ezek között megfelelő számú (minimum öt fő) jelentkező hiányában a virágkötő szakma nem szerepelt. A virágkötő képzésre jelentkező két tanuló számára felajánlották a választás lehetőségét.

A későbbiekben az EGYMI végzős tanulói közül további két fő jelezte szándékát a virágkötő képzésben való részvételre, valamint további egy fő jelentkezett egy másik intézményből.

A jelentkező tanulókat az EGYMI intézményvezetője tájékoztatta a választható szakirányokról, melyek között a virágkötő részszakképesítés nem szerepelt.

Az érintett tanulók kérelemmel fordultak a tankerületi központhoz, melyben a képzés indítását kérték. A tankerület a kérést megvizsgálta, az EGYMI intézményvezetőjével történt egyeztetést követően a tanulók a fenntartótól értesítést kaptak arról, hogy a virágkötő részszakképesítés megszerzésére irányuló képzést a 2018/2019-es tanévben elindítják.

Tekintettel arra, hogy az intézmény fenntartója saját hatáskörében döntést hozott a panaszosok által sérelmezett helyzet orvoslására, az oktatási jogok biztosa további eljárása nem volt indokolt. (236/2018/OJBIT)

A köznevelési törvény a két kategóriára nézve eltérő fejlesztési kötelezettséget határoz meg. A sajátos nevelési igényű tanulók részére egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni a gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben. Amennyiben a szakértői vizsgálat beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséget állapít meg, az érintett gyermek, tanuló fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

A szülő panaszja szerint a fejlesztő foglalkozáson a gyermekek fejlesztése helyett tanórai és házi feladatokat oldatnak meg velük, amiket a napköziben és otthon kellene elkészíteniük. A panaszos szerint a fejlesztőpedagógus sem gyermekével, sem vele nem találta meg a közös hangot, ezért szeretné, ha a tanulóval más foglalkozna. Mindezek miatt a tanuló már nem hajlandó részt venni a szakértői véleményben előírt fejlesztő foglalkozáson. A szülő kérdése arra irányult, hogy amennyiben a tanuló kihagyja a foglalkozást, adható-e igazolatlan óra vagy elégtelen az órai munkára.

A leírtakkal kapcsolatban tájékoztattuk a panaszost, hogy a köznevelési törvény 46. § (3) bekezdés g) pontja alapján a gyermeknek, a tanulónak joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.

A köznevelési törvény 47. § (8) bekezdése kimondja, hogy ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult. A fejlesztő foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg. A köznevelési törvény 56/A. §-a pedig arról rendelkezik, hogy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyer-

mekek, tanulók a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján fejlesztő foglalkoztatásban és az e törvényben, továbbá jogszabályban meghatározott kedvezményekben részesülnek.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira. Amennyiben a szülő a szakértői véleményt elfogadta, és nem élt a felülvizsgálat lehetőségével, a véleményben foglaltak kötelezővé válnak.

Tájékoztattuk a panaszost, hogy amennyiben meglátása szerint gyermeke nem kapja meg a számára előírt fejlesztést, úgy jogorvoslattal élhet az intézmény fenntartójánál. Felhívtuk továbbá figyelmét, hogy a fejlesztő pedagógus kijelölése az intézményvezető jogkörébe tartozó kérdés. Amennyiben az intézményvezető nem támogatja kérését, úgy a szakértői bizottságtól kérhet tájékoztatást. (108/2018/OJBIT, 224/2018/OJBIT)

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást mindkét érintett csoport számára a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A szakértői bizottsági tevékenységre vonatkozó hatályos részletszabályokat a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet tartalmazza. A szakértői bizottságok a vonatkozó eljárási szabályok betartásával jogi hatással és kötelező erővel bíró szakértői véleményt bocsáthatnak ki.

A szülő tájékoztatásunkat kérte arról, van-e mód, hogy magánúton gondoskodjon gyermeke fejlesztő óráiról. Az iskola biztosított a fejlesztésre időpontot, azonban a tanuló egyéb elfoglaltságai miatt (edzés, szakkör) azokon nem tud megjelenni.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanulók (a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók) iskolai nevelésével és oktatásával kapcsolatos feladatokról, a szükséges fejlesztésekről a szakértői vizsgálat nyomán a szakértői bizottság által kiállított szakértői véleményben kell rendelkezni. A köznevelés rendszerében ezen pedagógiai szakszolgálat által – az irányadó szabályok betartásával – kiállított szakértői vélemény jogi hatással és kötelező erővel bír, mind a gyermek, tanuló, mind pedig a nevelést, oktatást megvalósító intézmény (a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esetében: kijelölt intézmény) tekintetében. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a különleges bánásmódot igénylő tanuló konkrét ellátásokra való jogosultsága a szakértői vélemény kibocsátásával keletkezik, vagyis szakértői vélemény nélkül a tanuló nem tarthat igényt a különleges szolgáltatásokra. Másrészt a tanuló számára a szakértői véleményben előírt fejlesztést a tanuló köteles igénybe venni, számára az ugyanúgy kötelező foglalkozássá válik, mint bármely más tanóra. A nevelést-oktatást végző intézménynek pedig az előírt fejlesztést biztosítania kell a tanuló részére.

A sajátos nevelési igényű tanulók részére a gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő háttánya csökkentéséhez szükséges. Ennek heti időkeretét a köznevelési törvény 6. melléklet határozza meg. A heti időkeret a tanítási hetek között a tanuló érdeksérelme nélkül különösen indokolt esetben átcsoportosítható.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló ugyanakkor fejlesztő foglalkoztatásra jogosult, ami a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás, a kollégiumi nevelés és oktatás keretében valósítható meg.

A szakértői véleményben előírt fejlesztéseken túl természetesen a szülő lehetőségei, meggyőződése szerint választhat további, magánúton megvalósuló fejlesztéseket, azok igénybevétele azonban nem mentesíti a tanulót a számára előírt fejlesztésen való részvétel alól. Amennyiben ugyanis a tanuló a kötelező foglalkozáson nem vesz részt, úgy távolmaradása mulasztásnak minősül.

Tájékoztatottuk továbbá, hogy a Szabs. törvény 248. § (2) bekezdés c) pontja szerint, aki a pedagógiai szakszolgálatra vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően készített szakvéleményben foglaltakat szándékosan figyelmen kívül hagyja, szabálysértést követ el.

A köznevelési törvény 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján a szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét. (136/2018/OJBIT)

A szülő hetedik osztályos gyermeke ügyében fordult hozzánk, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő státusszal kapcsolatban megfogalmazva kérdéseit. Tájékoztatása szerint egyelőre a szakértői vizsgálat megállapításairól előzetes véleményt kaptak. A szülő arra volt kíváncsi elsősorban, hogy szülőként lemondhat-e tanulónak járó fejlesztő foglalkozásokról. Amennyiben igen, köteles-e gyermeke számára gondoskodni ehelyett más fejlesztő foglalkozásról. A fentiek szerint tájékoztattuk a szülőt. (158/2018/OJBIT)

Egy igazgató keresett meg bennünket intézményi oldalról állásfoglalást kérve ugyanezen kérdésről. Az adott esetben a látássérült tanuló nem kívánt részt venni a fejlesztéseken, miközben az intézmény oldalán kötelezettségként jelenik meg a személyi és tárgyi feltételek biztosítása. Az intézményvezető arról kért tájékoztatást, hogy a joga van-e lemondani a sajátos nevelési igényű kiskorú tanuló szülőjének az előírt fejlesztésről. (371/2018/OJBIT)

A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra, a szükséges szakemberre és annak feladataira. (275/2018/OJBIT)

A szülő és a szakértői bizottság együttműködése hatékonyan segítheti a tanuló fejlődését és felzárkózását. A szakértői bizottság vizsgálatának megindítása alapesetben a szülő kérésére, illetve egyetértésével indul. Az eljárás megindítása a szakértői bizottságként eljáró azon feladatellátási helyénél kérhető vagy kezdeményezhető, amelynek működési körzetében a gyermek, tanuló lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy amelynek működési körzetében a gyermek, tanuló intézményes ellátásban részesül. A mozgásszervi fogyatékos, az érzékszervi fogyatékos, valamint a beszéd-fogyatékos megállapítására vagy kizárására irányuló vizsgálat közvetlenül is kérhető, illetve kezdeményezhető az országos szakértői bizottságnál. Ha a gyermek óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban részesül, az óvoda, az iskola köteles közreműködni vizsgálat iránti kérelem elkészítésében. A kérelem nyomtatványát a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 1. számú melléklete rögzíti.

Másik esetkör, ha a nevelési-oktatási intézmény vagy a gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a szociális intézmény, valamint a gyámhatóság megítélése szerint a gyermek, tanuló szakértői vizsgálata szükséges, akkor az indok közlésével javasolja a szülőnek a szakértői vizsgálaton való megjelenést és részvételt, a szülő egyetértése esetén óvodai nevelésben, iskolai nevelésben, oktatásban részesülő gyermek esetén a nevelési-oktatási intézmény gondoskodik arról, – gyermekjóléti, a gyermekvédelmi, a szociális intézmény, valamint a gyámhatóság közreműködik abban – hogy a vizsgálati kérelem kiállítása tíz napon belül kiállításra kerüljön, illetve a javaslat tétellel egyidejűleg köteles a szülőt tájékoztatni a vizsgálatok eredményeinek lehetséges következményeiről, a szülőnek a vizsgálatról és annak megállapításaival kapcsolatos jogairól.

Ahhoz, hogy a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló megkapja az állapotának megfelelő segítséget, elengedhetetlenül szükséges a szakértői vizsgálaton való megjelenés, továbbá, hogy a gyermek, tanuló esetében a szakértői bizottság vizsgálata alapján tett szakértői javaslatok megvalósuljanak.

A szülő egyetértésének szükségessége alól kivételt tesz a köznevelési törvény 47. § (6) bekezdése, miszerint amennyiben a szülő nem ért egyet a szakértői vizsgálat szükségességével a gyermek, tanuló érdekében a köznevelési feladatot ellátó hatóság (járási hivatal) kötelezheti a szülőt, hogy gyermekével jelenjen meg szakértői vizsgálaton, továbbá a szakértői vélemény alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa be. Ha a szülő járási hivatal felhívása ellenére kötelezettségének ismételtelen nem tesz eleget, a járási hivatal a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot értesíti. (60/2018/OJBIT, 529/2018/OJBIT)

Egy beadványozó arról kért információt, hogy az iskola kezdeményezésével szemben a szülő kérheti-e, hogy gyermekével ne kelljen megjelenni a szakértői bizottság általi vizsgálaton.

Tájékoztatottuk a szülőt, hogy a gyermeknek, tanulónak joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért. A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 7. § (2) bekezdése szerint, amennyiben a szakértői bizottság vizsgálata alapján a gyermeknél, a tanulónál sem a beilleszkedési, sem a tanulási, sem a magatartási nehézség, sem a sajátos nevelési igény nem állapítható meg, de eredményes óvodai neveléséhez, iskolai neveléséhez, oktatásához iskolapszichológiai, óvodapszichológiai vagy logopédiai ellátásba vétele indokolt, a szakértői bizottság a megfelelő ellátásba vételét kezdeményezi.

A fentiekre tekintettel a tanuló azon köznevelési törvényben rögzített joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban részesüljön, a szakértői bizottság vizsgálata függvényében érvényesülhet.

Tájékoztattuk a hozzánk forduló, hogy e helyzetben a szülő együttműködési kötelezettsége kiemelt fontosságú, ám annak hiányában is érvényt lehet szerezni a gyermek megfelelő ellátáshoz való jogának érvényesítése érdekében. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet rendelkezik arról, hogy a szülői egyetértés hiányában a vizsgálatot kezdeményező intézmény eljárás megindítását kéri, mely során az illetékes járási hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében hoz döntést a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény megállapításával, illetve a szakértői véleményben foglaltakkal összefüggésben. (150/2018/OJBIT)

A korábban hivatkozott 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (1) bekezdése rögzíti a szakértői vélemény kötelező tartalmi elemeit. A szakértői bizottság a tanuló vizsgálata alapján kiállított szakértői véleményében rendelkezik többek között a tanuló tankötelezettségének teljesítésének módjáról; a sajátos nevelési igényének megfelelő intézmény kijelöléséről; a gyermek, tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményekről; fejlesztési feladatokról; a fejlesztési feladatok ellátásának javasolt időkeretről, továbbá az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítésről, valamint a szükséges szakemberre vonatkozó javaslatról.

A gyermek, tanuló fogyatékoságának megfelelő intézmény kijelöléséről is a szakértői bizottság rendelkezik. A szakértői bizottság a fenntartói adatszolgáltatási kötelezettség alapján összeállított, a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásában részt vevő köznevelési intézmények jegyzéke alapján tájékoztatja a szülőt azokról a lehetőségekről, amelyek alapján sajátos nevelési igényű gyermeke a korai fejlesztésben és gondozásban, az óvodai nevelésben, a fejlesztő nevelésben részt vehet, tankötelezettségének eleget tehet. A sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt a szülő választja ki az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével. A szakértői bizottság nem jelölhet ki olyan intézményt, amely helyhiány miatt nem tudná felvenni a gyermeket, tanulót.

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló kizárólag abba az intézménybe vehető fel, amely rendelkezik a köznevelési törvény 47. § (4) bekezdésében meghatározott, a speciális neveléshez, oktatáshoz szükséges feltételekkel. (88/2018/OJBIT)

Mozgásszervi fogyatékosággal élő, sajátos nevelési igényű gyermeke iskolaválasztásához kérte segítségünket egy hozzánk forduló szülő. Válaszunkban tájékoztattuk arról, hogy a gyermek számára megfelelő intézmény kiválasztása a szülő és a szakértői bizottság együttműködésével történő, szabályozott folyamat. A szakértői bizottság kizárólag olyan intézményt jelölhet ki a gyermek számára, amely rendelkezik az ellátáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, a gyermek pedig csak olyan intézménybe nyerhet felvételt, melyet számára a szakértői bizottság kijelölt. A beadványozót egyebekben tájékoztattuk a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet intézménykijelöléssel kapcsolatos rendelkezéseiről. (279/2018/OJBIT, 563/2018/OJBIT)

A kétségbeesett szülő nyár közepén kereste meg hivatalunkat azzal, hogy beiskolázás előtt álló gyermeküknek még nem találtak fogadó intézményt. Panasza alapján gyermeküket sze-

rették volna beírni a lakóhelyük szerinti kötelező felvételt nyújtó iskolába. Mivel a leendő osztályfőnökök egyike sem fogadta volna szívesen osztályában a magatartási nehézséggel küzdő gyermeket, az intézményvezető szóban elutasította a jelentkezését.

Bár a szülők feltételezték, hogy írásbeli kérelmük esetén – a jogszabályban rögzített kötelező felvételi kötelezettség miatt – az igazgató felvonná gyermeküket, nem szeretnék volna olyan intézménybe írni őt, ahol ennyire ellenségesek vele szemben, ezért elkezdtek másik iskolát keresni, már körzeten kívül, de azok sorra elutasították őket.

Ezt követően a szülők a helyzet megoldása érdekében az illetékes tankerülethez fordultak segítségért. A tankerület két olyan intézményt is javasolt, melyek szimpatikusak voltak a szülők számára, a gyermeket azonban egyik iskolába sem vették fel.

A beadvány nyomán megkerestük az illetékes tankerületi központ képviselőjét tájékoztatásért és mielőbbi intézkedését kérve az ügyben. A tankerület nyilatkozata szerint a szülők által választott iskola a helyhiányra (mivel csak két elsős osztályt indítanak), valamint arra hivatkozva utasította el a gyermek felvételét, hogy nem az intézmény körzetében lakik. A tankerülettől kapott információkból derült ki egyértelműen, hogy a tanuló sajátos nevelési igényű. A tankerület ugyanakkor azt is megerősítette, hogy a szóban forgó iskola alapító okirata alapján biztosítani tudná az ellátáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételeket. A szülők a helyzet mielőbbi rendezése érdekében azt is vállalták volna, hogy a gyermek fejlesztését magánúton oldják meg. A tankerület megkeresésünkre biztosította hivatalunkat, hogy mindent megtesznek a megoldás érdekében, egyeztetést kezdtek egy további osztály indítása érdekében, hogy az évkezdésig megoldást találjanak a helyzetre.

A tankerületi központ képviselője augusztus hónap utolsó napjaiban arról tájékoztatta hivatalunkat, hogy a tanuló a választott köznevelési intézménybe felvételt nyert, ahol szeptember 3-án megkezdheti tanulmányait. A feladat ellátására az intézményben a gyógypedagógusi állományt is bővítették. Az intézmény szakértői véleményben történő kijelölése miatt a szülők szakértői bizottság segítségét kérték. A tankerületi információkat a szülő is megerősítette, megköszönve hivatalunk ügybeli közvetítését. A tanuló helyzetének kielégítő rendeződésére tekintettel hivatalunk az ügyet lezárta. (483/2018/OJBIT)

Egy hozzánk forduló szülő a szakértői vizsgálat előtt állva azzal a kérdéssel kereste meg hivatalunkat, hogy a szakértői véleményben megállapított sajátos nevelési igényére tekintettel kizárható-e gyermeke jelenlegi óvodájából, amennyiben az intézmény alapító okirata szerint ott nem folytatnak speciális foglalkoztatást. További kérdése volt, hogy mi módon kérheti a szakértői vélemény felülvizsgálatát, valamint, hogy szülőként lemásolhatja-e a gyermekéről írt óvodapedagógusi véleményt.

Válaszunkban tájékoztattuk a szülőt a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről, és felhívtuk a figyelmét, hogy amennyiben felmerül, hogy egy gyermek sajátos nevelési igényű, úgy mind az óvodának, mind a szülőnek az a feladata, hogy a gyermek szakértői bizottság előtti vizsgálatát előmozdítsa. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

A szakértői vélemény – amennyiben a szülő nem támadta meg – hatályossá válik, és az abban foglaltak kötelezővé válnak mind a tanuló, mind a szülő, mind a pedagógusok számára. Amennyiben azonban a szülő nem ért egyet a szakértői véleményben foglaltakkal, úgy kérheti gyermeke ismételt vizsgálatát. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 23. § (1) bekezdése alapján a szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti. A szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor köteles lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő fe-

lülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra.

A szakértői vélemény tartalmazza annak a köznevelési intézménynek a kijelölését, amely a gyermek ellátását meg tudja valósítani. A szakvélemény hatályossá válását követően a gyermeknek a kijelölt intézménnyel kell jogviszonyt kialakítani. A szakértői bizottság vizsgálatát és a szakvélemény hatályba lépését megelőzően azonban a jelenlegi óvodával fennálló jogviszonya csak a köznevelési törvény rendelkezéseinek megfelelően szüntethető meg.

Tájékoztatottuk a szülőt, hogy álláspontunk szerint a gyermekek személyes adatait tartalmazó dokumentumokat a szülő megtekintheti, azokról másolatot kérhet. (44/2018/OJBIT, 422/2018/OJBIT)

A különleges bánásmódra való jogosultság mint védendő jog érvényesülése érdekében a sajátos nevelési igényű gyermek iskolaváltása esetére is speciális rendelkezést ír elő a jogszabály. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 20. § (3) bekezdése rögzíti, hogy ha a sajátos nevelési igényű tanuló iskolát kíván változtatni, szándékáról a tanuló szülőjének írásban tájékoztatnia kell a szakértői bizottságot. A szakértői bizottság, amennyiben az az iskola, amelybe a tanuló az átvételét, felvételét kéri, az adott sajátos nevelési igényre tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a bejelentést tizenöt napon belül írásban tudomásul veszi, és szakértői véleményének az iskola kijelölésére és az iskolába történő beiratkozásra vonatkozó rendelkezéseit módosítja. Ha az iskola nem vagy nem az adott fogyatékosra tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a szakértői bizottság a tanuló – szükség szerinti – vizsgálata után új szakértői véleményt készít. A tanuló vizsgálata mellőzhető, ha a meglévő vizsgálati eredmények kiegészítésére nincs szükség. E rendelkezéseket alkalmazni kell az óvoda, a kollégium, a korai fejlesztés és gondozás vagy a fejlesztő nevelés feladataiban közreműködő intézmény változásakor is. (178/2018/OJBIT)

A gyermek, tanuló a szakértői véleményben foglaltak szerinti ellátására akkor kerülhet sor, ha az abban foglaltakkal a kiskorú tanuló esetén a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló egyetért.

Az illetékes pedagógiai szakszolgálat a beadványozó gyermekének – mozgásszervi fogyatékoságára tekintettel – sajátos nevelési igényét állapította meg. A gyermek ekkor második osztályba járt, a szakértői bizottság pedig azt az intézményt jelölte ki számára, melyben aktuálisan tanulmányait folytatta. Egy évvel később a diagnózist kiegészítették, megállapítva a gyermek pszichés fejlődési zavarát. Bár a gyermek által látogatott iskola alapító okirata szerint alkalmas volt a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók ellátására, az első szakértői vélemény óta eltelt egy évben törölték a mozgásszervi fogyatékosággal élő gyermekek ellátását az intézmény tevékenységi körei közül.

A beadvány megírásakor, a gyermek ötödik osztályos korában a szakértői bizottság a pszichés fejlődés zavara miatt javasolta, hogy matematikából mentesítsék őt, az iskola azonban nem akarta megadni a mentesítést. Az intézményvezető arra hivatkozva utasította el a szülő kérelmét, hogy a gyermeket fogadni sem lenne köteles az iskola, mert alapító okirata már nem tartalmazza a mozgásszervi fogyatékosággal élő tanulók oktatását-nevelését.

A szülő arról kérte hivatalunk tájékoztatását, hogy ilyen esetben valóban eltanácsolhatja-e gyermekét az iskola. Leírása szerint a gyermek szorongó, de alapvetően jól teljesít, osztályközösséget is szereti, így egy évismétlés vagy iskolaváltás bizonyára hátrányára válna.

A szülőt tájékoztattuk a szakértői véleménnyel kapcsolatos jogszabályi rendelkezésekről. Kihangsúlyoztuk, hogy amennyiben a szülő a szakértői véleményt nem támadta meg, úgy az hatályossá vált, így az abban foglaltak mind rá, mind a pedagógusokra nézve kötelező erővel bírnak. A szakértői vélemény figyelmen kívül hagyása a gyermek oktatási jogainak sérelmét okozza.

Tájékoztatottuk ugyanakkor a szülőt, hogy amennyiben az intézmény álláspontja szerint nem rendelkezik a gyermek ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételekkel, kezdeményezheti a szakértői bizottságnál a gyermek felülvizsgálatát. Kizárólag a szakértői bizottság hozhat azonban döntést abban a kérdésben, hogy melyik a gyermek számára megfelelő iskola. Felhívtuk a szülő figyelmét a jogorvoslati lehetőségekre. (716/2018/OJBIT)

Amennyiben a szakértői véleményben foglaltakkal a szülő, a tanuló nem ért egyet, a szakértői bizottság köteles erről a tényről a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes járási hivatalt tájékoztatni. A szülő vagy nagykorú tanuló esetén a tanuló közvetlenül is eljárást indíthat a gyermek, tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes járási hivatalnál a szakértői vélemény felülvizsgálatát kezdeményezve. Szülőnek vagy nagykorú tanuló esetén a tanulónak a szakértői véleményben foglaltakkal kapcsolatos egyetértését vagy egyet nem értését írásban kell közölnie. Amennyiben a szülő vagy nagykorú tanuló esetén a tanuló a szakértői vélemény kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nem tesz nyilatkozatot és nem indítja meg a felülvizsgálati eljárást, az egyetértését megadottnak kell tekinteni.

A szülő tájékoztatása szerint a felülvizsgálat során gyermeke kapcsán az országos szakértői bizottság azt állapította meg, hogy a gyermek szépen fejlődött, és megszűnt nála a korábbi beszédalapú probléma. Ezért a tanuló ügyét a járási szakértői bizottsághoz irányították át, a további vizsgálati teendők miatt. A szülő elmondása szerint ennél a szakértői bizottságnál 1 hónappal a felvételi előtt kaptak időpontot, ami megnehezítette a továbbtanulással kapcsolatos döntésüket. Az új vizsgálat során enyhe értelmi retardációt állapítottak meg a gyermek diagnózisaként. A szülő számára kérdésként merült fel, hogy ezzel a diagnózissal szerezhete a gyermek érettségét, vagy a továbbiakban csak a szakiskolák jöhetnek szóba. A szülő a továbbtanulási utakról, lehetőségekről, valamint a szakértői véleményben foglaltakkal kapcsolatos felülvizsgálatról kért információkat.

Tekintettel arra, hogy a kérdés jogszabály-értelmezést igényelt, ezért az érintett hozzájárulásával átettük levelét megválaszolásra a köznevelési szakterülethez, akik a következő állásfoglalást alakították ki.

A kérdés bonyolultsága miatt hangsúlyozni szükséges, hogy az a legfontosabb, hogy gyermek státusza megnyugtatóan rendeződjön. A diagnózisként jelzett probléma az enyhe értelmi fogyatékoságot takarja, mely a normál, átlagos övezetnél alacsonyabb intellektuális teljesítményt takar. Ezen esetekben a szakértői bizottságok egyes tantárgyak alól felmentést sem adnak, hiszen az alacsonyabb (jelen esetben matematika tantárgy esetében megnyilvánuló) teljesítmény mögött nem diszkalkulia vagy úgynevezett beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség áll, hanem enyhe értelmi fogyatékoság.

A szakértői bizottsági vizsgálatnak tehát nem a felmentésre, hanem arra kell irányulnia, hogy eldöntsék a tanulónál enyhe értelmi fogyatékoság áll-e fenn, vagy sem. Ha az enyhe értelmi

fogyatékoság nem áll fenn, úgy a felmentés realitását is megvizsgálja a szakértői bizottság, ha viszont enyhe értelmi fogyatékoság áll fenn, úgy a tanulónak a szakértői bizottság által kijelölt megfelelő intézménytípusban szükséges tanulmányait folytatnia.

A szakértői bizottság szakértői véleményének formai és tartalmi követelményeit a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet szabályozza. Ahogyan az alapvizsgálatok esetében, úgy a felülvizsgálatnál is írásba kell foglalni a (felülvizsgálati) szakértői véleményt. A szülőnek vagy nagykorú tanuló esetén a tanulónak, ha a szakértői vélemény tartalmával, vagy a szakértői bizottság eljárásával nem ért egyet, a szakértői vélemény kézhezvételétől számítva tizenöt nap áll rendelkezésére, hogy jogorvoslati eljárást kezdeményezzen az illetékes járási hivatalnál. (131/2019/OJBIT)

Amennyiben az érintett gyermek, tanuló esetében valamely körülmény, akár állapotváltozás indokolná a szakértői vélemény felülvizsgálatát, ez esetben a következő rendelkezések az irányadóak. A szakértői véleményben foglaltak felülvizsgálatával kapcsolatban a korábban hivatkozott 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 23. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti azzal a megkötéssel, hogy a szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor köteles lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő felülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra. Ugyanezen § (3) bekezdés c) pontja szerint a szülő kérésére indított eljárásban teljes körű vizsgálati eljárást kell lefolytatni, feltéve, hogy az utolsó teljes körű vizsgálat óta több mint két év telt el.

A hivatalunkhoz forduló szülő sérelmesnek találta, hogy mozgássérült gyermeke fejlesztéseire olyan pedagógust jelölt ki a szakszolgálat, aki főként értelmi kompetenciai fejlesztésre törekszik. A szülő leírása szerint a szakértői vélemény is alátámasztja, hogy gyermeke ép intellektusú, szellemileg jól teljesít. Mozgásszervi változásai ugyanakkor negatív irányba mutatnak, amit a szülő meglátása szerint a nem megfelelő ellátási forma okozott.

A panaszban leírtak szerint a gyermek egyéni ellátására csak a délelőtti órákban adódott volna lehetőség, a szülő azonban tartott attól, hogy ez gyermeke tanulmányi eredményeinek rovására menne. A szülő azt sem találta ideálisnak, hogy a heti három óra fejlesztést tömbösítve, egy napon tartásuk meggyőzően. A szülő és a gyermeket operáló szakorvos is gyógytornász segítségét látta indokoltnak a kijelölt fejlesztő pedagógusi ellátás helyett.

A beadványban leírtakkal kapcsolatban tájékoztattuk a szülőt, hogy a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az eljáráshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatok típusaira, a szükséges szakemberre és annak feladataira. A szülő által csatolt szakértői vélemény alapján a gyermek mozgásfejlesztésére szomatopedagógus vagy konduktor volt meghatározva.

A szülő panaszával megkereste a tankerületet, ahol azt a választ kapta, hogy a gyermek fejlesztése megfelel a szakértői véleményben foglaltaknak.

Felhívtuk ugyanakkor a szülő figyelmét, hogy amennyiben nem ért egyet a szakvéleményben megfogalmazottakkal, lehetősége van gyermeke ismételt vizsgálata céljából felülvizsgálati eljárást kezdeményezni. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 22. § (1) bekezdése alapján, ha a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, vagy sajátos nevelési igényű, a szakértői bizottság hivatalból, hatósági megkeresésre, szülői kérelemre,

vagy a gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola kérelme alapján felülvizsgálati eljárást folytat le. A felülvizsgálati eljárásra – a folyamatos figyelemmel kísérés kivételével – a szakértői bizottsági vizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ha a rendelet másképp nem rendelkezik, a szakértői bizottság szakértői véleményét a végrehajtásának megkezdését követő első nevelési év, tanév során hivatalból felül kell vizsgálni. Az első hivatalból történő felülvizsgálatában nem vehet részt az, aki a szakértői vélemény megalkotásában közreműködött.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 23. § (1) bekezdése alapján a szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti. A szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor köteles lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő felülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy a szakértői véleményben előírt fejlesztéseken túl természetesen lehetőségei, meggyőződése szerint választhat további, magánúton megvalósuló fejlesztéseket, azok igénybevétele azonban nem mentesíti a tanulót a számára előírt fejlesztésen való részvétel alól.

Tájékoztattuk továbbá, hogy a szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti, melynek keretében működik a gyógytestnevelés. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 54. fejezetének 142. §-a tartalmazza a könnyített és a gyógytestnevelés szervezésével, a tanulók könnyített vagy gyógytestnevelési órára történő beosztásának rendjével összefüggő rendelkezéseket. Eszerint a tanulót, ha egészségi állapota indokolja, az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-óra kell beosztani. (733/2018/OJBIT)

A szülő beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermeke miatt fordult hozzánk, mivel az iskola a tanuló magatartásproblémáit nem tudta pedagógiaileg kezelni, ezért arra hívta fel, hogy keressen másik iskolát, vagy legyen magántanuló. A panasszal kapcsolatban tájékoztattuk a szülőt az eltanácsolással kapcsolatban kialakított állásfoglalásunkról, kiemelve azt, hogy álláspontunk szerint az eltanácsolás kényszerrel párosuló megoldásának nem szabad előfordulnia a köznevelési intézményekben. Ezzel a megoldási móddal az iskola ugyanis jogilag szabályozott eljárásokon kívüli útra tereli az ügyet, amelynek pedig jogilag szigorúan kötött rendben kellene zajlania.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben felmerül a pedagógusokban, hogy a gyermek nem a megfelelő intézményben tanul, úgy az iskola javasolhatja a szakértői bizottság előtti vizsgálatot. Ilyen vizsgálatot a szülő is kezdeményezhet gyermeke számára.

Amennyiben a gyermek nem sajátos nevelési igényű, vagyis számára a panasszal érintett iskola nincs a szakértői bizottság által kijelölve, úgy az intézmény kizárólag a köznevelési törvényben meghatározottak szerint szüntetheti meg a tanulói jogviszonyt. Mindez vonatkozik a magántanulói jogviszony kialakítására is, amely szintén a szakértői bizottság javaslatára jöhet létre. Tájékoztattuk a szülőt, hogy amennyiben a fentiek alapján úgy érzi, hogy gyermekével kapcsolatban jogsértően járt el az intézmény, úgy lehetősége van jogorvoslattal élni. (567/2018/OJBIT)

A gyermek nevelését, oktatását ellátó iskola, a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 23. § (4) bekezdése szerint, a felülvizsgálati eljárást – tanévenként legfeljebb egy alkalommal – bármikor kezdeményezheti, amelyről – a felülvizsgálat szükségességének indokolásával – a szülőt tájékoztatni köteles.

Az intézményvezető egy tanítványuk ügyében élt jelzéssel hivatalunknál, tájékoztatást kérve lehetőségeikről a tanulóval kapcsolatban kialakult helyzetben. A tanuló korábban már járt az érintett intézménybe, azonban költözés és szakértői bizottsági kijelölés útján több éven keresztül máshol tanult. A szakértői felülvizsgálat eredményeképpen került hozzájuk vissza a tanuló. A korábbi iskola véleménye, valamint a saját iskolájuk pedagógusainak felmérése alapján a tanulót a hatodik osztályba sorolták be, ahová megítélésük szerint jól beilleszkedett.

Az új tanév szeptemberével azonban a gyermekben változás volt tapasztalható, sokasodtak a magatartási problémák, a tanulást hanyagolta, többször összetűzésbe került iskolatársai-val. Egy ilyen konfliktus verekedésbe torkollott, amikor is eltörte egyik társa orrát. Az esettel kapcsolatban jelzéssel éltek a gyermekjóléti szolgálat felé. Az igazgató tájékoztatása szerint a betegség miatt kiesett gyógypedagógus általi fejlesztést nem tudták pótolni a tanuló részére, ezért novembertől a tanuló három óra fejlesztés helyett már egy órát sem kapott.

Az iskola megítélése szerint a tanuló jelenlegi állapotát, a neki megfelelő oktatási formát szükséges lenne felülvizsgálni, mivel a normál osztálylétszám helyett a kis létszámú oktatást tartanák megfelelőnek a számára. A helyzetet nehezítette továbbá, hogy a tanuló családi háttere nem rendezett. A gyermeket nevelő édesanya külföldön dolgozik, ezért amennyire tudnak, a nagyszülők gondoskodnak a gyermekről, a családsegítő bevonásával. A szülővel való együttműködés nehezített, az intézményvezető megítélése szerint ez a helyzet nem szolgálja a tanuló jogainak, érdekének védelmét.

Tájékoztattuk az intézményvezetőt a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló kategóriáiról, a szakértői bizottsági eljárás kereteiről. Tájékoztattuk az igazgatót, hogy a szakértői véleményben foglaltak kötelezettséget jelentenek a szülő, továbbá az intézmény részére is, azok figyelmen kívül hagyása a gyermek jogainak sérelmét okozza. A gyermek részére előírt fejlesztés szakemberhiány miatti elmaradása esetén az intézmény fenntartójának kell gondoskodnia arról, hogy a megfelelő szakember biztosított legyen.

Kiemeltük, hogy amennyiben a pedagógusok azt tapasztalják, hogy a szakértői bizottság vizsgálatához képest a gyermek állapota megváltozott, úgy az intézménynek lehetősége van a gyermek felülvizsgálatát kérni a következők szerint.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 22. § (1) bekezdése alapján, ha gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd vagy sajátos nevelési igényű, a szakértői bizottság hivatalból, hatósági megkeresésre, szülői kérelemre vagy a gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola kérelme alapján felülvizsgálati eljárást folytat le. A felülvizsgálati eljárásra – a folyamatos figyelemmel kísérés kivételével – a szakértői bizottsági vizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. A 23. § (4) bekezdése szerint a gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola a felülvizsgálati eljárást – tanévenként legfeljebb egy alkalommal – bármikor kezdeményezheti, amelyről – a felülvizsgálat szükségességének indokolásával – a szülőt tájékoztatni köteles.

A szülő együttműködési kötelezettsége is megfogalmazást nyer a jogszabályokban. A köznevelési törvény 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján a szülő kötelessége, hogy gondoskodik gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét.

Ez a szülői együttműködési kötelezettség kiemelt fontosságú, ám annak hiányában is érvényt lehet szerezni a gyermek megfelelő ellátáshoz való jogának érvényesítése érdekében. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet rögzíti, hogy a szülői egyetértés hiányában a vizsgálatot kezdeményező intézmény eljárás megindítását kéri, mely során az illetékes járási hivatal közigazgatási hatósági eljárás keretében hoz döntést a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény megállapításával, illetve a szakértői véleményben foglaltak

kal összefüggésben. Tájékoztattuk továbbá, hogy aki a pedagógiai szakszolgálatra vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően készített szakvéleményben foglaltakat szándékosan figyelmen kívül hagyja, szabálysértést követ el. (378/2018/OJBIT)

Sok esetben azzal kapcsolatban éltek panasszal a hozzánk forduló szülők, hogy az iskola, illetve a pedagógusok nem veszik figyelembe szakértői véleményében foglalt javaslatokat, ilyen módon előfordul, hogy az előírt fejlesztések mellett a nevelési-oktatási javaslatok, a kedvezmények sem biztosítottak a tanulók számára. (54/2018/OJBIT, 280/2018/OJBIT)

A beadványozó sajátos nevelési igényű, disz kalkulálvaival diagnosztizált gyermekének komoly nehézséget okozott, hogy a megtanultakról írásban adjon számot. A szülő kezdeményezésére a gyermek szakértői véleményében is feltüntették, hogy szóbeli számonkérése javasolt, a pedagógusok azonban nem akarták ezt figyelembe venni.

Tájékoztattuk a szülőt a kapcsolódó jogszabályi rendelkezésekről. Kiemeltük, hogy amennyiben a szakértői véleményt nem támadta meg, úgy az hatályossá vált, és az abban foglaltak kötelezőek mind a tanuló, mind a szülő, mind a pedagógusok számára. A szakértői véleményben foglaltak figyelmen kívül hagyása a gyermek oktatási jogainak sérelmét okozza. Ismertettük a szülővel a jogorvoslati lehetőségeket. (304/2018/OJBIT)

Egy édesanya levele szerint gyermekének osztályfőnöke ellenszenvvel viseltetett a tanulóval szemben, ami az értékelésében, a fegyelmezési eszközeiben és a szülők felé tett jelzésekben is megnyilvánult. A panaszos sérelmezte, hogy a szakértői vélemény szerint figyelemhiányos hiperaktivitás-zavarral diagnosztizált gyermekének sajátos nevelési igényére nem volt kellő tekintettel az osztályfőnök. A panaszos kifejtette, hogy rossz magatartása miatt több ízben is az iskolán kívüli osztályprogramokról való kizárással büntették gyermekét, annak ellenére, hogy a házirend ezt nem sorolja fel az alkalmazható fegyelmezési eszközök között. A szakértői véleményben foglaltakat többször a szaktanárok sem vették figyelembe a gyermek teljesítményének értékelésénél.

A szülőt tájékoztattuk a vonatkozó jogszabályi előírásokról. Felhívtuk a figyelmét arra, hogy a szakértői véleményben foglaltak kötelezettséget jelentenek az intézmény részére. Azok figyelmen kívül hagyása a gyermek oktatási jogainak sérelmét okozza. Tájékoztattuk továbbá a panaszost, hogy a nevelési-oktatási intézmény házirendjében kell szabályozni a fegyelmező intézkedések formáit és alkalmazásának elveit. A tanulók kötelezőségező magatartásának szankcionálására tehát az intézmény házirendjében meghatározott fegyelmező intézkedések állnak rendelkezésre.

A fentiekben túl tájékoztattuk a szülőt a jogorvoslati lehetőségekről, és javasoltuk, hogy amennyiben az intézmény fenntartójához címzett megkeresésére nem rendeződik kielégítően a helyzet, ismételt forduljon hivatalunkhoz. (742/2018/OJBIT, 754/2018/OJBIT)

Előfordult, hogy azt sérelmezték, az oktatás során a pedagógusok nem veszik figyelembe az értékelés és minősítés alóli mentesítésre irányuló javaslatot. E kérdéskör jogi szabályozását mindkét érintett csoport tekintetében a következő rendelkezések rögzítik.

A köznevelési törvény 56. § (1) bekezdésének 2018. szeptember 1-től hatályos szöveggelapota szerint a sajátos nevelési igényű tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az igazgató mentesíti

- a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
 b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

Az érettségi vizsgán az (1) bekezdés b) pont szerinti tantárgyak helyett a tanuló – a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat. Az érettségi vizsgára vonatkozó kapcsolódó részletszabályokat az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet rendezi.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulókra vonatkozóan a köznevelési törvény 56/A. §-a rögzíti, hogy a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján fejlesztő foglalkoztatásban és az e törvényben, továbbá jogszabályban meghatározott kedvezményekben részesülnek.

Gimnáziumba járó gyermeke ügyében kérte állásfoglalásunkat egy hivatalunkat megkereső szülő. Beadványa alapján a tanuló diszgráfiával küzd, ebből kifolyólag a szakszolgálat szakértői véleményében mentesítette őt az anyanyelvi és idegen nyelvi helyesírásának értékelése alól. Jelenlegi gimnáziumába úgy nyert felvételt, hogy az intézményvezetőnek tudomása volt a tanuló helyzetéről. A médiában „Tajgetosz-törvényként” emlegetett jogszabály-módosítást követően azonban arról tájékoztatta az igazgató a szülőt, hogy a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók értékelés alóli felmentése a változással érvényét veszítette, így ezzel a jövőben nem élhet a panaszos gyermeke sem.

A panaszos arról kérte hivatalunk tájékoztatását, hogy a módosítás valóban érinti-e a tanulmányait korábbi szabályozás szerint megkezdő tanulókat, vagy az kizárólag a hatályba lépését követően iskolát kezdő diákokra alkalmazandó.

Válaszunkban megküldtük a panaszos számára a törvénymódosítás kapcsán Dr. Áder János köztársasági elnök megkeresésére kialakított szakmai álláspontunkat. A legtöbb sajtómegjelenés kiemelte, hogy az új jogszabály az írási, olvasási, számolási zavaros (szaknyelven diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás) gyermekekre is vonatkozik. Ez azonban nincs így, ezekre a gyermekekre ugyanis nem vonatkozik a törvénymódosítás hivatkozott paragrafusa. A jogszabályban említett beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) kategória nem azonos a sajátos nevelési igényű (SNI) kategóriával.

A köznevelési törvény által bevezetett fogalomhasználat szerint a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermeknek, tanulónak minősül mind a sajátos nevelési igényű, mind pedig a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség a fogalmi elhatárolás szerint nem fogyatékosági kategória, hanem nehézség, az ide tartozó gyermekeket ezen a nehézségen pedagógiai eszközökkel kell átlendíteni. A módosítás kizárólag erre az érintetti körre vonatkozik, és azt mondja ki, hogy az értékelés és minősítés alóli mentesítést 2030-ig vezetik ki a rendszerből. A diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás gyermekek ugyanakkor a sajátos nevelési igényű kategóriába tartoznak, a hivatkozott törvénymódosítás erre a kategóriára nem vonatkozik.

Lényeges továbbá, hogy a módosítás csak felmenő rendszerben, 2018. szeptember 1-jével lép életbe. Az a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló, akit 2018. augusztus 31. napjáig a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól mentesítettek, a mentesítés időtartamának

félbeszakadása nélkül, középfokú iskolai tanulmányainak befejezéséig egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés és az adott tárgy esetén az érettségi alól is mentesülhet. (539/2018/OJBIT)

Kérdésként merült fel, hogy megengedett-e az első osztályba járó, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló teljesítményének fekete, kék, zöld, piros pontokkal való értékelése.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A szakértői bizottság a szakértői véleményében tesz javaslatot a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

A szülői beadványhoz csatolt szakértői vélemény nem rendelkezett arról, hogy a gyermek az értékelés, minősítés alól mentesítve lenne, így értékelését illetően nem vonatkozott rá sajátos rendelkezés. Erre tekintettel a következőkről tájékoztattuk a szülőt.

A köznevelési törvény 54. §-ának (3) bekezdése szerint az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített vagy felzárkóztatásra szorul. Tájékoztattuk továbbá a szülőt, hogy a fentiek alapján a gyermeke iskolájában a tanulók értékelésének elveit, módját az intézmény pedagógiai programjában ellenőrizheti, ismerheti meg. (117/2018/OJBIT)

Az egyéb többletkedvezmények kapcsán a köznevelési törvény 51. § (5) bekezdése rögzíti, hogy a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló részére a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az adottságaihoz. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 26-45. §-a határozza meg a középfokú iskolákba történő jelentkezés rendjét és a felvételi eljárás szabályait, ezen belül a kedvezmények érvényesítésére vonatkozó rendelkezéseket. A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos részletszabályokat ugyanezen rendelet 65-72. §-ai rendezik.

Azzal a kérdéssel kereste meg hivatalunkat egy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek édesanyja, hogy a helyesírási értékelés alól mentesített tanuló miként tudja ezt a könnyítést a központi felvételi eljárás során érvényesíteni.

Tájékoztattuk a szülőt a köznevelési törvény 51. § (5) bekezdésében a felvételi vizsga kapcsán rögzített korábban hivatkozott rendelkezésekről. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 26-45. §-a határozza meg a középfokú iskolákba történő jelentkezés rendjét és a felvételi eljárás szabályait, ezen belül a kedvezmények érvényesítésére vonatkozó részletszabályokat. A középfokú felvételi eljárásba történő jelentkezés kizárólag ezen szabályok keretei között történhet.

A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő jelentkezőre vonatkozó speciális eljárási szabályok a középfokú felvételi eljárás szempontjából a köznevelési törvény 4. § 25. pontjában meghatározott sajátos nevelési igényű, illetve az 4. § 3. pontjában meghatározott beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulóknak vonatkoznak. Mindkét érintett kör különleges bánásmódnak megfelelő ellátását a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 33. § (3) bekezdése szerint, amennyiben a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő jelentkező

élni kíván a köznevelési törvény 51. § (5) bekezdésében biztosított jogával, a központi írásbeli vizsga jelentkezési lapjához csatolnia kell az erre vonatkozó kérelmet, valamint a szakértői bizottság véleményét. A központi írásbeli vizsgát szervező gimnázium, szakgimnázium igazgatója a kérelemről a döntését határozat formájában hozza meg. A döntés kizárólag a központi írásbeli vizsga letételének körülményeire vonatkozhat. Az igazgató döntésében rendelkezik az iskolai tanulmányok során a tanuló által használt, megszokott eszközök biztosításáról, az írásbeli dolgozat elkészítéséhez a munkaidő meghosszabbításáról, a vizsga meghatározott részeinek értékelése alóli felmentésről.

A tanulóval kapcsolatos döntések meghozatalakor az igazgatónak a szakértői vélemény javaslati részében foglaltakra figyelemmel kell lennie, ezzel összefüggésben mérlegelési jogköre nincs.

A központi írásbeli vizsgára vonatkozó speciális elbírálást minden esetben tehát írásos kérelemben kell igényelni az írásbeliztető intézményben. A sajátos nevelési igényhez kötődő speciális szabályok alkalmazására irányuló kérelemről a központi írásbeli vizsgát szervező középiskola igazgatója a döntését határozat formájában hozza meg. A biztosítandó kedvezmények, mentesítések körét azonban a tanuló vizsgálata nyomán kiállított szakértői bizottsági javaslatok alapozzák meg, vagyis a vizsga feltételeinek meghatározásakor az illetékes szakértői bizottság által kiállított szakértői véleményben foglaltak az irányadók. Az e körben hozott döntés azonban kizárólag a központi írásbeli vizsga letételének körülményeire vonatkozhat.

Tájékoztattuk a hozzánk fordulót, hogy a további kérdéseivel kapcsolatban megkeresheti a központi felvételi vizsgát lebonyolító Oktatási Hivatal illetékes szervezeti egységét. (594/2018/OJBIT)

Ahhoz azonban, hogy a tanuló ezeket a speciális lehetőségeket igénybe vehesse, a szakértői vélemény, illetve ezirányú szakértői javaslat nélkülözhetetlen. Amennyiben a szakértői vélemény a tanuló vonatkozásában értékelés és minősítés alóli mentesítésre, illetve egyéb kedvezmények biztosítására tesz javaslatot, ezeket a tanuló számára biztosítani kell. A tanulóval kapcsolatos döntések meghozatalakor az igazgatónak a szakértői vélemény javaslati részében foglaltakra figyelemmel kell lennie, ezzel összefüggésben mérlegelési jogköre nincs.

Egy nyolcadik osztályba járó, diszlexiával, diszgráfiával, és az iskolai készségek egyéb kevert zavarával diagnosztizált tanuló ügyében kérte segítségünket a panaszos. A szakértői bizottság megállapította, hogy a gyermek sajátos nevelési igényű, erre tekintettel matematikából és helyesírásból indokolt esetben az értékelés, minősítés alóli mentesítés, az írásbeli számonkérés helyett pedig a szóbeli feleltetést ajánlott előnyben részesíteni, valamint a beszámolók során hosszabb időt kell számára biztosítani. A tanuló mindezeket túl heti három óra, gyógypedagógus által megtartott rehabilitációs, illetve rehabilitációs foglalkozásra volt jogosult.

A panaszban foglaltak szerint mindebből szinte semmi nem valósult meg a gyermek esetében. A tanulóknak ténylegesen csak heti egy óra fejlesztést biztosított az intézmény, a beszámolók és a feladatok elvégzése során hosszabb időt nem kapott, egyes tantárgyakat tanító szaktanárok nem engedélyezték számára, hogy írásbeli beszámoló helyett szóban adjon számot tudásáról, és eszközt sem használhatott a feladatok megoldásához.

A beadványban írtakkal kapcsolatban tájékoztattuk a panaszost a fent idézett, kapcsolódó jogszabályi rendelkezésekről. Tekintettel a sajátos nevelési igényű tanuló ezen státuszára, valamint az esetében a szakértői bizottság által tett szakértői javaslatokra, a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a tanuló számára a szakértői véleményben foglaltak szerint kell biztosítani. Amennyiben a szülő a szakértői véleményt nem támadta meg, úgy az hatá-

lyossá válik, és az abban foglaltak kötelezővé válnak mind a tanuló, mind a szülő, mind a pedagógusok számára.

A fentieknek megfelelően a szakértői véleményben foglaltak kötelezettséget jelentenek az intézmény részére, azok figyelmen kívül hagyása a gyermek oktatási jogainak sérelmét okozza. Felhívtuk a panaszos figyelmét, hogy hivatalunk eljárási szabályainak értelmében vizsgálatunk megindítására azt követően nyílik lehetőség, hogy kimerítette a megelőző jogorvoslati lehetőségeket. Javasoltuk ezért, hogy jogorvoslati kérelmével forduljon az érintett intézmény fenntartójához, majd ha panasza nem oldódik meg, ismételten küldje el azt a keletkezett dokumentumokkal együtt hivatalunkhoz. (197/2018/OJBIT)

Egy hivatalunkat megkereső iskolaigazgató arról kérte állásfoglalásunkat, hogy milyen lehetőségek vannak az iskolába járó epilepsziás tanuló informatika tantárgy tanulása alóli felmentésére.

A szülők intézményhez küldött kérése arra irányult, hogy gyermeküknek ne kelljen az informatika órákon jelen lennie, és az értékelés, minősítés alól is mentesüljön a tanuló. Kérelmüket ugyanakkor kizárólag szakorvosi véleménnyel támasztották alá, a gyermek szakértői bizottság általi megvizsgálását, szakértői vélemény kiállítását az intézmény többszöri jelzése ellenére sem kezdeményezték.

Az intézményvezetőt tájékoztattuk arról, hogy a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani, hiszen a szakértői bizottság ebben tesz javaslatot a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra, a szükséges szakemberre és annak feladataira.

Az értékelés és minősítés alóli mentesítés esetkörüire a köznevelési törvény 56. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadók.

Amennyiben azonban a tanuló szakértői bizottság előtti vizsgálatára nem került sor, úgy a következő jogszabályi lehetőségek állnak rendelkezésre a helyzet jogi rendezésére. A köznevelési törvény 55. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az igazgató a gyakorlati képzés kivételével a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi. Ez esetben a köznevelési törvény 55. § (3) bekezdése alapján az igazgató által meghatározott időben, és a nevelőtestület által meghatározott módon ad számot tudásáról.

A másik lehetőség, amely csak meghatározott tantárgyak esetén vehető igényben, az, hogy a köznevelési törvény 55. § (1) bekezdése alapján az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi.

Tájékoztattuk az intézményvezetőt, hogy amennyiben nem készségtárgyra vonatkozik a szülők kérése, úgy kizárólag a tanórai foglalkozásokon való részvétel alóli felmentésre és osztályozóvizsga előírására van lehetőség. (128/2018/OJBIT)

Az oktatási jogszabályok a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók kapcsán több kérdésben, így például az iskolaérettség, tankötelezettség, magántanulóság kérdésével kapcsolatban is eltérő rendelkezéseket állapítanak meg. A szülő döntési joga számos kérdésben korlátozott, mivel ezeknek a tanulóknak nevelése-oktatása, fejlesztése kizárólag a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően történhet. A szakértői véleménynek kell tartalmaznia annak megállapítását, hogy a sajátos nevelési igényű tanuló a tankötelezettségét kizárólagosan iskolába járással, illetve kizárólagosan magántanulóként teljesítheti.

Egy iskola vezetése kereste meg hivatalunkat segítséget kérve az iskolájukban előállt helyzettel kapcsolatban, mivel jogszerűen kívántak eljárni a majdani elsős gyermek felvétele kapcsán. A megkeresés szerint a szakértői bizottsági vizsgálat a 2018 januárjában hatodik életévét betöltött gyermek esetében nem javasolta, hogy iskolába járjon, sőt heti három óra rehabilitációs fejlesztést írtak elő a gyermeknek. Azonban a szülő nem értett egyet a vizsgálat eredményével, és felkereste az iskolát, a gyermek beíratását kezdeményezve.

A következőkről tájékoztattuk a hozzánk forduló intézményi képviselőt. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 21. § (1) bekezdése szerint a tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megléte, annak igazolása. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet határozza meg.

A köznevelési törvény 45. §-a szerint Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. A tankötelezettség kezdetéről az óvoda vezetője, ha a gyermek nem járt óvodába az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság, illetőleg az óvoda, az iskola vezetője vagy a szülő kezdeményezésére az iskolaérettségi vizsgálat alapján a szakértői bizottság dönt.

A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 7. § (1) bekezdése szerint a szakértői bizottsági tevékenység keretében az intézmény szakértői bizottsága a gyermek, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerint orvosi, sajátos nevelési igény gyanúja esetén komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség megállapítása céljából. A gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása a járási szakértői bizottság feladata.

Tájékoztattuk az intézményvezetőt, hogy a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 15. § (3) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget nem érte el, a szakértői bizottság a szülőt tájékoztatja, hogy a gyermeknek óvodai nevelésben kell részt vennie, és a gyermek fejlettségéről a lakóhely, ennek hiányában a tartózkodási hely szerint illetékes járási hivatal értesíti.

A fentieknek megfelelően a szülő által választott általános iskola nem jogosult felvenni azt a gyermeket, akinek az iskolába lépéshez szükséges fejlettségét nem állapították meg. Ez olyan előkérdés, melynek meghozatalát a szülőnek mindenképpen meg kell várnia. Abban az esetben, ha a szakértői bizottság szakvéleményével nem ért egyet, azt jogosult jogorvoslati úton megtámadni, ám ha a jogorvoslat kimerítése után a szakvélemény érvényessé válik, a szülőnek annak megfelelően kell eljárni. (375/2018/OJBIT)

A szülő súlyosan mozgáskorlátozott gyermeke kapcsán érdeklődött a tankötelezettség alóli mentesülés lehetőségéről. Levele szerint a nyolcadik osztályos gyermek súlyosan mozgáskorlátozott, kerekesszékes. Az édesanya elmondása szerint a ritka genetikai betegség miatt a gyermek mindenben segítségre szorul, semmit nem tud egyedül csinálni. A szülő tisztában van a tankötelezettség 16 éves felső határával, kérdése arra irányult, hogy a gyermek állapotára tekintettel kaphat-e ez alól mentesítést.

A hatályos jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel a következőkről tudtunk tájékoztatást adni a hozzánk forduló szülőnek. Az Alaptörvény Szabadság és Felelősség című fejezete XI. cikke kimondja, hogy minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

A köznevelési törvény 45. § (1) és (3) bekezdése szerint Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti. A köznevelési törvény fogalom-meghatározása szerint a tanév az iskolában, kollégiumban szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tartó időszak.

A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

A fentiek szerint tehát kizárólag sajátos nevelési igényű tanuló esetében van lehetőség eltérni a jogszabály által rögzített életkortól, ez azonban csakis a tankötelezettség meghosszabbításával történhet, erről a kérdéssel viszont a szakértői bizottságnak kell rendelkeznie.

A tankötelezettséggel kapcsolatban a szülő oldalán a köznevelési törvény kötelezettségként rögzíti, hogy köteles biztosítani gyermeke tankötelezettségének teljesítését, ennek elmulasztása szabálysértési eljárást vonhat maga után.

A tankötelezettség általános iskolában, középfokú iskolában, Köznevelési és Szakképzési Hídprogram keretében, valamint fejlesztő nevelés-oktatásban (súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló esetében) teljesíthető.

A köznevelési törvény által rögzítettek szerint a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulóknak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. A szülő döntési joga számos kérdésben korlátozott, mivel ezen tanulók nevelése-oktatása, fejlesztése kizárólag a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően történhet.

A szakértői bizottság a tanuló vizsgálata alapján kiállított szakértői véleményben rendelkezik többek között a tanuló tankötelezettségének teljesítéséről, a sajátos nevelési igényének megfelelő intézmény kijelöléséről, az osztályfok szerinti besorolásáról, a tanuló nevelésével, oktatásával kapcsolatos sajátos követelményekről, fejlesztési feladatokról, továbbá a szükséges szakemberre vonatkozó javaslatról.

A gyermek, tanuló ellátására a szakértői véleményben foglaltak szerint akkor kerülhet sor, ha az abban foglaltakkal a kiskorú tanuló esetén a szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló egyetért, ebben az esetben a szakértői véleményben foglaltak mind a szülő, a gyermek, tanuló, mind pedig az abban kijelölt intézmény vonatkozásában kötelezővé válnak. (22/2018/OJBIT)

A szakértői bizottság a tanuló állapota, a vizsgálati eredmények alapján kiállított szakértői véleményben rendelkezik a tankötelezettség teljesítésének módjáról is. A kötelező tartalmi elemek között kell meghatározni ugyanis, hogy a tankötelezettség kizárólagosan iskolába járással, illetve kizárólagosan magántanulóként teljesíthető. Ha a tanuló a szakértői véleményben foglaltak szerint a tankötelezettségét kizárólagosan magántanulóként teljesítheti, a heti foglalkoztatás idejét és a felkészüléshez szükséges szakemberekről is a szakértői bizottság rendelkezik.

A szülő arról kért tájékoztatást, hogy a sajátos nevelési igényű magántanuló gyermekének jár-e a szakértői véleményben előírt fejlesztés. Annak ellenére, hogy a szakértői vélemény a tanuló többi tanulóval történő együttnevelését javasolta, levele alapján először a pedagógus, majd az intézményvezető nyomására magántanulói státuszt kellett kérelmeznie, hogy a ta-

nuló az iskolában maradjon. Arra hivatkozással azonban, hogy a magántanulói státuszt a szülő kérte, az iskola igazgatója szerint a tanulónak nem jár fejlesztés. Ez egyébként csak a logopédiai foglalkozásra vonatkozott, mivel a többi fejlesztést már eddig is magánúton vették igénybe. A szülő tájékozódott a szakértői bizottságnál, ahol megerősítették számára, hogy a gyermeket nem tehetik ki az intézményből.

A következőkről tájékoztattuk a hozzánk forduló szülőt. A köznevelési törvény 47. § (1) bekezdése szerint a sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Tájékoztattuk a szülőt, hogy az általa leírtak felvetik az oktatási jogok sérelmének gyanúját, melyet hivatalunk a jogorvoslat kimerítését követően ki tud vizsgálni. (616/2018/OJBIT)

A szülő az egyéni tanrendről kért információt elsős gyermeke kapcsán. A tanuló sajátos nevelési igényű, emiatt a harmadik óra után már nehezen koncentrálni, szétesik a figyelme. Az édesanya arról kért tájékoztatást, hogy van-e arra mód, hogy a tanuló csak az első órát látogassa (matek/magyar, írás, fejlesztő órák).

A következőkről tájékoztattuk a szülőt. Az általa használt egyéni tanrend fogalom a köznevelés rendszerében ismeretlen. A köznevelési törvény rögzíti ugyanakkor az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás jogintézményét, amit azonban külön kell kezelni a magántanulói státusztól. A nevelés és oktatás ezen formája a sajátos nevelési igényű tanuló számára engedélyezhető, a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást biztosít.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 11. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelés és oktatást engedélyez. Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie. Az egyéni továbbhaladás – valamennyi vagy egyes tantárgyakból – különböző évfolyamokig, de legkésőbb – az e bekezdésben foglalt kivétellel – a negyedik évfolyam végéig tarthat. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanuló esetében az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás a fejlesztő nevelés-oktatás teljes időtartamára engedélyezhető.

A beadvány szerint a szülő elképzelése az volt, hogy gyermeke minden nap csak az első három tanítási órán vegyen részt. A fenti jogszabályi rendelkezések szerint az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás nem ezt takarja. Javasoltuk a szülőnek, hogy konzultáljon a szakértői bizottsággal, hogy milyen lehetőség van gyermeke tanóráin történő részvételének csökkentésére. Az általa elképzelt megoldás esetlegesen megvalósítható a magántanulói jogviszony keretei között, ám erről mindenképpen a szakértői bizottságnak kell döntenie. (596/2018/OJBIT)

Ha a sajátos nevelési igényű tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a nevelési tanácsadási feladatot, szakértői bizottsági feladatot ellátó intézmény szakértői véleménye alapján tanulmányait magántanulóként folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, az ehhez szükséges pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. Az iskolában nem foglalkoztatott szakemberek biztosításáról a beilleszkedési, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló esetén a szakvéleményt kiállító a nevelési

tanácsadást ellátó intézménynek, sajátos nevelési igényű tanuló esetén pedig az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat keretében kell gondoskodni. (187/2018/OJBIT)

Minden évben visszatérő kérdéskör a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló oktatásával összefüggésben igénybe vehető szolgáltatások, kedvezmények, juttatások, így az utazási vagy az étkezési kedvezmények kérdése. Ezen kérdések sok esetben túlmutatnak az oktatási jog vetületén, de minden esetben igyekszünk a szülők felé segítséget, információt nyújtani.

Sajátos nevelési igényű, Down-szindrómás gyermek iskolába utaztatásával kapcsolatban kért segítséget egy anyuka. Levele szerint a tanuló az iskolabusz meghibásodása miatt közel egy hetet hiányzott már a számára kijelölt speciális intézményből. A család gépjárművel nem rendelkezett, így a 10 éves tanuló iskolába szállítását önerőből nem tudták megoldani.

A szülő tájékoztattuk, hogy az utazási támogatások különböző formáit, az arra való jogosultságok megállapításának, igazolásának módját több jogszabály együttesen határozza meg. A sajátos nevelési igényű státuszra tekintettel utazási kedvezmény vagy utazási költségterítés csak a helyközi költségterítésre érvényes. Javasoltuk a szülőnek, hogy ennek feltételeiről kérje a szakértői bizottság tájékoztatását.

Tájékoztattuk továbbá a hozzánk fordulót, hogy amennyiben a saját gépkocsival történő utazás nem megoldható, úgy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény értelmében igénybe vehetik a szociális alapszolgáltatások közé tartozó a támogató szolgáltatást. E törvény 65/C. §-a szerint a támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. A támogató szolgáltatás feladata a fogyatékos jellegűnek megfelelően különösen az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása (speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése). Javasoltuk a szülőnek, hogy amennyiben a támogató szolgálat igénybevételéről dönt, úgy annak lehetőségeiről érdeklődjön a lakóhelye szerinti önkormányzatnál.

A köznevelési törvény 74. § (5) bekezdése szerint a lakóhely, ennek hiányában a tartózkodási hely szerint illetékes települési önkormányzat megtéríti a kötelező felvételt biztosító óvodába való utazás költségeit, továbbá szükség esetén gondoskodik kísérő személyről a gyermek részére, ha az óvoda a településen kívül található, és az óvodába való utaztatást az önkormányzat nem biztosítja. A kötelező felvételt biztosító iskolába való utaztatásról a fenntartó gondoskodik.

A fenti jogszabályi rendelkezések szabályozzák az utazással kapcsolatos kérdéseket. Az, hogy az érintett gyermek utaztatása milyen szolgáltatás keretei között történik, nem derült ki egyértelműen a szülő leveléből. Tájékoztattuk ugyanakkor, hogy amennyiben úgy véli, gyermeke oktatási jogai az intézmény mulasztása okán sérülnek, jogorvoslati kérelemével megkeresheti annak fenntartóját. (188/2018/OJBIT, 553/2018/OJBIT)

A sajátos nevelési igényű gyermeke kapcsán a gyermekétkeztetési térítési díjkezdmény lehetőségéről kérte hivatalunk tájékoztatását a hozzánk forduló szülő. Mivel a kérdéskör nem szorosan az oktatási jog területéhez kapcsolódott, ezért a beadványozó levelét továbbítottuk az Emberi Erőforrások Minisztériumának illetékes főosztályához.

A szakterület hivatalunk által is elfogadott állásfoglalása szerint a Gyvt. 21/B. § (2) bekezdés c) pontja értelmében az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os

normatív kedvezményével kell biztosítani a bölcsődés, óvodás, valamint az 1-8. évfolyamnak megfelelő és afölötti életkorú tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy más jogcímen a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

A Gytr. 18. § (5) bekezdése egyértelműen meghatározza az intézményi gyermekétkeztetés kedvezményének tartós betegség vagy fogyatékoság fennállása alapján történő igénybevétele. Eszerint bölcsődei, mini bölcsődei gondozásnál a Gyvt. 150. § (6) bekezdés b) pontjában, valamint intézményi gyermekétkeztetésnél a Gyvt. 21/B. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltak fennállását a magasabb összegű családi pótlék megállapításáról szóló határozat másolatával, ennek hiányában

- a) tartós betegség esetén szakorvosi igazolással,
- b) fogyatékoság esetén a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtásáról szóló 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 7/A. § (1) bekezdése szerinti szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményével kell igazolni.

A Gytr. fenti rendelkezéséből egyértelműen következik, hogy a tartós betegség, fogyatékoság igazolása elsősorban a magasabb összegű családi pótlék megállapításáról szóló határozat másolatával történik, de amennyiben ez nem áll rendelkezésre, szakorvosi igazolás, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alkalmas az igazolásra, függetlenül attól, hogy az e dokumentummal igazolt állapota alapján a magasabb összegű családi pótlék megállapítására nem került még sor.

A magasabb összegű családi pótlékre jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet alapján a magasabb összegű családi pótlékre nem jogosít a betegségek és fogyatékoságok teljes köre, így a beadványozó gyermekének esetében fennálló diagnózis sem. Azonban a jogalkotó annak érdekében, hogy az intézményi gyermekétkeztetés ingyenes, kedvezményes igénybevétele valamennyi tartós betegséggel, fogyatékosággal érintett gyermekre kiterjedjen, a magasabb összegű családi pótlékre nem jogosító állapotok esetében is lehetővé tette azok megfelelő szakmai fórum – a szakértői és a rehabilitációs bizottság – által történő igazolása alapján a gyermekétkeztetés kedvezményének igénybevétele. (4/2018/OJBIT)

FELSŐOKTATÁS

A felsőoktatás keretszabályait általános jelleggel a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) határozza meg. Az Nftv. 2012. szeptember 1. napján lépett hatályba, így a tanulmányi követelmények tekintetében a 2012/2013. tanévben tanulmányaikat megkezdő hallgatókra alkalmazandó. A korábbi felsőoktatási törvények (a 1993. évi felsőoktatási törvény és 2005. évi felsőoktatási törvény) alatt megkezdett képzésekről az Nftv. az átmeneti rendelkezések között rendelkezik. Állásfoglalásaink kialakítása során - a felmenő rendszerre figyelemmel - kiemelten tekintetbe kellett vennünk, hogy egy-egy panasz tárgya melyik törvény hatály alá tartozik.

Az Nftv. adja a felsőoktatás általános szabályait, mellette további részletszabályokat tartalmaznak a következő jogszabályok. Az érettségire vonatkozóan a köznevelési törvény, illetve érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: érettségi rendelet), míg a felvétellel kapcsolatban a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: felvételi rendelet) tartalmaz rendelkezéseket. A felsőoktatás keretszabályait bontja ki a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: végrehajtási rendelet). A végrehajtási rendelet rendelkezik többek között a fogyatékosággal élő hallgatók részére nyújtható kedvezményekre és mentességekre vonatkozó szabályokról. A különböző ösztöndíjakra, támogatásokra és eljárási díjakra vonatkozó rendelkezéseket a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: térítési és juttatási rendelet) szabályozza.

A képzési és kimeneti követelmények, így többek között az érintett szakok idegennyelvi követelményei, a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról szóló 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendeletből (a továbbiakban: KKK rendelet) ismerhetők meg, amely rendeletet a 2017/2018. tanévben első évfolyamon tanulmányaikat kezdő hallgatókra, majd azt követően felmenő rendszerben kell alkalmazni. A legkésőbb 2016/2017. tanévben megkezdett tanulmányokra vonatkozóan továbbra is az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendeletet (a továbbiakban: 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet) kell alkalmazni.

A 2018-ban történt jelentős jogszabályi változás a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) hatályon kívül helyezése, és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) hatályba lépése, amely jogszabályok a különböző időszakokban az Nftv. háttérjogszabályaként az eljárási jellegű kérdéseket rendezik. Ennek megfelelően átvezették a

megváltozott jogi terminológiát, így például már nem jogerős döntésről rendelkezik a törvény, hanem a döntés véglegessé válásáról. A felsőoktatási intézménynél történő jogorvoslat eljárási határidejét korábban a Ket. rögzítette, az új eljárási szabályozással bekerült az Nftv-be a jogorvoslati eljárásra vonatkozóan a legfeljebb harminc napos ügyintézési határidő is. Átalakult a felvételi eljárás jogorvoslati rendszere is. A besorolási döntés ellen a jelentkező korábban az Emberi Erőforrások Minisztériumánál élhetett jogorvoslattal, az idei évtől azonban közigazgatási pert indíthat. A per megindítása előtt az Oktatási Hivatal megvizsgálja, hogy szükséges-e saját döntésének módosítása vagy visszavonása. Amennyiben nem, a bíróság a beiratkozásig rendelkezésre álló rövid határidőre figyelemmel soron kívül és rövid határidőkkel bírálja el a keresetlevelet. Módosították továbbá a hallgatói munkaszerződés szabályozását is, a díjazás mértékét megemelték. Lényeges változás, hogy az idei évtől kivételként határozza meg a törvény a doktori képzést a kreditvitelnél meghatározott korlátozás esetében, amely szerint a képzés kreditértékének egyharmadát a fogadó intézményben kell teljesíteni.

A felsőoktatási területen hozzánk érkezett panaszokat hagyományosan három nagy csoportba osztjuk: az első csoportba az érettségi vizsgával és a felsőoktatási felvételi eljárással kapcsolatos ügyek kerülnek. A második csoportot a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének gyakorlatát bemutató ügyek alkotják, míg a harmadik csoportba a felsőoktatási tanulmányok finanszírozásának kérdéseit érintő ügyek tartoznak.

ÉRETTSÉGI-FELVÉTELI A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE

2020-tól szigorúbb feltételekkel lehet jelentkezni a felsőoktatás alapképzéseire. Mindez több hallgatói csoport esetében jogsérelem veszélyét valószínűsíti, ezért a következő jellezéssel fordultunk a szakterületért felelős oktatási államtitkárhoz a jogszabályváltozással kapcsolatban. (605/2018/OJBIT)

2020-ban alap- és osztatlan képzésre történő felvétel esetén új felsőoktatási felvételi követelmények kerülnek bevezetésre, így bemeneti feltételként emelt szintű érettségi vizsga és középfokú komplex nyelvvizsga lesz szükséges. A 2020-as változásokkal kapcsolatban a hivatalunkhoz érkezett jelzések, valamint az érintetti körökkel folytatott egyeztetések alapján jól érzékelhetően körvonalazódott a súlyos jogsérelem veszélye.

A kérdéskörrel kapcsolatos rendelkezéseket a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló 335/2014. (XII. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: módosító rendelet) 10. § (2) bekezdése vezeti be, amely rendelkezések 2020. január 1-jén lépnek hatályba. Eszerint a felvételi rendelet 23. § (3) és (4) bekezdése az alábbiakról rendelkezik. Alapképzésre, osztatlan képzésre az a jelentkező vehető fel, aki legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával vagy azzal egyenértékű okirattal rendelkezik, és

legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát tett, vagy felsőfokú végzettséget tanúsító oklevéllel rendelkezik. Ezen feltételek teljesítése mellett is szükséges a minimum ponthatár (280 pont) elérése, azonban az emelt szintű érettségi vizsgára vonatkozó feltételt nem kell alkalmazni a művészet képzési terület képzéseire jelentkezők esetében.

A felvételi rendszer bemeneti feltételeinek ezen módosítása – álláspontunk szerint – több érintetti kört hátrányosan érint, a rendelkezések hatálybalépésével esetükben súlyos jogsérelem valósulhat meg. A módosítás teljesen figyelmen kívül hagyja a fogyatékkal élő jelentkezők körét. A felvételi rendelet módosítása kivételként az emelt szintű érettségi vizsga követelménye alól a művészeti képzésbe jelentkezőket nevezi meg, tekintettel arra, hogy ezen szakok esetében a felvételi eljárás során a gyakorlati vizsga a jellemző. Ugyanakkor nem említi kivételként a fogyatékkal élő jelentkezőket, esetükben a módosítás nem rendel kimentési szabályt. A jelenlegi szabályok szerint a fogyatékkal élő jelentkezők előnyben részesítés alapján 40 többletpontra, valamint a felvételi eljárás során kedvezményekre, felmentésekre lehetnek jogosultak. Továbbá a kimenet szempontjából ezen alanyi körnek az oklevél kiállításához szükséges nyelvvizsga-mentesítésre van lehetősége. Fenti szabályok hatálybalépésével azonban a bemeneti követelmények eleve elzárják számukra a felsőoktatási intézménybe történő felvételt, így az előnyben részesítés és a felsőoktatási tanulmányok kapcsán meghatározott kedvezményekre, mentesítésekre vonatkozó rendelkezések kiüresednek.

A második alanyi kör, akiket álláspontunk szerint jelentősen hátrányosan érintenek a jogszabályi változások, a roma szakkollégium tagjai. A többi felsőoktatásba jelentkezőhöz képest e hallgatói körben lényegesen kevesebb azok száma, akik mindkét fenti feltételnek egyszerre tudnak megfelelni. A roma szakkollégiumok fontos célkitűzése a cigány értelmiség képzése, tanulmányaik támogatása, a lemorzsolódás csökkentése és a felzárkózás elősegítése. Az oklevél átvételéhez szükséges nyelvtudást is sokan már ezen szakkollégiumi keretek között sajátítják el. A fenti rendelkezések hatálybalépésével, a bemeneti követelmények említett szigorításával a roma szakkollégiumi utánpótlás gyakorlatilag megszűnhet, ez a szakkollégiumi kör kiürülhet.

A módosítással veszélyeztetett harmadik alanyi körként a pedagógusképzésbe jelentkezőket emeltük ki. A pedagógusok számának növelésére feltétlenül szükség lenne a pedagógusszakmát érintő várható nyugdíjazásokra tekintettel. A fenti intézkedés nyomán azonban előre láthatóan csökkenne a pedagógusképzésbe felvettek száma. A rendelkezésünkre álló információk szerint a pedagógusképzésbe jelentkezők körében mindkét bemeneti feltétel esetében a mutatók átlagosak, más képzési területhez képes alacsonyabb számot mutatnak. Így előre láthatóan a pedagógusképzés területén komoly létszámcsökkenéssel kell számolni a fenti rendelkezések hatálybalépését követően.

Fentiekre tekintettel felhívtuk a döntéshozó figyelmét arra, hogy a felvételi rendelet 23. § (3) és (4) bekezdésének 2020. január 1-jén történő hatálybalépésével ezen alanyi körök vonatkozásában az oktatási jogok sérelmének súlyos veszélye áll fenn. Felhívtuk a figyelmet továbbá arra is, hogy a jogsérelem orvoslása érdekében sürgős döntés szükséges, tekintettel arra, hogy a jelentkezés feltételeit, az adott évi felvételi eljárásokat legalább két évvel megelőzően kell meghatározni, nyilvánosságra hozni. (457/2018/OJBIT)

Egy panaszos szerint aggályos a felsőoktatási felvételnél kötelező nyelvvizsga 2020-tól történő bevezetése. Felhívtuk a hozzánk forduló figyelmét, hogy a hivatalunkhoz érkezett számos jelzés alapján foglalkozunk a kifogásolt rendelkezésekkel. Ezzel kapcsolatban javaslatot fogalmaztunk meg jogszabály-módosítás érdekében. (734/2018/OJBIT)

A különleges bánásmódra jogosult tanuló az érettségi vizsga során állapotára és a szakvéleményben foglaltakra figyelemmel mentesítésre, kedvezményre tarthat igényt. A szóbeli

és írásbeli érettségi vizsga során igénybe vehető kedvezmények, mentesítések körét az érettségi rendelet határozza meg. A tanuló a vizsgán mentesülhet az értékelés egy vagy több része, vagy akár az értékelés, minősítés egésze alól. Ez alapján lehet a tanulót a helyesírás értékelése alól mentesíteni, akár idegen nyelvből is. (589/2018/OJBIT)

Egy beadványozó panasszal élt az Oktatási Hivatal állásfoglalása és jogértelmezése kapcsán. Beadványában előadta, hogy 2017. június 20-án előrehozott emelt szintű érettségi vizsgát tett angol nyelvből 64 %-os eredménnyel, jeles minősítéssel, amely alapján tudomása, valamint az iskolájának korábbi igazgatóhelyettese és osztályfőnöke szerint is B2 komplex nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratot szerzett. A panaszost arról tájékoztatták, hogy mindez a 2018-ban megszerzendő érettségi bizonyítványában kerül majd rögzítésre. 2018 májusában a panaszos arról értesült az új igazgatóhelyestestől, hogy álláspontja szerint nem tekinthető nyelvvizsgával egyenértékűnek az angol érettségi eredménye, tekintettel arra, hogy a vizsga során a helyesírás értékelése alól mentesült. Mindezek alapján megkereste az Oktatási Hivatalt, hogy az érettségi rendelet értelmezésével kapcsolatban állásfoglalást kérjen. A panaszos aztal érvelt, hogy az Oktatási Hivatal hivatalos tájékoztatója is tartalmazza, hogy az idegen nyelvi írásbeli vizsgán csak a II. Nyelvhelyesség és a IV. Íráskészség füzeteknél kell a helyesírást figyelembe venni. Azonban ezeknél a feladatsoroknál is csak az egyik részzempont a többi mellett a helyesírás. Továbbá a javítási szabály kimondja, hogy a javító tanárnak a helyesírást is ellenőrizni, a hibákat jelölni kell, csak mentesítés esetén ezt nem pontozzák. A panaszosnál a helyesírást is pontozták, ezért panasszal élt, aminek az adott kormányhivatal illetékes főosztálya helyt adott. Így a vizsgadolgozata 71 pontról 73 pontra módosult. Mindezekre figyelemmel mentesítés nélkül az eredménye 94 pont lett volna 96 pont helyett, ami 63 %-nak felelt volna meg. Így, ha a kedvezményt nem veszi igénybe, akkor is elérte volna a 60 %-ot.

A panaszos kérte hivatalunktól az Oktatási Hivatal jogi iránymutatásának felülvizsgálatát, az ügy kivizsgálását, valamint azt, hogy az angol emelt szintű érettségi vizsgáját ismerjék el B2 szintű nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratnak.

A panaszos által rendelkezésre bocsátott körülményekre és dokumentumokra, valamint a jogszabályokban foglaltakra figyelemmel az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki.

Az érettségi rendelet az érettségi vizsga során adható mentesítésekről és kedvezményekről az alábbiak szerint rendelkezik. A 6. § (7) bekezdése szerint, ha a vizsgázót – a köznevelési törvény 56. § (1) bekezdése alapján a kötelező és a kötelezően választandó érettségi vizsgatárgynak megfelelő tantárgyból középiskolában – mentesítették az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés, minősítés alól, akkor az adott tantárgy helyett a vizsgázó egy másik, általa választott vizsgatárgyból tehet érettségi vizsgát. A vizsgázó részére – a szakértői bizottság szakvéleménye alapján – kérelmére engedélyezni kell az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását, és biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt.

A konkrét mentesítések írásbeli vizsga esetén a következők lehetnek. Az érettségi rendelet 20. § (7) bekezdés a)-d) pontja értelmében a 6. § (7) bekezdése szerint a vizsgázó kérelmére, az igazgató engedélye alapján a 19. § (1) bekezdésben meghatározott időt legfeljebb egy órával (60 perc) meg kell növelni; lehetővé kell tenni, hogy a szakértői bizottság szakvéleményében előírt, illetve az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt (pl. számológép, írógép) használja; engedélyezni kell, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli beszámolót tegyen, vagy a szóbeli vizsgát írásban teljesítse; a tanuló a vizsgán mentesülhet az értékelés egy vagy több része alól, amennyiben a középiskolában a megfelelő tantárgyból nem mentesítették az értékelés, minősítés egésze alól.

Az érettségi vizsga államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal való egyenértékűségével kapcsolatban az érettségi rendelet 45. § (4)-(5) bekezdése tartalmaz releváns rendelkezéseket. Eszerint a vizsgázó érettségi bizonyítványa, tanúsítványa, ha idegen nyelvből, illetve a nyelvoktató nemzetiségi oktatásban nemzetiségi nyelvből emelt szintű érettségi vizsgát tett, és sikeresen teljesítette az érettségi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgáit, azoknak minden vizsgarészét a részletes követelményekben meghatározott módon, ha legalább 60%-ot ért el, középfokú (B2) komplex típusú; 40-59% elérése esetén alacsony fokú (B1) komplex típusú, államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratnak minősül. Ha a vizsgázó az idegen nyelvből az emelt szintű érettségi vizsgát a 6. § (7) bekezdésében megfogalmazott jogával élve tette le, és megfelel a (4) bekezdés a), b) pontjában foglalt további feltételeknek,

a) ha a részletes követelményekben meghatározott módon teljesítette a szóbeli vizsga részét, valamint élő idegen nyelvből a hallott szöveg értése vizsgarészt, érettségi bizonyítványa, tanúsítványa a megfelelő fokozatú szóbeli típusú, államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratnak minősül;

b) ha a részletes követelményekben meghatározott módon teljesítette élő idegen nyelvből az olvasott szöveg értése, az íráskészség és a nyelvhelyesség vizsgarészeket, illetve latin nyelvből az írásbeli vizsgarészt, érettségi bizonyítványa, tanúsítványa a megfelelő fokozatú írásbeli típusú, államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű okiratnak minősül.

A részletes követelményeket az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet (a továbbiakban: 40/2002. (V. 24.) OM rendelet) tartalmazza. Eszerint az élő idegen nyelv esetében emelt (B2) vizsgaszint esetén szükséges készség, hogy a tanuló a nyelvtani struktúrákat, valamint a helyesírási szabályait rendszerszerű hibák nélkül, nagy biztonsággal tudja alkalmazni. Az íráskészséggel összefüggésben a tartalmi szerkezet megköveteli azt, hogy a vizsgázó az egyszerű nyelvtani szerkezeteket, nyelvi fordulatokat és a helyesírási szabályokat általában biztonsággal tudja alkalmazni. Az írásbeli feladatlap értékelése esetén az olvasott és a hallott szöveg értése esetén is rögzíti, hogy a feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeli, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor veszik figyelembe, ha azok a válasz megértését akadályozzák.

A 40/2002. (V. 24.) OM rendelet tehát megköveteli a helyesírás értékelését az érettségi vizsga részletes követelményei között. Mindezekre figyelemmel, amennyiben az érettségi vizsga során élt a 6. § (7) bekezdésben rögzített kedvezménnyel, így mentesült az értékelés egy része (a helyesírás) alól, akkor nem a részletes követelményekben meghatározott módon teljesítette élő idegen nyelvből az írásbeli érettségi vizsgáját, és az így megszerzett eredménye annak ellenére sem lehet államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal egyenértékű, ha a kedvezmény igénybevétele nélkül is teljesítette volna a jogszabályban rögzített egyéb feltételeket.

Fentiekre tekintettel az Oktatási Hivatal jogi iránymutatásában foglaltakkal egyetértettünk, az ügyben oktatási jogsértést nem tudunk megállapítani. (619/2018/OJBIT, 74/2018/OJBIT)

Az érettségi vizsga általános követelményei az érettségi rendeletben találhatóak, míg a részletes követelményeket külön jogszabály, a korábban már hivatkozott 40/2002. (V. 24.) OM rendelet rendezi. A követelményekkel kapcsolatos változások bevezetésére felmerő rendszerben van lehetőség.

Egy beadványozó azzal kapcsolatban kérte hivatalunk tájékoztatását, hogy jogszerűen jár-e el az iskola pedagógusa, aki nem engedélyezte az évszámokat tartalmazó atlaszok használatát az ideai történelem érettségi vizsga közben.

Hivatalunk hatásköri szabályai értelmében a történelem érettségi vizsga során használható atlaszokkal kapcsolatos kifogásokat kizárólag vizsgálat keretében tudjuk minősíteni, ennek azon-

ban az a feltétele, hogy az érintettek közvetlenül forduljanak hivatalunkhoz. Tekintettel arra, hogy a beadványozó nem volt érintett, ezt jeleztük felé, továbbá tájékoztattuk arról, hogy az ügy jellegére tekintettel a kérdéskörrel kapcsolatban egyeztetettünk az Oktatási Hivatal vezetőivel, akik a rendelkezésünkre bocsátották a sajtó felé küldött válaszukat, miszerint: „bizonyítottnan jogszerűtlen vizsgakörülmények esetén (tehát a jelen esetben) jogszerűen alkalmazható utólagos megoldás, ha – a vizsgadolgozat eredményének ismeretében – az érintett tanulók az igazgató felhívására írásban nyilatkoznak arról, hogy újra kívánják-e írni az írásbeli vizsgát, immár jogszerű körülmények között. Az új írásbeli vizsga írása mellett döntő tanulók írásbeli eredménye természetesen az új vizsgadolgozat eredménye lesz, azaz utólag nem választhatnak a két eredmény közül. Ha csak egyetlen olyan vizsgázó is van, aki újra szeretné írni az írásbeli vizsgát, az érintett oktatási intézmény az ő számára köteles az Oktatási Hivatallal egyeztetett módon és időpontban lehetőséget biztosítani az új írásbeli vizsga megírására. Hivatalunk a konkrét esetről érkezett bejelentés nyomán tud intézkedni, kérjük tehát, hogy az érintett vizsgázók, amennyiben ez szándékukban áll, mielőbb tegyék meg bejelentésüket”.

Javasoltuk, hogy az érintettek forduljanak az érettségi vizsgák technikai lebonyolítására hatáskörrel rendelkező Oktatási Hivatalhoz, ahol a sérelmezett helyzet orvoslására megteszik a szükséges intézkedéseket. (329/2018/OJBIT)

A felvételi eljárás határidejével kapcsolatban fontos kiemelni, hogy jogvesztő határidőről van szó. Az általános felvételi eljárásba jelentkezés határideje február 15., ezt követően csak igazolási kérelemmel lehet jelentkezést előterjeszteni. Az igazolás benyújtására nyolc nap áll rendelkezésre, ezen határidők elmulasztása után nincs lehetőség a jelentkezés pótlására.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy az e-felvételi jelentkezést követően a felsőoktatási intézménytől nem kapott értesítést a szakmai vizsga időpontjáról. A jelentkezőt a beadványban foglalt témakörrel kapcsolatban általánosságban a következőkről tudtuk tájékoztatni. A www.felvi.hu honlapon fellelhető információk szerint az érintett felsőoktatási intézmény szociális munka alapképzési szakra az alábbi tantárgyakkal lehet jelentkezni: kettőt kell választani – magyar nyelv és irodalom vagy matematika vagy társadalomismeret vagy történelem vagy egy idegen nyelv (választható nyelvek: angol, francia, német, olasz, orosz, spanyol), amelyekből legalább egyet emelt szinten kell teljesíteni.

A felvételi eljárás menetét a felvételi rendelet határozza meg. A 8. § (1) bekezdés b) pontja szerint minden évben két felvételi eljárás hirdethető. A szeptemberben induló képzésekre történő jelentkezés (a továbbiakban: általános felvételi eljárás) esetén a jelentkezés határideje a képzés indítása szerinti év február 15. napja. Az érettségi rendelet 12. § (6) bekezdés b) pontja szerint az érettségi vizsgára történő jelentkezés az e célra szolgáló jelentkezési lappal történhet. A jelentkezési lapot május-júniusi vizsgaidőszak esetén február 15-ig lehet benyújtani a vizsgabizottságot működtető intézmény igazgatójához. A jelentkezési határidő elmulasztása esetén igazolási kérelmet a jelentkezési határidő utolsó napjától számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni. Az igazolási kérelem benyújtási határideje jogvesztő.

Felhívtuk a panaszos figyelmét arra, hogy a felvételi eljárásra, valamint az érettségi vizsgára külön szükséges jelentkezni, így amennyiben kizárólag a felvételi eljárásra jelentkezett, de az érettségi vizsgára nem, ebben az esetben ezt a határidő elmúltával utólag pótolni nincs lehetősége. (399/2018/OJBIT)

A felvételi eljárásba történő jelentkezést követően szükséges a jelentkezés hitelesítése. Ez két módon történhet: papír alapon, postai úton a kinyomtatott és aláírt jelentkezési lap beküldésével, valamint elektronikusan, az ügyfélkapu rendszerén keresztül.

A panaszos gyermeke felvételi eljárásban történő jelentkezésének hitelesítésével kapcsolatban élt panasszal. Tájékoztatása szerint a felvételi eljárás a hitelesítés elmulasztása miatt lezárult. Ezzel gyermeke fiókja inaktívvá vált, így nem tudták ellenőrizni a tevékenységnaplót, amely rögzíti a rendszerben történt változásokat. Beadványában beszámolt arról, hogy az Oktatási Hivatal tájékoztatása szerint ezt nem adják ki részére, csak bíróság kérésére. Egyeztetettünk az Oktatási Hivatallal, ahonnan arról tájékoztattak, hogy a panaszos által kérelmezett tevékenységnaplót a panaszos részére megküldik, így e tárgyban az Oktatási Hivataltól hamarosan választ fog kapni. Mindezekre figyelemmel az ügyet lezártuk. (289/2018/OJBIT)

A tanulmányi pontok és az érettségi eredmények alapján számolandó pontokon kívül a jelentkező a különböző teljesítményére, illetve helyzetére figyelemmel járó többletpontokkal növelheti esélyét a megjelölt felsőoktatási intézménybe történő felvételre. (76/2018/OJBIT, 285/2018/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy a gyermekgondozásért járó többletpontokat külföldi munkavállalás miatt nem tudja érvényesíteni.

A panaszost tájékoztattuk, hogy az Nftv. 41. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakról, miszerint a Kormány a gyermekük gondozása céljából fizetés nélküli szabadságon lévő, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban részesülők körébe tartozók esélyegyenlőségét e hallgatói csoport tekintetében a felsőoktatási felvételi eljárás, illetve a felsőoktatási tanulmányai során biztosítja.

Ennek teljesítése során nem lehet mentesíteni a jelentkezőt a felsőoktatási szakképzésben, alap- és mesterképzésben az oklevél által tanúsított szakképzettség megszerzéséhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények teljesítése alól.

A felvételi rendelet 24. § (1)-(6) bekezdései szerint az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az a jelentkező, aki a Tájékoztató megjelenése és a 12. § (4) bekezdésében foglalt határidő közötti időszak során gyermeke gondozása céljából fizetés nélküli szabadságon lévő, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban részesül, és ezt ezen időszakban kiállított igazolással bizonyítja, minden jelentkezési helyén 40 többletpontra jogosult. A jogosultságot (a kedvezményre jogosító feltételek meglétét) a 12. § (4) bekezdésében meghatározott határidőig kell igazolni. A felvételi eljárás lebonyolítása során a Hivatal és a felsőoktatási intézmények kötelesek biztosítani a fogyatékkal élő jelentkező számára a felvételi eljárásban való részvétel feltételeit.

A felvételi eljárás során benyújtandó dokumentumokat, a többletpontokkal kapcsolatos információkat a Felsőoktatási felvételi tájékoztató tartalmazza a jogszabályokban rögzítettekkel egyezően, a 2018 szeptemberében induló képzésekre vonatkozó tájékoztató 3.3.8. pontja, Gyermekgondozás igazolása cím alatt.

Felhívtuk a panaszos figyelmét, hogy a gyermekgondozásra hivatkozással szerzhető többletpontok odaítéléséhez szükséges igazolásokat 2018. július 11-ig tudja pótolni a fentiek szerint. (368/2018/OJBIT)

Egy panaszos továbbtanulásával kapcsolatban arról kért tájékoztatást, hogy matematika felmentésre és disz kalkulációra tekintettel miképpen pótolhatja a felvételi eljárásban a tőle kért

igazolásokot. A felmentéséről szóló bejegyzések a bizonyítványában találhatóak, amely nem áll a panaszos rendelkezésére.

Kérdésével kapcsolatban a panaszos a következőkről tájékoztattuk. A felsőoktatási felvételi eljárással kapcsolatos keretszabályokat az Nftv. és a felvételi rendelet szabályozza. Az Nftv. 41. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Kormány – többek között – fogyatékossgal élő jelentkezők csoportjához tartozók esélyegyenlőségét e hallgatói csoport tekintetében a felsőoktatási felvételi eljárás, illetve a felsőoktatási tanulmányai során biztosítja.

A felvételi rendelet 24. § (1) bekezdés b) pontja szerint az esélyegyenlőség biztosítása érdekében az a jelentkező, aki a Tájékoztató megjelenése és a 12. § (4) bekezdésében foglalt határidő közötti időszak során fogyatékossgal él, minden jelentkezési helyén 40 többletpontra jogosult.

A felvételi rendelet 23. § (1) bekezdése szerint alapképzésre, osztatlan képzésre – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – csak az a jelentkező vehető fel, akinek a 19. §, 20. § és a 21. § (1) bekezdés j) pontja szerint járó többletpontokkal együtt, de más jogcímen adható többletpontok nélkül számított pontszáma eléri vagy meghaladja a 280 pontot. Mindezekre figyelemmel a felsőoktatásba jelentkezőnek a fogyatékossgáért kapható többletpontok nélkül kell elérni a 280 pontos minimum ponthatárt.

A felvételi rendelet 11. § (1) bekezdése szerint az adatfeldolgozás során – a jelentkezési kérelem hiányos benyújtása esetén – a Hivatal az általános felvételi eljárásban legkésőbb a besorolási döntés határnapját megelőző 28. napig, a keresztféléves felvételi eljárásban a besorolási döntés határnapját megelőző 20. napig, de legkésőbb a tárgyév január 3-áig, a jelentkezőt a jelentkezési kérelmében megadott elektronikus levelezési címén hiánypótlásra szólítja fel. Elektronikus levelezési cím hiánya esetén, a Hivatal telefonon, ennek sikertelensége esetén postai úton szólítja fel a jelentkezőt hiánypótlásra. Hiánypótlásra felszólítás ellen jogorvoslatnak helye nincs. Ugyanezen § (2) bekezdés g) pontja szerint a jelentkezési kérelem hiányos benyújtásának minősül a jelentkező által a jelentkezési kérelemben megjelölt, a tanulmányi pontok számításához szükséges középiskolai bizonyítvány megfelelő oldalairól készült másolatok hiánya. A (3) bekezdés alapján a jelentkező a hiányt haladéktalanul pótolni köteles. A hiánypótlás határideje – a 8. § (3) bekezdésében meghatározott pótfelvételi eljárás kivételével – a felszólítás kézhezvételétől számított 8. nap. A hiánypótlás elmaradása, elégtelen volta esetén, a rendelkezésre álló adatok alapján kell a felvételi eljárást lefolytatni, illetve azok elégtelensége esetén az eljárás megszüntethető, és a jelentkező számára felvételi összpontszám nem számítandó, vagy egyes jelentkezési helyei kizárandók.

A felvételi rendelet 15. § (1) bekezdése szerint alapképzésre és osztatlan képzésre történő jelentkezés esetén a (6) bekezdésben foglaltak kivételével a jelentkező teljesítményét felvételi összpontszámmal kell értékelni, amelyet az alábbiak szerint kell számítani: a tanulmányi pontok és az érettségi pontok összeadásával, vagy az érettségi pontok kétszerezésével, mindkét esetben az esetleg szerzett érettségi többletpontok és egyéb többletpontok hozzászámításával.

Javasoltuk a panaszosnak, hogy keresse fel a köznevelési intézmény szerint illetékes kormányhivatalt. Tájékoztattuk továbbá, hogy a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 96. § (6) bekezdése szerint az elveszett vagy megsemmisült bizonyítványról – kérelemre – a törzslap alapján bizonyítványmásolat állítható ki. A bizonyítványmásolatért a külön jogszabályban meghatározottak szerinti 2000 forint illetéket kell fizetni. (405/2018/OJBIT)

Érettségi vizsga eredményét általában az érettségi bizonyítvány tartalmazza. Az érettségi bizonyítványban nem szereplő vizsgaeredményekről a vizsgabizottságot működtető intézmény tanúsítványt állít ki. Ilyen vizsgaeredmény születhet előrehozott, javító vagy szintemelő érettségi vizsga eredményeképpen.

Egy szülő gyermeke International Baccalaureate (a továbbiakban: IB) programban vett részt, amelynek végén nemzetközi érettségi vizsgával IB diplomát szerzett. A beadvány előterjesztésekor Amerikában tanult, de szeretett volna Magyarországon orvosi egyetemre jelentkezni. Panasza szerint a Felvi rendszere nem fogadta el az általa feltöltött IB diploma megszerzését követően teljesített megismételt emelt szintű kémia és biológia vizsgáról szóló hiteles tanúsítványt, helyette egy új diplomát kértek. Az IBO azonban saját szabályzata szerint nem állít ki új diplomát a megismételt vizsga után, hanem egy erről szóló igazolást ad.

Az ügyben megkerestük az Oktatási Hivatalt, és tájékoztatásukat kértük az esetről. Válaszukban arról tájékoztatták hivatalunkat, hogy saját hatáskörben orvosolták a helyzetet, és a jelentkező észrevételei alapján újra elbírálták a pontszámításhoz benyújtott dokumentumokat. Tájékoztatták a panaszoszt, hogy sikeres felvételi esetén a pontszámítás alapját képező eredeti érettségi bizonyítványt beiratkozáskor be kell mutatnia a felsőoktatási intézménynek. (391/2018/OJBIT)

A felsőoktatási felvételi jelentkezési kérelemnek tartalmaznia kell a jelentkező személyes adatai közül a családi és utónevét, a születési családi és utónevét, az anyja születési családi és utónevét, a születési helyét, a születési idejét, az állampolgárságát, a nemét, az elérhetőségeit (lakóhelye és tartózkodási helye (értesítési) címét, valamint elektronikus levelezési címét), valamint az oktatási azonosító számát, amennyiben 2005-ben vagy azt követően magyar rendszerű középiskolában érettségizett. Az elektronikus levelezési cím a hiánypótlás esetén lehet fontos, mert a jelentkezőt elsősorban a jelentkezési kérelmében megadott elektronikus levelezési címén szólítja fel hiánypótlásra az Oktatási Hivatal. Elektronikus levelezési cím hiánya esetén a Hivatal telefonon, ennek sikertelensége esetén postai úton szólítja fel a jelentkezőt hiánypótlásra. (534/2018/OJBIT, 451/2018/OJBIT)

Egy ikerpár mindkét tagja hivatalunkhoz fordult, mert nem sorolták be őket egyik jelentkezési helyre sem. Az Oktatási Hivaltól azt a tájékoztatást kapták, hogy az érettségi eredményük nem töltődött be a közhiteles nyilvántartásból, melynek oka lehet a két adatbázis közti személyes adateltérés. A válasz mindkettejüknek saját e-mail címére érkezett, de ugyanarra a névre.

Az ügyben hivatalunk vizsgálatot indított, melynek keretében az Oktatási Hivatalhoz fordultunk. Válaszában a Hivatal arról tájékoztattott, hogy megvizsgálják és amennyiben szükséges újrászámolják a jelentkezők pontszámait. Tekintettel arra, hogy az Oktatási Hivatal az esettel kapcsolatban saját hatáskörben intézkedett, az ügyet lezártuk. (479/2018/OJBIT)

Az Oktatási Hivatal a felvételi eljárásban besorolási döntést hoz a jelentkezőre vonatkozóan. A besorolási döntésben a Hivatal azt állapítja meg, hogy a jelentkezési kérelemben megjelölt és rangsorolt képzések közül melyik az az első képzés, amelynél a jelentkező elérte a felvételhez szükséges ponthatárt. Egyazon felvételi eljárásban a jelentkező által meghatározott rangsor alapján csak egy jelentkezési helyre sorolható be. A felsőoktatási intézmény a besorolási döntés alapján hozza meg a felvételi döntést. A felsőoktatási intézmény a felvételtől szóló döntését a keresztféléves felvételi eljárásban a besorolási döntés időpontját követő nyolc napon belül, az általános felvételi eljárásban augusztus 8-áig, a pótfelvételi eljárásban augusztus 31-éig határozatban közli a jelentkezővel. A felsőoktatási intézmény azt a jelentkezőt veszi fel, aki – a Hivatal értesítése alapján – hozzá

lett besorolva. A besorolási döntés nyomán hozott felvételi döntés alapján a hallgatói jogviszony létesítése beiratkozással történik. (126/2018/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy egy felsőoktatási intézmény korábbi tanulmányai során keletkezett tartozására figyelemmel nem engedi beiratkozni az új képzésére. A beadványban foglaltakra figyelemmel a felsőoktatási intézményhez fordultunk, ahonnan azt a tájékoztatást kaptuk, hogy a panaszt megküldték a felsőoktatási intézmény jogászának, aki már vizsgálja az abban foglaltakat. Az intézmény tájékoztatott továbbá arról is, hogy a panaszos még nem adott be jogorvoslati kérelmet, azonban a beiratkozásra és ezzel az új hallgatói jogviszony létesítésére 2018. október 14-éig van lehetősége. Mindezekre figyelemmel felhívtuk a panaszos figyelmét jogorvoslati lehetőségeire. (501/2018/OJBIT)

2018-ban megváltoztak a felsőoktatási felvételi eljárással kapcsolatos jogorvoslati szabályok. Az Nftv. 2018. december 18-tól hatályos rendelkezései a jogorvoslat rendjét a következőképpen szabályozzák a felvételi eljárásokkal kapcsolatban. A 41/H. § (1)-(6) bekezdései szerint a jelentkező – jogszabálysértésre hivatkozással – a döntés ellen a döntés közlésétől számított tizenöt napon belül közigazgatási pert indíthat. A keresetlevél alapján a felsőoktatási információs rendszer működéséért felelős szerv az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény 115. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak szerint módosíthatja vagy visszavonhatja a döntését. A bíróság legkésőbb a keresetlevélnek a bírósághoz való érkezését követő nyolc napon belül intézkedik a tárgyalási határnapnak a keresetlevél bírósághoz érkezésétől számított harminc napon belüli időpontra történő kitűzéséről, kivéve, ha egyik fél sem kérte tárgyalás tartását, és azt a bíróság sem tartja szükségesnek. Az (1) bekezdés szerint indult perben egyesbíró jár el első fokon. Ha az ügy különös bonyolultsága indokolja, az egyesbíró a perben a tárgyalás megkezdése előtt elrendelheti, hogy az ügyben három hivatásos bíróból álló tanács járjon el. A tanács elé utalt ügyben utóbb egyesbíró nem járhat el. A bíróság a keresetlevelet, a keresetlevél bírósághoz történő érkezésétől számított negyvenöt napon belül bírálja el, a határozatát ugyanezen határidőn belül írásba foglalja és a felek részére kézbesíti. A perben nem lehet alkalmazni a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 148. §-a szerinti ítélezési szünetre vonatkozó rendelkezéseket.

Bár a 2014-es gólyatáborban lezajlott sajtónyilvánosságot kapott események évekkel ezelőtt történtek, mindezek még mindig hatással vannak a felsőoktatási intézmények és azok hallgatóinak az életére. Az ezzel kapcsolatos közös megoldások keresése továbbra is aktuális.

Hivatalunkat megkereste a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának (a továbbiakban: HÖÖK) vezetősége, mivel fokozott figyelemmel kísérték a korábbi gólyatábori szexuális zaklatásokkal kapcsolatos híreket. A HÖÖK ajánlás kidolgozásának kérésével fordult hivatalunkhoz, hogy a tagönkormányzataik körében olyan felkészülési és megoldási javaslatokat terjeszthessenek, melyek a hasonló esetek megelőzését, feldolgozását és rendezését segítik az intézmények életében. A gólyatáborral kapcsolatban lefolytatott vizsgálatunk és ajánlásaink elsősorban azt célozták, hogy az egyetemi és gólyatábori környezet változasson. Annak érdekében, hogy ez a munka sikeres legyen, egy munkacsoportot hoztunk lét-

re, amely feltérképezte – a teljesség igénye nélkül – az európai és a tengerentúli megoldásokat. Válaszul mellékelten megküldtük a munkacsoport által készített anyagot, azzal, hogy természetesen minden felsőoktatási intézmény és hallgatói önkormányzat saját megoldást kereshet, vagy meglévő megoldások kombinációját alkalmazhatja. A magunk részéről üdvözlöttük a HÖÖK kezdeményezését, és jeleztük, hogy nyitottak vagyunk a szakmai párbeszédre. (402/2018/OJBIT)

TANULMÁNYI ÉS VIZSGAÜGYEK

A hallgatói jogviszony a hallgatói lét alapja, amely a beiratkozással keletkezik. Felsőoktatási intézménybe beiratkozni felvételi vagy átvételi döntés alapján lehetséges. A hallgatói jogviszony megszűnését követően a hallgatónak lehetősége van újbóli felvételi eljárással hallgatói jogviszonyt létesíteni, és a korábban megszerzett tanulmányait beszámíttatni.

Egy panaszos arról érdeklődött, hogy miként tudná korábban megkezdett tanulmányait befejezni. Beadányában előadta, hogy 2011-ben létesített 6 féléves képzésre hallgatói jogviszonyt, amely jogviszony 2016. augusztus 24-én megszűnt. Ugyanebben a hónapban sikeres felvételi eljárást követően 2016 szeptemberében hallgatói jogviszonyt létesített ugyanazon képzésen, amelyre 119 kreditet befogadtak. A kérdése arra vonatkozott, hogy milyen formában köteles a felsőoktatási intézmény tájékoztatást nyújtani a képzéssel kapcsolatos változásokról. Tájékoztatást kért továbbá, hogy amennyiben 8 félévet elhasznált az előző jogviszonyában, akkor milyen finanszírozási formában és meddig folytathat tanulmányokat. A panaszos érdeklődött arról is, hogy hallgatói jogviszonya folyamatosnak tekinthető-e.

A hallgatót a hallgatói jogviszony szüneteléséről és a tájékoztatáshoz való jogról szóló szabályozás mellett a következőkről tájékoztattuk. Az Nftv. meghatározza a hallgatói jogviszony létesítésének feltételeit. A 39. § (3) bekezdése szerint a hallgatói jogviszony a felvételtől vagy az átvételtől szóló döntés alapján, a beiratkozással jön létre. Így tehát, ha 2016-ban bármilyen okból megszűnt a 2005. évi felsőoktatási törvény alapján létrejött hallgatói jogviszonya, akkor a két hallgatói jogviszony között nincs kapcsolat, azok nem tekinthetőek folyamatosnak. Jelenlegi tanulmányait a hatályos jogszabályok, így – többek között – az Nftv. keretei között végezheti. (661/2018/OJBIT)

A felsőoktatási intézmény által a képzési és kimeneti követelmények alapján összeállított mintatanterven belül az előkövetelmény határozza meg a tantárgyfelvétel sorrendjét. Célja az, hogy a tudás elsajátítása egymásra épüljön. Az Nftv. erről nem tartalmaz külön rendelkezést, így ezen kérdéskör szabályozása a felsőoktatási intézmények autonómiájába tartozik.

Egy panaszos előkövetelmény hiányában történő párhuzamos tantárgyfelvétellel kapcsolatban kérte hivatalunk vizsgálatát. Ez esetben egy féléven belül kívánták felvenni az előkövetelményt és a ráépülő tantárgyat is. Beadánya szerint a tantárgy felvételének elutasítása tanulmányainak meghosszabbodásához vezet. A tantárgyfelvételt elutasító határozattal kapcsolatban jogorvos-

lattal élt. Beadványához becsatolta a jogorvoslati eljárás során keletkezett elutasító másodfokú döntést is, amely szerint a tantárgy felvételére az előkövetelményekre figyelemmel nincs mód. Ezt követően a panaszos hivatalunkhoz fordult, és vizsgálat megindítását kezdeményezte. A panaszos beadványában az előkövetelmény hiányában történő tantárgyfelvétellel összefüggésben nem hivatkozott jogszabálysértésre a felsőoktatási intézmény eljárásával kapcsolatban.

Áttekintve a panaszos által előadott körülményeket, valamint a másodfokú döntésben foglaltakat, álláspontunk szerint a tantárgyfelvétel elutasítása a jogszabályokban és a felsőoktatási intézmény belső szabályzataiban előírtak szerint történt, így elfogadtuk a felsőoktatási intézmény másodfokú határozatában foglaltakat. A beadványában megfogalmazottakkal kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. (603/2018/OJBIT)

A képzések indítása oktatáspolitikai, jogi és gazdasági körülménytől függ. Amennyiben a jogalkotó döntése miatt a következőkben adott képzés vagy képzési forma nem indul, kifutó képzésről beszélünk. Ezen képzés résztvevőinek lehetőséget biztosít a jogszabály, hogy a már megkezdett tanulmányaikat befejezzék, erre azonban határidőt írhat elő. A kérdéskörrel kapcsolatban a kellő felkészülési idő biztosítása a jogalkotó részéről garanciális jelentőséggel bír.

Egy volt hallgató villamosmérnök-asszisztens szakon folytatott tanulmányokat, azonban a szak megszűnésére tekintettel záróvizsgázni már nem tudott. Az Nftv. – a panaszos tanulmányai kezdetekor hatályban volt – 113. § (4) bekezdése szerint a 2005. évi felsőoktatási törvény rendelkezései szerint felsőfokú szakképzésben szerzett bizonyítvány alapján legalább harminc, legfeljebb hatvan kredit értékben számítható be az azonos képzési területhez tartozó alapképzésbe. E keretek között a felsőoktatási intézmény kreditátviteli bizottsága határozza meg a 49. § (5)-(6) bekezdése alapján, hogy a kiadott bizonyítványokat, az e törvény alapján induló képzésben milyen feltételek mellett, hány kredittel számítja be. A 2005. évi felsőoktatási törvény alapján nyilvántartásba vett felsőfokú szakképzés 2012 szeptemberét követően nem indítható. A már megkezdett képzések változatlan feltételek mellett kifutó rendszerben – de legfeljebb a 2015/2016-os tanévben – fejezhető be. Mindezekre figyelemmel a panaszosnak már tanulmányai kezdetekor rendelkezésre állt azon információ, hogy a kifutó képzést meddig fejezheti be. Ezen túl az utolsó félév kezdetén külön figyelmeztetésben részesült a felsőoktatási intézmény tanulmányi csoport vezetőjétől, így – a rendelkezésre álló információk szerint – megfelelő felkészülési idő állt rendelkezésre tanulmányai befejezéséhez. A panaszos 2016 augusztusában az Oktatási Hivatalhoz fordult fenti ügyben, ahol tájékoztatták az Nftv. 113. § (4) bekezdése alapján a képzés kifutó jellegéről, továbbá megszerzett kreditjeinek alapképzésbe történő beszámítási lehetőségeiről. Hivatalunk szintén felhívta a panaszos figyelmét, hogy lehetősége van a villamosmérnöki alapképzési szakon egy új felvételi eljárásban felvételt nyerni, és a korábban megszerzett ismereteit beszámíttatni. Hivatalunk elfogadta az Oktatási Hivatal tájékoztató levelében foglaltakat, az ügyben nem mutattunk ki oktatási jogsérelmet, ezért azt lezártuk. (59/2018/OJBIT)

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 2018. január 1-jét követő hatálybalépése hatással volt a felsőoktatásban alkalmazott ügyintézési határidőre. Korábban a Ket. mint háttérjogszabály határozta meg a felsőoktatási intézmény jogorvoslatára vonatkozó határidőket. Jelenleg ez átkerült az Nftv.-be, amely szerint a

jogorvoslat elbírálásának és közlésének határideje legfeljebb harminc nap lehet. (10/2018/OJBIT, 576/2018/OJBIT, 10/2018/OJBIT)

Egy beadványozó azzal kapcsolatban élt panasszal, hogy a beadott jogorvoslati kérelmére az ügyintézési időn túl sem érkezett válasz. A panaszost hivatalunk hatásköri szabályai mellett tájékoztattuk az Nftv. 58. § (4) bekezdésében foglalt legfeljebb harminc napos ügyintézési határidőről. (318/2018/OJBIT)

A hallgató jogairól és kötelességeiről szóló szabályok között szerepel a tájékoztatáshoz való jog, amely a felsőoktatási intézmény oldalán keletkeztet kötelezettséget. A hallgató azonban nem hivatkozhat arra, hogy nem volt tudomása egy adott körülményről, amennyiben más forrásból tájékozódhatott volna. A tájékoztatással kapcsolatos jogosultságról az Nftv. a következőképpen rendelkezik. A 43. § (1) bekezdése szerint a hallgató joga, hogy a jogszabályokban és az intézményi szabályozásban meghatározottak szerint teljes körű, pontos és hozzáférhető formában információt kapjon a tanulmányai megkezdéséhez és folytatásához, kialakítsa tanulmányi rendjét, igénybe vegye a felsőoktatási intézményben elérhető képzési lehetőségeket, kapacitásokat, állapotának, személyes adottságainak, fogyatékoságának megfelelő ellátásban részesüljön. Ezen rendelkezés nem rögzíti a tájékoztatás nyújtásának módját, azt az intézmény maga döntheti el.

A panaszos előadta, hogy 2014 őszén kezdte meg a szociológia mesterképzést, 2016 nyarán tett sikeres záróvizsgát, azonban nyelvvizsga hiánya miatt oklevelét nem vehette át. Először 2017 januárjában érdeklődött írásban (e-mail útján) a Tanulmányi Osztályon, hogy meddig kell teljesítenie az idegennyelvi követelményeket az oklevél átvétele érdekében, hogy ne kelljen visszafizetnie a magyar állami ösztöndíjat. Ekkor azt a választ kapta, hogy 2018 tavaszára kell teljesítenie a nyelvvizsgáját. Később ismét megkereste a felsőoktatási intézményt. 2017 júniusában ismételtén rákérdezett a nyelvvizsga teljesítésének határidejére, ekkor azonban már 2017 végét jelölte meg számára a Tanulmányi Osztály munkatársa. A fenti ügyben azt panaszolta, hogy sérült a tájékoztatáshoz való joga. Véleménye szerint, amennyiben kérésre pontos információkhoz jutott volna a felsőoktatási intézménytől, akkor határidőben tudta volna teljesíteni az idegennyelvi követelményeket.

Az ügyben vizsgálatot indítottunk, amelynek keretében megkerestük a felsőoktatási intézményt. A rektor tájékoztatása szerint a hallgató 2014-ben általános felvételi eljárás keretében jelentkezett az egyetem szociológia mesterképzési szakjára. A 2014. évi Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató 3.3.4. pontja tartalmazza a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés sajátos feltételeit, ami az Nftv. 48/A. §-ának rendelkezésein alapul.

Mindezekre tekintettel, a hallgatónak már a felvételre történő jelentkezés idején rendelkezésre állt az az információ, ami alapján tanulmányi idejét megtervezhette.

Az Nftv. 48/D. § (2) bekezdésben foglaltak szerint az állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésre besorolt jelentkező a beiratkozáskor nyilatkozik a képzés feltételeinek vállalásáról. A vonatkozó nyilatkozatot a hallgató 2014. szeptember 2. napján, a beiratkozási lap részeként a beiratkozása során aláírta, nyilatkozva arról is, hogy a feltételeket megismerte.

A beiratkozás során a tanulmányi előadók minden esetben felhívják a hallgatók figyelmét, hogy fenti nyilatkozat kötelezi őket arra, hogy magyar állami ösztöndíjas hallgatóként az általuk folytatott, magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésen a képzési és kimeneti köve-

telményekben meghatározott tanulmányi idő alatt, de legfeljebb a képzési idő másfélszeresen belül az oklevelet kötelesek megszerezni.

A hallgatók a fentiekben túl a Kar honlapján is tájékozódhatnak az állami ösztöndíjjal támogatott képzés feltételeiről, illetve, hogy mivel jár állami ösztöndíjas képzésben tanulni. Az erről szóló tájékoztató a Kar honlapján bárki számára hozzáférhető és letölthető.

Annak érdekében, hogy a végzés előtt álló hallgatók tisztában legyenek a szakdolgozat leadásával kapcsolatos fontosabb információkkal, a határidőkről, követelményekről, továbbá a záróvizsgára vonatkozó tudnivalókról, a Kar a Neptunban kiküldött üzenet útján tájékoztatja őket. Az említett üzenet „Szakdolgozat-leadás, záróvizsga – végzős hallgatók figyelmébe” tárgyú 2016. április 11. napján kiküldték 1665 hallgató részére, köztük a hallgató részére is. A tájékoztatót egyúttal a hallgató Neptunban nyilvántartott e-mail címére is megküldték. Az üzenet többek között azt is tartalmazta, hogy a 2012-ben vagy azt követően tanulmányaikat állami ösztöndíjas képzésben megkezdett hallgatók vállalták, hogy a képzési idő másfélszeresen belül oklevelet szereznek, ami nemcsak a sikeres záróvizsgát, de a szükséges nyelvvizsga-követelmények teljesítését is magában foglalja.

Az állami ösztöndíj nem intézményspecifikus, így az Oktatási Hivatal honlapja is rendkívül sok tematikus információt tartalmaz a témában. Ezen felülettel már a felvételi eljárásban találkozhatnak a jelentkezők, mivel a www.felvi.hu oldal is ide irányít át ebben a témában.

A rektor tájékoztatása szerint azt nem tudják vizsgálni, hogy a szóbeli egyeztetés alkalmazásával pontosan milyen kérdésre, milyen választ adott az ügyintéző. Ugyanakkor az biztos, hogy az érintett ügyintéző hosszú idő óta a felsőoktatási intézmény alkalmazásában áll, régóta foglalkoztatják tanulmányi ügyintézőként, így tapasztalata és tudása a témában megalapozott.

A hallgató panaszt, a felsőoktatási intézmény nyilatkozatában foglaltakat és a becsatolt dokumentumokat összevetettük a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel, és az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki.

Az Nftv. 43. § (1) bekezdése alapján a hallgató joga – többek között –, hogy megfelelő tájékoztatást kapjon a felsőoktatási intézménytől.

A vizsgálat során megállapítottuk, hogy a fentieknek megfelelően a felsőoktatási intézmény a tájékoztatási kötelezettségének több felületen is eleget tett. A hallgató a visszafizetés dátumáról több csatornán keresztül is tudomást szerezhetett.

A panaszos által becsatolt dokumentumok szerint megállapítottuk ugyanakkor, hogy az ügyintéző által nyújtott tájékoztatás nem szóban, hanem írásban (e-mail útján) történt. Ezen levelezésbe bekerült két olyan dátum, amely nem felel meg az Oktatási Hivatal és a felsőoktatási intézmény honlapján fellelhető információknak.

Összegezve a fentieket, elfogadtuk a rektor válaszában foglaltakat, oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni. Ugyanakkor jelzéssel éltünk, hogy hívja fel munkatársainak figyelmét arra, hogy az e-mailen történő tájékoztatás feleljen meg a jogszabályi feltételek, valamint az Oktatási Hivatal és a felsőoktatási intézmény honlapján közölt tájékoztatásnak. (284/2018/OJBIT)

A korábban megszerzett tudás beszámítására kreditelismeréssel van lehetőség. Az erre létrehozott bizottság a tantárgyi tematikák alapján azt vizsgálja, hogy a már teljesített tanegység megfeleltethető-e hetvenöt százalékban az új hallgatói jogviszony keretében felvett tanegységnek. (503/2018/OJBIT)

Egy gazdálkodási és menedzsment szakos hallgató a korábban ugyanazon felsőoktatási intézmény felsőoktatási szakképzésének keretében megszerzett kreditpontjainak elismertetése kapcsán kérte hivatalunk segítségét.

A hallgatót a következőkről tájékoztattuk. Az Nftv. 49. § (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit. A kreditelismerés – tantárgy (modul) előírt kimeneti követelményei alapján – kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló tudás összevetésével történik. El kell ismerni a kreditet, ha az összevetett tudás legalább hetvenöt százalékban megegyezik. A tudás összevetését a felsőoktatási intézmény e célra létrehozott bizottsága (a továbbiakban: kreditátviteli bizottság) végzi.

Az Nftv. idézett rendelkezését a végrehajtási rendelet 54. § (7) bekezdése egészíti ki. Eszerint nem kell teljesíteni a tantervben előírt követelményeket, ha a hallgató azokat korábban már elsajátította és azt hitelt érdemlő módon igazolja. Az Nftv. 49. § (5) bekezdése alapján képzésben szerzett krediteket – ha annak előfeltétele fennáll – bármelyik felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányok alapján el kell ismerni, függetlenül attól, hogy a hallgató melyik felsőoktatási intézményben, milyen képzési szinten folytatott tanulmányok során szerezte azt. Az elismerés – tantárgyi program alapján – kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló kompetenciák [ismeretek, alkalmazási (rész)kézségek és további (rész)kompetenciák] összevetésével történik.

A végrehajtási rendelet 55. § (2) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény szabályzatában kell meghatározni többek között a kreditrendszerhez kapcsolódó kérelem benyújtásának rendjét, a felsőoktatási vagy felsőfokú szakképzés során elsajátított ismeretek kötelező beszámításának, elismerésének, beszámításának módját, az egyéni tantárgyfelvétel módját, ütemezését, a kreditek gyűjtésének szabályait, a tantárgyelismerés szabályait, a vizsgákra való jelentkezés és a jelentkezés visszavonásának módját. (726/2018/OJBIT)

Egy hallgató jelenlegi tanulmányai során egy másik felsőoktatási intézmény hallgatójaként korábban megszerzett kreditpontjainak elismertetése kapcsán kérte hivatalunk segítségét. A hallgatót tájékoztattuk kapcsolódó jogszabályi rendelkezésekről. (670/2018/OJBIT)

Egy panaszos pedagógus a korábban megszerzett ismereteinek a felsőoktatási tanulmányok során történő beszámításáról érdeklődött. A panaszost a fentiekben túl tájékoztattuk arról, hogy az Nftv. vonatkozó rendelkezéseit egészítik ki a végrehajtási rendelet 43. § (1)-(3) bekezdései, amelyek szerint a kreditigazolás a felsőoktatási intézmény által kiadott és hitelesített papír alapú irat, amely tartalmazza a hallgató által teljesített tantárgy (tantervi követelmény) tematikájának olyan leírását, amely lehetővé teszi az Nftv. 49. § (5) bekezdése szerinti döntéshozatal érdekében annak a vizsgálatát és értékelését, hogy a hallgató által megszerzett és igazolt tudás és más kompetenciák mennyiben felelnek meg a helyettesített tantárgy (tantervi követelmény) meghatározott kompetenciáinak. A kreditigazolást a hallgató kérésére kell kiadni. A kérelmében a hallgatónak meg kell jelölnie, hogy mely követelmények teljesítésének igazolását kéri. A kreditigazolást a kiállításakor egyedi sorszámmal kell ellátni, és az adatait a felsőoktatási intézmény tanulmányi rendszerében nyilván kell tartani. (372/2018/OJBIT)

A hallgatói jogviszony megszűnésének több esete van. A felsőoktatási intézménynek – többek között – akkor van lehetősége egyoldalú elbocsátásra, ha a hallgató a felsőoktatási intézmény által szabályzatokban előírt, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti. Ennek tipikus példája, hogy a legtöbb felsőoktatási intézmény korlátozza a tantárgyfelvételek számát. A hallgatói jogviszony egyoldalú nyilatkozattal akkor is megszüntethető a felsőoktatási intézmény által, ha egymást követően harmadik alkalommal nem jelentkezik be a következő tanulmányi félévre, illetve a hallgatói jogviszony szünetelését követően nem kezdi meg tanulmányait. Az egyoldalú

elbocsátás esetköreinek fontos garanciális követelménye, hogy a felsőoktatási intézménynek előzetesen és írásban tájékoztatnia kell a hallgatót arról, hogy kötelezettségeinek tegyen eleget, és tájékoztatni kell mulasztásának lehetséges következményeire. (712/2018/OJBIT)

A hallgatónak lehetősége van tanulmányai szüneteltetésére, erre szolgál a passzív félév. Ennek igénybevételét nem, de egybefüggő időtartamát megszabja a jogszabály. Két félévénél hosszabb ideig csak akkor szünetelhet a hallgató jogviszonya, ha tanulmányi kötelezettségének szülés, továbbá baleset, betegség vagy más váratlan ok miatt, önhibáján kívül nem tud eleget tenni. A jogszabály meghatározza azt is, hogy a már megkezdett félévet hogyan lehet utólagosan passzívvá nyilvánítani. (12/2018/OJBIT)

Ahogy a köznevelésben, úgy a felsőoktatási tanulmányok során is lényeges kérdés a hallgató elsajátított tudásának értékelése. Annak eldöntése, hogy egy felelet, (szak)dolgozat milyen jegyet érdemel, alapvetően az érintett tanegység oktatójának kompetenciájába tartozik. Ennek azonban korlátját képezi, hogy a teljesítés feltételeit előzetesen a hallgatók tudomására kell hozni, amire a tantárgyi tematika és tanulmányi és vizsgaszabályzatát (a továbbiakban: TVSZ) szolgál. (168/2018/OJBIT, 366/2018/OJBIT, 557/2018/OJBIT)

Egy végzős hallgató érdeklődött afelől, hogy van-e lehetősége szakdolgozata újraértékelését kezdeményezni.

Az értékeléssel összefüggésben az Nftv., valamint a végrehajtási rendelet rendelkezik. Az Nftv. 35. § (1)-(2) bekezdése alapján az oktatói munkakörben foglalkoztatottat megilleti az a jog, hogy világnézete és értékrendje szerint végezze oktatói munkáját anélkül, hogy annak elfogadására kényszerítené vagy készítené a hallgatót, továbbá, hogy a képzési program keretei között meghatározza az oktatott tananyagot, megválassza az általa alkalmazott oktatási és képzési módszereket. Az oktatással kapcsolatos feladatokat ellátó személy kötelessége, hogy az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítse, a jóváhagyott tanterv szerint oktasson és értékeljen. E rendelkezéseknek megfelelően az oktatót a hallgatók munkájának értékelésekor, minősítésekor széleskörű szabadság illeti meg. Ebből kifolyólag a törvény csak rendkívül szűk esetkörben biztosít jogorvoslati lehetőséget az értékelés, minősítés vonatkozásában. Annak megítélése ugyanis, hogy egy dolgozat – legyen az akár egy szakdolgozat – milyen érdemjeggyel értékelhető, szakmai kérdés, mely szaktudásnak az oktató van birtokában.

A jelenleg hatályos Nftv., illetve a végrehajtási rendelet nem rendelkezik a szakdolgozat bírálatával kapcsolatban, így a felsőoktatási intézmény autonómiájának keretében jogosult dönteni arról, hogy milyen számítás szerint értékeli azt. Az ezzel kapcsolatos rendelkezések a felsőoktatási intézmény belső szabályzataiban vannak lefektetve. Mindezen szabályozás minden hallgató számára nyilvános és hozzáférhető. (369/2018/OJBIT)

A végrehajtási rendelet lehetőséget biztosít a hallgatónak, hogy kérelmezze a másik oktató vagy független vizsgabizottság előtti vizsgázás lehetőségét. Hivatalunk állásfoglalása a bizottság előtti vizsgázással kapcsolatban továbbra is változatlan a tekintetben, hogy amennyiben a felsőoktatási intézmény bármely vizsgája akár a jogszabályokban foglaltak szerint kötelezően, akár külön kérésre bizottság előtt zajlik, a bizottság előtti

vizsgázás lehetősége az esetleges elfogultságot megalapozatlanná teszi. (249/2018/OJBIT, 439/2018/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kért tájékoztatást, hogy milyen módon jelezheti igényét a felsőoktatási intézménynél független záróvizsga-bizottság iránt.

Az adott szak követelményeit egységesen jogszabály határozza meg, azonban az ennek megfelelően összeállított tantervet a felsőoktatási intézmény írja elő, így képzési szakonként a követelmények teljesítésének ellenőrzési, értékelési rendszerét, valamint a tantárgyak, tantervi egységek tantárgyi programját minden intézmény maga szabályozza. A felsőoktatási intézmény autonómiájának keretében jogosult dönteni arról, hogy a jogszabályi kööttségek között milyen feltételekkel alakítja ki a képzéseit.

A panaszost tájékoztattuk az értékeléssel összefüggő jogszabályi rendelkezésekről, továbbá felhívtuk a figyelmét arra, hogy a végrehajtási rendelet 58. § (2) bekezdése szerint, ha a sikertelen vizsgát követő ismétlővizsga nem volt sikeres, a hallgató kérésére biztosítani kell, hogy az újabb ismétlővizsgát másik oktató vagy vizsgabizottság előtt tehesse le.

A képzési és kimeneti követelményekkel kapcsolatos, valamint a független vizsgabizottság előtti vizsgázás lehetőségével összefüggő rendelkezések a felsőoktatási intézmény belső szabályzataiban vannak lefektetve. Az intézmény által előírt részletszabályokról a felsőoktatási intézménynél helyben tájékozódhat. (243/2018/OJBIT)

Több panaszos egy felsőoktatási intézmény tantárgyi értékelésével szemben élt kifogással, sérelmezve azt is, hogy nem kapják meg a lehetőséget a másik oktató vagy bizottság előtti vizsgázás lehetőségét. A panaszosokat tájékoztattuk az értékeléssel, független vizsgabizottság előtti vizsgázással és hivatalunk hatásköri szabályaival összefüggésben. (340/2018/OJBIT, 384/2018/OJBIT, 602/2018/OJBIT)

Hivatalunk álláspontja a méltányossági kérelmekkel benyújtott beadványokkal kapcsolatban a következő. A méltányosság olyan általános rendelkezéstől történő eltérés a hallgató szempontjából kedvező irányba, amelyet a norma bizonyos kivételes esetekben lehetővé tesz a jogalkalmazó számára. A méltányossági jogkör gyakorlója a körülményeket mérlegelve jár el, és a kérelmező javára eltekinthet a meghatározott feltételektől. A méltányossági döntés meghozatala során az intézmény nagyfokú szabadsággal rendelkezik, rá van bízva, hogy melyiket választja a több, egyaránt jogszerű megoldás közül. Jogszerűen dönt, ha a kérelemben foglaltaknak eleget tesz, és akkor is jogszerűen jár el, ha elutasítja azt. (389/2018/OJBIT)

A felsőoktatási intézményben meghatározott követelmények közül kiemelkedik a záróvizsga, amely az ismeretek, készségek és képességek elsajátításának ellenőrzését szolgálja, ennek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja. A záróvizsga a tantervben meghatározottak szerint több részből – szakdolgozat vagy diplomamunka megvédéséből, további szóbeli, írásbeli, gyakorlati vizsgarészekből – állhat. (456/2018/OJBIT, 738/2018/OJBIT)

Egy hallgató záróvizsgájának lebonyolítása, valamint értékelése kapcsán kérte hivatalunk segítségét. Az értékelésre vonatkozó rendelkezéseken túl tájékoztattuk a panaszost a záróvizs-

ga részeivel kapcsolatos jogszabályi rendelkezésekről. Felhívtuk a figyelmét továbbá, hogy a végrehajtási rendelet 59. § (1)-(2) bekezdéseinek értelmében a záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell letenni, amelynek elnöke és legalább még két tagja van. A záróvizsga-bizottságot úgy kell összeállítani, hogy legalább egy tagja egyetemi vagy főiskolai tanár, illetve egyetemi vagy főiskolai docens legyen, továbbá legalább egy tagja ne álljon foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban az érintett felsőoktatási intézménnyel, vagy a felsőoktatási intézmény másik szakjának oktatója legyen. A záróvizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni. A felsőoktatási intézmény szabályzatában határozza meg a záróvizsgára jelentkezés módját, a záróvizsga megszervezésének és lebonyolításának rendjét, eredményének kiszámítási módját.

A végrehajtási rendelet 56. § (2) bekezdésének megfelelően az utolsó félévben a szorgalmi időszak után – egymást követően – vizsgaidőszakot és záróvizsga-időszakot is kell biztosítani. A vizsgákat oly módon kell megszervezni, hogy minden érintett hallgató jelentkezni tudjon és vizsgázhasson, továbbá biztosítani kell, hogy az adott képzési időszakban a hallgató a sikertelen vizsgát megismételhesse. Tájékoztattuk továbbá a hallgatót hivatalunk bizottság előtti vizsgázással kapcsolatos állásfoglalásáról is. (431/2018/OJBIT)

Egy panaszos arról érdeklődött, hogy a szóbeli záróvizsgán kapott érdemjegyet milyen formában lehet felülvizsgálni. A panaszos részletesen tájékoztattuk az értékelésre, záróvizsgára, független vizsgabizottság előtti vizsgázásra vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről, valamint hivatalunk bizottság előtti vizsgázásra vonatkozó álláspontjáról. (382/2018/OJBIT, 261/2018/OJBIT)

A hallgató a végbizonyítvány megszerzését követően bocsátható záróvizsgára. A záróvizsga a végbizonyítvány megszerzését követő vizsgaidőszakban a hallgatói jogviszony keretében, majd a hallgatói jogviszony megszűnése után a hallgatói jogviszonyra egyébként hatályos felsőoktatási törvényben megszabott határidőn belül teljesíthető.

A volt hallgató egy jogi egyetemen folytatott felsőoktatási szakképzésben abszolutóriumot szerzett 2016 júniusában, de nem engedték a felsőoktatási intézményben a szakdolgozat leadni, valamint záróvizsgára jelentkezni.

A panaszos a jogorvoslati lehetőségeken túl tájékoztattuk arról is, hogy az abszolutórium megszerzése és a záróvizsga teljesítése közötti időtartamról az Nftv. rendelkezik. A kérdés megítélése ezen rendelkezésekre figyelemmel történhet. Az 50. § (1) bekezdés szerint a felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot – a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével – teljesítette, és az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt állít ki (abszolutórium). Ugyanezen § (3) bekezdése szerint a hallgató a végbizonyítvány megszerzését követően bocsátható záróvizsgára. A záróvizsga a végbizonyítvány megszerzését követő vizsgaidőszakban a hallgatói jogviszony keretében, majd a hallgatói jogviszony megszűnése után, két éven belül, bármelyik vizsgaidőszakban, az érvényes képzési követelmények szerint letehető. A tanulmányi és vizsgaszabályzat a záróvizsga letételét a végbizonyítvány kiállításától számított második év eltelte után feltételhez kötheti. A hallgatói jogviszony megszűnését követő ötödik év eltelte után záróvizsga nem tehető. (677/2018/OJBIT)

Az Nftv. átmeneti rendelkezései határozzák meg, hogy mely kérdésekben meddig lehet alkalmazni a hatályon kívül helyezett korábbi felsőoktatási törvényeket. A 112. § (1)

bekezdés határidőt szabott meg az 1993. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzések teljesítésére, ez a jogvesztő határidő 2018. szeptember 1.

Egy volt hallgató tájékoztatást kért arról, hogy milyen határidő vonatkozik tanulmányai lezárására. Képzését 2005-ben kezdte meg, végbizonyítványt 2010-ben szerzett már osztatlan képzés keretében, amit azonban záróvizsga hiányában nem fejezett be. (428/2018/OJBIT)

Egy másik panaszos 2006 előtt kezdte meg tanulmányait, és annak érdekében, hogy azt lezárja, 2018. augusztus 31-én szakdolgozatát le kívánta adni a tanulmányi osztályon, ott azonban elutasították formai követelményekre való hivatkozással.

A panaszoszt a kérdéskörrel kapcsolatban a következőkről tájékoztattuk. Az Nftv. 2016. január 1-jén hatályba lépett 112. § (1) bekezdése szerint az 1993. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzéseket – folyamatos képzésben – 2016. szeptember 1-jéig lehet változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával befejezni. Azok hallgatói jogviszonyát, akik e határidőig nem szerezték meg végbizonyítványukat, e dátummal meg kell szüntetni. Azok a volt hallgatók, akik 2016. szeptember 1-jéig végbizonyítványt szereztek, 2018. szeptember 1-jéig tehetnek záróvizsgát. Az e törvénynek az egyes, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXI. törvénnyel megállapított 112. § (5a) bekezdése hatálya alá tartozó volt hallgatókra e bekezdés szabályait alkalmazni kell, a 112. § (5a) bekezdése alapján a felsőoktatási intézmények által hozott döntéseket e bekezdésre tekintettel a volt hallgatók javára 2016. február 15-ig módosítani kell.

A korábbi felsőoktatási törvények szerinti rendelkezéseket ezen jogszabályok hatályon kívül helyezését követően a jelenleg hatályban lévő Nftv. átmeneti rendelkezései szerint lehet alkalmazni. A rendelkezésünkre bocsátott információknak, valamint fenti rendelkezések megfelelően tehát az érintett volt hallgató 2018. szeptember 1-jéig tehetett záróvizsgát. (526/2018/OJBIT)

Egy felsőoktatási intézmény hivatalunk állásfoglalását kérte a kérdéskörrel kapcsolatban. Az intézmény egy volt hallgatója 2010. szeptember 1. napján kezdte meg tanulmányait költségterítéses formában a felsőoktatási intézmény tanár-mérnök-tanár egyetemi képzésén, miután egy másik felsőoktatási intézményben 2004-ben megkezdett képzéséről átvettelt nyert. 2012. január 20-án abszolutóriumot szerzett, így hallgatói jogviszonya megszűnt, záróvizsgát azonban nem tett. Az Nftv. 112. § (1) bekezdése értelmében a hallgató 2018. szeptember 1. napjáig tehetett volna záróvizsgát, amire azonban nem jelentkezett.

2018 szeptemberében méltányossági kérelem érkezett a hallgatótól az egyetem részére, melyben lehetőséget kért tanulmányainak befejezésére, mivel záróvizsgáit krónikus betegség miatt nem tudta letenni. Ezen krónikus betegség meglétét szakorvosi igazolásokkal bizonyította.

Az egyetem a fennálló jogi helyzet tisztázása érdekében az Oktatási Hivatalhoz fordult, ahonnan azt a tájékoztatást kapták, hogy az Nftv. hivatkozott szakasza nem biztosít lehetőséget méltányosságra, az abban foglalt határidő leteltét követően már nincs lehetőség a záróvizsga letételére, a határidő jogvesztő.

A hallgató az erről szóló tájékoztatást követően azzal fordult az egyetemhez – hivatalunkra való hivatkozással –, hogy az említett esetben lehetősége van záróvizsgára jelentkezni, és ennek határideje 2019 januárja.

Tájékoztattuk a felsőoktatási intézményt, hogy a hivatalunk által telefonon történő tájékoztatás nem hivatalos forma, tekintettel arra, hogy állásfoglalást csak vizsgálat keretében bocsátunk ki, annak viszont előkövetelménye hivatalunk hatáskörének megállapítása, így – töb-

bek között – a felsőoktatási intézménynél a jogorvoslat kimerítése. Amennyiben az érintett hallgató valóban fordult hivatalunkhoz, minderről a panaszos volt hallgatót is informáltuk.

A megkeresés nyomán az ügyben az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki. A 2010. szeptember 1-jén történt átvétel idején a 2005. évi felsőoktatási törvény volt hatályban.

A 2005. évi felsőoktatási törvény a hallgatói jogviszony létesítéséről és megszűnéséről az alábbiak szerint rendelkezik. A 39. § (4) bekezdés szerint az, aki a felsőoktatási intézménybe felvételt vagy átvételt nyert, az adott felsőoktatási intézménnyel – a felvételi döntés évében – hallgatói jogviszonyt létesíthet. A hallgatói jogviszony a beiratkozással jön létre. A beiratkozott hallgatóról a felsőoktatási intézmény törzslapot állít ki. A 76. § (1) bekezdés a) pontja szerint megszűnik a hallgatói jogviszony, ha a hallgatót másik felsőoktatási intézmény átvette, az átvétel napján.

A hallgató korábbi hallgatói jogviszonyát az 1993. évi felsőoktatási törvény szerint kezdte meg. Ezért szükséges áttekinteni a 2005. évi felsőoktatási törvény átmeneti rendelkezéseit is, hogy melyik jogszabályt kell alkalmazni a már meglévő hallgatói jogviszony megszűnése esetére. A 2005. évi felsőoktatási törvény 161. § (5) bekezdése szerint a hallgatói jogviszony megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell azok tekintetében is, akik a hallgatói jogviszonyukat e törvény hatálybalépése előtt létesítették.

Az Nftv. a 112. § (1)-(2) bekezdése rendelkezik a törvény hatálybalépését megelőzően megkezdett tanulmányok befejezéséről. Bár maga az Nftv. 2012. január 1-jén hatályba lépett, a hallgatókra vonatkozó érdemi rendelkezések 2012. szeptember 1-jén léptek hatályba, így alkalmazni is az ezen időponttól létesített hallgatói jogviszonyokra kell. Az Nftv. külön rendelkezik a korábban hatályos felsőoktatási törvények alapján megkezdett hallgatói jogviszonyok befejezéséről. Az 1993. évi felsőoktatási törvény azon hallgatókra vonatkozik, akik 1993. szeptember 1-jétől 2006. február 28-áig létesítettek jogviszonyt. A 2005. évi felsőoktatási törvény 2006. március 1-jétől 2012. augusztus 31-éig volt hatályos, így az ekkor megkezdett hallgatói jogviszonyok tekintetében alkalmazandó.

Az Nftv. 112. § (1) bekezdése szerint a 1993. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzések befejezésére 2018. szeptember 1-jéig van lehetőség.

Az Nftv. 112. § (2) bekezdése szerint a 2005. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzéseket – folyamatos képzésben – változatlan szakmai követelmények és vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával, bizonyítvány kiállításával kell befejezni. A 2005. évi felsőoktatási törvény alapján a felsőoktatási információs rendszer keretében nyilvántartott személyes adatokat – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a felsőoktatási információs rendszer működtetéséért felelős szerv a 2005. évi felsőoktatási törvény 35. § (4) bekezdésében meghatározott határidőig jogosult kezelni.

Egyetértünk azon érveléssel, hogy az 1993. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzések befejezése vonatkozásában az Nftv. 112. § (1) bekezdése olyan rendelkezést tartalmaz, ami alól a felsőoktatási intézmény nem adhat mentesítést még méltányosság keretében sem, hiszen egy jogszabályban rögzített jogvesztő határidőről van szó. Álláspontunk szerint azonban az érintett hallgató az átvételre figyelemmel a 2005. évi felsőoktatási törvény szerint létesítette jelenlegi hallgatói jogviszonyát, így esetében az Nftv. átmeneti rendelkezései közül nem a 112. § (1) bekezdést, hanem a (2) bekezdést kell alkalmazni.

Ezen bekezdés átmeneti rendelkezését nézve, a záróvizsga teljesítésének határidejéről a 2005. évi felsőoktatási törvény a következőképp rendelkezik. A 60. § (4) bekezdés utolsó mondata szerint a tanulmányi és vizsgaszabályzat a záróvizsga letételét a végbizonyítvány kiállításától számított hetedik év eltelte után feltételhez kötheti.

Időközben a panaszos volt hallgató is hivatalunkhoz fordult, és arról tájékoztatott, hogy a felsőoktatási intézmény határozatot hozott, amelyben elfogadták hivatalunk kezdeményezé-

sét, és engedélyezték a záróvizsgára jelentkezését. Bár határidőt nem szabtak neki, hangsúlyozottan javasolták, hogy mielőbb éljen ezen lehetőséggel. (650/2018/OJBIT, 696/2018/OJBIT)

A felsőoktatás egymásra épülő, felsőfokú végzettségi szintet biztosító képzési ciklusai az alapképzés, a mesterképzés és a doktori képzés. Ezen kívül a felsőoktatás keretében felsőfokú végzettségi szintet nem biztosító képzésként felsőoktatási szakképzés és szakirányú továbbképzés is szervezhető. Lényeges kérdés a képzésekkel kapcsolatban, hogy mit szükséges teljesíteni – abszolutorium, záróvizsga, nyelvvizsga – a végzettség megszerzéséhez. (388/2018/OJBIT)

Egy volt hallgató érdeklődött arról, hogy az 1994-ben megkezdett tanulmányai felsőfokú végzettségként elismerhetőek-e, amennyiben hat félévet teljesített, azonban záróvizsgát nem tett.

A panaszosat tájékoztattuk, hogy tanulmányait az 1993. évi felsőoktatási törvény hatálya alatt kezdte meg, amelynek 1994. szeptember 1-je és 1994. november 24-e közötti időállapotban a következőképpen rendelkezett a záróvizsga teljesítéséről, illetve a végzettségi szintről. A 2. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény szakmailag önálló, önkormányzattal rendelkező jogi személy, amelynek kizárólagos joga a törvény 84. §-ában meghatározott felsőfokú képzés, és a 98. §-ban megállapított felsőfokú végzettséget igazoló oklevelek kiadása. A 84. § (1)-(2) bekezdés szerint a felsőoktatási intézményekben alapképzés, szakirányú továbbképzés és doktori képzés folyhat nappali tagozaton, illetőleg más formában (pl. esti, levelező, távoktatás). Az alapképzésben főiskolai végzettséget, továbbá egyetemi végzettséget lehet szerezni. Az egyetemi végzettséget a képesítési követelmények szerinti, legalább négyéves nappali képzésben lehet megszerezni. A 86. § (1)-(2) bekezdései szerint felsőoktatási intézményben megszerzhető végzettség, illetőleg a szakképesítés követelményeit a képesítési követelmények határozzák meg.

A záróvizsgával kapcsolatban az 1993. évi felsőoktatási törvény az alábbi rendelkezéseket tartalmazza. A 95. § (1)-(2) bekezdései szerint a hallgató felsőfokú tanulmányait az alapképzésben és a szakirányú továbbképzésben záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga a felsőfokú iskolai végzettség megszerzéséhez szükséges tudás (készség) ellenőrzése és értékelése, amelynek során a jelöltnek arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja. A 97. § (1) és (3) bekezdései szerint sikeres záróvizsga alapján a felsőoktatási intézmény a hallgató számára oklevelet állít ki. Az oklevél a Magyar Köztársaság címerével ellátott közokirat, amely tanúsítja a tanulmányok sikeres elvégzését, az oklevélben megnevezett szakon. Az oklevél tartalmazza – többek között – a végzettség, illetve az odaítélt fokozat és a tanulmányi szakirány(szak), a képzési forma megnevezését.

A jelenleg hatályos felsőoktatási jogszabály az Nftv., amely a végzettségi szintről, az oklevélről és a záróvizsgáról a korábbi jogszabályban foglaltakhoz hasonlóan rendelkezik. A 3. § (1) bekezdés szerint a felsőoktatás egymásra épülő, felsőfokú végzettségi szintet biztosító képzési ciklusai: az alapképzés, a mesterképzés, a doktori képzés. Az 50. § (2) bekezdés szerint a hallgató tanulmányait felsőoktatási szakképzésben, alap- és mesterképzésben, szakirányú továbbképzésben záróvizsgával fejezi be. Az 51. § (4) bekezdése szerint oklevél kiállítására csak az e törvény hatálya alá tartozó felsőoktatási intézmény jogosult. Az oklevél megnevezést csak a felsőoktatási intézmények által e törvény alapján kiállított szakképzettséget és – a felsőoktatási szakképzés és a szakirányú továbbképzés kivételével – felsőfokú végzettségi szintet, doktori fokozatot igazoló okiratra lehet használni.

Mindezekre figyelemmel a végzettségi szint megszerzéséhez a megkezdett, de be nem fejezett tanulmányok nem elégségesek, a felsőfokú végzettséghez szükséges a záróvizsga telje-

sítése is. A végzettséget igazoló oklevél kiállításához azonban elengedhetetlen feltétel a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott idegennyelvi követelmények teljesítése is.

Tanulmányaival kapcsolatban felhívtuk a panaszos figyelmét az Nftv. 112. § (1) bekezdésében megszabott jogvesztő határidőre. (95/2018/OJBIT)

Egy panaszos felvételi eljárásban kapcsolatban a végzettségi szinttel összefüggésben kérte hivatalunk segítségét. A beadványozó tanulmányainak kezdetekor hatályos jogszabály a 1993. évi felsőoktatási törvény, melynek 2001. szeptember 1. és december 31. közötti időállapota az alábbiakról rendelkezik. A 84. § (2) bekezdése szerint a képzés szintjei akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzés, főiskolai szintű képzés: főiskolai szintű alapképzés és főiskolai szakirányú továbbképzés, egyetemi szintű alapképzés, posztgraduális képzés: egyetemi szakirányú továbbképzés és doktori, illetve mesterképzés.

A képzési idő a képzési szinteknek megfelelően az alábbiak szerint szerepel az 1993. évi felsőoktatási törvényben. A 85. § (3) és (5) bekezdései szerint az egyetemi végzettséget a képesítési követelmények szerinti, legalább négyéves nappali képzésben lehet megszerezni. A szakirányú továbbképzés a képesítési követelmények szerint nappali képzés keretében legalább egy, de legfeljebb három év.

Az 1993. évi felsőoktatási törvény értelmű rendelkezései között meghatározza a szakirányú továbbképzés fogalmát. A 124/E. § k) pont szerint e törvény alkalmazásában szakirányú továbbképzés főiskolai vagy egyetemi alapképzésben megszerzett végzettségre és meghatározott szakképzettségre épülő olyan, újabb végzettséget nem adó képzés, amely speciális szakirányú szakképzettséget tanúsító oklevél kiadásával zárul.

A szak képzési és kimeneti követelményeit külön rendelet tartalmazza. Az érdekvérvényesítő (lobbi) szakirányú továbbképzési szak képesítési követelményeiről szóló 54/2002. (IX. 26.) OM rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja szerint az érdekvérvényesítő (lobbi) szakirányú továbbképzési szakon közgazdász szakképzettséggel rendelkezők érdekvérvényesítő (lobbi) szakközgazdász szakképzettséget szerezhetnek. A rendelethez tartozó melléklet 4. pontjában található az érdekvérvényesítő (lobbi) szakközgazdász szakképzettség képzési idejének meghatározása, amely 4 félév, 120 kredit, legalább 600 tanóra.

A felvételi rendelet 15. § (6) bekezdése szerint a felsőfokú végzettséggel rendelkező jelentkezőket – amennyiben alapképzésre, osztatlan képzésre vagy felsőoktatási szakképzésre jelentkeznek – a felsőoktatási intézmények a Tájékoztatóban közzétett módon a felsőfokú végzettséget tanúsító oklevél alapján, az emelt szintű érettségi követelménytől való eltekintéssel is rangsorolhatják.

A panaszos által becsatolt mellékletek közül az oklevél tartalmazta, hogy szakirányú továbbképzésen szerzett egyetemi szakirányú szakképzettséget. Mindez nem feleltethető meg az 1993. évi felsőoktatási törvény 84. § (2) bekezdésében foglalt egyetemi szintű alapképzésének, továbbá a 85. § (3) bekezdése szerinti képzési idővel sem egyezik, amely négy évet ír elő az egyetemi végzettség megszerzéséhez. Az érintett felsőoktatási intézmény által 2018. február 28-án kiállított igazolás szerint a panaszos szakképzési, tehát nem mesterképzési szakon teljesítette az oklevél kiállításához szükséges feltételeket.

Mindezekre figyelemmel a panaszos oklevele sem a kibocsátás időpontja, sem a jelenleg hatályos jogszabályok szerint nem számít mesterképzésnek, így végzettségi szintet nem, kizárólag szakképzettséget szerzett annak teljesítésével. (470/2018/OJBIT)

Évről évre kiemelkedő számú beadvány érkezik hivatalunkhoz azon hallgatóktól, akik záróvizsgát tettek, de oklevelüket nyelvvizsga hiányában nem tudják átvenni. Jelenleg az adott képzés kimeneti követelményeként jelentkezik ezen kitétel, azonban 2020-tól

jogszabály írja elő mint a felsőoktatásba történő felvétel egyik feltételét. Több hallgató fordult hivatalunkhoz arról érdeklődve, hogy mentesülhetnek-e a nyelvvizsga-követelmény alól életkorukra tekintettel. A nyelvvizsgatételi kötelezettség alól méltányossági alapon senki sem kaphat mentességet a felsőoktatási intézménytől, tekintettel arra, hogy a nyelvvizsgatételi kötelezettséget jogszabály írja elő. (96/2018/OJBIT, 338/2018/OJBIT, 504/2018/OJBIT, 540/2018/OJBIT, 645/2018/OJBIT)

Tájékoztattuk a panaszosokat, hogy az idegennyelvi követelmény alóli mentesítéssel kapcsolatban jelenleg az Nftv. 107. § (1) bekezdése rendelkezik, amely szerint, ha az oklevél, illetve bizonyítvány megszerzésének az előfeltétele az általános nyelvvizsga megléte, a követelmény teljesítése alól mentesülnek azok a hallgatók, akik tanulmányaik első évfolyamon történő megkezdésének évében legalább a negyvenedik életévüket betöltik. Ez a rendelkezés azoknál alkalmazható utoljára, akik a 2015/2016. tanévben tesznek záróvizsgát.

A rendelkezéshez tartozó indokolás szerint a felsőfokú tanulmányok mellett a nyelvvizsga-követelmények teljesítése a munkakörök betöltéséhez egyre inkább szükséges, így a nyelvigényes szakmai vizsgát feltételező képzéseknél a szakképzettség minőségének emelése érdekében nem lehet eltérni a nyelvvizsga követelményeinek teljesítésétől.

A 2005. évi felsőoktatási törvény már a hatályba lépésekor, vagyis 2006. március 1-jén tartalmazta a fenti rendelkezéssel azonos tartalmú 150. § (1) bekezdését. Már ezen rendelkezés tartalmazta azon kikötést, amely szerint a fenti mentesítés kizárólag azoknál alkalmazható utoljára, akik a 2015/2016. tanévben tesznek záróvizsgát.

Mindezekre figyelemmel az életkor miatt adható nyelvvizsgamentesség kivezetésére tíz éves felkészülési időt biztosított a jogszabály. Azt is fontos kihangsúlyozni, hogy kizárólag azon hallgatókra vonatkozott ezen szabály, akik tanulmányaik megkezdésekor már betöltötték a negyvenedik életévüket.

A nyelvvizsga-ammesztíára vonatkozóan az Nftv. 107. § (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik. Ha a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzata így rendelkezik, az (1) bekezdésben meghatározottakon túl az oklevél, illetve a bizonyítvány megszerzéséhez előírt általános nyelvvizsga-követelmény teljesítése alól mentesülnek azok a hallgatók is, akik a sikeres záróvizsga napjától számított három éven belül nem mutatták be a felsőoktatási intézménynek az általános nyelvvizsgát igazoló okiratot, és az oklevél, illetve a bizonyítvány megszerzéséhez előírt általános nyelvvizsga-követelmény teljesítése helyett a felsőoktatási intézmény által szervezett külön nyelvi vizsgát tesznek. Ez a rendelkezés azoknál alkalmazható utoljára, akik a 2012/2013. tanévben tesznek záróvizsgát. A nyelvvizsga-ammesztíáról a felsőoktatási intézménynél helyben érdeklődhet.

Minden esetben felhívtuk a hozzánk fordulóknak figyelmét, hogy hivatalunk hatásköre nem terjed ki a nyelvvizsga alóli mentesítés ügyében döntést hozni.

Tájékoztattuk továbbá a hallgatókat a Diplomamentő II. Programról, amely program keretében szervezett nyelvtanfolyamokra azok járhatnak, akik a nyelvvizsga hiánya miatt nem vehették át diplomájukat. (101/2018/OJBIT, 227/2018/OJBIT, 296/2018/OJBIT, 465/2018/OJBIT)

Egy panaszos nyelvvizsga-mentességgel kapcsolatban kérte hivatalunk vizsgálatát. Szerinte az Nftv. 107. § (1) és 113. § (1) bekezdései egymással szemben állnak, így részére ki kellene állítani az oklevelét. Beadványában előadta, hogy 2014-ben kezdte meg tanulmányait irodalom- és kultúratudomány szakon, és halasztása miatt nem tudta teljesíteni a záróvizsgáját 2016 júniusában.

A fenti jogszabályi rendelkezéseken túl tájékoztattuk a panaszost, hogy a hallgatói jogviszony létesítések érvényben lévő képzési és kimeneti rendelkezések határozzák meg azt, hogy a hallgatóknak milyen nyelvvizsgát szükséges teljesítenie ahhoz, hogy oklevelét kiállítsák a részére. A 15/2006. (IV. 3.) OM rendeletnek a hallgató tanulmányai kezdetekor hatályos időállapotának (2014. június 1-től 2016. augusztus 12-ig) 3. számú mellékletében az irodalom- és kultúratudomány mesterképzési szak 9. pontjában foglalt idegennyelvi követelmények a következők. A mesterfokozat megszerzéséhez legalább egy idegen nyelvből államilag elismert, felsőfokú (C1) komplex típusú nyelvvizsga vagy egy, az alapképzés megszerzéséhez szükséges nyelvtől eltérő további nyelvből államilag elismert, középfokú (B2) komplex típusú nyelvvizsga vagy ezekkel egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

Az 1993. évi felsőoktatási törvény 1993. szeptember 1-től 2006. február 28-ig volt hatályban, és azon hallgatók esetében szabályozta a hallgatói jogviszony kereteit, akik ezen időintervallumban kezdték meg tanulmányaikat.

Az Nftv. 112. – 113. § átmeneti rendelkezései azon hallgatókra vonatkoznak, akik még az 1993. évi felsőoktatási törvény vagy a 2005. évi felsőoktatási törvény hatálya alatt kezdték meg a tanulmányaikat, azonban az oklevelet még nem szerezték meg. Az átmeneti rendelkezésben foglalt – panaszos által hivatkozott – nyelvvizsga-követelmény alóli mentesítés pedig azokra vonatkozik, akiknek a tanulmányok kezdetekor hatályban volt jogszabályi, illetve képzési és kimeneti rendelkezések értelmében még nem volt idegennyelvi követelmény az oklevél kiállításának feltétele. Figyelemmel arra, hogy panaszos tanulmányait 2014-ben, vagyis az 1993. évi felsőoktatási törvény hatályon kívül helyezését követően kezdte meg, így rá sem a törvény, sem az arra vonatkozó átmeneti rendelkezés nem alkalmazható.

A tanulmányai kezdetekor hatályos jogszabályok előírták a nyelvvizsga szükségességét a volt hallgató részére. Tekintettel arra, hogy panaszos az Nftv. 107. § (1) bekezdésében foglalt mentesítő szabály időkorlátján kívül teljesítette a záróvizsgáját, így esetében ezen mentesítés nem alkalmazható, az oklevelét életkorára történő mentesítéssel kiállítani tehát nem lehetséges. (207/2018/OJBIT)

Egy panaszos beadványában előadta, hogy 2010 szeptemberében, a 2005. évi felsőoktatási törvény hatálya alatt létesített hallgatói jogviszonyt, azonban családi okok miatt 2011 szeptemberében kezdte el ténylegesen a képzést. A 40. életévét 2012. február 23-án töltötte be, és életkorára figyelemmel az öt megillető nyelvvizsga-kezdési kedvezményekkel összefüggésben kérte hivatalunk tájékoztatását.

Fentiekben túl tájékoztattuk a panaszost, hogy álláspontunk szerint a tanulmányok első évfolyamon történő megkezdésén a hallgatói jogviszony létesítését kell érteni. A 2005. évi felsőoktatási törvény, valamint az Nftv. is a tanulmányok első évfolyamon történő megkezdésének évről rendelkezik, amely álláspontunk alapján kizárólag naptári évként, és nem tanévként értelmezhető. Mindezekre figyelemmel a 2012-ben betöltött 40. életévére tekintettel nyelvvizsga-mentesség a panaszost nem illeti meg. (323/2018/OJBIT)

Egy panaszos életkorára és egyéni körülményeire figyelemmel kérte hivatalunk segítségét, hogy méltányosságból mentesülhessen a nyelvvizsga-kötelezettség alól.

Fenti jogszabályi rendelkezések mellett az alábbiakról tájékoztattuk a panaszost. A 2013-ban megkezdett felsőfokú tanulmányok kimeneti követelményeit illetően a 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet szabályai tekintendők irányadónak. A 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet 2. számú melléklet VII. fejezet 4. pont 10. alpontjában foglalt rendelkezések értelmében a gazdálkodási és menedzsment alapképzési szak idegen nyelvi követelménye legalább egy idegen nyelvből államilag elismert középfokú (B2) komplex típusú, a képzési területnek megfelelő

szaknyelvi vagy államilag elismert felsőfokú (C1) komplex típusú általános nyelvvizsga vagy ezekkel egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges. Felhívtuk a volt hallgató figyelmét, hogy nyelvvizsga-mentességre vonatkozó méltányosság gyakorlására nincs mód. (638/2018/OJBIT, 722/2018/OJBIT)

A nyelvvizsgakövetelmény-teljesítés elmaradásának oka lehet valamilyen fogyatékoság megléte. Legtöbbször diszlexiával és diszgráfiával élő hallgatók fordultak hivatalunkhoz panasszal, azonban vannak olyan alapképzési szakok, ahol ezen fogyatékoság megléte az alapvető tanulmányi követelmények és a szakma gyakorlása szempontjából eleve felvételt kizáró tényező. (330/2018/OJBIT)

Korábban óvodapedagógus alapképzési szakon tanult hallgatók diszlexiára, illetve diszgráfiára tekintettel oklevelük átvétele érdekében kérték hivatalunk segítségét.

Az egyik panaszos előadta, hogy 2010-ben abszolválta tanulmányait egy felsőoktatási intézményben. Tájékoztatása szerint számos nyelvvizsga iránti próbálkozása kudarcba fulladt, ezért szakértői vizsgálaton vett részt. Tanulmányait követően, utólag derült ki a diszlexia és diszgráfia megléte. Korábban a felvételi során azonban kijelentette egy egészségügyi nyilatkozat aláírásával, hogy „diszes” betegsége, fogyatékosága nincsen.

A szakértői bizottság megállapította, hogy esetében korrekció nem lehetséges, és a panaszos jogosult ezzel összefüggő kedvezményre/mentességre, továbbá javasolta a nyelvvizsga-kötelezettség alóli teljes felmentés megadását.

A panaszos a bizottság szakértői véleményére figyelemmel kérelmezte a felsőoktatási intézménytől, hogy fogyatékoságára tekintettel mentesítsék a nyelvvizsga-kötelezettség alól. A felsőoktatási intézmény az elsőfokú döntésében elutasította a hallgató mentesítésre vonatkozó kérelmét. Indokolásában kiemelte, hogy a hallgató felvételének évében is ismertek voltak az óvodapedagógus szak esetében az egészségügyi alkalmassági követelmények. A felvételi eljárásban kizáró tényező az óvodapedagógus képzésen is a diszlexia, illetve diszgráfia. A felsőoktatási intézmény meglátása szerint a hallgató az óvodapedagógusi pályára egészségügyi szempontból nem alkalmas. Mindezt a panaszos a sikeresen elvégzett tanulmányaira és kitűnő minősítésű gyakorlatára figyelemmel elutasítja, és önmagának ellentmondónak tekinti.

A hallgató fellebbezéssel élt az elsőfokú döntéssel szemben. A hallgatói jogorvoslati bizottság jogorvoslati döntésével helybenhagyta az elsőfokú határozatot. Az indokolás kitért arra, hogy esetében nem szerzett diszlexiáról van szó, ez az állapot már a beiratkozás napján is fennállt. A bizottság döntése szerint kérdésessé vált a szakra való felvétele, óvodapedagógusi mivelta, továbbá a hallgató középiskolában idegen nyelvet tanult, és angol nyelvből 74 %-os eredménnyel jó (4) minősítésre érettségizett. A bizottság indokolásában felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy a diszlexiás részképességzavar nem zárja ki a nyelvtanulást, csupán megnehezíti. Vannak olyan nyelvtanulási stratégiák, melyekkel az ilyen zavarral rendelkező tanuló nagyobb eséllyel indulhat neki a nyelvvizsga megszerzésének akár diszlexiásként és diszgráfiásként is. A felsőoktatási intézmény is biztosít ilyen képzést, kifejezetten diszlexiásoknak. A jogorvoslati döntést követően az ügyben a panaszos hivatalunkhoz fordult, és közbenjárásunkat kérte annak érdekében, hogy oklevelét a felsőoktatási intézmény állítsa ki részére a szakértői véleményben foglaltakra figyelemmel.

Az ügyben vizsgálatot indítottunk, ennek keretében személyes egyeztetést kezdeményeztünk a felsőoktatási intézménnyel. A megbeszélésen a felsőoktatási intézmény fenntartotta a másodfokú határozatban foglaltakat, továbbá előadta, hogy a diszlexia, diszgráfia az óvo-

dapedagógus alapképzési szakot oktató valamennyi hazai felsőoktatási intézmény esetében kizáró ok, erről szakmai egyetértés van. Szakmai szempontból kétséges, hogy a pedagógus munkája során nem épít-e be olyan neurológiai mintát a gyerekeknek, amely a későbbi tanulmányaikban zavart okozhatnak.

Az egyedi esettel kapcsolatban az egyetem előadta, hogy feltételezik, hogy a diszlexia a panaszos esetben enyhe szintű, így tudta a hallgató teljesíteni az alapképzés követelményeit. Amennyiben a hallgató a – nem teljes mentesüléssel, hanem nyelvvizsgán nyújtott kedvezmények segítségével – teljesíti a szak idegnyelvi követelményeit, a felsőoktatási intézmény a szakmai alkalmasságot vélelmezi, és az oklevelet kiállítja a panaszos részére.

A kérdéskörrel kapcsolatban korábban már vizsgálatot folytattunk, melynek keretében az oktatásért felelős államtitkárhoz fordultunk. Megkeresésünk során az államtitkártól az alábbi tájékoztatást kaptuk. A diszlexia és diszgráfia esetén a kizáró ok egységes, már 2006 szeptemberétől valamennyi tanító- és óvodapedagógus szakon előírás. A feltételt az intézmények szakterület szerinti munkacsoportjai közösen állapították meg. A fogyatékossgal élő hallgatót megillető kedvezményekre, mentesítésekre vonatkozóan kedvezmények, mentességek adhatóak, azonban az alapvető tanulmányi követelmények alóli felmentéshez nem vezethet. Azaz elvárható, hogy az adott szakon tanulmányokat folytató hallgató rendelkezzen azokkal a kompetenciákkal, amelyek a végzettségével összefüggő munkavégzéséhez szükségesek. A diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia jelenléte akadályozzák a pedagógust a logikai gondolkodás, a számolási készségek zavarainak felismerésében, feltárásában, az írott nyelv és a helyesírás szabályainak megfelelő átadásában. A szabályozás tehát nem új keletű, és valamennyi óvodapedagógus szakot indító intézményben egységesen fennáll.

Az alkalmassági feltételek újragondolása céljából a minisztérium illetékes szervezeti egysége egyeztető megbeszélést kezdeményezett a szakterületi munkacsoport tagjaival. Első eredményként készült el az egységes egészségügyi alkalmassági lap, melyet a 2016. évi általános felsőoktatási felvételi eljárásban már alkalmaztak. Átgondolták a kizáró okok rendszerét, a gyakorlati vizsga teljesíthetőségét. Szakmapolitikai indokok alapján megalapozott döntés született arról, hogy az ún. „disz-es” részképességzavarok megléte olyan szakokon, ahol a beszéd, az írás és az olvasás tanítása, a matematikai logikai gondolkodás elsajátítása és továbbadása történik, kizáró okként határozták meg. Ez a feltétel a szakterület álláspontja szerint továbbra is kötelező kizáró ok.

Az ügyben az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdése rendelkezik a művelődéshez való jogon belül az oktatásban, így a felsőoktatásban való részvétel jogáról. Eszerint Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

Az XV. cikk (2) és (5) bekezdése rögzíti a fogyatékossgal élő személyek alapvető jogait. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossg, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Általánosságban a felsőoktatásban való részvételre vonatkoztatva a jelenleg hatályos Nftv. 49. § (8) bekezdése rendelkezik a fogyatékossgal élő hallgatók számára megítélhető mentességekről. Eszerint a fogyatékossgal élő hallgató részére biztosítani kell a fogyatékossgához igazodó felkészítést és vizsgáztatást, továbbá segítséget kell nyújtani részére ahhoz, hogy teljesíteni tudja a hallgatói jogviszonyából eredő kötelezettségeit. Indokolt esetben mentesíteni kell egyes tantárgyak, tantárgyrészek tanulása vagy a beszámolás kötelezettsége alól. Szükség esetén mentesíteni kell a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alól. A vizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni a segédeszköz – így különösen írógép, számítógép – alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását. Az e bekezdés alapján nyújtott mentesítés kizárólag a mentesítés alapjául szolgáló körülménnyel összefüggésben biztosítható, és nem vezethet az oklevél által tanúsított szak-képzettség megszerzéséhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények alóli felmentéshez.

Az Nftv. 108. § 6. pontjának értelmező rendelkezése szerint fogyatékossgal élő hallgató (jelentkező) az, aki mozgásszervi, érzékszervi vagy beszéd-fogyatékos, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A Kormány a fogyatékossgal élő hallgatókkal kapcsolatos intézményi feladatok végrehajtásának rendjét a végrehajtási rendelet 62-64. §-aiban határozza meg. E rendelet 62. § (1) bekezdése szerint a fogyatékossgal élő hallgató kérelmére a felsőoktatási intézménynek a tanterv előírásaitól részben vagy egészében eltérő követelményeket kell megállapítania, illetve – figyelemmel az Nftv. 49. § (8) bekezdésére – azok teljesítésétől el kell tekintenie a (2)-(7) bekezdésben foglalt kedvezmények közül legalább egy, szükség szerint több kedvezmény biztosításával, ha a fogyatékossgot igazoló szakvélemény megállapításai alapján kedvezmény, illetve mentesség biztosítható a hallgató számára.

A végrehajtási rendelet 62. § (6) bekezdés aa)-ad) alpontjai rendelkeznek a diszgráfiával élő hallgató részére adható kedvezményekről. A rendelkezések értelmében a pszichés fejlődési zavarral küzdő hallgató esetében alkalmazható kedvezmények a diszlexiás-diszgrafiás-diszortográfiás hallgatónál: az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsga vagy szóbeli helyett írásbeli vizsga; írásbeli vizsga esetén a nem fogyatékossgal élő hallgatókra megállapított felkészülési időnél hosszabb felkészülési idő; a vizsgán a szükséges segédeszközök (különösen számítógép, írógép, helyesírási szótár, értelmező szótár, szinonima szótár) biztosítása; mentesítés a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alól.

A rendelet 62. § (10) bekezdése alapján indokolt esetben a hallgató kérelmére, a szakvélemény alapján a felsőoktatási intézmény a (2)-(7) bekezdésben szabályozott kedvezményektől eltérő, további vagy más kedvezményt is biztosíthat a hallgató részére.

Az igazolás rendjére vonatkozó szabályokat a rendelet 63. § (1)-(3) bekezdése tartalmazza, amely szerint a fogyatékossgal élő hallgató fogyatékossgának típusát és mértékét, annak végleges vagy időszakos voltát a (2) vagy a (3) bekezdésben meghatározott szakvéleménnyel igazolja. A felsőoktatási intézmény döntésekor hatályos szövegállapot szerint, ha a hallgató (jelentkező) fogyatékossga, sajátos nevelési igénye már a középfokú tanulmányok ideje alatt is fennállt, és erre tekintettel a tanulmányai, illetve az érettségi vizsga során kedvezményben részesült, a fogyatékossg, sajátos nevelési igény a megyei (fővárosi) pedagógiai szakszolgálati intézmények, illetve azok megyei vagy országos szakértői bizottságként eljáró tagintézményei (valamint jogelődjeik közül a tanulási képességvizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok, és az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok) által kibocsátott szakértői véleménnyel igazolható. Ha a hallgató (jelentkező) fogyatékossga, sajátos nevelési igénye a középfokú tanulmányok ideje alatt nem állt fenn, illetve fogyatékossgra, sajátos nevelési igényre tekintettel a tanulmányai és az érettségi vizsga során kedvezményben nem részesült,

a fogyatékoság a rehabilitációs szakértői szerv, illetve annak jogelődei által kibocsátott szakértői véleménnyel igazolható.

E rendelkezések alapján a hallgatót tehát megilleti az a jog, hogy a fogyatékoság szakértői igazolása után kérelmezze a felsőoktatási intézménytől egyes követelmények alóli felmentését. A szakértői igazolás kiállítására azonban kizárólag a jogszabályban rögzített szerv jogosult, más szakemberek és szervezetek véleményei a mentesítési kérelem elbírálása során nem vehetők figyelembe. Azt azonban, hogy a megfelelő szakvélemény benyújtását követően részben vagy egészben mentesíti-e a hallgatót az egyes kötelezettségek alól, a felsőoktatási intézmény dönti el a fent hivatkozott rendelkezések és a szervezeti és működési szabályzatában foglaltak alapján.

Az Nftv. 49. § (8) bekezdése, továbbá a végrehajtási rendelet 62. § (1) bekezdése a mentességek, illetve kedvezmények megadásával összefüggésben rendkívül szűk körben biztosít mérlegelést a felsőoktatási intézmény részére. Az egyetem kizárólag abban az esetben utasíthatja el a nyelvvizsga-mentesség megadását, amennyiben az az alapvető tanulmányi követelmények alóli mentesítést eredményezné.

A 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az óvodapedagógus alapképzési szak esetében a 10. pont a nyelvi követelményeknél az alábbiakat tartalmazza: egy idegen nyelvből középfokú C típusú államilag elismert nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél, mely feltétele az oklevél kiadásának. A nemzetiségi szakirányon az idegen nyelv – kritériumfeltétel jellegén túl – kreditértékű szakismeret is.

Ezen felül azonban az alapvető tanulmányi követelmények között, a 7. pont b) alpont utolsó pontja szerint, az elsajátítandó szakmai kompetenciák esetében is tartalmaz idegen nyelvi követelményeket. Eszerint az alapfokozat birtokában – a nemzetiségi szakirányt is figyelembe véve – az óvodapedagógusok ismereteik alkalmazását illetően alkalmasak – többek között – idegen nyelven alapszinten kommunikálni.

Összegezve a fentieket a felsőoktatási intézmény az alapvető tanulmányi követelményekre figyelemmel mérlegelési jogkörével élve dönthet a nyelvi követelmények alóli mentesítés megtagadásáról az óvodapedagógus alapképzési szak esetében a diszlexia és diszgráfia megállapításától függetlenül.

Mindezekre figyelemmel elfogadtuk a felsőoktatási intézmény másodfokú határozatában foglaltakat, a beadványban foglaltakkal kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. (8/2018/OJBIT, 196/2018/OJBIT, 354/2018/OJBIT)

Fogyatékosággal élő hallgató esetén a kedvezményeket és mentesítéseket akkor lehet megadni, amennyiben a hallgató ezt szakvéleménnyel igazolja. Ha már köznevelésben is fennállt ezen állapot, és erre tekintettel kedvezményben, mentességben részesült, akkor általánosságban elmondható, hogy nem szükséges új igazolást készíttetni. Amennyiben ez később derül ki, a felsőoktatásba jelentkező vagy a hallgató az illetékes Fővárosi vagy Megyei Kormányhivatal Rehabilitációs Ellátási és Szakértői Főosztályán kezdeményezheti a vizsgálatot. Diszlexia, diszgráfia, és diszkalkulia fogyatékoságának megállapítására irányuló eljárásban Budapest Főváros Kormányhivatalának III. Kerületi Hivatala jár el. (251/2018/OJBIT, 141/2018/OJBIT)

A különböző fogyatékosággal élő hallgatók mellett évről évre többen jelzik egyéb egészségügyi állapotra való hivatkozással is, hogy a nyelvvizsga-mentesítés lehetőségével kívánnak élni. (387/2018/OJBIT)

Egy volt hallgató egészségügyi állapotára tekintettel arról kért tájékoztatást, hogy kaphat-e nyelvvizsga-mentességet oklevélének átvételéhez. (400/2018/OJBIT)

Egy másik panaszos tartós betegségére és írási nehézségeire tekintettel érdeklődött a mentesítés lehetőségéről.

A panaszosnak megküldtük tájékoztatásunkat a fogyatékosággal élő hallgatókra vonatkozó fenti jogszabályi rendelkezésekről, valamint arról, hogy a beadványban előadottak szerinti helyzetet megértjük, azonban hivatalunk hatásköre nem terjed ki a nyelvvizsga alóli mentesítés ügyében döntést hozni. (515/2018/OJBIT)

A sikeres záróvizsga és az idegennyelvi követelmények teljesítése után a felsőoktatási intézmény az oklevelet harminc napon belül állítja ki, és adja ki a hallgató részére. Az oklevél tanúsítja az adott képzés tekintetében a végzettség, illetve szakképzettség megszerzését. (577/2018/OJBIT)

Egy volt hallgató arról érdeklődött, hogy a sikeres záróvizsgát követően van-e határidő a nyelvvizsga-kötelezettségről szóló igazolás benyújtására.

A panaszosat a következőkről tájékoztattuk. Beadványa alapján valószínűsíthetően a 2005. évi felsőoktatási törvény hatálya alatt létesített hallgatói jogviszonyt a felsőoktatási intézmény nyelvi, amelynek 60. § (4) bekezdés utolsó mondata szerint a tanulmányi és vizsgaszabályzat a záróvizsga letételét a végbizonyítvány kiállításától számított hetedik év eltelte után feltételhez kötheti. A 62. § (3) bekezdése szerint az oklevelet az adott szak képzési és kimeneti követelményeiben szereplő idegennyelvi követelmények szerinti nyelvvizsgát igazoló okirat bemutatásától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni annak, aki sikeres záróvizsgát tett. Ha a hallgató a záróvizsga időpontjában már bemutatta azt az okiratot, amely az (1) bekezdésben meghatározott követelmények teljesítését igazolja, az oklevelet a sikeres záróvizsga napjától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni számára. Mindezekre figyelemmel a jogszabály nem jelöl meg határidőt a sikeres záróvizsgát követően a nyelvvizsga-kötelezettség teljesítésére.

A jelenleg hatályos Nftv. átmeneti rendelkezései között szereplő 112. § (2) bekezdése szerint a 2005. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzéseket – folyamatos képzésben – változatlan szakmai követelmények és vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával, bizonyítvány kiállításával kell befejezni. (161/2018/OJBIT)

Egy felsőoktatási intézmény korábbi hallgatója diplomájának kiadását illetően kérte hivatalunk segítségét. Kérdésére figyelemmel tájékoztattuk a hallgatót az Nftv. 51. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekről. Ha a hallgató a záróvizsga időpontjában már bemutatta azt az okiratot, amely az (1) bekezdésben meghatározott követelmények teljesítését igazolja, az oklevelet a sikeres záróvizsga napjától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni számára. (614/2018/OJBIT)

A felsőoktatás egymásra épülő ciklusai közül a legmagasabb szint a doktori képzés. Doktori képzésben a doktorjelöltek nem szakképzettséget, hanem tudományos fokozatot szereznek. Ezt a képzést elvégzőkre több tekintetben, így idegennyelvi követelmények tekintetében eltérő rendelkezések vonatkoznak. (403/2018/OJBIT)

Egy panaszos arról érdeklődött, megkezdheti-e doktori képzésben a tanulmányait egy felsőoktatási intézmény doktori iskolájában abban az esetben, ha nem rendelkezik nyelvvizsgabizonyítvánnyal. Tájékoztatása szerint a panaszos a nyelvi követelményeknek diszlexia miatt nem tud eleget tenni.

Tájékoztató jelleggel felhívtuk a figyelmét a fogyatékossgal élő hallgatókra vonatkozó szabályozásra, kiegészítve a következő rendelkezésekkel.

A végrehajtási rendelet doktori képzéssel összefüggésben rendelkező 62. § (11) bekezdése szerint a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alóli mentesítés a doktori képzés tekintetében nem illeti meg a doktori képzésre jelentkező hallgatót, a doktorandusz hallgatót, illetve a doktorjelöltet.

Ezzel összhangban szól az Emberi Erőforrások Minisztériumának felsőoktatásért felelős államtitkárnak korábban kialakított állásfoglalása, amely szerint a doktori képzésben a szakmai vélemények az idegennyelv-tudást fontos követelménynek tekintik, amely elengedhetetlen feltétele a nemzetközi tudományos és publikációs tevékenységben való aktív részvételnek. (277/2018/OJBIT)

E beszámoló keretei között jelezzük, hogy a doktori képzésbe jelentkezők nyelvvizsgamentesítésével kapcsolatban országos, átfogó vizsgálat indul 2019-ben.

A HALLGATÓK ÁLTAL FIZETENDŐ DÍJAK, TÉRÍTÉSEK ÉS A RÉSZÜKRE NYÚJTHATÓ TÁMOGATÁSOK

A hallgatónak – főszabály szerint – tizenkét féléven át van lehetősége részt venni az államilag támogatott képzésben. Egy adott fokozat (oklevél) megszerzéséhez igénybe vehető támogatási idő legfeljebb két félévvel lehet hosszabb, mint az adott tanulmányok képzési ideje. Ha a hallgató új hallgatói jogviszonyt létesített, de tanulmányait ugyanazon a szakon folytatja, nem jogosult magyar állami ösztöndíjjal finanszírozott képzésben részt venni, ha korábban a képzési idő két félévvel megnövelt mértékének megfelelő állami ösztöndíjjal finanszírozott félévet már igénybe vett. Ha egy jelentkező már korábban folytatott felsőoktatási tanulmányokat, akkor igazolnia szükséges a korábban igénybe vett támogatási időt. Ha nem tudja igazolni a 2006 előtt felhasznált féléveit, a törvény alapján vélelmezhető, hogy hét félévet vett igénybe. (397/2018/OJBIT, 500/2018/OJBIT, 661/2018/OJBIT)

Egy panaszos arról kért tájékoztatást, hogy korábbi tanulmányaira tekintettel mennyi államilag támogatott félévet vehet még igénybe. Beadványával kapcsolatban az alábbiakról tájékoztattuk. A jelenleg hatályos Nftv. 47. § (1) bekezdése szerint egy személy – felsőoktatási szakképzésben, alapképzésben és mesterképzésben összesen – tizenkét féléven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat magyar állami (rész)ösztöndíjas képzésben (a továbbiakban: támogatási idő). A támogatási idő legfeljebb tizennégy félév, ha a hallgató osztatlan képzésben vesz részt és a képzési követelmények szerint a képzési idő meghaladja a tíz félévet.

Amennyiben a panaszos korábban teljesített félévei nem érték el a jogszabályban meghatározott maximumot, akkor a fennmaradó félévek vonatkozásában részt vehet magyar állami ösztöndíjas képzésben.

A beadványozó korábbi tanulmányai során igénybe vett félévek igazolásával kapcsolatban az alábbiakról tájékoztattuk. Az Nftv. 113. § (2) bekezdése szerint e törvény hatálybalépése után az, aki igazolja, hogy a felsőoktatási intézményben költségtérítéses, önköltséges képzésben szerzett oklevelet, az jogosult igénybe venni a magyar állami (rész)ösztöndíjas hallgatói képzést. Azoknál, akik 2006. január 1-je után – felsőoktatásban 2006. január 1-je előtt szerzett oklevéllel vagy bizonyítvánnyal – kezdenek újabb felsőfokú tanulmányokat és nem tudják igazolni, hogy tanulmányaikat költségtérítés, önköltség fizetése mellett folytatták, – bármely képzési ciklus esetén – azt kell vélelmezni, hogy hét félévet vettek igénybe államilag támogatott képzésként. E vélelemmel szemben a hallgató, a felsőoktatási intézmény és az Oktatási Hivatal igazolással élhet. (130/2018/OJBIT)

A 2005. évi felsőoktatási törvény rendelkezett először egy hallgatói adatokat kezelő központi nyilvántartás, a felsőoktatási információs rendszer (a továbbiakban: FIR) létrejöttéről, amelybe azon hallgatók adatai kerültek be, akik már hallgatói jogviszonnyal rendelkeztek ennek bevezetésekor, vagy ezt követően iratkoztak be felsőoktatási intézménybe. (637/2018/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk állásfoglalását, hogy egy 2006 előtt tanulmányokat folytató hallgató a jelenlegi felsőoktatási szabályok szerint hány államilag támogatott félévet vehet igénybe.

A panaszost tájékoztattuk az Nftv. 113. § (2) bekezdésében foglalt vélelemről, továbbá arról, hogy vélelem egy olyan jogalkalmazási eszköz, amikor valósnak fogadunk el egy feltételezést, általában azon esetekben, ha nem áll rendelkezésre valamely tény, adat, és a bizonyítás nehézkes lenne. A jogi vélelem kétfajta lehet: megdönthetetlen és megdönthető. Tekintettel az idézett rendelkezés utolsó mondatára, a jogalkotó szándéka egy megdönthető vélelemre irányult, így a vélelem alkalmazása helyett a megfelelő adatokkal bizonyított tényeket kell valóként elfogadni. Ezen vélelem megalkotását azon jogalkotói szándék vezette, hogy kezelhető legyen a bizonyítás ellehetetlenülése, amennyiben a 2006-ban működését megkezdő FIR rendszerben a korábbi tanulmányok folytatásával kapcsolatos adatok hiányosak. A felsőoktatási intézmények azonban rendelkeznek a korábbi adatokkal is, így a valóság bizonyítására a korábbi hallgatói jogviszonyok esetében is van lehetőség. (496/2018/OJBIT, 255/2018/OJBIT)

Egy szülő gyermeke ügyében hivatalunk tájékoztatását kérte, mivel az Oktatási Hivatalhoz fordult a FIR nyilvántartásában szereplő adatok felülvizsgálata céljából. Gyermeke jelenleg egy művészeti egyetemen folytat tanulmányokat mesterképzésen. Korábban az alapképzést egy budapesti felsőoktatási intézményben kezdte meg, majd átvétellel került egy másik felsőoktatási intézmény ipari termék- és formatervező mérnöki szakára. Utóbbi tanulmányai során átsorolták önköltséges képzésre. Információi szerint az alapképzésre a kimutatott 11 félév helyett csak 7+2 támogatott félévet vehetett volna igénybe.

A panaszost tájékoztattuk az Nftv. és a végrehajtási rendelet FIR-re és a támogatási időre vonatkozó rendelkezéseiről. Felhívtuk a figyelmét a jogorvoslat kimerítésének szükségességére, a FIR közhiteles nyilvántartási jellegére, az Ügyfélkapun történő tájékozódás, valamint a hallgatói hitel esetleges felvételének lehetőségére. (175/2018/OJBIT, 68/2018/OJBIT)

A költségviselés formája szerint a felsőoktatási képzésben részt vevő lehet magyar állami ösztöndíjjal támogatott hallgató, magyar állami részösztöndíjjal támogatott hallgató vagy önköltséges hallgató. A magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésben való részvételnek két feltétele van. Egyrészt a képzési idő másfélszeresén belül be kell fejezni a tanulmányokat, amely a záróvizsga és az idegennyelvi követelmények teljesítését is magában foglalja. A másik feltétel szerint a képzési idővel megegyező időtartamú hazai munkaviszonyt szükséges fenntartani. Amennyiben a hallgató ezen kötelezettségeknek nem tesz eleget, vissza kell fizetnie a részére folyósított képzési díj egy részét vagy egészét.

Beadványában egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy az általa folytatott tanulmányokat megelőzően anglisztika alapképzésen létesített hallgatói jogviszonyt, ezen képzést azonban nem fejezte be. Anglisztika szakon 2012/2013. tanév őszi félévében kezdte meg tanulmányait, majd 2015/2016. tanév első félévét követően – amely félévben szüneteltette azt –, saját kérésre hallgatói jogviszonyát megszüntette. Időközben 2015/2016. tanév első félévétől megkezdte tanulmányait a jelenlegi osztatlan tanári képzésben. Az Oktatási Hivatal az első képzés költségeinek ötven százalékát követeli a panaszostól. A panaszos ezen kötelezettséget előíró határozattal kapcsolatban jogorvoslati döntést nyújtott be az Emberi Erőforrások Minisztériumához, fellebbezését azonban elutasították. Az indokolásban az elutasító döntés arra hivatkozik, hogy nem tekinthetőek szakváltásnak a fenti körülmények,

mivel a panaszos még hallgatói jogviszonnyal rendelkezett az első képzésen, amikor megkezdte a jelenlegi tanulmányait.

A magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésben résztvevő hallgatók visszatérítési kötelezettségével kapcsolatban az Nftv. az alábbiak szerint rendelkezik. A 48/A. § a)-d) pontjai szerint a magyar állami (rész)ösztöndíjas hallgató – a 48/B. §-ban meghatározottakra figyelemmel – köteles:

- a) az általa folytatott, magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott adott képzésen a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott tanulmányi idő alatt, de legfeljebb a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő másfélszeresén belül megszerezni az oklevelet, és
- b) az oklevél megszerzését követő húsz éven belül az általa állami (rész)ösztöndíjjal folytatott tanulmányok idejével megegyező időtartamban magyar joghatóság alatt álló munkáltatónál a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 5. §-ában meghatározott biztosítási jogviszonyt eredményező munkaviszonyt, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt fenntartani vagy magyar joghatóság alatt vállalkozási tevékenységet folytatni (a továbbiakban: hazai munkaviszony);
- c) megfizetni a hallgató adott képzésére tekintettel megállapított 48/C. § (1) bekezdés a) pontja szerinti állami ösztöndíj 50%-ának megfelelő összeget a Magyar Államnak, ha az a) pontban meghatározott határidőn belül nem szerzi meg a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésben az oklevelet, vagy
- d) visszafizetni az adott képzésére tekintettel a magyar állam által folyósított 48/C. § (1) bekezdés a) pontja szerinti magyar állami (rész)ösztöndíjnak – évente a Központi Statisztikai Hivatal által megállapított éves átlagos fogyasztóiár-növekedés mértékével növelt – összegét a magyar államnak, ha az oklevél megszerzését követően nem tart fenn a b) pont szerint hazai munkaviszonyt.

Szakváltással kapcsolatban az Nftv. 48/B. § (8) bekezdése szerint a 48/A. § a) pontjában meghatározott kötelezettség a szakváltást nem korlátozza. A szakváltás a képzés munkarendjének, nyelvének, helyének megváltoztatásával, átvétellel, felvételi eljárás útján valósul meg. A felvételi eljárás útján történő szakváltás a végbizonyítvány nélkül befejezett felsőoktatási képzést követő egy éven belül teljesített beiratkozással valósul meg. Szakváltás esetén a feltételek teljesítése szempontjából az újabb szak képzési ideje, képzési költsége az irányadó. Tekintettel arra, hogy a panaszosnak anglisztika szakon az új jogviszony létesítését megelőzően nem megszűnt, hanem szünetelt a jogviszonya, így egy be nem fejezett képzést követően kezdte meg jelenlegi tanulmányait.

Az előbbiekkkel egyezően az Emberi Erőforrások Minisztériuma jogorvoslati határozatában foglaltakat elfogadtuk, a beadványban sérelmezettekkel kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. Felhívtuk a panaszos figyelmét az Nftv. 48/N. § (3) bekezdésében, valamint a 48/Q. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt, a képzési díj visszafizetése alóli mentesítési, illetve részlefizetésre vonatkozó szabályozásra. Tájékoztattuk a beadványozót továbbá arról, hogy ezzel kapcsolatos kérelmét a jogorvoslati döntés kézbesítését követő harminc napon belül az Oktatási Hivatalnál terjesztheti elő. (104/2018/OJBIT)

A magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésbe nem elég felvételt nyerni, ezen státusz megtartása érdekében a hallgatónak különböző feltételeket kell teljesíteni. Garanciális követelmény, hogy ezen feltételek részletszabályaival előzetesen tisztában lehessen, továbbá a feltételekben bekövetkező változás esetén biztosítva legyen ezen változásokhoz történő felkészüléshez szükséges idő. Amennyiben a hallgató nem teljesíti a feltételeket,

önköltséges képzésre kerül átsorolásra. Az átsorolásokra tanévenként egyszer kerül sor, melynek határideje július 31. (487/2018/OJBIT, 122/2018/OJBIT)

Egy beadványozó azért kérte hivatalunk segítségét, mert az egyetem 2017 júliusában átsorolta őt tanulmányi eredményére, valamint arra hivatkozva, hogy az előírt kreditszámot nem teljesítette. A panaszos a felsőoktatási intézmény szabályzatában foglaltakra figyelemmel mentesülhetett volna az átsorolás alól, azonban az erre vonatkozó kérelmet a szabályzatban foglalt jogvesztő határidő lejártáig elmulasztotta benyújtani. A panaszos, egyéni helyzetére hivatkozva az önköltség-csökkentés, valamint a visszasorolás iránt méltányossági kérelemmel fordult az intézményhez, melyet azonban elutasították.

A panaszost tájékoztattuk hivatalunk hatásköréről, eljárási szabályairól. Tájékoztattuk továbbá, hogy az önköltséges hallgatók magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésre történő átsorolásával kapcsolatban az Nftv. az alábbiak szerint rendelkezik. A 48. § (3) bekezdése szerint, ha a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésre felvett hallgatónak a tanulmányai befejezése előtt megszűnik a hallgatói jogviszonya, vagy a hallgató a tanulmányait bármely okból önköltséges formában folytatja tovább, helyére – ilyen irányú kérelem esetén – a felsőoktatási intézményben önköltséges formában azonos szakon tanulmányokat folytató hallgató léphet. Az átsorolásról a felsőoktatási intézmény a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésre átsorolását kérő önköltséges hallgatók tanulmányi teljesítménye alapján dönt. Magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzésre történő átsorolásra tehát kizárólag a jogszabályban foglalt feltételek fennállása és ezirányú kérelem benyújtása esetén van lehetőség.

A beadványban foglaltakkal kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. Tájékoztattuk továbbá a panaszost hivatalunk méltányosságra vonatkozó álláspontjáról. (18/2018/OJBIT)

A korábban megszerzett kreditek elismertetésére a tanulmányi és vizsgaügyek fejezetben ismertettek szerint van mód. Az átsorolással összefüggésben a kredit elfogadásának időpontja lényeges az állami ösztöndíjjal támogatott finanszírozási forma megtartásában.

A panaszos egyetemi tanulmányait érintő panasszal fordult hivatalunkhoz. Beadványa szerint a 2016/2017. tanév első félévétől az Nftv. 48. § (2) bekezdésben foglaltakra figyelemmel sorolták át a felsőoktatási intézményben önköltséges finanszírozásra, mivel az utolsó két aktív félévben nem szerzett legalább 30 kreditpontot. A panaszos az utolsó két félévben a Neptun szerint összesen 38 kreditet szerzett, ebből 27-et ez idő alatt teljesített, 11 kreditet pedig kreditátvitellel ismertetett el egy másik szakról.

A panaszos jogorvoslati kérelmet nyújtott be az átsorolás ellen, azt azonban a felsőoktatási intézmény elutasította. Indokolásul az egyetem előadta, hogy az Nftv., valamint a belső egyetemi szabályzatok pontosan meghatározzák, hogy a hallgatót mely esetben kell átsorolni, vagyis az adott képzésen mennyi kreditet kell teljesíteni. A határozat szerint az akkreditált kredit nem minősül megszerzett kreditnek, az akkreditált kredit az adott ismeretanyag más képzésen történő elsajátítását jelenti, azaz a panaszos a kreditet egy másik képzésen, más félévben szerezte meg, az adott képzésen csupán annak elismerése valósult meg. A hallgatónak az adott képzésben történő előrehaladását a megszerzett kreditek összege fejezi ki az Nftv. 49. § (1) bekezdése szerint. Az Nftv. fent hivatkozott szabálya pedig a megszerzendő kreditek minimumát határozza meg az állami ösztöndíjas képzésben történő maradáshoz.

A panaszos kifogása szerint életszerűtlen, hogy ne számítsák be szakváltás esetén az átvitt krediteket a követelményként támasztott 15 kredit/félévbe, mivel hasonló szakok és tantárgy

átfedések esetén ez lehet akár 30-40 kredit is a teljes képzési időre vetítve. A panaszos megállapítása szerint, ha ezek nem számítanak, előfordulhat, hogy egyszerűen nincs elég felvehető kredit és tantárgy az adott félévben ahhoz, hogy biztosítva legyen az államilag támogatott státusz fenntartása. Emellett a „feleslegesen” felvett szabadon választható krediteket az egyetem „pénzbírsággal” sújtja. A panaszos az egyetem azon álláspontját is hibásnak találta, miszerint a teljesítés féléve utáni két félévben belül lehet beszámítani ezeket a krediteket. Az egymásra épülő tantárgyak nem szabadon választhatóan vehetők fel, előkövetelményeket kell teljesíteni. Vagyis ami az új szakon nem az első két félévben felvehető tantárgy, azokat – a szemeszterhez való időbeli kötöttség miatt – átvitt, akkreditált kredittel soha nem lehetne helyettesíteni.

A panaszos az Oktatási Hivatalhoz és az Emberi Erőforrások Minisztériumának Oktatásért Felelős Államtitkárságához fordult azzal kapcsolatban, hogy az elismert és megszerzett kreditek közötti különbségtételt mely jogszabály indokolja.

Az Oktatási Hivatal válaszában beidézte az Nftv. 48. § (2) bekezdés jelenleg és korábban hatályos időállapotának megszövegezését, és kihangsúlyozta azt, hogy a jogszabály a megszerzett krediteket nevesíti. Kiemelte azt is, hogy a panaszos levelében említett „akkreditált kredit” kifejezés az Oktatási Hivatal számára nem értelmezhető, mivel az nem jogszabályi terminológia.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felsőoktatási szakterülete által a panaszosnak küldött szakmai véleményben foglaltak szerint az utolsó két félévben megszerzett kreditekhez azok a kreditek is hozzátartoznak, amelyeket a korábbi tanulmányok elismertetése (kreditbeszámítás) alapján a felsőoktatási intézmény elfogadott, feltéve, hogy megszerzésükre az adott időszakban (utolsó két olyan félévben, amelyben a hallgató hallgatói jogviszonya nem szünetelt) került sor.

A konkrét eset vizsgálata során az Oktatásért Felelős Államtitkársághoz fordultunk, és azzal kapcsolatban kértük a szaktarca állásfoglalását, hogy milyen viszony van a megszerzett és az elismert kreditek között, miben jelenik meg a különbség, valamint az átsorolásnál elismert kredit beszámítható-e a magyar állami ösztöndíjas státusz fenntartásához. Az oktatásért felelős államtitkár kreditelismerésre vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatos tájékoztatása szerint a korábban bekért felsőoktatási szakterület levelében foglaltakkal megegyező szakmai álláspontot közölt, miszerint a megszerzett kreditekhez azok a kreditek is hozzátartoznak, amelyeket a korábbi tanulmányok elismertetése (kreditbeszámítás) alapján a felsőoktatási intézmény elfogadott a hallgatónak, feltéve, hogy megszerzésükre az átsorolás szempontjából vizsgált időszakban került sor.

Az Nftv. a mesterképzési oklevél megszerzéséhez teljesítendő kreditekről rendelkező 15. § (4) bekezdése alapján mesterképzésben legalább hatvan kreditet kell, és legfeljebb százharminc kreditet lehet megszerezni. A 15. § (5) bekezdése értelmében pedig az osztatlan képzésben legalább háromszáz kreditet kell, és legfeljebb háromszázhatvan kreditet lehet megszerezni. Az Nftv. átsorolást szabályozó 48. § (2) bekezdése kreditek megszerzéséről, míg a kreditelismerési szabályokat meghatározó 49. § (5) bekezdés kreditek elismeréséről rendelkezik. Az Nftv.-ben tehát a megszerzett kreditek részét képezhetik az elismert kreditek is, mivel egy oklevélhez teljesítendő kreditek egy részének megszerzését a hallgató a korábbi tanulmányai beszámításával, kreditek elismertetésével is megvalósíthatja.

Az Nftv. 49. § (5) bekezdése értelmében egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit. A kreditelismerés – tantárgy (modul) előírt kimeneti követelményei alapján – kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló tudás összevetésével történik. El kell ismerni a kreditet, ha az összevetett tudás legalább hetvenöt százalékban megegyezik. A tudás összevetését a felsőoktatási intézmény e célra létrehozott bizottsága (kreditárviteli bizottság) végzi. Az államtitkár idézett szakmai véleménye szerint a 49. § (5) bekezdése értelmében nem felel meg az Nftv. szabályainak az intézmény azon gyakorlata, hogy csak a

teljesítés félve utáni két félven belül lehet beszámítani a krediteket. Az Nftv.-ből az következik, hogy a korábbi tanulmányok beszámítását csak arra hivatkozással lehet elutasítani, ha az összetett tudás nem egyezik legalább hetvenöt százalékban.

Hivatalunk vizsgálatot indított az ügyben, és megkereste a panasszal érintett felsőoktatási intézmény rektorát. Az ügyben feltett kérdéseinkkel kapcsolatban a rektor a következőkről tájékoztatott. A panaszos 2011. szeptember 1-jén létesített első alkalommal jogviszonyt az egyetemmel járműmérnöki alapképzésen, amely jogviszony a panaszos bejelentésére szűnt meg 2015. január 25-én. A panaszos felvétellel létesített hallgatói jogviszonyt mérnökinformatikus alapképzésen 2014. szeptember 1-jén. Ez utóbbi képzésén sorolták át 2015/2016. tanévet követően teljesítménye alapján az Nftv. 48. § (2) bekezdése alapulvételével.

A panaszos az átsorolás tekintetében vizsgált félveiben mindösszesen 38 kreditet szerzett meg, amelyből 27 kredit teljesített, 11 elismert kredit az alábbi megoszlás szerint: 2015/2016. tanév első félvében a panaszos 20 kreditet szerzett, amelyből 7 kredit elismert. Ebből 4 kredit a járműmérnöki alapképzésen 2011/2012. tanév első félvében teljesített Számítástechnika I. elnevezésű tantárgy, 3 kredit pedig szintén a járműmérnöki alapképzésen 2011/2012. tanév második félvében teljesített Számítástechnika II. elnevezésű tantárgy. A 2015/2016. tanév második félvében a panaszos 18 kreditet szerzett, amelyből 4 kredit elismert, amely a járműmérnöki alapképzésen 2012/2013. tanév első félvében teljesített menedzsment és vállalkozás-gazdaságtan elnevezésű tantárgy.

Az Oktatási Hivatal és az Oktatásért Felelős Államtitkárság a felsőoktatási intézmény részére továbbított állásfoglalása szerint az átsorolás tekintetében figyelembe kell venni a korábbi tanulmányok elismertetése alapján az egyetem által elfogadott krediteket is, feltéve, hogy azok megszerzésére az átsorolással érintett időszakban került sor. A fentiek alapján az átsorolás vonatkozásában vizsgált félveiben ugyan elismertették az érintett tantárgyakat, azokat azonban a panaszos valamennyi esetben évekkal korábban, és nem a vizsgált félveiben teljesítette másik képzésén.

A rektor tájékoztatása szerint a panaszos járműmérnöki tanulmányai alatt nem hasonló képzésen, hanem egy teljesen más tudományterülethez tartozó képzésen kezdte meg újabb tanulmányait, ahol lehetősége volt számos tantárgyat felvenni – mint ahogy ezt meg is tette –, csak éppen számos felvett tantárgyat nem teljesített, és ezzel nem tudta biztonsággal teljesíteni az állami ösztöndíjas képzésben maradás feltételeit. Az egyetem nem „pénzbírsággal” sújtja a „feleslegesen” felvett szabadon választható krediteket, hanem az Nftv. 49. § (2a) bekezdés b) pontja, valamint a 81. § (1) bekezdés a) pontja alapján az állami ösztöndíjas képzés keretében az állami ösztöndíjjal nem fedezett képzésének költségét terheli a hallgatóra.

A felsőoktatási intézmény nyilatkozata szerint nem felelt meg a valóságnak a panaszos azon állítása, amely szerint a teljesítés félve után két félven belül lehetne elismertetni a teljesített krediteket. Ez a panaszos esetében sem így történt, hiszen a panaszos által 2011/2012. tanévben teljesített kreditek elismerésére a 2015/2016. tanévben került sor. A rektor nyilatkozata szerint az egyetem az Nftv. rendelkezéseinek megfelelően azt vizsgálja minden esetben, hogy az összetett tudás az előírt legalább hetvenöt százalékos mértékben megegyezik-e, függetlenül az elismertetni kívánt tantárgy teljesítésének idejétől.

A rektor azt is jelezte, hogy gyakorlatukat felülvizsgálják az Nftv. 48. § (2) bekezdése szerinti átsorolás tekintetében az Oktatási Hivatal, valamint az Oktatásért Felelős Államtitkárság álláspontja figyelembevételével.

Az Nftv. panaszosra vonatkozó másodfokú döntés idején hatályos 2016. július 1-31. közötti időállapota az alábbiak szerint rendelkezett az átsorolással kapcsolatban. A 48. § (2) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény tanévenként köteles önköltséges képzésre átsorolni azt a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésben részt vevő hallgatót, aki az utolsó két olyan félév átlagában, amelyben hallgatói jogviszonya nem szünetelt, illetve nem a 81. §

(3) és (4) bekezdésében meghatározott külföldi képzésben vett részt, nem szerzett legalább tízenyolc kreditet, és nem érte el az intézmény szervezeti és működési szabályzatában – a Kormány rendeletében meghatározottak szerint – megállapított tanulmányi átlagot, továbbá azt, aki a 48/D. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozatát visszavonja. Ugyanezen bekezdés korábbi, a panaszos jogviszonyának létesítésekor hatályos rendelkezése az alábbiak szerint rendelkezett. A felsőoktatási intézmény tanévenként köteles önköltséges képzésre átsorolni azt a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésben részt vevő hallgatót, aki az utolsó két olyan félvében, amelyben hallgatói jogviszonya nem szünetelt, nem szerzte meg legalább az ajánlott tantervben előírt kreditmennyiség ötven százalékát, illetve az intézmény szervezeti és működési szabályzatában ajánlott tanulmányi átlagot, továbbá azt, aki a 48/D. § (2) bekezdés szerinti nyilatkozatát visszavonja.

Az Nftv. 49. § (1) és (5) bekezdése szerint a felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányok során a tanulmányi követelmények teljesítését – az egyes tantárgyakhoz, tantervi egységekhez rendelt – tanulmányi pontokban (a továbbiakban: kredit) kell kifejezni és érdemjeggyel minősíteni. A hallgatónak az adott képzésben történő előrehaladását a megszerzett kreditek összege, minőségét az érdemjegye fejezi ki. Egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit. A kreditelismerés – tantárgy (modul) előírt kimeneti követelményei alapján – kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló tudás összetetésével történik. El kell ismerni a kreditet, ha az összetett tudás legalább hetvenöt százalékban megegyezik. A tudás összetetését a felsőoktatási intézmény e célra létrehozott bizottsága (a továbbiakban: kreditátviteli bizottság) végzi. Ugyanezen paragrafus (7) bekezdése szerint a (3)-(6) bekezdésben meghatározottak végrehajtásával kapcsolatos kérdéseket a tanulmányi és vizsgaszabályzatban kell szabályozni, azzal a megkötéssel, hogy a hallgató a végbizonyítvány (abszolutorium) megszerzéséhez – a felsőoktatási intézményben folytatott, illetve más korábbi tanulmányok, továbbá az előzetesen megszerzett tudás kreditértékként való elismerése esetén is – a tanulmányi és vizsgaszabályzat szerinti kreditet, de legalább a képzés kreditértékének harmadát az adott intézményben köteles teljesíteni.

Az Nftv. 50. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot – a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével – teljesítette, és az előírt krediteket megszerzte, végbizonyítványt állít ki (abszolutorium). Ezzel összefüggésben rendelkezik az Nftv. 108. § 47. pontjának értelmező rendelkezése, amely alapján végbizonyítvány (abszolutorium): a tantervben előírt vizsgák eredményes letételét és – a nyelvvizsga letételének és szakdolgozat (diplomamunka) elkészítésének kivételével – más tanulmányi követelmények teljesítését, illetve a képzési és kimeneti követelményekben előírt kreditpontok megszerzését igazolja, amely minősítés és értékelés nélkül tanúsítja, hogy a hallgató a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelménynek mindenben eleget tett.

A kreditek különböző képzési ciklusokban történő megszerzésével, teljesítésével kapcsolatban az Nftv. 15. § (3)-(5) bekezdései rendelkeznek. Eszerint az alapképzésben alapfokozat (baccalaureus, bachelor of science, bachelor of profession, bachelor of arts) és szakképzettség szerezhető. Az alapfokozat a felsőoktatás egymásra épülő képzési ciklusainak az első felsőfokú végzettségi szintje, amely feljogosít a mesterképzés megkezdésére. A képzési és kimeneti követelmények határozzák meg, hogy milyen szakképzettséget lehet szerezni az alapképzésben. A gyakorlatigényes alapképzési szakokon legalább a 85. § (3) bekezdésében meghatározott időtartamú szakmai gyakorlat (a továbbiakban: szakmai gyakorlat) kell szervezni. A szakmai gyakorlat teljesítése feltétele a záróvizsgára bocsátásnak. Az alapképzésben legalább száznolcvan kreditet kell és legfeljebb kétszáznegyven kreditet lehet teljesíteni. A képzési idő legalább hat, legfeljebb nyolc félév. A mesterképzésben mesterfokozat (magister, master of science, master of profession, master of arts) és szakképzettség szerezhető. A mesterfokozat

a felsőoktatás egymásra épülő képzési ciklusainak a második felsőfokú végzettségi szintje. A mesterképzés képzési és kimeneti követelményei határozzák meg, hogy milyen szakképzettség szerezhető a mesterképzésben. A mesterképzésben – figyelembe véve az (5) bekezdésben meghatározottakat – legalább hatvan kreditet kell és legfeljebb százhusz kreditet lehet megszerezni. A képzési idő legalább két, legfeljebb négy félév. Az osztatlan képzésben legalább háromszáz kreditet kell és legfeljebb háromszázhatvan kreditet lehet megszerezni. A képzési idő legalább tíz és legfeljebb tizenkét félév.

Az értelmező rendelkezések közül fontos kiemelni a képzési idő, a kredit és a tanegység fogalmát. Az Nftv. 108. § 17. pontja szerint a képzési idő az előírt kreditek, a végzettségi szint, szakképzettség megszerzéséhez szükséges, jogszabályban meghatározott idő. Ugyanezen paragrafus 24. pontja szerint a kredit a hallgatói tanulmányi munka mértékegysége, amely a tantárgy, illetve a tantervi egység vonatkozásában kifejezi azt a becsült időt, amely meghatározott ismeretek elsajátításához, a követelmények teljesítéséhez szükséges; egy kredit átlagosan harminc tanulmányi munkaórát jelent, a kredit értéke – feltéve, hogy a hallgató teljesítményét elfogadták – nem függ attól, hogy a hallgató a tudására milyen értékelést kapott. Továbbá a § 39. pontja szerint a tanegység egy félév alatt teljesíthető, kredittel elismert tantervi egység vagy tantárgy.

A támogatási idővel kapcsolatban fontos rendelkezést tartalmaz az Nftv. 47. § (1) bekezdése, miszerint egy személy – felsőoktatási szakképzésben, alapképzésben és mesterképzésben összesen – tizenkét féléven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat magyar állami (rész)ösztöndíjas képzésben (a továbbiakban: támogatási idő). A támogatási idő legfeljebb tizennégy félév, ha a hallgató osztatlan képzésben vesz részt és a képzési követelmények szerint a képzési idő meghaladja a tíz félévet.

A kreditek elismertetésével kapcsolatban az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki. Az Nftv. 48. § (2) bekezdése kreditek megszerzéséről ír, míg a 49. § (5) bekezdése a kreditek elismeréséről. Az Nftv. értelmező rendelkezései között megtalálható 108. § 47. pontja rendelkezik a végbizonyítvány fogalmáról. A végbizonyítvány feltételeként az előírt kreditpontok megszerzését írja elő.

A másodfokú döntés indokolásában az egyetem jogértelmezést ad az akkreditált kreditekről, amelyen a kreditátvitel által elismert krediteket érti, és amelyet nem felelt meg a megszerzett krediteknek. Ezzel összefüggésben egyetértettünk az Oktatási Hivatal álláspontjával abban a körben, hogy akkreditált kredit nem jogszabályi fogalom.

Ezen kívül nem osztottuk az egyetem jogértelmezését azzal kapcsolatban, hogy az elismert kredit nem megszerzett kredit. Az elismerésre a kreditátvitellel kerül sor, amely során az elismert kredit megszerzett kreditté válik. Ha nem így lenne, akkor a kreditátvitellel érintett hallgatók a korábbi tanulmányokból beszámított kreditek figyelmen kívül hagyásával nem szereznek meg a végbizonyítvány kiállításához a képzési és kimeneti követelményekben megjelölték szerint szükséges kreditmennyiséget.

A kreditátvitellel és a korábbi tanulmányok elismerésével kapcsolatban két kritériumot határoz meg a jogszabály. Egyrészt az összevetett tudás egyezőségét írja elő, ennek 75 %-ban egyeznie kell. Amennyiben ez az egyezés fennáll, a jogszabály nem biztosít további mérleget a felsőoktatási intézmény részére, a kreditet ebben az esetben el kell ismernie, így ezáltal az elismert kredit megszerzett kreditté válik. A másik korlátozás, amely a korábbi tanulmányokkal kapcsolatos, hogy intézményváltás esetén az elismerést maximum a kreditérték kétharmadig lehet alkalmazni, és a képzés kreditértékének egyharmadát a hallgató az adott felsőoktatási intézményben köteles teljesíteni.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felsőoktatási szakterülete szerint az utolsó két félévben megszerzett kreditekhez azok a kreditek is hozzátartoznak, amelyeket a korábbi tanulmányok elismertetése (kreditbeszámítás) alapján a felsőoktatási intézmény elfogadott, feltéve, hogy

megszerzésükre az adott időszakban (utolsó két olyan félévben, amelyben a hallgató hallgatói jogviszonya nem szünetelt) került sor. Az oktatásért felelős államtitkár álláspontja szerint a megszerzett kreditekhez azok a kreditek is hozzátartoznak, amelyeket a korábbi tanulmányok elismertetése (kreditbeszámítás) alapján a felsőoktatási intézmény elfogadott a hallgatónak, feltéve, hogy megszerzésükre az átsorolás szempontjából vizsgált időszakban került sor.

A fenti két állásfoglalást az alábbi kiegészítéssel fogadtuk el. Álláspontunk szerint a kredit-elismeréssel elismert kredit az elismerés időpontjában megszerzett kreditté válik az új képzés vonatkozásában, így a két féléves korlát nem a kredit korábbi képzés keretében történő megszerzésére vonatkozik. Azt, hogy a kreditelismerésre mely félévben kerül sor, meglátásunk szerint két tényező befolyásolhatja. Egyrészt a felsőoktatási intézmény részéről összeállított tanterv és előtanulmányi rend, másrészt a hallgató kérelme, vagyis az, hogy melyik félévben kéri a korábbi tanulmányainak beszámítását.

A támogatási idő alapesetben tizenkét félév, amelyet álláspontunk szerint a jogszabályi keretek között a hallgató szabadon használhat fel, akár több alapképzésben is, a korábbi tanulmányainak figyelembevételével.

Mivel a panaszos a 2017. január 16-án hivatalunknak írt beadványában kitért arra, hogy a rendelkezésére álló államilag támogatott félévei az átsorolástól függetlenül elfogytak, így a felsőoktatási intézmény döntésére tekintet nélkül megállapítható volt, hogy kizárólag önköltséges formában folytathatta tanulmányait.

Ugyanakkor a felsőoktatási intézmény vizsgált eljárásával kapcsolatban megállapítottuk, hogy az egyetem úgy szűkíti a hallgatók korábbi tanulmányainak elismertetésével kapcsolatos jogát, hogy a magyar állami ösztöndíjas képzésben maradás lehetőségét korlátozza a számukra.

A fentiekre tekintettel azzal a kezdeményezéssel fordultunk az intézmény vezetője felé, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az általa vezetett felsőoktatási intézménynél a jövőben a hallgatók korábbi tanulmányainak elismertetésére a jogszabályokban foglaltak szerint kerüljön sor.

Az egyetem rektora kezdeményezésünket elfogadta, annak megfelelően a felsőoktatási intézmény szenátusa 2018. június 25-ei ülésén határozattal több ponton módosította az egyetem TVSZ-ét. A módosítások egyike [TVSZ 74. § (2)] a jogértelmezésünknek megfelelően az átsorolás feltételeinek fennállása során a vizsgálandó szerzett kreditek közé sorolja mind az adott időszakban teljesített, mind pedig az adott időszakban elismert krediteket. A 2017/2018. tanév végén elvégzett átsorolások tekintetében már ezt a jogértelmezést alkalmazták, az elismert krediteket a hallgató által megszerzett kreditként vették figyelembe. A fentiekre tekintettel hivatalunk az ügyet lezárta. (159/2018/OJBIT)

Az Nftv. részletesen felsorolja azon szolgáltatásokat, amelyet a hallgató magyar állami ösztöndíjjal támogatott képzés keretében igénybe vehet. Ezen szolgáltatásokért az önköltséges képzésben részt vevő hallgatónak önköltséget kell fizetnie. Aki nem állami ösztöndíjjal támogatott képzésben vesz részt, és az önköltség összegét hallgatói hitellel fedezheti, tőle az állam a Diákhitel Központon keresztül követelheti vissza a képzés díját. (620/2018/OJBIT, 694/2018/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy gyermeke egészségügyi állapota, valamint a felsőoktatási intézmény döntései, intézkedései miatt nem tudja befejezni tanulmányait egy vidéki felsőoktatási intézményben. Kifogásolta azt is, hogy a felsőoktatási intézmény követeli tőle az önköltség összegét.

Az önköltségre vonatkozó kérdésével összefüggésben tájékoztattuk a szülőt, hogy az Nftv. 46. § (1) bekezdése szerint a költségviselés formája szerint a felsőoktatási képzésben részt vevő lehet magyar állami ösztöndíjjal támogatott hallgató, magyar állami részösztöndíjjal támogatott hallgató, önköltséges hallgató. Ugyanezen § (3) bekezdés első mondata szerint magyar állami ösztöndíjjal támogatott hallgató képzésének jogszabályban meghatározott költségét, valamint a magyar állami részösztöndíjjal támogatott hallgató képzési költségének felét az állam, az önköltséges képzés költségeit a hallgató viseli.

A képzés lehetséges költségeit szintén az Nftv. határozza meg. A 81. § (1)-(2) bekezdése, a 82. § (2), valamint a 83. § (1) bekezdése alapján a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés keretében a hallgató által igénybe vehető szolgáltatások a következők: a képzési programban meghatározott oktatási és tanulmányi követelmények teljesítéséhez, az oklevél, illetve doktori abszolutórium megszerzéséhez szükséges előadások, szemináriumok, konzultációk, gyakorlati foglalkozások, terepgyakorlatok első alkalommal történő felvétele, a beszámoló, vizsgák és a sikertelen beszámoló, illetve vizsgák egy alkalommal történő megismétlése, a záróvizsga letétele, továbbá a fokozatszerzési eljárás a hallgatói jogviszony fennállása alatt; szakkollégiumi foglalkozások; a felsőoktatási intézmény létesítményeinek – könyvtár és a könyvtári alapszolgáltatások, laboratórium, számítástechnikai, sport- és szabadidős létesítmények –, eszközeinek használata az ingyenes szolgáltatásokhoz kapcsolódóan; a felsőoktatási szakképzésben a gyakorlati képzéshez biztosított munkaruha, egyéni védőfelszerelés (védőruha) és tisztálkodási eszköz, más képzésben az egyéni védőfelszerelés (védőruha) és tisztálkodási eszköz; a hallgatói tanácsadás; a képzéssel, illetve doktori fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi okirat első alkalommal történő kiadása, amennyiben kormányrendelet a hallgatóra kedvezőbb feltételt nem állapít meg. A magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés keretében – jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – a felsőoktatási intézmény nem kérhet igazgatási szolgáltatási díjat (pl. beiratkozási díj). A felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata az ugyanabból a tantárgyból tett harmadik és további vizsgát, előadások, szemináriumok, konzultációk, gyakorlati foglalkozások, terepgyakorlatok ismételt felvételét, a térítési és juttatási szabályzata a tanulmányi és vizsgaszabályzatban meghatározott kötelezettség elmulasztását vagy késedelmes teljesítését fizetési kötelezettséghez kötheti. A fizetési kötelezettség mértéke esetenként nem haladhatja meg a teljes munkaidőre megállapított kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) öt százalékát. Ha a hallgató önköltséges képzésben vesz részt, a 81. § (1)-(2) bekezdésében meghatározottakért önköltséget, a 82. § (1)-(2) bekezdésben felsoroltakért térítési díjat kell fizetnie.

Felhívtuk a panaszos figyelmét, hogy az önköltség megfizetésére vonatkozó további feltételek, valamint a kedvezményes önköltségfizetés lehetőségei a felsőoktatási intézmény szabályzataiban, valamint az önköltséges képzés kezdetekor megkötött képzési szerződésében vannak lefektetve, így javasoltuk, hogy a felsőoktatási intézménynél helyben tájékozódjon.

Tájékoztattuk a panaszost továbbá, hogy az Nftv. 43. § (3) bekezdése szerint a hallgató a felsőoktatási intézmény irányában teljesítendő fizetési kötelezettségének teljesítéséhez részletfizetési kedvezményre, halasztásra, mentességre a szervezeti és működési szabályzatban foglalt feltételek és eljárás szerint a rektor – a fenntartó tájékoztatása mellett meghozott – döntése alapján jogosult.

Felhívtuk továbbá a figyelmét arra is, hogy amennyiben gyermeke ismételt felvételi eljárás keretében új hallgatói jogviszonyt létesít, lehetősége van a korábban teljesített tantárgyainak elismertetésére. (115/2018/OJBIT)

Egy panaszos korábban megszünt hallgatói jogviszonyát követően ismételt felvételt nyert ugyanazon felsőoktatási intézménybe. Sérelmezte, hogy előre kellett utalnia az önköltséget, és utólag kiderült, hogy nem tudja folytatni a tanulmányait, mivel a megváltozott képzési és

kimeneti követelmények miatt nem tud magasabb évfolyamra lépni. A panaszos határidőn belül bejelentette tanulmányai szünetelését, de az önköltség összegét a felsőoktatási intézmény elsőfokú döntése szerint nem utalta vissza részére, hanem a következő aktív félévre vonatkozó önköltségi díjba beszámítja. A hallgató jogorvoslattal élt a döntéssel szemben. Időközben az elsőfokú határozatot hozó fórum a hallgató számára kedvező irányba módosította döntését, ezért a másodfokú eljárást megszüntették, a hallgató részére az önköltség összegének arányos részét visszafizették.

Tekintettel arra, hogy a felsőoktatási intézmény intézkedett a sérelmezett helyzettel kapcsolatban, ezért az ügyet kezdeményezés megfogalmazása nélkül lezártuk. (9/2018/OJBIT)

Az önköltség nem arányos ellenszolgáltatás valamely szolgáltatásért, hanem díj. Ezen az a tény sem változtat, hogy az intézmény méltányossági alapon engedélyezheti a részletfizetést, a halasztást, illetve a mentességet is. A szemeszterre szóló önköltség az egyetemnek akkor is jár, ha a hallgató az adott félévet valamely okból nem fejezte be, akár azért, mert le nem tett vizsgája maradt, akár azért, mert félév közben döntött úgy, hogy halaszt (amennyiben ezt a felsőoktatási intézmény szabályzata engedélyezi). Mindezt a beiratkozáskor kell a hallgatónak mérlegelnie, ha már beiratkozott, az önköltséget nem követelheti vissza.

Egy beadványozó azzal kapcsolatban élt panasszal, hogy a felsőoktatási intézmény felszámította az önköltség felét az előző aktív félévre, amelyben megszüntette a hallgatói jogviszonyát, de az érintett oktatási időszakban a panaszos nem folytatott tanulmányokat.

Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatási intézmény önköltségre vonatkozó igénye a hallgatói jogviszony létrejöttével, azaz a beiratkozással keletkezik. Az Nftv. 83. § (3) bekezdése szerint vissza kell fizetni a befizetett önköltség szervezeti és működési szabályzatban meghatározott arányos részét, ha a hallgató a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott időpontig bejelenti, hogy megszünteti vagy szünetelteti hallgatói jogviszonyát. A másodfokú határozat szerint a felsőoktatási intézmény szabályzata 50 %-os mentesítésre ad lehetőséget abban az esetben, ha a szorgalmi időszak végéig szüntette meg a hallgatói jogviszonyát.

Az eljárásunk hatásköri szabályai alapján a panaszosnak kedvező méltányossági döntés elősegítése nem áll módunkban, arra az Nftv. 43. § (3) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény rektorának hatáskörébe tartozik. A panaszost tájékoztattuk a bírósághoz fordulás lehetőségéről. (466/2018/OJBIT)

A törvény arról is részletes felsorolást tartalmaz, hogy a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott vagy önköltséges képzés keretében mely szolgáltatások vehetők igénybe a hallgató által térítési díj fizetése mellett. (734/2018/OJBIT, 655/2018/OJBIT)

Egy hivatalunkhoz forduló egyetemi hallgató az ismételt tantárgyfelvételtől eredő fizetési kötelezettsége alóli mentesítést illetően kérte segítségünket.

Válaszunkban tájékoztattuk a hallgatót, hogy a felsőoktatási tanulmányok finanszírozásával kapcsolatban az Nftv. 46. § (1) és (3) bekezdése rendelkezik. Eszerint az önköltséges képzés költségeit a hallgató viseli. A képzés lehetséges költségeit szintén az Nftv. határozza meg. A díjmentes szolgáltatásokról az Nftv. 81. §-a rendelkezik. Ezen paragrafus (1) bekezdés a) pontjának megfelelően a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés keretében a hallgató által igénybe vehető szolgáltatások, többek között a képzési programban megha-

tározott oktatási és tanulmányi követelmények teljesítéséhez, az oklevél, illetve doktori abszolutórium megszerzéséhez szükséges előadások, szemináriumok, konzultációk, gyakorlati foglalkozások, terepgyakorlatok első alkalommal történő felvétele, a beszámoló, vizsgák és a sikertelen beszámoló, illetve vizsgák egy alkalommal történő megismétlése, a záróvizsga letétele, továbbá a fokozatszerzési eljárás a hallgatói jogviszony fennállása alatt.

Az Nftv. 82. § (2)-(3) bekezdéseiben foglaltak alapján a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata az ugyanabból a tantárgyból tett harmadik és további vizsgát, előadások, szemináriumok, konzultációk, gyakorlati foglalkozások, terepgyakorlatok ismételt felvételét, a térítési és juttatási szabályzata a tanulmányi és vizsgaszabályzatban meghatározott kötelezettség elmulasztását vagy késedelmes teljesítését fizetési kötelezettséghez kötheti. A fizetési kötelezettség (térítési díj) mértéke esetenként nem haladhatja meg teljes munkaidőre megállapított kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) öt százalékát. A térítési díj megállapításának rendjét a térítési és juttatási szabályzatban kell meghatározni.

Felhívtuk a panaszos figyelmét, hogy az Nftv. 43. § (3) bekezdése alapján igényelhető fizetési kedvezményekről és mentességekről való döntés a rektor hatáskörébe tartozik. A panaszost tájékoztattuk továbbá a jogorvoslati lehetőségekről. (498/2018/OJBIT)

A felsőoktatási intézményben az önköltség és a tanulmányok finanszírozására több fórumnál is lehetőségük van ösztöndíjakra pályázni a hallgatóknak. A pályázatok szociális és tanulmányi alapon is elnyerhetőek. A felsőoktatási intézményeknél igényelhető pályázatok keretszabályai az Nftv.-ben és a térítési és juttatási rendeletben, a részletszabályai pedig a felsőoktatási intézmény szabályzataiban vannak lefektetve. (347/2018/OJBIT, 510/2018/OJBIT, 578/2018/OJBIT)

Beadványában egy panaszos azt sérelmezve kérte hivatalunk segítségét, hogy egy budapesti felsőoktatási intézményben tanul, és pályázni kívánt a nemzeti felsőoktatási ösztöndíjra, intézménye azonban nem hirdetett ilyen pályázatot. Ezen szándékának megfelelően pályázatát közvetlenül az Emberi Erőforrások Minisztériumának küldte meg, mert véleménye szerint a jogszabályokban foglaltak szerint intézményenként legalább egy fő részesülhet ezen ösztöndíjban. Beadványának benyújtását követően tájékoztatta hivatalunkat arról is, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma elutasította kérelmét.

Az ügyben az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki. A nemzeti felsőoktatási ösztöndíj adományozásának kezdeményezésével összefüggésben az Nftv. 12. § (3) bekezdés he) pontja rendelkezik. Eszerint a szenátus dönt - többek között - a nemzeti felsőoktatási ösztöndíj adományozásának kezdeményezéséről.

A térítési és juttatási rendelet 24. § (2) bekezdése szerint a nemzeti felsőoktatási ösztöndíjban részesíthető hallgatók száma az előző év október 15-i állapotát rögzítő statisztikai adatközlés szerinti államilag támogatott teljes idejű alapképzésben, illetve mesterképzésben részt vevő hallgatók számának 0,8%-a, de intézményenként legalább egy fő. A felsőoktatási intézmény szenátusa a (4) bekezdés szerinti javaslatát a nemzeti felsőoktatási ösztöndíj folyósításának idején várhatóan alapképzésben, illetve mesterképzésben részt vevő hallgatókra elkülönítetten teszi meg.

Tekintettel arra, hogy az érintett felsőoktatási intézménynél kizárólag önköltséges képzés indul, így a fenti rendelkezés az érintett felsőoktatási intézmény esetében nem alkalmazható, a panaszos által említett második tagmondat - intézményenként legalább egy fő - csak az első tagmondatdal együtt értelmezhető. Továbbá az Emberi Erőforrások Minisztériuma mint pályázatot kiíró részére történő közvetlen pályázás lehetőségét az Nftv. nem biztosítja,

azt kizárólag a szenátus jogkörébe utalja. A beadványban foglaltakkal kapcsolatban oktatási jogserelmet nem mutattunk ki, az ügyet lezártuk. (484/2018/OJBIT)

Egy panaszos egy egyházi felsőoktatási intézmény mesterszakos hallgatójaként az Új Nemzeti Kiválóság Program (a továbbiakban: ÚNKP) keretében meghirdetett „Felsőoktatási Mesterképzés Hallgatói Kutatói Ösztöndíj” ösztöndíjpályázaton való részvétellel kapcsolatban kereste meg hivatalunkat. Tanulmányai során már pályázni szeretett volna az Ösztöndíjra, azonban arra reális esélye nem volt, tekintettel arra, hogy az egyetem nem szerepelt az Ösztöndíj pályázati kiírásának 1. sz. mellékletében. Tudomása szerint az egyetemek közötti különbségtétel alapja az, hogy az ösztöndíjprogram fogadó egyetemei kizárólag állami fenntartású felsőoktatási intézmények, míg az általa látogatott egyetem egyházi fenntartású intézmény, amely számára a pályázat kiírója nem biztosítja a részvételt az ösztöndíjprogramban.

A konkrét eset vizsgálata során az Emberi Erőforrások Minisztériuma Oktatásért Felelős Államtitkárságához fordultunk, és azzal kapcsolatban kértünk állásfoglalást, hogy cél volt-e a fenti ösztöndíj esetén, hogy kizárólag az állam által fenntartott egyetemek hallgatói számára írják ki a pályázatot, és az egyház által fenntartott felsőoktatási intézmények hallgatói ne kapjanak támogatást.

Az oktatásért felelős államtitkár által küldött tájékoztató válasz szerint az ÚNKP-t szabályozó, a nemzeti felsőoktatási kiválóságról szóló 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ösztöndíj Rendelet) 12. § (4) bekezdése értelmében, a pályázati dokumentáció részét képező Nemzeti Felsőoktatási Kiválóság Ösztöndíj (Új Nemzeti Kiválóság Program) 2017/2018. tanévre szólóan az Nftv. 1. mellékletében felsorolt állami felsőoktatási intézmények lehetnek jogosultak.

Az oktatásért felelős államtitkár tájékoztatta hivatalunkat arról is, hogy az érintett egyetem az Nftv. 10. § szerinti jogkörben eljárva az oktatásért felelős miniszter 2017. január 1-től kiemelt felsőoktatási intézménnyé minősítette. Az Nftv. 10. §-a, valamint 84/C. §-a szerint az egyetem mint kiemelt felsőoktatási intézmény 2017-ben ezen minősítéshez kapcsolódóan 300 millió Ft keretösszegű támogatásban részesült, mely támogatás céljai között szerepel az oktatói és kutatói kiválóság elismerése és javadalmazása, egyéni kutatói ösztöndíjak adományozása és kiegészítése.

Az oktatásért felelős államtitkár levele szerint Magyarország központi költségvetéséről szóló törvényében az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet keretében a felsőoktatásért felelős szakterület költségvetésében 2017-ben az intézményi kiválóság támogatására fordítható forrás mintegy 33%-a (nagyságrendileg mintegy 4 milliárd Ft) az ÚNKP forrása, amely keret volumene a panasszal érintett évben az állami fenntartású felsőoktatási intézmények egyéni szakmai kiválósági ösztöndíjainak támogatására adott lehetőséget. Az egyetem kiemelt felsőoktatási intézményi minősítése kapcsán, a részére megítélt támogatásból lehetősége nyílt kiváló hallgatók, doktorjelöltek, oktatók, kutatók részére kutatói ösztöndíjat adományozni.

Az oktatásért felelős államtitkár felhívta a figyelmet arra is, hogy mindezek mellett a jövőben - a 2018. évi központi költségvetésben az ÚNKP költségvetési támogatás rendelkezésre állását követően - megvizsgálják az ÚNKP egyéni kutatói ösztöndíjak megnyitásának lehetőségét az egyházi felsőoktatási intézmények számára is.

A kérdéskörrel kapcsolatban a hivatalunk részére nyújtott válaszban foglaltakra figyelemmel ismételtelen az oktatásért felelős államtitkárhoz fordultunk, és arra vonatkozóan kértünk tájékoztatást, hogy az érintett felsőoktatási intézménynek nyújtott támogatásra milyen formában, milyen szabályok szerint lehetett pályázni; ki és hogyan ellenőrzi a célhoz kötöttség megvalósulását, vagyis hogy a nemzeti kiválóság rendszerében az egyházi felsőoktatási intézménynek nyújtott támogatás, így az oktatói és kutatói kiválóságok elismerése és javadalmazása, egyéni kutatói ösztöndíjak adományozása hogyan realizálódik az intézménynél.

Továbbá tájékoztatást kértünk arról, hogy 2018-ban milyen formában lesz biztosított az egyházi felsőoktatási intézményekben hallgatók, doktorandusz hallgatók, illetve doktorjelöltek számára az ÚNKP egyéni kutatói ösztöndíjak pályázati lehetősége.

Mindezekkel összefüggésben az oktatásért felelős államtitkár az alábbiakról tájékoztatta hivatalunkat. Az ÚNKP 2018/2019. tanévi pályázati fordulójában, szakpolitikai döntés alapján az állami felsőoktatási intézmények mellett megteremtik a lehetőséget az egyházi fenntartású nem állami felsőoktatási intézmények részére is az ÚNKP-ban való részvételre, valamint az adott intézményre jutó ÚNKP intézményi támogatási keret az Ösztöndíj Rendelet 12. §. (4) bekezdésében meghatározott Ösztöndíj Működési Szabályzat (a továbbiakban: ÖMSZ) I.6.1.3. és I.6.1.4. pontjaiban rögzített szakmai forrásallokációs szempontok szerint kerül meghatározásra. Mind az ÖMSZ módosítása, mind a konkrét intézményi keretek kiszámítása 2018 februárjában megtörténik a pályázati folyamat előkészítése során ütemezett módon.

Az egyetem a 2017. évben kiemelt felsőoktatási intézményi minősítéshez kapcsolódóan 300 millió Ft támogatásban részesült, melyből a támogatható szakmai feladatok között szerepel az oktatói és kutatói kiválóság elismerése és javadalmazása, egyéni kutatói ösztöndíjak adományozása, kiegészítése.

Az ÚNKP céljaihoz hasonló, személyekhez kapcsolódó kiemelkedő kutatási tevékenységek támogatása az „oktatói és kutatói kiválóság elismerése és javadalmazása, egyéni kutatói ösztöndíjak adományozása, kiegészítése” támogatási cél mentén tud megvalósulni az egyetemen az általa készített intézkedési terv szerint.

Az egyetem a 2017. évi intézményi kiválósági támogatásáról 2018. május 31-ig számol el záró szakmai beszámoló és pénzügyi elszámolás formájában a támogató, azaz az Emberi Erőforrások Minisztériuma felé. A beszámolót a szakmai felelős szervezeti egység ellenőrzi pénzügyi és szakmai szempontból, a beszámoló elfogadása esetén a teljesítésigazolást a támogató állítja ki.

Az ügyben az alábbi álláspontot alakítottuk ki. Az Nftv. 107. § (5) bekezdése szerint a felsőoktatási ösztöndíjak odaítélésének rendjét, mértékét, az ösztöndíjra jogosultak körét, valamint e törvény bevezetésével összefüggésben további átmeneti szabályokat a Kormány határozza meg. Ezt erősíti meg a 110. § 21. pontja, amely szerint a Kormány felhatalmazást kap – többek között – arra, hogy rendelettel szabályozza felsőoktatási ösztöndíjak alapítását, odaítélésük feltételeit, rendjét, így különösen a nemzeti felsőoktatási ösztöndíj, az esélyegyenlőségi ösztöndíj, valamint a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj adományozásának rendjét és feltételeit.

Az Ösztöndíj Rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja szerint a nemzeti felsőoktatási kiválóság rendszere magában foglalja a kiemelt felsőoktatási intézményt. A 10. § (1) bekezdése szerint a hallgató kutatói kiválóságának támogatásaként nemzeti felsőoktatási kiválóság ösztöndíj adományozható annak a kiváló teljesítményt nyújtó, alapképzésben, mesterképzésben vagy doktori képzésben részt vevő hallgatónak, aki felsőoktatási intézmény keretében az ösztöndíjas jogviszony alatt kutatási tevékenységet végez.

Az Ösztöndíj Rendelet ad felhatalmazást a pályázati feltételek kialakításáról. A 12. § (1) és (4) bekezdése szerint a 9-11. § szerinti nemzeti felsőoktatási kiválósági ösztöndíjak fedezetét a miniszter által vezetett minisztérium (a továbbiakban: minisztérium) költségvetésében szereplő előirányzat (a továbbiakban: előirányzat) biztosítja. Az ösztöndíjak 5-60 hónap időtartamra kerülnek odaítélésre. Az ösztöndíjak odaítéléséről a miniszter dönt. A 9-11. § szerinti nemzeti felsőoktatási kiválósági ösztöndíj támogatási időtartamát, az ösztöndíj összegét, a pályázás és a kiválasztás eljárásrendjét az ösztöndíjprogram működési szabályzata tartalmazza. Az ösztöndíjprogram működési szabályzatát a miniszter határozza meg. Az ösztöndíjprogram működési szabályzatát a minisztérium honlapján nyilvánosságra kell hozni.

A jogszabályt elemezve azt láttuk, hogy az Nftv. rendelkezéseire tekintettel a Kormány kapott felhatalmazást az Ösztöndíj odaítélési feltételeinek kialakítására. Az Ösztöndíj Rendelet célja és alanyi köre nem zárja ki az egyházi felsőoktatási intézményeket a lehetséges jogszabályi körből. Az Ösztöndíj Rendelet szerint a pályázat részletszabályairól és az Ösztöndíj odaítéléséről a miniszter dönt, így delegálja tovább a Kormány hatáskörét a jogszabály. A nem állami intézmények kizárása viszont szűkíti az Ösztöndíj Rendeletben szabott feltételeket, különös tekintettel arra, hogy az egyetem kiemelt felsőoktatási intézmény, amely így a nemzeti kiválósági rendszer része.

A rendelkezésre bocsátott információk szerint ugyanakkor megállapítottuk, hogy az érintett tanévben az egyetem vonatkozásában a lehetőség adott volt, hogy a felsőoktatási intézmény saját hatáskörben hasonló ösztöndíjra vonatkozó pályázatot írjon ki a vele jogviszonyban álló hallgatók és kutatók részére, és mindehhez a fentiek szerint az anyagi forrás is a rendelkezésre állt. Megállapítottuk továbbá, hogy az oktatásért felelős államtitkár intézkedése nyomán a jövőben az egyházi felsőoktatási intézményeken tanulmányokat folytatók is pályázhatnak az ÚNKP keretében meghirdetett Ösztöndíjra.

Tekintettel arra, hogy az oktatásért felelős államtitkár tájékoztatása szerint várhatóan az ÚNKP a 2018/2019. tanévben az egyházi felsőoktatási intézményekkel – így az érintett egyetemen – hallgatói jogviszonyban álló hallgatók részére is biztosítja a részvétel lehetőségét, ezért a kérdéskörrel kapcsolatos kezdeményezést nem foglalmaztuk meg, és az ügyet lezártuk. (43/2018/OJBIT)

A hallgató nem kizárólag ösztöndíjak formájában kaphat anyagi támogatást tanulmányaihoz. A hallgatói jogviszony megléte kedvezményekre jogosíthat. Ilyen kedvezmény lehet az utazási kedvezmény, melynek igazolása harmadik fél irányába a diákigazolvánnyal történik.

Egy felsőoktatási intézmény hallgatója azzal kapcsolatosan kérte hivatalunk tájékoztatását, hogy az intézménynek a hallgatói jogviszony létrejöttét követően mennyi időn belül kell intézkednie a diákigazolvány kiállításáról, arra ugyanis az utazási kedvezmények igénybevétele céljából mihamarabb szüksége lett volna.

A hallgatót a következőkről tájékoztattuk. A diákigazolványok igénylésével, kiállításával kapcsolatos rendelkezéseket elsősorban az oktatási igazolványokról szóló 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet) tartalmazza. A 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjának értelmében a diákigazolvány oktatási igazolványnak minősül. A 13. § (1) bekezdés b) pontja szerint – többek között – diákigazolványra jogosult az Nftv. 1. mellékletében feltüntetett, államilag elismert felsőoktatási intézmények valamelyikével hallgatói jogviszonyban álló hallgató.

A 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 4. § (1)-(2) bekezdései szerint az oktatási igazolványok nyilvántartásával és adatkezelésével kapcsolatos, e rendeletben meghatározott feladatokat, az adatkezelési műveletekhez kapcsolódó informatikai fejlesztési és üzemeltetési, továbbá ügyfélszolgálati feladatokat az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: adatkezelő) az adatfeldolgozókkal és a közreműködő intézményekkel együttműködve látja el.

A 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 5. §-a az egyes adatfeldolgozó feladatok ellátására a Nemzeti Infokommunikációs Zártkörűen Működő Részvénytársaságot, a Pénzjegynyomda Zártkörűen Működő Részvénytársaságot, valamint az általános illetékességgel eljáró járási hivatalt jelöli ki. A 6. § b) pontja alapján a felsőoktatásban kiadásra kerülő oktatási igazolvány esetében közreműködő intézménynek az Nftv. 1. mellékletében szereplő, államilag elismert felsőoktatási intézmény minősül.

A 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés a) pontja szerint oktatási igazolvány az arra jogosító jogviszony fennállásának ideje alatt igényelhető. A 16. § (1)-(3) bekezdéseinek értelmében felsőoktatásban a diákigazolvány igénylése csak elektronikus módon, a közreműködő intézmény tanulmányi rendszerén keresztül történhet. Kivételt képez ez alól, ha a jogosult nem rendelkezik tanulmányi rendszer hozzáféréssel, mely esetben a diákigazolvány iránti igényét a közvetlenül közreműködő intézménynek (felsőoktatási intézmény) jelenti be.

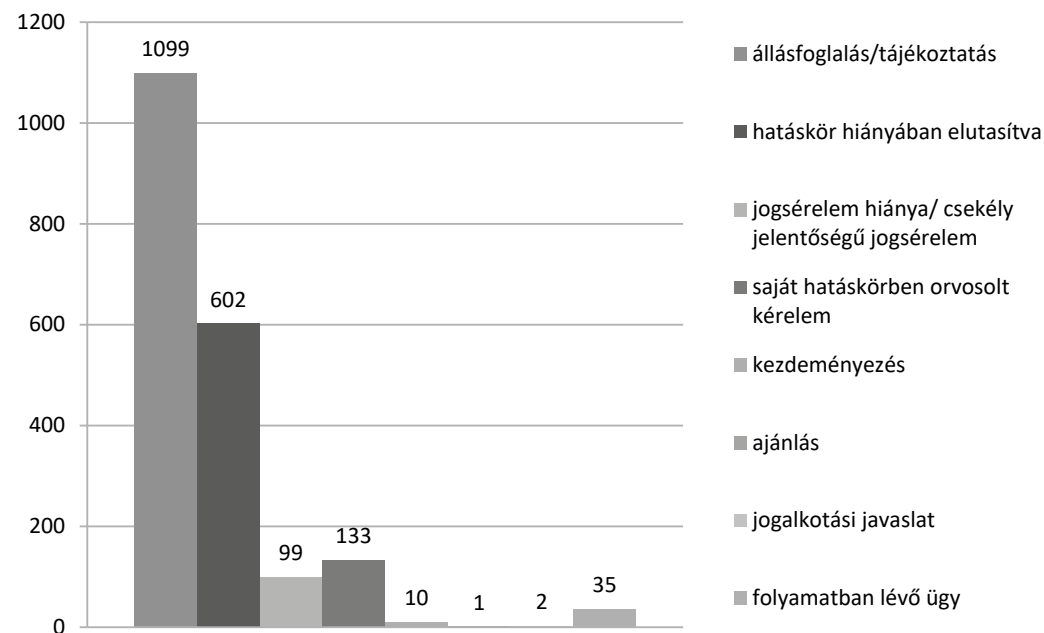
Ezt követően az intézmény képviselőjére jogosult személy a hiánytalan igénylést az intézményhez érkezését követő 8 napon belül hitelesíti, majd továbbítja az adatkezelő részére. A 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 32-33. §-ai szerint, ha az igénylésre szolgáló felületen rögzített adatokat a közreműködő intézmény hitelesítette, az adatkezelő az e-közigazgatásért felelős miniszternek küldi tovább az oktatási igazolvány-igénylést. Az e-közigazgatásért felelős miniszter gondoskodik az igénylés adatainak ellenőrzéséről, megfelelő fénykép és aláírás hozzárendeléséről, valamint az oktatási igazolványnak az intézményhez történő eljuttatásáról. Az oktatási igazolvány jogosulthoz határidőben történő eljuttatásának ellenőrzését a 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdésének e) pontja az adatkezelő (Oktatási Hivatal) feladataként határozza meg.

Javasoltuk a hallgatónak, hogy diákigazolvány-igénylésével kapcsolatosan kérje az Oktatási Hivatal Diákigazolvány Ügyfélszolgálatának segítségét.

Felhívtuk a hallgató figyelmét arra, hogy a 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 12. § (1) bekezdése alapján az igényelt oktatási igazolvány kiadásáig a közreműködő intézmény a jogosult kérésére ezen kormányrendelet 1. mellékletében meghatározott adattartalmú igazolást (a továbbiakban: igazolás) ad ki, mely igazolja az oktatási igazolványra, valamint - egyebek mellett - a jogszabályban meghatározott utazási, kulturális és egyéb kedvezmények igénybevételére való jogosultságot. Az igényelt diákigazolvány kiadásáig adott igazolás a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló kormányrendelet szerinti ideiglenes diákigazolványnak minősül. (581/2018/OJBIT)

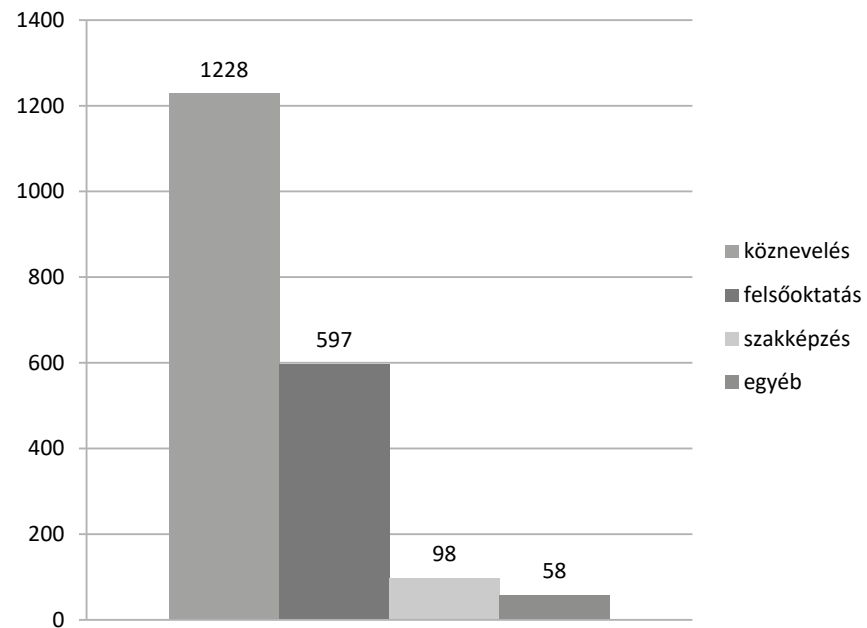
STATISZTIKA

ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS VIZSGÁLAT ALAPJÁN TETT INTÉZKEDÉSEK*

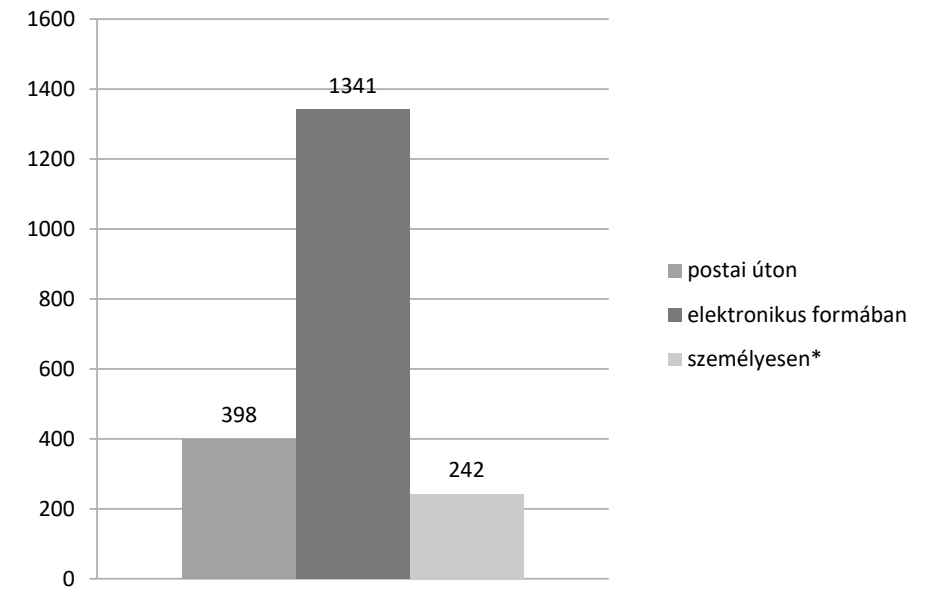

*egy-egy ügyben több intézkedés is született

AZ OKTATÁS MELY TERÜLETÉRŐL SZÁRMAZIK A PANASZ?

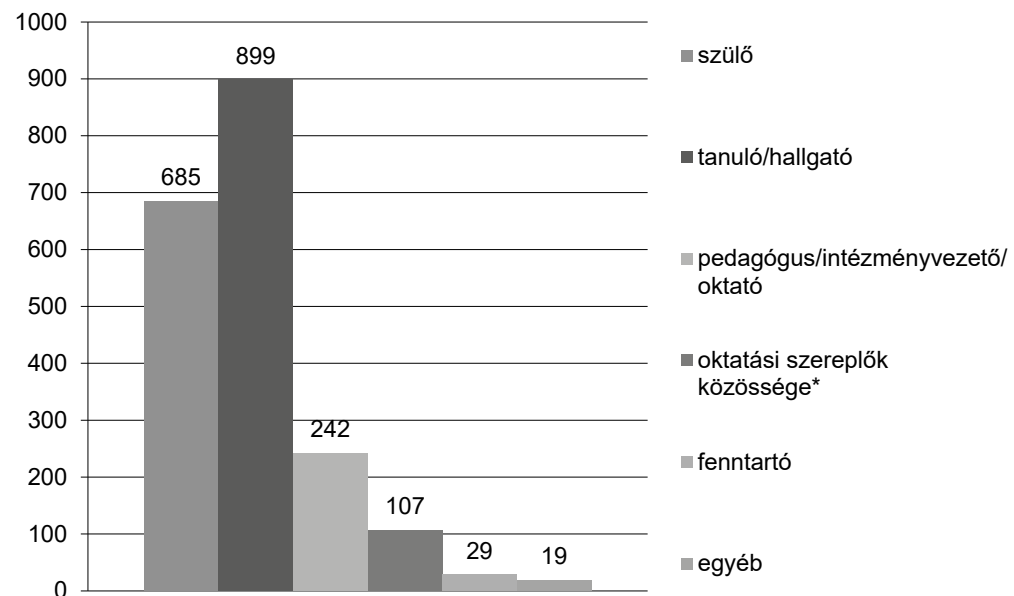

HOGYAN ÉRKEZETT HOZZÁNK A PANASZ?

* Itt azokat az ügyeket szerepeltetjük, amelyekben a beadványozó személyesen is előadta panaszát.

KI NYÚJTOTT BE PANASZT?

*szülői szervezet, diákönkormányzat, nevelőtestület, iskolaszék, hallgatói önkormányzat stb.

**AZ OKTATÁSI JOGOK
BIZTOSÁNAK MUNKATÁRSAI
A 2018. ÉVBEN**

Dr. Pintér Anett
Dr. Rácz Remigia
Skoda Judit Edit
Dr. Szirmai Ágnes
Dr. Viszokai Beáta

SZAKMAI GYAKORNOK

Barabás Anita
Pozsonyi Edvin

TARTALOMJEGYZÉK

AZ OKTATÁS EGYES TERÜLETEI	7
KÖZNEVELÉS	7
A SZEMÉLYI SZABADSÁGJOGOK ÉRVÉNYESÜLÉSE	7
AZ OKTATÁSSAL KÖZVETLENÜL ÖSSZEFÜGGŐ JOGOK ÉRVÉNYESÜLÉSE	27
A tanszabadságból eredő jogok	27
A tanév rendje	51
Értékelés, minősítés	56
Mulasztás	67
Fenntartói irányítás	74
Az oktatási szereplők jogainak garanciái	76
A sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő tanulók jogainak érvényesülése	102
FELSŐOKTATÁS	127
ÉRETTSÉGI – FELVÉTELI A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE	128
TANULMÁNYI ÉS VIZSGAÜGYEK	137
A HALLGATÓK ÁLTAL FIZETENDŐ DÍJAK, TÉRÍTÉSEK ÉS A RÉSZÜKRE NYÚJTHATÓ TÁMOGATÁSOK	157
MELLÉKLETEK	
STATISZTIKÁK	173
Állásfoglalások és vizsgálat alapján tett intézkedések	173
Az oktatás mely területéről származik a panasz?	174
Hogyan érkezett hozzánk a panasz?	175
Ki nyújtott be panaszt?	176
AZ OKTATÁSI JOGOK BIZTOSÁNAK MUNKATÁRSAI A 2018. ÉVBEN	177